

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. se-
ptembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdoba«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije)
Tlx 460894 PD 1

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723

ČEDAD
Stretta De Rubels 20
Tel. (0432) 731190

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 800 lir - Leto XLIV. št. 26 (12.964)

Trst, torek, 2. februarja 1988

Da zaščita ne bo več fatamorgana

DUŠAN KALC

Vladna voditelja jadranskih so-
sed sta se sešla kot dobra prijate-
lja, ki si imata marsikaj povedati,
in dejansko se je njun pogovor
zavlekel za poldrugo uro čez na-
povedani čas. Razšla pa sta se
kot še boljša prijatelja, ki ju ve-
žejo trdnješe, v vzdušju odprtosti,
medsebojnega zaupanja in tvor-
ne želje po uditvi sodelovanja
stkanje niti konkretnih pobud in
obvez. Mikulič se je vrnil v Beog-
rad s sporazumom o skupnih vla-
ganjih, ki predstavljajo zgodovins-
ko prelomnico v gospodarskih od-
nosih med Italijo in Jugoslavijo.

Če je kdo hudomušno namig-
nil, da je Jugoslavija ob tem sre-
čanju odigrala podrejeno vlogo,
ker jo bremenijo hude gospodars-
ke in politične težave in so ji
zato neobhodno potrebna ugodna
finančna posojila, ki jih je bila
Italija pripravljena dati, je svoja
skepanja osnoval na napačnih
izhodiščih in ni upošteval narav-
ne soodvisnosti med Italijo in Ju-
goslavijo, državama, ki nadzoru-
jeta pomembna mednarodna vira-
ta med Vzhodom in Zahodom. Če
Jugoslavija potrebuje kreditno
pomoč sosedu za premagovanje
svojih bilančnih težav s tujino,
zanove oblike poslovne in tehnolo-
ške kooperacije pri sanaciji

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Na včerajšnji slavnostni seji ob 25. obletnici F-JK v Trstu Goria: Manjšina ima pravico do zaščite ne sme pa ustvarjati neuravnovešenosti

*S podobnimi besedami se je o tem vprašanju izrazil tudi predsednik Dežele Biasutti - Pozitiven obračun
25-letnega delovanja - Potrjena potreba po čimprejšnji odobritvi zakona za obmejna področja*

ALEKSANDER SIRK

TRST — »Vlada se tudi zaveda zna-
čilnega položaja, ki je vezan na prisot-
nost slovenske etnične manjšine in v
tem smislu poudarja oportuniste in
se zadosti pričakovanju po normativni
zaščiti, ki naj obvaruje njene pravice,
ne da bi ta zaščita povzročila neurav-
novešenosti. Država sledi z veliko po-
zornostjo tudi potrebam in pričakova-
njem italijanske skupnosti, ki živi pre-
ko meje. Veliko pozornost, ki je bila
podčrtana tudi med nedavnim obi-
skom predsednika Mikuliča v Italiji;
zagotovil nam je, da bodo v vsakem
primeru spoštovane pravice, ki jih Ju-
goslavija trenutno zagotavlja nacio-
nalnim manjšinam in da se bo ohranil
trajna, ki je predviden po Osimskih
sporazumih iz leta 1975«.

Tako se je izrazil predsednik minis-
trskega svet Giovanni Goria v svojem
govoru na včerajšnji slavnostni seji
deželnega sveta Furlanije-Juljske
krajine v Trstu, kjer so v prisotnosti
številnih oblasti proslavili 25. obletni-
co Dežele F-JK. Pred njim je predse-
dnik Dežele Adriano Biasutti v zvezi s
slovensko narodnostno skupnostjo de-
jal, da »ima slovenska manjšina pravi-
co do pravične zaščite, ki pa ne sme
ustvarjati neuravnovešenosti«. Biasutti

je tudi izročil Gorii poslanico enotne
delegacije, katere tekst objavljamo na
tej strani. Tako Goria kot Biasutti sta
se včeraj v uradnih govorih skoraj z
enakimi besedami izrekla o vprašanju
zaščite slovenske manjšine v Italiji. O
njem sta govorila tudi na zasebnem
sestanku pred slavnostno sejo skupšči-
ne; poleg tega vprašanja sta govorila
še o zakonu za obmejna področja, o
valorizaciji furlanske kulture in jezika,
o odnosih med državo in Deželo in o
reviziji deželne finančne ureditve, ki v
sedanjih pogojih ne zagotavlja popolne
avtonomije Furlaniji-Juljski krajini.

Po srečanju je ministrski predsednik
odlikoval Biasuttija z visokim odliko-
vanjem, ki mu ga je podelil predse-
dnik republike Cossiga na predlog vi-
demskega prefekta Francesca Larose.
V imenu vladnega komisarja je bil na
krajši slovesnosti prisoten viceprefekt
Ravalli. Pred slavnostno sejo se je
predsednik vlade srečal tudi s pred-
stavniki deželnega odbora.

Vprašanja, ki sta jih Goria in Biasut-
ti obravnavala na zasebnem pogovoru
sta nato razvila in poglobila na slavnost-
ni seji, ki jo je v polni dvorani
deželnega sveta odprl predsednik
skupščine Paolo Solimbergo.

NA 4. STRANI

Pismo slovenskih predstavnikov predsedniku ministrskega sveta

Predsednik deželnega odbora FJK Adriano Biasutti je predsedniku
vlade Giovanniju Gorii izročil pismo, ki ga je nanj nasloviloenotno
predstavništvo Slovencev v Italiji, in ki ga objavljamo v celoti.

Poslanec

Giovanni Goria

Predsednik ministrskega sveta

Gospod predsednik!

Predstavniki slovenske narodnostne
skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini
vam želimo izraziti dobrodošlico ob
vašem obisku v naši deželi. Vaša da-
našnja prisotnost, ko proslavljamo 25.
obletnico avtonomnega statuta, kaže
na posebno pozornost, ki jo Država
posveča problemom, ki izhajajo iz de-
želne stvarnosti.

Zdi se nam primerno, da tudi ob tej
priliki, kot že večkrat doslej, ponovi-
mo naše stališče o posebni vlogi, ki jo
ima ta dežela zaradi svojega geopolitič-
nega položaja, ki že sam po sebi
predstavlja spodbudo za potrjevanje
njene pripravljenosti za mednarodno
sodelovanje. Prepričani smo, da se ta
slika dežele harmonično vključuje v
najširše načrte za uresničitev evrop-
ske integracije, istočasno pa s sode-
lovanjem v okviru delovne skupnosti
Alpe-Jadran, ki je nastala kot sad
skupnih naporov v deželah z različni-
mi političnimi in ekonomskimi siste-
mi, daje nov in izvirnen prispevek k
tem načrtom. S tako filozofijo se v ce-
loti strinjamo z željo, da se ta še bolj
utrdi kot dejavnik miru in sodelova-
nja med sosednjimi narodi ter v pri-
hodnosti prispeva k še večji odprtosti
meja.

V tem smislu si tudi želimo, da bo
nedavno srečanje predstavnikov itali-
janske in jugoslovanske vlade prispe-
valo k nadaljnjemu izboljšanju odno-
sov med državama in da bo prišlo do
hitre rešitve odprtih vprašanj, med
katerimi je zakon o globalni zaščiti,
ki ga naša narodnostna skupnost že
dolga leta pričakuje. Kot je prav, da
italijanska država podpira upraviče-
ne zahteve italijanske narodnostne
skupnosti v Jugoslaviji, tako je tudi
prav in nujno potrebno, da reši pro-
bleme slovenske narodnostne skup-
nosti v Italiji.

Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini
si s številnimi gospodarskimi, kultur-
nimi in drugimi pobudami vsakod-
nevno prizadevamo za uresničitev
zgoraj omenjenih ciljev v prepričanju,
da lahko mir in sožitje zgradimo le s
skupnimi napor in ob odločnem ter
dolžnem spoštovanju pravic vsakega
posameznika. Med te pravice štejemo

tudi pravico do uporabe materinega
jezika.

Zato se nam zdi nerazumljivo, da
smo bili prav ob vašem obisku priča
nekaterim dogodkom, ki so v popol-
nem nasprotju s takimi načeli in ki
neposredno prizadevajo našo narod-
nostno skupnost. Dežela Furlanija-Ju-
lijska krajina namreč zavrača prošnje
slovenskih organizacij za redne pri-
spevke, če so napisane v slovenskem
jeziku. S tem se Dežela avtomatično
prilagaja okvirnim navodilom Račun-
skega dvora, ne da bi skušala obdrži-
ti dosedanje pravilno ravnanje, isto-
časno pa Slovincem jemlje pravico,
ki jim je bila že priznana. Po našem
mnenju predstavlja tako ravnanje
očitno kršenje osimskih sporazumov,
ki obvezujejo državi, da ohranijo že
obstoječe predpise iz posebnega sta-
tuta, ki je priložen Londonskemu me-
morandumu iz leta 1954.

Ravnanje Dežele je še toliko bolj
nerazumljivo, če vemo, da je to pravi-
co priznalo ustavno sodišče z razsod-
bo št. 28/1982.

Ob tej priliki vas moramo tudi opo-
zoriti na dramatičen finančni položaj
nekaterih pomembnih kulturnih usta-
nov slovenske narodnostne skupnosti.
Še posebej je težak položaj Sloven-
skega stalnega gledališča, kateremu
grozi prenehanje delovanja, če ne bo
prišlo do sprejema zakonskih določil,
ki bodo za SSG predvidevala zanes-
ljive in trajne prispevke države in
javnih ustanov.

To je le nekaj najbolj vidnih prime-
rov škode, ki jo trpi naša narodnostna
skupnost zaradi pomanjkanja ustre-
zne zakonske zaščite, za katero je bil
prvi osnutek vložen v parlamentu že
leta 1970.

Gospod predsednik!

Bili bi bolj zadovoljni, če bi vas
lahko pozdravili s predstavitvijo
ugodnejše slike o stanju slovenske
narodnostne skupnosti v Italiji in to
tudi zato, ker je prav prisotnost naše
skupnosti predstavljala enega od
osnovnih razlogov za nastanek te av-
tonomne dežele, katere obletnico pro-
slavljamo danes.

V upanju na vašo občutljivost do
tega problema, smo prepričani, da si
boste prizadevali, da bo problematika
slovenske manjšine v Italiji čimprej
rešena v skladu z ustavnimi določili
in mednarodnimi sporazumi, ki so že
preveč časa neuresničeni.

Ob tej priliki želimo tudi ponoviti
našo prošnjo za čim hitrejši sprejem
naše delegacije, da bi vam lahko ne-
posredno predstavili položaj in zahte-
ve Slovencev v Italiji.

Trst, 1. februarja 1988

Viljem Černo (Kulturna društva
Slovencev videmske pokrajine); Sto-
jan Spetič (KPI); Klavdij Palčič
(SKGZ); Igor Tuta (PSI); Ivo Jevnikar
(SSK); Marij Maver (SSO).

Včerajšnji potres v Furlaniji na srečo brez hujših posledic

VIDEM — Po katastrofalnem po-
tresu maja 1976 so se včeraj tla v
Furlaniji spet tresla. Tudi tokrat je
bil epicenter potresa na področju
gore Monte San Simeone. Potres ni
povzročil škode, zato pa je med
prebivalstvom ponovno zasedel kli-
ce strahu. Najbolj so ga čutili pre-
bivalci Humina, Pušje vasi, Osoppa
in Tolmeča, pa tudi v Vidmu in
Pordenonu so številni prebivalci
zbežali iz stanovanj v višjih nad-
stropjih. Šibkejši potresne sunke so
čutili tudi v nekaterih tržških
mestnih četrtih in v Posočju.

Prvi sunek so v geofizikalnem
observatoriju v Trstu zaznali ob 12.
uri in 22 minut. Imel je jakost 3,4
stopnje po Richterjevi lestvici ozi-
roma 4,5 do 5 stopnje po Mercalli-
jevi lestvici. Nekoliko močnejši po-
tresni sunek so zaznali nekaj po 15.
uri, kmalu za tem, ob 15. uri in 21

minut, pa so naprave zaznale sunek 6.
stopnje po Mercallijevi lestvici.

Po podatkih videmske postaje tr-
žaškega geofizikalnega observatorija
so kasneje zabeležili še približno de-
set šibkejših sunkov, med katerimi je
imel najmočnejši jakost 3,5 stopnje po
Mercallijevi lestvici. Epicenter vseh
teh sunkov je bil na področju gore
Monte San Simeone, z videmske po-
staje pa so tudi sporočili, da so že v
nedeljo ob 13.28 zabeležili šibkejši
potresni sunek, ki je predstavljal ne-
kakšen uvod v včerajšnje številnejše
in močnejše tresljaje.

Razen strahu včerajšnji potres ni
imel hujših posledic. Po napovedih
strokovnjakov sicer obstaja možnost
ponovnih sunkov, ki pa ne bi smeli
biti močnejši od včerajšnjega potresa
ob 15.21, ki je dosegel jakost 6. stop-
nje po Mercallijevi lestvici.

»Sanjska« Mateja Svet

Najboljša jugoslovanska smučarka
vseh časov Mateja Svet je z dvojno
zmago v veleslalomu in slalomu na ju-
bilejnim tekmovanju za Zlato lisico
dosegla svoj doslej največji uspeh v
športni karieri. V Kranjski gori je bilo
že v soboto vse pripravljeno za »napo-
vedano«
zmago, saj je stotisočglava
množica burno navijala za našo mlado
smučarko, ki je z nedeljsko zmago v
slalomu dosegla tudi stoto zmago za
Elanove smuči.

Takoj moramo dodati, da je bila
zmaga v sobotnem veleslalomu več
kot prepričljiva, saj je zadala drugou-
vrščeni Schneiderjevi skoraj dve se-
kundi (!) zaostanka. Ponovno pa je
Svetova presenetila konkurenco v ne-
deljo, ko je tudi v slalomu ponovila
uspeh izpred 24 ur. Glede na to, da ni
v tej disciplini še nikoli zmagala, vidi-
mo, da je Mateja Svet sebi in vsem
svojim navijačem ter slovenski in širše
jugoslovanski športni javnosti pripra-
vila pravi »sanjski«
konec tedna.

Danes
posebna
priloga
ob 25-letnici
Dežele FJK

Zadnji dan obiska predsednika ZIS Mikulića v Rimu

Janez Pavel II. kljub povabilu za sedaj ne bo obiskal Jugoslavije

● Fatamorgana

NADALJEVANJE S 1. STRANI

svojega ošibelega gospodarstva ter za prodor na tržišče Evropske gospodarske skupnosti, je prav tako res, da potrebuje Italija tesnejše gospodarsko in politično sodelovanje z državami, ki ima zaradi svoje pomembne geografske in strateške lege ter vodilnega položaja v skupnosti neuvrščeni pomembno mednarodno vlogo v Evropi, v Sredozemlju ter v svetu sploh. Zato potrebuje ob svoji meji politično in gospodarsko stabilno in krepko sosedo, ki ji lahko omogoči prodor na vzhodnoevropska tržišča ter na tržišča tretjega sveta.

Podpis memoranduma o sodelovanju za razvoj, ki ga po pomenu lahko primerjamo osimskim sporazumom in ki je tudi njihovo logično nadaljevanje, je bil torej v tej luči naravna potreba obeh držav. Obvezuje ju, da ob upoštevanju dosežkov najsodobnejše tehnologije sonožno vprežeta svoja podjetja v voz skupnega načrtovanja in skupnega vlaganja. Italija je v ta namen nakazala znatna in nadvse ugodna kreditna sredstva, Jugoslavija pa ima sedaj zahtevno nalogo, da s prilagoditvijo svoje zakonodaje odpravi dosedanje ovire za tuja vlaganja v skupne naložbe. Da se Italija zelo zanima za to kooperacijo, je izpričal tudi sestanek industrijcev in drugih gospodarstvenikov med samim jugoslovanskim državnim obiskom, ki ga je priredila Confindustria. Ob vsem tem nekoliko preseneča sorazmerno preskromna pozornost, ki jo je temu dogodku posvetil italijanski tisk, a tudi Mikulićevemu obisku v Rimu.

Začrtana skupna pot pa bo lažja in manj vijugasta, če bosta znali obe državi odpraviti tudi druge težave, ki se še vedno podijo nad njunim obzorjem. Omejili se bomo samo na vprašanje narodnostnih manjšin, o katerem je bilo med Mikulićevim obiskom v Rimu, med pogovori s predsednikom Gorio, v stikih med zunanjima ministroma in s tem v zvezi tudi v italijanskem tisku, izrečenih veliko besed. Nikoli doslej se o italijanski narodnostni skupnosti v Jugoslaviji ni toliko govorilo kot ob tej priložnosti. Dejstvo, da je ta skupnost odločneje dvignila svoj glas, je obrodilo sadove. Italijanski sogovorniki so Mikulića postavili pred konkretne obveze in Andreotti je Lončarju izročil spisek zahtev, za uresničitev katerih naj bi Jugoslavija črpala sredstva iz okvira italijanske finančne podpore. V odprtem in konstruktivnem duhu, kot so po izjavah obeh predsednikov potekali vsi rimski pogovori, pa je bilo veliko govora tudi o potrebah in zahtevah slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Kot je prav, da se je nenadoma povečalo zanimanje za italijansko manjšino v Istri in na Reki in da ji zato Jugoslavija posveti vso pozornost, tako se mora po tem tvornem prijateljskem srečanju v Rimu izoblikovati tudi drugačen, tvornejši in ne več izmikajoči se in zavlačujoči odnos Italije do Slovencev in tržaški, gorški in videmski pokrajini. Mikulić je na to jasno opozoril in Gorio se je strinjal, da z reševanjem manjšinske problematike ne gre odlašati. In če naj bodo manjšine res dejavniki zblíževanja in ne ločevanja, kot sta enočasno govorila Mikulić in Gorio, če naj bodo res most, po katerem naj se pretakajo kulturne vrednote, različna ljudstva in blagovne izmenjave in ne oklopna vozila, potem pripadniki manjšine pričakujemo po tem spodbudnem rimskem dogodku tudi konkretna dejanja. Zakon za globalno zaščito zato ne sme več dolgo ostati samo privid v puščavi.

RIM — Predsednik jugoslovanske zvezne vlade Branko Mikulić je izkoristil tretji dan svojega bivanja v Rimu za uradno srečanje v Vatikanu. V sobotnih dopoldanskih urah se je najprej v spremstvu vršilca dolžnosti zveznega sekretarja za zunanje zadeve Budimira Lončarja in sekretarja za zunanjo trgovino Nenada Krekića sestel s papežem Janezom Pavlom II., nato pa še z državnim tajnikom Svete stolice Agostinom Casarolijem ter s tajnikom za javne zadeve Achillejem Silvestrinijem.

Vprašanja razvoja, miru in razorožitve v svetu ter odnosi med Jugoslavijo in Vatikanom so bili glavni argumenti obeh srečanj. Posebej pa je tekla beseda o papeževem obisku v Jugoslaviji. Vabilo za obisk je bilo obnovljeno, vendar sta predsednik Mikulić in papež Janez Pavel II. soglašala, da do tega obiska pride v trenutku, ko bodo pogoji in razmere za to najbolj primerni. Oba sta tudi

soglašala, da so odnosi med Jugoslavijo in Vatikanom povsem v skladu s protokolom, ki je bil podpisan leta 1966 in da sta za nadaljnje razvijanje teh odnosov potrebna dialog in strpnost.

Dialog in strpnost sta bila osnovna nit pogovora. Brez tega bo nemogoče uresničevati proces razoroževanja, ki sta ga v Washingtonu spodbudila Reagan in Gorbačov, in nemogoče bo odpravljati krizna žarišča v svetu. Mikulić in Janez Pavel II. sta optimistično ocenila sedanje napore velesil za mir in sožitje ter izrazila upanje, da bi prišlo do popuščanje napetosti tudi v drugih delih sveta, na Bližnjem vzhodu, Afganistanu, Kampučiji in Srednji Ameriki. Bila sta tudi mnenja, da se odpirajo možnosti za sklicanje mednarodne konference o Bližnjem vzhodu pod pokroviteljstvom Organizacije združenih narodov. Dobršen del pogovora je bil posvečen tudi

bilateralnim odnosom ter vlogi Jugoslavije v široki skupnosti neuvrščenih držav. Papež je pokazal tudi veliko zanimanje za napore Jugoslavije, da se reši svojih gospodarskih težav.

Te teme je Mikulić še poglobil v pogovoru s Casarolijem. Po izmenjavi mnenj in pogledov o glavnih mednarodnih vprašanjih, sta obravnavala tudi sedanjí položaj Jugoslavije ter nekatera odprta vprašanja odnosov med jugoslovansko oblastjo in Cerkvijo. Soglašala sta, da je treba ta vprašanja skupno poglobljati, Mikulić pa je s tem v zvezi opozoril tudi na pojave nestrpnosti nekaterih posameznikov in skupin v Jugoslaviji, ki bi radi izkoristili gospodarske in družbene težave v protustavne namene. Te sile se skrivajo po eni strani v političnih in družbenih strukturah, prisotne pa so tudi v verskih vrstah.

DUŠAN KALC

Danes bo Zanone poslanski zbornici poročal o F-16

RIM — Obrambni minister Zanone bo danes v poslanski zbornici poročal o kočljivem vprašanju ameriških lovskih bombnikov F-16, ki bodo morali zapustiti špansko oporišče Torrejon. Zanone se je že v prejšnjih dneh izpostavil, ko je poudaril, da se Italija in NATO ne moreta privoščiti, da bi se ta letala vrnila v ZDA. Vso zadevo pa je do skrajnosti zapletel podatek, da ta letala niso v okviru NATO, saj so ZDA s Španjo sklenile dvostransko pogodbo. O prisotnosti teh 72 lovskih bombnikov na italijanskem ozemlju so izrazili pomisleke tudi socialisti.

V obdobju, ko so vse večje možnosti, da bi v Evropi znižali ravnotežje sil, bi bilo protislovno, da bi ta letala ostala na južnem krilu Evrope. Vzdrževanje letal in ameriškega osebja in vojakov bi bilo za Italijo hudo breme. Še manj sprejemljiv je ameriški poskus, da bi ta letala prodali Italiji in s tem v bistvu zavrlí možnost uresničitve skupnega evropskega lovskega bombnika.

Trenutno so se morebitni namestitvi teh lovskih bombnikov v Comisu ali v Avianu uprli predvsem krajevni upravitelji.

Jedraska energija razdvaja petstrankarsko koalicijo

RIM — Vlada je včeraj dvakrat prejela zaupnico, kar je po svoje znak velike politične šibkosti. Petstrankarska koalicija pa ni samo v težavah v parlamentarni razpravi o finančnem zakonu, ampak tudi pri soočanju o temeljnih problemih energetske politike. Ministrski svet je namreč sinoči, po ostrih polemikah med republikanci in socialisti, odložil vsako odločitev o jedrski centrali v kraju Montalto di Castro, kjer so gradbena dela po referendumih dejansko ustavljena. Socialisti so namreč sinoči formalno zahtevali »pavzo za razmislek« in naj vlada preveri, koliko bi stala državo korenita preosnova centrale z jedrskim pogonom v plinskega. Minister za industrijo Battaglia (PRI) se je odločno uprl tej zahtevi socialističnih ministrov, zato je ministrski predsednik Gorio, ki očitno ni hotel novih trenj, predlagal in tudi dosegel odložitev vsakršnega sklepa o tem kočljivem vprašanju.

Levičarske opozicijske sile so medtem včeraj priredile napovedano ljudsko manifestacijo proti vladnemu zadržanju v poslanski zbornici in so podčrtale, da je Goriova vlada »nevarna vlada«. Levica kot znano očita vladnemu kabinetu, da med razpravo o finančnem zakonu dnevno krši pravila parlamentarnega soočanja. Tudi znotraj petstrankarskega zavezništva pa se marsikdo pritožuje nad vladno politiko, zato se širijo zahteve o nujnosti čimprejše političnega razčiščenja med KD, PSI, PRI, PSDI in PLI. Craxi razglša na

vse vetrove, da o tej pobudi ne ve ničesar, načelnik PSI v proračunski komisiji poslanske zbornice pa je včeraj javno povabil Krščansko demokracijo, naj se vendarle izreče o bodočnosti Goriove vlade. Do političnega razčiščenja bo vsekakor prišlo takoj po odobritvi finančnega zakona in državnega proračuna, kaj se bo zgodilo potem pa je v tem trenutku in v teh pogojih praktično nemogoče napovedati.

Politično razčiščenje še ne pomeni vladne krize, je izjavil včeraj demokristjanski sekretar Ciriaco De Mita časnikarjem, ki so ga radovedno spraševali, kaj se bo zgodilo po odobritvi proračunskih dokumentov. Tudi predsednik KD, Arnaldo Forlani je kot vedno zelo previden. »Naša stranka bo čimprej pazljivo preverila politični položaj, osebo pa mislim da danes kot danes obstajajo stvarni pogoji za utrditev in za okrepitev sedanjega političnega zavezništva.«

Sedanja vlada ni šibka po krivdi ministrskega predsednika Gorie ali pa podpredsednika Amata, ampak že zaradi svoje politične narave. Zavezniški tekmujejo med sabo, podčrtuje član komunističnega vodstva Tortorella, in se zato ne morejo sporazumeti o ničemer, niti o temeljnih smernicah državne zunanje politike. Vlada Gorio-Amato je po mnenju komunistov politično gledano nevarna vlada, zato se KPI ogreva za »vlado, ki bi res vladala«.

G. R.

V Italiji zaskrbljujoče raste število brezposelnih delavcev

RIM — V Italiji je vedno več ljudi brez službe. Oktobra lani se je povzpela stopnja brezposelnosti na 12,3%, medtem ko je znašala v oktobru predlanskim 11,6%. Pred dobrimi tremi meseci je čakalo na zaposlitev skoraj 3 milijone oseb, a od tega je odpadlo kar 72% na mlajši rod, to je na ljudi med 14. in 29. letom. Stanje je še zlasti zaskrbljujoče na Jugu, kjer je stopnja nezaposlenosti poskočila s 17,7 na 19,9%.

Vse to izhaja iz trimesečnega poizvedovanja o delovni sili, ki ga je opravil zavod ISTAT in ki kaže, da je oktobra lani iskalo zaposlitev 2.930.000 oseb, kar pomeni 159.000 več kot leto prej. Med njimi je bilo 527.000 takih, ki jih je delodajalec poslal na cesto, 1.418.000 mladih v pričakovanju prve zaposlitve pa še 985.000 oseb, ki ne sodijo v uradni seznam razpoložljive delovne sile — gospodinje, študenti idr. — a si želijo zaposlitve.

Ljudi, sposobnih za delo, je bilo v oktobru lani natanko 23.831.000, od tega 20.901.000 zaposlenih (13.855.000 moških in 7.046.000 žensk) in 2.930.000 brez službe (1.217.000 moških in 1.713.000 žensk). Odstotni delež dela sposobnih ljudi na skupnem številu prebivalcev je med oktobrom 1986 in oktobrom 1987 zdrknil z 42,1% na 42%.

Gibanje brezposelnosti ni seveda ozemeljsko enakomerno. Medtem ko je delež brezposelnih na skupku dela zmognih padel v severni Italiji z 8,2% na 8% in ostal v srednjih predelih Apeninskega polotoka praktično nespremenjen (9,8% proti 9,7%), se je povečal na Jugu kar za 2%. Krajši konec so spet potegnile ženske, med katerimi se je stopnja brezposelnosti dvignila v enem letu z 29,1% na 32,3%, vtem ko se je med moškimi vzpela z 12,2% na 13,7%. V vsedržavnem merilu je ženska brezposelnost narasla z 18,5% na 19,6%, a moška s 7,7% na 8,1%.

Odložen proces proti Tucui

ZENICA — Na zeniškem sodišču so včeraj začeli, po dvajsetih minutah ogrevanja pa tudi prekinili sojenje Branku Tucui. Mož je obtožen zaradi »anonimnega« pisma, ki ga je v več kopijah poslal jugoslovanskim časopisom in v katerem je pisal neresnične trditve, češ da so delavci zeniške železarne ustanovili neodvisni sindikat ter aktiv nove KPJ. Pismo je objavila le ljubljanska Mladina. Tožilec meni, da si je Tucui s tem pismom zaslužil kazen, ki jo predvideva člen o razširjanju lažnih vesti.

Branilec je takoj vložil ugovor, ker zeniško sodišče ni pristojno, saj je bilo pismo objavljeno v Ljubljani. Poleg tega je obramba predlagala tudi izvedeniško mnenje, ker Tucui menda rad pogleda v kozarec. Sojenje so prekinili do 21. februarja.

Ukinitev deviznih omejitev

RIM — S 1. oktobrom (nekateri ukrepi pa že nekaj mesecev prej) bo začel veljati ministrski odlok, ki bo v veliki meri odpravil dosedanje valutne omejitve. Glavno načelo novega ministrskega odloka je to, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano, država pa si tudi pridržuje pravico, da sprejme izredne ukrepe,

če gre za zagotovitev trdnosti lire na deviznih trgih.

Ministrski odlok ima 27 členov, ki bodo gospodarstvenikom, finančnikom, turistom in na splošno vsem, ki svojo dejavnost opravljajo v tujini, v veliki meri olajšali in tudi razširili možnosti delovanja.

Emporio Fiorentina

TRST

Ul. San Maurizio 16
(vogal Trga Ospedale)

☎ 775741

PLAŠČI . PLAŠČI . PLAŠČI

vseh velikosti po najugodnejših cenah

Če se izkaže, da je Spieglov dokument pristen in resničen

Bivšemu poročniku Wermachta Kurtu Waldheimu se obetajo težki časi v domovini in v tujini

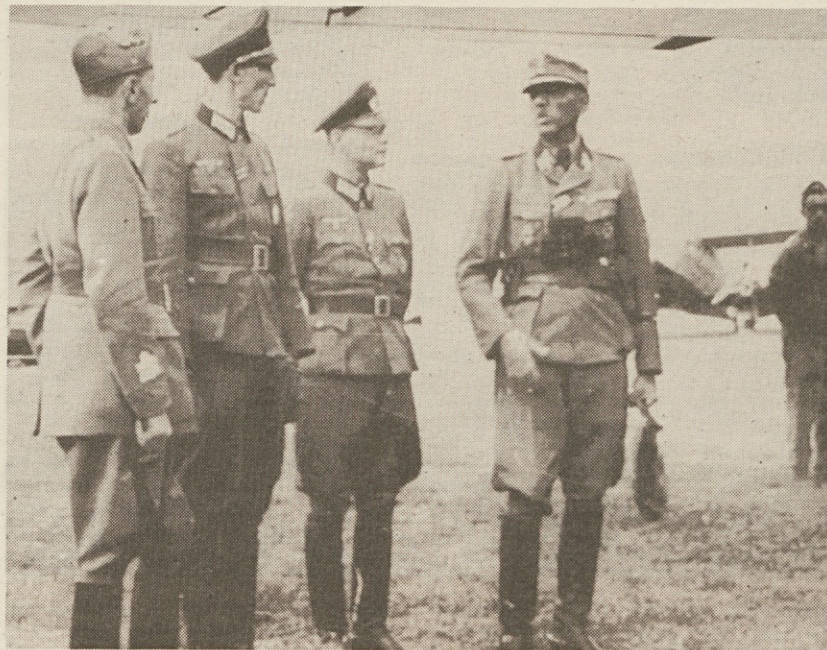
DUNAJ — Je Spieglov dokument pristen ali ponaredek? Kakšne so lahko posledice za Kurta Waldheima, če se izkaže, da je Spieglov dokument originalen? Kdo je beograjski zgodovinar Dušan Plenča in kako to, da je pomemben dokument (v kolikor je pristen) prišel na dan pet minut pred dvanajsto, se pravi v času, ko mednarodna komisija zgodovinarjev, zadolžena za raziskovanje Waldheimove vojne preteklosti, piše svoje zaključno poročilo?

To so glavne teme na včerajšnjih prvih straneh avstrijskih časopisov, prostor, namenjen posameznim vprašanjem, pa odraža mero nevtralnosti posameznih glasil. Konservativni Die Presse najprej poroča o tem, da je predsednik Waldheim v Spieglu objavljen dokument označil za »v največji meri neverodostojen« ter za poziv, da »se vzdržimo javnosti ter mednarodna komisija zgodovinarjev prav sedaj, ko zaključuje s svojim delom«. Die Presse se prav tako spušča v ozadja tega, kako naj bi Spiegel prišel do omenjenega dokumenta, ki ga je odkril nekdanji direktor beograjskega vojaškega arhiva Dušan Plenča. »Tisti, ki resnično želi razjasniti stvari, tega ne počenja z namenom, da bi zaslužil petstevlino vsoto v dolarjih,« se glasi Waldheimova izjava, ki se navezuje na razlikovalne trditve, katerih naj bi Dušan Plenča oziroma njegov posrednik, novinar beograjskega dnevnika Večernje novosti, za plačilo ponujala najrazličnejše dokumente o Waldheimu različnim zahodnim časopisom ter končno našla kupca pri zahodnonemškem tedniku Der Spiegel. (O tem piše predvsem tednik Profil.)

Dnevnik Kurier to zavrača z navajanjem Plenčeve ogorčene izjave, da za svoje znanstveno delo (raziskovanje Waldheimove preteklosti) ni nikoli in od nikogar prejel najmanjše vsote. V celoti gledano sta Plenča in Danko Vasović (Vasović je pred meseci objavil v angleščini biografijo o Waldheimu, v drugi polovici februarja pa naj bi pri beograjski Mladosti izšla njegova knjiga o Waldheimu, v kateri bodo - po Vasovičevih izjavah - še drugi za Waldheima obremenilni dokumenti, ki jih je našel Dušan Plenča) v središču pozornosti. Pozornost pa je seveda uprta tudi v jugoslovanske arhive, kjer so nekateri člani mednarodne komisije doslej zamažali iskali za Waldheima obremenilne dokumente. Ugibanja o teh dokumentih in o najrazličnejših ozadjih imajo v nekaterih poročilih priokus kriminalke. Ne glede na to pa tudi Die Presse (svoj komentar začenja z dvomno insinuacijo, da so informacije, na temelju katerih je v zadnjih letih prišlo do velikih »novinarskih odkritij«, praviloma prišle »od zunaj« in so bile »podtaknjene« ugotavlja, da ne pomeni Spieglov dokument, če pristen, za Waldheima »nič dobrega«. Podobno ugotavlja tudi dnevnik Salzburger Nachrichten, socialistično glasilo Neue AZ (Arbeiter Zeitung) pa se dodatno spominja Waldheimove izjave o tem, da njegova dejavnost junija in julija 1942 v zahodni Bosni v štabu generalnega majorja Friedricha

Stahla ni imela prav nič opraviti z ujetniki ali s civilisti in da mu o nemških in ustaških represalijah na Kozari ni bilo prav nič znano. Waldheim je prav tako trdil in trdi, da mu je bilo ustaško odlikovanje (srebrna kolajna kralja Zvonimira) julija 1942 podeljeno, »ker sem bil formalno dodeljen štabu generala Stahla, kjer sem sledil radijskim sporočilom in jih predajal Italijanom«. Po mnenju AZ bi se na temelju v Spieglu objavljenega dokumenta, če se izkaže za pristnega, »pokazalo, da je bil Waldheim člen v morilskem stroju, pa čeprav je povelja samo predajal. Vse, kar je doslej povedal, pa bi še bolj izgubilo na verodostojnosti«. Nemalo pa odmeva tudi mnenje direktorja Židovskega dokumentacijskega centra Simona Wiesenthala, da bi bilo Waldheimovo dejanje, v primeru da je Spieglov dokument pristen, mogoče definirati kot »razširjanje zločinskega povelja«. Takšno dejanje pa je bilo prepovedano tudi po paragrafu 47 vojaško-kazenskega zakonika Wermachta. Iz druge svetovne vojne so poznani primeri oficirjev Wermachta, tako Wiesenthal, ki so na temelju sklicevanja na ta paragraf, zavrnili izvrševanje zločinskih povelj.

BOJAN GROBOVŠEK

Arhivski posnetek Kurta Waldheima (drugi z leve) na letališču v Podgorici (Titograd) maja leta 1943 (Telefoto AP)

Obramba avstrijskega predsednika: Vse so si izmislili Jugoslovani

PARIZ — Jugoslavija naj bi bila leta 1947, da bi jo spravila v zadrego in da bi škodovala avstrijski vladi v času, ko je vodila v Jugoslavijo razprave o ozemelskih zahtevah (tj. o meji na Koroškem), zbrala in poslala komisiji za vojne zločine OZN akte zoper Kurta Waldheima, tedaj tajnika zunanjega ministra Karla Gruberja, trdi v intervjuju za Figaro magazine avstrijski zvezni predsednik.

»Ves dosje je izmišljotina od začetka do konca,« pravi Waldheim v trenutku, ko tudi tukajšnji tisk poroča o članku v Spieglu z navedbami brzoglavke od 22. julija 1942, po kateri naj bi bil tedanji poročnik Waldheim ukazal deportacijo 4224 civilnih jetnikov s Kozare v taborišči Grubišno polje in v Zemunu in o izjavah Dušana Plenče. »To smo odkrili šele pred nekaj meseci. Dosje so si izmislili Jugoslovani ob koncu vojne. Bil sem sekretar zunanjega ministra Gruberja, ki je bil član gibanja odpora. Mene si je izbral, ker je poznal mojo družino in ker ni dvomil v moje politične opredelitve,« trdi Waldheim, ki navede za podkreplitev svojih trditvev o spočetju akta pismo jugoslovanske državne varnosti ministrstvu za zunanje zadeve, kjer naj bi bilo dobesedno rečeno: »Naredite akt zoper Waldheima. Odkrili smo, da je bil v nemškem po-

veljstvu v Solunu. Tak akt bi nam bil lahko koristen iz političnih razlogov.«

Vseh njegovih težav naj bi bile krije jugoslovanske obveščevalne službe, kajti - pravi Waldheim - v originalu akta je obtožen predvsem odsek 1-C armadnega poveljstva, v aktu za komisijo OZN, »katerega je dokončno pripravil prav tako član jugoslovanske državne varnosti, pa je samo še moje ime: »Waldheim je ukazal ustrelitev talcev v Sarajevu.« Neumnost! Nikoli nisem ukazal ustreliti nikogar in sploh sem bil samo poročnik. Celo moj nadrejeni, podpolkovnik, ni imel pravice ukazati eksekucije talcev.«

Waldheim se potem, ko je nakazal vir svojih težav, sklicuje na Tita, češ »natančno je vedel, kaj naj si misli o moji preteklosti... Tito je pripisoval velik pomen najinim izmenjavam mnenj, kajti vedel je, da sem eden glavnih branilcev koristi tretjega sveta.«

Druga avtoriteta je papež Janez Pavel II., ki je »imel v rokah vse dokumente, jih preveril in ni našel v njih nič tako hudega, da me ne bi mogel sprejeti.«

Glavni razlog za kampanjo vidi Waldheim v svojem stališču do palestinskega vprašanja, danes bolj kot kdaj aktualnega, v desetih letih, ko je bil generalni sekretar OZN: »Akcija

se je začela na Dunaju,« toda Simona Wiesenthala ne obtožuje, »potem so bili dokumenti poslani v New York, kjer jih je Svetovni židovski kongres posredoval javnosti...« Nekdanji oberleutnant Waldheim sprašuje na koncu: »Ali danes kdo obtožuje ameriškega poročnika, ki je služil v Vietnamu, za vse, kar je ameriška vojska počela v tej deželi?«

Ta teden prihaja v Pariz kancler Vranitzky - pričakovati je, da bo na tiskovni konferenci v sredo moral odgovorjati tudi na vprašanja o predsedniku republike.

JAKA ŠTULAR

V Bruslju proučili evropski dokument o pravicah manjšin

BRUSELJ — Evropska listina o pravicah manjšin pod drobnogledom: to je bil predmet srečanja evropskega poslanca, flamskega socialista Willyja Kuijpersa s predstavniki tridesetih manjšin, ki živijo v državah Evropske gospodarske skupnosti. Srečanja so se udeležili tudi voditelji evropskega urada za manj poznane jezike in nekateri funkcionarji komisije EGS, tako da je bila opravljena dokaj podrobna analiza vsebine te evropske listine in so bile preučene možnosti konkretizacije posameznih določil, ki jih ta listina vsebuje.

Namen tega srečanja je bil pravzaprav iskanje smernic za izvajanje listine, kar pa se je v praksi pokazalo kot neizvedljivo. Listina sama namreč poleg osnovnih določil vsebuje le priporočila, ki zadevajo posamezne vlade in določila, ki zadevajo komisijo EGS. Ne pri emih, ne pri drugih nima evropski parlament neposrednih pristojnosti. Določila, namenjena državam članicam, so v bistvu priporočila, ki jih lahko evropski forumi poudarjajo z večjo ali manjšo odločnostjo, države članice pa jih v okviru svoje suverenosti lahko upoštevajo ali ne, saj ne gre za konvencijo ali za direktivo EGS, ki bila bila obvezujoča. Sama komisija EGS pa ta določila lahko spoštuje v okviru svojega delovanja in meri, ki jo sama določi, saj so sklepi evropskega parlamenta tudi za izvršilne organe EGS neobvezujoči. To ne velja za proračun Evropske gospodarske skupnosti, ki je edino vprašanje, o katerem evropski parlament lahko tudi dejansko odloča. Proračun za leto 1988 pa še ni dokončno sestavljen in torej ni znano, koliko bo znašala postavka za posege v korist jezikovnih manjšin. Obstaja predlog, da bi to postavko podvojili in bi tako znašala približno poldrugo milijardo lir, vendar o tem še ni mogoče z gotovostjo govoriti. Res je sicer, da je vsa prejšnja leta parlament vključil postavko za manjšine v proračun proti volji komisije, res pa je tudi, da v sedanjem parlamentu vzdušje manjšinam ni najbolj naklonjeno.

Mimo teh ugotovitev, ki so seveda pogojevale razpravo bruseljskega srečanja, pa je prišlo na dan več zanimivih podrobnosti v zvezi s posameznimi manjšinami in v zvezi z

opozarjanjem javnosti na to problematiko. Predvsem je bil poudarjen politični pomen Kuijpersove listine in ob tem nujnost, da se omogoči čim širšemu krogu prebivalstva, da bo seznanjeno z vsebino te listine. Tako bodo v prihodnjih mesecih v prestolnicah držav članic priredili srečanja in poskrbeli za objavo te listine v raznih časopisih in revijah. V Rimu bo tako srečanje predvidoma 3. marca. Udeležil se ga bo tudi poslanec Kuijpers, poleg njega pa še senator Gaetano Arfe, bivši evropski poslanec in pobudnik prve listine o pravicah manjšin, ki jo je evropski parlament odobrila pred šestimi leti. Ob tej priložnosti bodo priredili tudi tiskovno konferenco, da o vsebini listine in o problematiki manjšin seznanijo tudi vsrednjavni tisk.

Poleg te pobude, ki jo bodo predvidoma ponovili v drugih državah je treba omeniti posege, ki jih namerava evropski urad za manj poznane jezike opraviti pri posameznih državah članicah. Gre v bistvu za pisma, ki se sklicujejo na evropsko listino in ki pozivajo oblasti, naj v najkrajšem možnem času ukrepajo v korist manjšin. Kar zadeva Italijo, je doslej prišlo do pismenega posega pri predsednici poslanske zbornice Jottijevi in pri predsedniku poslanske komisije za ustavna vprašanja Labrioli, naj vključita na dnevni red zasedanj poslanske zbornice zakonski osnutek o zaščiti jezikovnih skupnosti, ki ga je že odobrila jezikovna komisija. V evropskem merilu pa je nedvomno najpomembnejši poseg pri francoski vladi z zahtevo, naj končno prizna bretonsko osnovno šolo DIWAN, ki kot zasebna šola deluje že deset let, število učencev iz leta v leto narašča, doslej pa ta šola še ni bila uradno priznana od francoskih oblasti. Gre za izraz centralizma, ki je še zlasti v Franciji zelo očiten.

Ob teh osrednjih vprašanjih je bil na srečanju seveda govor tudi o številnih drugih aspektih evropske listine o pravicah manjšin. Mnogo je bilo pripomb na vsebino a Kuijpers je poudaril, da je vsebina sad težkih kompromisov in poskusov zavlačevanja številnih političnih sil ter da predstavlja v danih pogojih to besedilo največji možni uspeh.

BOJAN BREZIGAR

Kritike Dolomitna do politike SVP

BOCEN — Bocenski dnevnik Dolomiten se ne strinja z zadnjimi stališči Južnotirolske ljudske stranke (SVP) glede izvajanje »paketa« iz znanega sporazuma Gruber-De Gasperi. Dolomiten, ki je doslej vedno dosledno podpiral politično linijo SVP, napada posebno predsednika bocenske pokrajine in predsednika SVP Magnago, kateremu očita, da je na zadnjih pogajanjih z rimsko vlado »prehitro obljubljal in premalo razmišljal«. Dnevnik se tako jasno opredeljuje za notranjo frakcijo SVP, ki je na zadnji razburljivi seji strankinega izvršnega odbora ostro kritizirala Magnago ter mu očitala, da vodi vse preveč »popustljivo politiko« do zahtev rimske vlade. Notranjo opozicijsko frakcijo, ki je v manjšini, vodi podpredsednik pokrajine in odbornik za kulturo Alois Benedikter.

Rimska pogajanja za izvajanje južnotirolskega »paketa« se bodo medtem nadaljevala prihodnji teden. Delegacijo SVP bo vodil Magnago, rimsko vlado pa bo zastopal minister za dežele Aristide Gunnella. Ni izključeno, da se bo zaključnih in odločilnih sestankov udeležil tudi ministrski predsednik. Pogajalci bodo obravnavali posebno problematiko jezikovne enakopravnosti na sodiščih ter vprašanja, ki so vezana z nekaterimi pristojnostmi bocenske pokrajine, zlasti na področju šolstva in javnih financ.

Bocenski odbor za dvojezični pouk v otroških vrtcih pa je včeraj poslal avstrijskemu kanclerju Vranitzkemu odprto pismo, v katerem ga poziva, naj podpre njihove pobude. Odbor, ki združuje italijanske in nemške starše, se že dalj časa zavzema, da bi v južnotirolskih vrtcih uvajali otroke tudi v jezik druge narodne skupnosti. Temu predlogu ostro nasprotuje SVP, posebno njeno nacionalistično krilo, ki se zavzema za strogo ločevanje narodnosti na vseh področjih javnega življenja.

NOVO V TRSTU! NOVO V TRSTU!

TRST - UL. SAN NICOLÒ 6/A - TEL. (040) 731220

HELIOGRAFIJA

BARVNE KOPIJE
HELIOGRAFSKE KOPIJE

TEHNIČNI ARTIKLI
ZA URADE
IN ŠOLE

ARTIKLI ZA
GRAFIČNE STORITVE

A
R
T
I
C
L
E
S

NOVO V TRSTU! NOVO V TRSTU!

Na včerajšnji slavnostni seji v prisotnosti številnih gostov

Predsednik vlade Gorja potrdil uspehe ki jih je F-JK dosegla v 25 letih dela

TRST — Dežela Furlanija-Juljska krajina je v nedeljo slavila 25 let svojega obstoja, ki ga je deželni svet proslavil včeraj na slavnostni seji, katere se je udeležil tudi sam predsednik ministrskega sveta Giovanni Gorja. V slavnostnem vzdušju in v prisotnosti številnih gostov, med katerimi so bili minister Santuz, podtajnik Castiglione, deželni parlamentarci, bivši deželni svetovalci, številni krajevni upravitelji ter predstavniki političnih, gospodarskih, družbenih, vojaških in cerkvenih oblasti iz naše dežele, sta spregovorila predsednika deželnega sveta in odbora Paolo Solimbergo in Adriano Biasutti, poleg seveda ministrskega predsednika.

Cilj, ki ga je Dežela zasledovala v vseh teh 25 letih je bil v tem — je v svojem uvodnem govoru podčrtal predsednik skupščine Solimbergo — da bi F-JK premostila emergentno stanje in da bi se izoblikovale take institucije, ki naj bi združile v novi Deželi med seboj različne skupnosti. Solimbergo se je nato zaustavil ob zgodovinskem pregledu dogodkov, ki so privedli do ustanovitve dežele s posebnim statutom in posebnimi pristojnostmi. Govoril je o odnosih med deželno upravo in državo, ki jih je Solimbergo ocenil kot pozitivne: rezultati so po njegovem vidni predvsem v skupnih naporih za odpravo posledic potresa v Furlaniji in v izvajanju osimskih sporazumov. Opozoril je tudi na važno vlogo, ki jo ima F-JK zaradi svoje geografske lege in ki jo v tem okviru opravlja s sosednjimi državami.

Tudi predsednik deželnega odbora Biasutti je obširno govoril o prizadevanjih za rast in razvoj Dežele, za njeno avtonomijo in enotnost in o odnosih z rimsko osrednjo vlado. Poudaril je, kako se je v vseh teh letih močno utrčila enotnost Furlanije-Juljske krajine, ki je privedla do velikih rezultatov, kot so gotovo izhod iz emarginacije, rešitev vprašanja brezposelnosti in spremenjene težnje glede izseljevanja; vse to je privedlo do ugotovitve nove in originalne vloge za deželno stvarnost tako na vsedržavni ravni kot v odnosih s sosednjo mednarodno stvarnostjo.

Odnose z rimsko vlado je tudi Biasutti ocenil pozitivno, vendar po njegovih besedah obstajajo še nekateri odprti problemi, kot so zakon za obmejna področja, ponovna določitev višine davčnega priliva v deželne blagajne in pa vprašanje zaščite slovenske narodnostne skupnosti in valorizacije furlanske kulture in jezika. Glede zaščite slovenske manjšine v F-JK je predsednik Dežele Biasutti dejal, da ima le-ta pravico do pravične zaščite, ki pa ne sme ustvarjati neuravnovešenosti.

Biasutti je govoril tudi o prihodnosti: treba je sprejeti izziv — je dejal — in se pomeriti z novostmi za tehnološko modernizacijo proizvodnih struktur. Poleg tega napora za okrepitev proizvodnje bo treba delovati, da bi ustvarili pogoje za boljšo kakovost življenja. Vse te napore bo treba povezati s širšim načrtom decentralizacije deželnih pristojnosti na Občine, Pokrajine in Gorske skupnosti. Ob koncu je Biasutti pozitivno ocenil teh 25 let Dežele, ki je vidne uspehe dosegla tudi zahvaljujoč se vsem komponentam, ki jo sestavljajo: prebivalstvu vseh štirih pokrajin, Slovincem, izseljencem in beguncem.

»Dežele predstavljajo bistveni element naše republike in prav v sedanjem trenutku, ko se posveča velika

pozornost institucionalnim reformam je treba tem ustanovam ponovno posvetiti največjo pozornost.« S temi uvodnimi besedami se je predsednik ministrskega sveta Gorja obrnil na prisotne na včerajšnji slavnostni seji. Stremeti je treba za tem, je dodal, da bi do kraja opravljale vodilno vlogo v okviru skupnosti, ki jih upravljajo. Ministrski predsednik se je nato zaustavil ob odnosih med deželnimi in državnimi oblastmi: po njegovem je treba razviti nove postopke, ki naj bi zagotavljali stalno koordiniranje na institucionalni ravni.

Govorec o institucionalnih reformah je dodal, da morajo le-te sloneti na re-

formah krajevnih uprav, ki bi na tak način prejele širšo avtonomijo in s tem seveda tudi večje odgovornosti. Sanacija državne bilance ni samo primarni cilj vlade, je dodal Gorja, zasledovati ga morajo tudi krajevne ustanove. Priznal je vsekakor, da morajo tudi Dežele sodelovati o velikih izbi- rah na vsedržavni ravni in dejstvo, da je Furlanija-Juljska krajina znala dobro izkoristiti svoje pristojnosti in s tem rešiti zapletena vprašanja, kot so bila obnova od potresa prizadete Furlanije, pojava izseljenstva in emarginacije v odnosu do ostalega dela države.

Obisk v F-JK je bil tudi priložnost za razmislek o značilni geografski vlogi tega področja na severovzhodnih mejah države v kontekstu odnosov med komunitarno in vzhodno Evropo in to tudi v luči nedavnih pogovorov s predsednikom ZIS Brankom Mikuličem.

Gorja je pohvalil prebivalstvo in njegovo delavnost ter zmoglosti političnega vodilnega razreda, ki so vsi skupaj ob pozornem sodelovanju države dosegli veliko uspehov. Obširneje se je zaustavil ob zakonu za obmejna področja in se zavzel za njegovo čimprejšnjo odobritev. Potrdil je obveze ministra za državne soudeležbe, ki bo koordiniral razne pobude za reševanje odprtih vprašanj podjetij družbe IRI. Ravno tako je potrdil, da je treba ponovno proučiti in poglobiti vprašanje deželnih financ, oziroma vprašanje prenosa količine finančnih sredstev, ki jih država dodeljuje Furlaniji-Juljski krajini.

Glede slovenske narodnostne skupnosti je predsednik Gorja potrdil senzibilnost vlade, da bi manjšini zagotovili uravnovešeno zaščito; italijanska vlada — je dodal — pa se zavzema tudi za rešitev problemov, s katerimi se ubada italijanska narodnostna skupnost v Jugoslaviji (o tem poročamo podrobneje na prvi strani).

Ob zaključku slavnostne seje sta predsednika Solimbergo in Biasutti izročila priložnostne spominske kolajne Gorji in vsem bivšim predsednikom deželnega sveta in odbora, ki so v tolikšni meri tudi oni prispevali, da je Dežela lahko z zavirljivimi rezultati proslavila 25. obletnico ustanovitve in delovanja.

ALEKSANDER SIRK

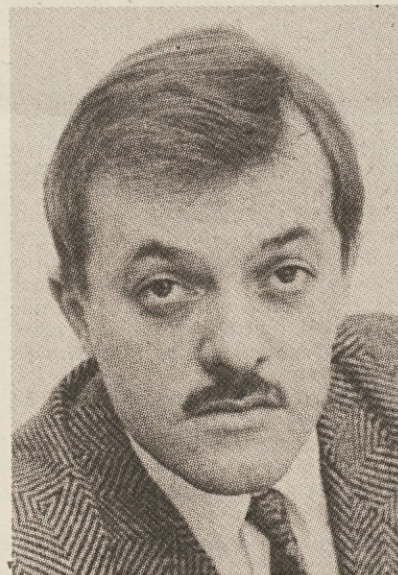
SSO o vrsti vprašanj naše ožje in širše skupnosti

GORICA — Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je na svoji zadnji seji razpravljal o vprašanjih, ki zadevajo našo ožjo in širšo skupnost, ob obisku jugoslovanskega predsednika Mikuliča v Rimu pa je izrazil zadovoljstvo za pozitiven razvoj italijansko-jugoslovanskih odnosov, ki so omogočili ta obisk. SSO je prepričan, je rečeno v tiskovnem poročilu, da bo to prispevalo k nadaljnji krepitvi sodelovanja v obojestransko korist in še zlasti v korist obeh manjšin. Istočasno pa SSO obžaluje, da slovensko predstavništvo ni moglo neposredno razložiti predsedniku italijanske vlade Gorji — kot je bilo to možno pri predsedniku jugoslovanske vlade — razloge, zaradi katerih se slovenska manjšina poteguje za zaščitni zakon. Obenem SSO izraža zaskrbljenost zaradi načrtov o prenosu volilnega sistema, ki bi ogrozila samostojno politično nastopanje Slovincem v Italiji, ki je neobhodno potreben pogoj za njih vsestranski razvoj. Enako zaskrbljenost pa SSO izraža ob težkem položaju, v katerem se je znašla italijanska narodnostna skupnost na Hrvaškem in v Sloveniji zaradi jugoslovanske družbene in gospodarske krize. Prizadevati italijanski manjšini izraža SSO razumevanje za njeno stisko in željo, da bi se stanje čimprej izboljšalo in normaliziralo. Prav tako je organ SSO ugotovil, da se stanje v SSG v zadnjih mesecih ni prav nič izboljšalo in izraža solidarnost tehničnemu in umetniškemu osebju naše gledališke hiše v njegovem boju za normalne delovne razmere.

Odločen boj na Koroškem: »Skupaj za skupno šolo«

CELOVEC — Nedeljski posvet »Skupaj za skupno šolo«, katerega so se udeležili nemško in slovensko govoreči iz raznih organizacij in svetovnonazorskih taborov, ni bil tribunal proti enemu ali drugemu posamezniku (čeprav tudi diskutantje niso mogli mimo nedavnih neumesnih izjav predsednika NSKS Grlica ter državnega poslanca Karla Smoleja), temveč demonstracija skupne in neomajne volje, da slovenska narodna skupnost, z njo pa tudi ves demokratični tabor v Avstriji, odklanja ločitev šolarjev po jezikovnih kriterijih. Prav občutna je bila široka enotnost v odklanjanju novega tristranskega napada na pravice manjšine. In ne le na pravice Koroških Slovincem, temveč na demokracijo nasploh. Za šolsko razpravo pa je bil sklenjen med slovensko in nemško govorečimi interetični dogovor, kar pomeni, da so navzoči izpričali voljo, da »o skupni zadevi skupno razpravljajo.«

Po opisu posledic uresničitve nedavnega predloženega zakonskega osnutka za spremembo oz. likvidacijo skupnega dvojezičnega pouka na Koroškem, po analizi tega zakonskega osnutka, ki je v določenih delih gotovo tudi protustaven, ter po oceni kompromisnih ponudb s strani nekaterih slovenskih funkcionarjev

Predsednik ZSO Feliks Wieser

(»vsako kompromisarstvo v smer ločitve je pot v kolektivni samomor«) je govornik slovenskih mladinskih organizacij Peter Wuzella (je tudi predsednik kluba slovenskih študentov in študentk v Gradcu) zahteval za naprej ostrejšo nastopanje na osnovi vmesnega poročila zvezne strokovne komisije in se jasno izre-

kel proti vsakršni kupčiji z igro o številkah.

Tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij, dipl. inž. Feliks Wieser, je poudaril, da ZSO nikoli ni bila in ne bo za kompromise, ki bi dejansko pomenili privoljenje v ločevanje. Ugotovil je, da je tudi veliko število nemško govorečih spoznalo, da je boj za manjšinske pravice del celotnega boja za demokracijo. Hkrati pa so tudi Slovinci spoznali, da gre za skupno šolo. »Zato moramo seveda tudi ugotoviti, da imajo ljudje v komiteju pravico, da skupno z nami formulirajo platformo, za nadaljnje postopanje v šolskem vprašanju. In za to se moramo boriti in podvzeti vse, da bomo imeli eno samo stališče, namreč naše skupno.«

Univ. prof. dr. Peter Gsettner pa je to Wieserjevo načelo še podkrepil. Ugotovil je, da ne gre samo za šolo manjšine, temveč za skupno šolo. In prav ob močnem, skupnem nastopanju ljudi obeh narodnosti je nezadovoljstvo strank eskaliralo. »Razumem,« je dejal Gsettner, »da so stranke v škripcih, toda še vedno si dajo narekovati politiko od Heilmatdienta in FPÖ.« In v teh škripcih se poslužujejo tudi neresničnega potvarjanja in podlih napadov v določenih časopisih, doslednim nasprotnikom ločevanja pa grozijo

tudi s sodnijskimi postopki. Gsettner je s skrbjo zaznal tudi »kompromisne ponudbe« in ugotovil: »Čisto nerazumljivo mi je, zakaj sami hočejo narediti korak nazaj in prostovoljno žrtvovati že doseženo. To bi slabilo manjšino, pa tudi nas vse v našem skupnem prizadevanju. Zato je potrebno, da sklenemo interetični pakt, da bomo skupno razpravljali o skupnih zadevah.«

Bučen aplavz udeležencev posveta, med katerimi je bilo tudi dosti pristašev Narodnega sveta koroških Slovincem, ki na ta posvet ni bil pozval, je potrdil soglasje navzočih z njegovim predlogom in ubrano politično potjo. Celotno več članov NSKS in koroške Enotne liste, katere predsednik je Karel Smolle, se je na posvetu jasno in nedvoumno distanciralo od napačnega kompromisarstva in tudi od neupravičenih napadov s strani nekaterih funkcionarjev NSKS in KEL na komite. Obratno so navzoči sklenili soglasno resolucijo, v kateri zavračajo te podile napade. Hkrati so v resoluciji pozvali tudi demokratično javnost v Avstriji in mednarodni tisk, naj krepijo solidarnost z gibanjem za ohranitev skupnega dvojezičnega pouka in naj ustanavljajo še nove solidarnostne komiteje.

ANDREJ MOHAR

Natečaj za mednarodno nagrado Portorož - Portorose 1988

PORTOROŽ — Obalna skupnost Italijanov razpisuje natečaj za mednarodno književno nagrado Portorož - Portorose, ki bo podeljena ob zaključku 3. mednarodnega srečanja pisateljev ob meji, 24. aprila 1988. Z nagradnim natečajem želimo vzpodbuditi kritično razmišljanje o književnosti in položaju književnikov ob meji ter ustvarjalnost na območjih, kjer živijo, se srečujejo, povezujejo ali razhajajo različne kulture, jeziki, narodi in družbeni ter politični sistemi. Za nagrado se lahko potegujejo pisatelji, kritiki in esejisti ne glede na starost, narodnostno in jezikovno pripadnost, ki živijo v državah, pokrajinah oziroma območjih skupnosti Alpe Adria in italijanske Švice.

Nagrada vsebuje: 1. Eno in nedeljno nagrado v vrednosti 2.000.000 dinarjev za esej na temo »Književnost in pisatelji ob meji«, ki še ni bil objavljen ali je bil objavljen po 1. 1. 1987, in ne sme presegati 15 tipkanih strani. Avtor ali revija, ki ga je objavila, ga mora poslati v treh izvodih na sedež Skupnosti Italijanov, OF 10,

66.000 Koper (Jugoslavija) do 1. 3. 1988.

Mednarodna žirija, ki jo sestavlja 12 pisateljev in kritikov (po trije za vsako jezikovno področje: slovensko, italijansko, hrvaško in nemško) bo odločala o ožjem izboru kandidatov in o zmagovalcu, ki ga bomo proglasili 24. 4. 1988. V primeru neodločenega izida glasovanja žirije bo o zmagovalcu odločal glas predsedujočega. Člani žirije ne morejo sodelovati v natečaju, 2. Eno in nedeljno nagrado v vrednosti 2.000.000 dinarjev za novelo, ki še ni bila objavljena ali je bila objavljena po 1. 1. 1987, in ne sme presegati 20 tipkanih strani. Avtor ali založnik, ki jo je objavil, jo mora poslati v treh izvodih na sedež Skupnosti Italijanov, OF 10, 66.000 Koper (Jugoslavija) do 1. 3. 1988.

O nagrajencu bo odločala ista žirija v skladu s pravili, veljavnimi za esej. Prispevki, ki sodelujejo v natečaju, morajo imeti podatke o avtorju in njegov točen naslov.

Zakonski osnutek bo kmalu v razpravi v deželni komisiji

Razprava o načrtu socialnega skrbstva

TRŽIČ — Svetovalska komisija v deželnem svetu, ki se ukvarja z vprašanji socialnega skrbstva, bo v kratkem vzela v pretres osnutek novega načrta za posege na socioasistencialnem področju. Načrt, pravzaprav osnutek načrta, je pred kratkim odobril deželni odbor.

O tem vprašanju je bil govor na petkovem javnem posvetovanju, ki ga je v Trzinu, v prostorih tamkajšnje glasbene šole, pripravila krščanska demokracija. Poleg odbornika Maria Brancatija, ki je imel glavno poročilo, so se posvetovanja udeležili še nekateri deželni svetovalci te stranke, med temi tudi Massimo Persello, ki je predsednik pristojne deželne komisije.

Če je kdo od udeležencev posvetovanja pričakoval, da bodo na zborovanju predstavili točen načrt, številke, organe, je bil ob koncu posvetovanja, ki se je sklenilo s posegom deželnega tajnika KD Bruna Longa, nekoliko razočaran. Bolj kakor o številkah in sistemu organiziranja storitev na socioasistencialnem področju — mimogrede naj navedemo, da za to dejavnost v naši deželi letno porabimo okrog sto milijard lir — je bil govor o filozofiji posegov. Glavni cilj, ki naj bi ga z novim načrtom uresničili, ni toliko v nujenju materialne pomoči ali drugih storitev, ampak v prizadevanjih, da ogroženim osebkom (handikapiranci, ostareli, z mamili zasvojeni občani) zagotovimo dostojanstvo in vključitev v družbo in da se številnim ustanovam in združenjem, ki delujejo na tem področju, prizna posebna vloga.

Sčasno se postavlja vprašanje — med drugim zelo aktualno — neposredne pristojnosti zagotavljanja družbene pomoči. Pokrajina, KZE, občine? Mnenja so različna, v razpravi je prevladovalo stališče, da so občine najbolj pristojne.

Naglašena je bila nadalje potreba o natančnejši opredelitvi, kje je meja med zdravstvom in socialnim skrbstvom, kje meja med zasebnim sektorjem in javno službo.

Zadeva ni enostavna, vendar, kot je bilo slišati v razpravi, vsaj glede enega področja ni nobenih dvomov. Družinske posvetovalnice naj bi iz resorja zdravstva vključili v resor socialnega skrbstva.

Novi deželni načrt naj bi, tako je bilo posebej poudarjeno, dopolnil serijo deželnih zakonov na tem področju, od katerih je zadnji bil odobren proti koncu lanskega leta.

V razpravi, kjer je bilo slišati tudi nekaj kritičnih pripomb (predvsem pomanjkanje elementov programacije), je bila podčrtana potreba, da se ob izvajanju novega načrta upošteva tudi vprašanje usposabljanja oseb, ki na tem področju poklicno delajo ali nudijo svojo pomoč v drugačnih oblikah.

Posvetovanje v Trzinu je bilo prvo v deželnem okviru, po odobritvi osnutka s strani deželnega odbora.

Tudi KPI za volilno reformo

TRST — Ko se bližamo volitvam za obnovo deželnega sveta se nadaljujejo razne pobude za spremembo volilnega zakona. Socialisti so že iznesli svoje predloge in z njimi seznanili vse ostale stranke. Sedaj pa so tudi komunisti pripravili svoj predlog o reformi deželnega volilnega sistema; v prihodnjih dneh ga bodo predstavili javnosti, glavni značilnosti pa sta odprava preferenčnih glasov in uravnovešanje predstavništev po okrožjih.

Battaglia napoveduje zakon o pospešitvi industrije v Italiji

Minister za industrijo Adolfo Battaglia je napovedal nov vladni program o industrijski politiki. Kakor je obrazložil udeležencem nedavnega zasedanja ob okrogli mizi »Business International« v Rimu, bo osnutek načrta vseboval »analizo o posledicah izpopolnitve notranjega tržnega ustroja« in »osnovna navodila za novo usmeritev ekonomske ter industrijske politike, ki bodo temeljila na prednostnih postavkah, kakršne bosta nakazali združitev zahodnoevropskih tržišč in težnja svetovnega gospodarskega gibanja. Gre za čisto novo strategijo, v katere okviru bi bilo treba po ministrovem mnenju poskrbeti najprej za izboljšanje tržnih mehanizmov — z likvidacijo birokratskih spon, večjo učinkovitostjo javnih storitev in zaščito pred tujo konkurenco — dalje za prožnejše finansiranje podjetij, za poživitev tehnoloških inovacij, za večji posluh naravovarstveni problematiki in za boljše ureditev predpisov o delovanju industrijskih podjetij.

Iz vsega tega, je naglasil Battaglia, bomo izoblikovali zakone (»na tem že delamo«), ki bodo zadevali še prav posebno problem podjetij v krizi, razvoj majhnih in srednje velikih industrijskih obratov, tehnične normative in vprašanje konkurenčnosti, ki ga že obravnava nalašč za to imenovana komisija. Minister je pojasnil, da bodo dobršen del programske listine posvetili kočljivemu problemu o nezadovoljivem delovanju državne in javnih uprav sploh oziroma reorganizaciji ministrstva za industrijo.

Minister Battaglia je spregovoril tudi o energetski politiki. Ministrski svet bi rad imel na razpolago osnutek ustreznega načrta najpozneje sredi marca, tako da bi ga lahko poslanska zbornica in senat odobrila še pred poletnimi počitnicami. Novi vsedržavni energetski načrt bo predvideval po ministrovem zatrjevanju samo »omejeno izkoriščanje jedrske energije«, sicer pa bo njegov cilj ta, da prenese v institucionalni in operativni okvir »najnovejšo filozofijo«; ta potrjuje, da je napočil čas, ko prehajamo iz obdobja izobilja v obdobje varčevanja, od modela centralizacije k modelu decentralizacije in od skrbi za proizvodnjo k skrbi za okolje, kar bo seveda močno vplivalo tudi na sam proizvodjalni model.

Zelo verjetno, je pripomnil minister za industrijo, se bomo morali odreči gigantomaniji in centralističnim skominam, ki so prevladale v dosedanjih energetskih načrtih. Battaglia je ob tem priznal, da pot nikakor ne bo posejana z rožicami, je pa tudi izrazil precejšnjo mero optimizma: »Če bomo znali biti resni pri zasnovi in potem še pri upravljanju vsedržavnega energetskega načrta, se bomo znašli nazadnje na boljšem, kot so druge zahodnoevropske države; to pa obenem pomeni, da se bomo lahko treznejše spopadli tudi s problemom jedrske energije kot problemom, ki ni nič drugega kakor stalno in točno informiranje ustanov in širše javnosti o njenih prednostih in nevarnostih.« (dg)

150 let Morsove abecede

Prvo sporočilo je bilo kratko: »Vlak je pravkar prispel s 345 potniki,« vendar je postalo zgodovinsko. Tako se je namreč glasilo sporočilo, ki ga je 11. januarja 1838 iz mesteca Morristown poslal Samuel Morse s pomočjo posebne abecede, ki si jo je bil sam izmislil, in naprave, ki jo je sam izdelal. Morse, izumitelj telegrafa, je bil po poklicu fizik in slikar. Na srečo se je za njegov izum zanimal bogati podjetnik Vail iz Morristowna, ki je tudi finančno prvo javno demonstracijo o delovanju telegrafa. Aparat za široko uporabo je Morse skonstruiral leta 1848, a v letih 1843-1844. je napeljal telegrafsko linijo Washington-Baltimore.

V Evropi so Morsov telegraf začeli uporabljati po letu 1948. Zdaj so vse te stare modele telegrafov nehali uporabljati in jih zamenjali s sodobnejšimi napravami, vendar je Morsova abeceda še danes včasih edina možnost za pošiljanje vnčnih sporočil. Tako so npr. leta 1985, ko je bila med katastrofalnim potresom v Mehiki uničena vsa sodobna tehnika, samo radioamaterji z Morsovo abecedo lahko vzpostavili stik s svetom. To abecedo pa še vedno uporabljajo, kot znano, pomorščaki, čeprav strokovnjaki menijo, da jo bodo najpozneje do leta 1990 povsem izrinili sodobnejši načini komuniciranja. Medtem ko je bilo leta 1980 dnevno še 2.500 sporočil poslanih v Morsovi abecedi, jih je danes samo še kakšnih 1.000. To je nekaj manj kot deset odstotkov sporočil v pomorskem prometu, kjer se vedno bolj uveljavlja hitrejši način komuniciranja z radioteleksom. (si)

patronat INAC svetuje

B. Simoneta

Že 4.000 Jugoslovanov dobilo pokojnino INPS

Vpr.: »Bivam v Kopru in pred dvema letoma sem vložil na SPIZ prošnjo za italijansko pokojnino in za vojaški list. Ker do danes ni še nobenega odgovora, se mi morda splača vložiti novo prošnjo v Trstu? Od leta 1940 do 1942 sem delal pri italijanskem podjetju v Izoli in zanima me, če mi to delovno dobo prizna Italija?« S. P.

Odg.: »Gornji dopis, ki je le eden od nešteti pisnih in ustnih poizvedovanj o pravicah jugoslovanskih državljanov v Italiji, nam daje priložnost, da posredujemo zainteresiranim nekaj koristnih pojasnil in napotkov. Možnost uveljavljanja italijanskega sorazmernega dela pokojnine na osnovi bilateralne konvencije je v teh zadnjih treh letih krepko razgibala vsakdan številnih jugoslovanskih delavskih upokojencev na Primorskem, ki so služili italijanski vojaški rok. S časom se ta pokjinska mrzlca še stopnjuje in upravičenci pa tudi njihovi mlajši družinski člani kot nori letijo iz uradi v urad, da bi si čimprej zagotovili pokojnino. Vendar pa spričo ogromnega števila prošelj najprej za izstavitve vojaškega lista in nato pokojninskega sorazmernega dela, ima to za posledico, da se iz objektivnih razlogov birokratski postopek še upočasnjuje in pristojni uradi so na robu administrativne paralize. Kdor je vložil prošnjo za vojaški list preko katerega patronata ali preko jugoslovanskega socialnega zavoda, mora potrpežljivo čakati, na rešitev po časovnem zaporedju in urgiranje nič ne zaleže. Na vojaškem odseku v Trstu rešujejo še prošnje iz februarja-marca 1985, treba pa poudariti, da so pred kratkim namesto standardnih vojaških izpisov s podrobnim opisom celotnega vojaškega staža odločili za istavljanje poenostavljenih potrdil, na katerih navajajo le začetni in končni datum služenja vojaškega roka. Ker niso osebni spisi vedno popolni, je ta tem potrdilu večkrat označeno nižje število dni od dejanske udeležbe v vojski. To pa ni pomembno, saj po dogovoru z INPS zadostuje za uveljavljanje pokojnine, da je na vojaškem potrdilu naveden vsaj en dan in pravice so iste, tudi če je vojaščina trajala več let. Na vojaškem uradu strankam praviloma ne dajejo nobenih informacij. Kdor je že vložil prošnjo za vojaški list preko SPIZ, kot je to storil naš bralec, naj ne vlaga druge prošnje, ker bo tako le še otežkočil delo uradom. Rojeni pred letom 1911, ki so spadali pod tržaško vojaško okrožje, imajo možnost dobiti vojaški list brez čakanja na državnem arhivu. Osnova za uveljavljanje italijanskega sorazmernega dela pokojnine je razen vojaščine lahko tudi de-

lovna doba, ki bremeni Italijo. Pri tem pa pridejo za jugoslovanske državljane v poštev le obdobja zaposlitve na sedanem italijanskem ozemlju (na primer v Trstu) tako pred vojno kot po njej. Zaposlitev pri italijanskih podjetjih na tako imenovanih odstopljenih oz. priključenih ozemljih pred letom 1945 (na primer v Izoli) se za sedanje jugoslovanske državljane šteje v breme jugoslovanskega nosilca zavarovanja.

Socialni zavod INPS v Vidmu, ki je teritorialno pristojen za reševanje pokojnin po konvenciji, je doslej priznal jugoslovanskem državljanom že kakih 4.000 pokojnin, vseh prošelj pa je bilo vloženih nad 18.000. Ko je vsa dokumentacija popolna, traja zapleteni postopek izračunavanja pokojnine približno tri leta: strokovno osebje apelira na interesente, naj nikar ne hodijo urgirati pratik (vsak petek se pred okencem zbere na stotine ljudi), ker na noben način ne morejo pospešiti postopka, uradniki pa izgubijo tako nepotrebno veliko dragocenega časa. Nič ne zaleže niti posredovanje raznih »mešetarjev«, ki baje zahtevajo visoke provizije za svoje počette, ki je kaznivo in protizakonito. Zato jim ne nasedajte!

Pri vnovčenju italijanske pokojnine in zaostankov so mnogi prijatelji presenečeni, saj jim dejansko pritiče višja pokojnina od minimalne. Kdor je namreč uveljavil pokojnino z retroaktivno veljavnostjo desetih let, so mu upoštevali nominalno vrednost jugoslovanske pokojnine izpred desetih let po današnjem tečaju in se smatra, kot da se ta pokojnina ne spreminja, čeprav je dejansko ta znesek danes od dvajset do tridesetkrat višji. Italijanski sorazmerni delež pokojnine bi moral biti v vsakem primeru nižji od minimalne pokojnine. V resnici pa se po zaslugi posebnega mehanizma, ki ga je vpeljal zakon 140/85, skoraj vse pokojnine jugoslovanskih državljanov smatrajo kot večje od minimalne in so deležne še posebnega dodatka. Tako nekateri jugoslovanski upokojenci lahko trenutno prejmejo celo za stotisoč lir višjo pokojnino kot je minimalna. Te pokojnine tudi niso obdavčene, medtem ko si v primeru smrti upravičenca INPS zadrži na dozorelih in neizplačanih obrokih pokojnine pristojbino v višini 12 odstotkov.

Na koncu naj še enkrat poudarimo, da lahko uveljavijo italijanski sorazmerni del pokojnine le delavski upokojenci v Jugoslaviji in njihove vdove, medtem ko kmečki upokojenci nimajo te pravice. V obeh državah mora pokojninska doba znašati vsaj 15 let.

Obetavna prihodnost Jadrana Sežana

Pred dnevi je minilo 35 let, odkar je Okrajni ljudski odbor Sežana ustanovil trgovsko izvozno-uvozno podjetje Jadran export-import Sežana. Njegova naloga je bila trgovati z Italijo. Pooblastilo, ki ga je dobilo novo podjetje, se je nanašalo na trgovanje s »Svobodnim tržaškim ozemljem« in Trstom. Prvi posel s tržaškim partnerjem so sklenili 10. februarja 1953, zadeval pa je izvoz svežega mleka — dnevno so izvozili v Italijo 3.000 do 5.000 litrov mleka. Sledile so pogodbe za izvoz konj, drv za kurjavo, brinja idr. Oktobra 1953 (ob »tržaški krizi«) se je trgovanje s Trstom ustavilo. Važno prelomnico v odnosih med Jugoslavijo in Italijo je pomenil londonski memorandum (oktobra 1954): odprle so se možnosti za razvoj gospodarskega, kulturnega in političnega sodelovanja v interesu obeh držav oz. obmejnega preivalstva. Leto kasneje so sklenili sporazum med Jugoslavijo in Italijo o blagovni menjavi. Prav ta sporazum je bil podlaga za nadaljnji pospešen razvoj sežanskega Jadrana.

Od ustanovitve dalje se je ta delovna organizacija srečevala s problemom skladišč, hlevov in transportnih sredstev. Skladišča so bila potrebna za zbiranje in pripravo blaga za izvoz, hlevi pa za privez živine po opravljenih odkupih. Gradnja skladišč je tekla postopno: prvo fazo so zaključili leta 1965, potem pa niso imeli več kakšnih posebnih problemov pri skladiščenju blaga, čeprav s tem še ni bilo vse rešeno. Skladno s širitvijo dejavnosti delovne organizacije na območje celotne Jugoslavije se je pokazala potreba po

odprtju poslovnih enot v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Kopru in Novem Sadu. Leta 1983 je z novo organiziranostjo v SOZD Timav, v katerega so se združile TOP, Droga in Preskrba, postal Jadran Sežana nosilec zunanjetrgovinske dejavnosti v sklopu SOZD. Danes dela pri njem več kot 350 delavcev, kar je 5% vseh zaposlenih v občinskem gospodarstvu. V preteklem srednjeročnem obdobju je izvoz naraščal povprečno za 13,8% letno. Leta 1985 so izvozili za 52 milijard lir blaga, predlanskim in lani pa je znašala letna rast fizičnega prometa okrog 25%. Tudi skladiščni in drugi prostori te delovne organizacije so vse večji. Danes razpolagajo s 25.000 kvadratnimi metri zaprtih skladiščnih prostorov in z javnim carinskim skladiščem, dalje imajo 60.000 kvadratnih metrov asfaltiranih skladiščnih površin in 5.000 metrov železniških industrijskih tirov.

Nadaljnji razvoj delovne organizacije določa planska listina podjetja. Tako bo treba v prihodnje dvigniti kakovost dela (tu gre predvsem za odnos s poslovnimi partnerji), usposabljanje bodo morali lastne in iskati nove sposobne kadre, ki jih zahteva sodoben način trženja. Več bodo morali storiti za iskanje tržišč in nadaljevati z gradnjo skladiščno-pretovornih objektov tudi s sovlagatelji. Treba bo razvijati proizvodno kooperacijo s tujimi partnerji. Delavci Jadrana Sežana so prepričani, da je pri njih dovolj neizrabljenih možnosti za še bolj kakovostno poslovanje.

MILOŠ LIKAR

Svetovni dolgovi bodo znašali letos 1250 milijard dolarjev

Konec lanskega leta so svetovni dolgovi dosegli 1.190 milijard dolarjev. Podatek je kajpak grozljiv. Danes preprosto ni več odgovora na vprašanje, kako bodo zadolžene države uspele to vrniti. Vse manj se govori tudi o času, ko naj bi dolg, ali vsaj del dolga, poravnale. Obseg dolga je prevelik, raven dolžnic pa pre nizka. Ne samo to. Ekspertize pravijo, da se bo dolg letos povečal za kakih 50 milijard dolarjev in da se bo povzpел nemara na 1.245 milijard. Značilno je, da med napovedmi ni velikih razlik, se pravi, da so gornje številke tako rekoč realne. Tako gospodarski svet Združenih narodov kot Svetovna banka sta mnenja, da se bo dolg približal 1.250 milijardam dolarjev.

Strokovnjaki Gospodarskega sveta OZN so prve dni letošnjega leta javno sporočili, da je svetovni gospodarski položaj »nevarno nestabilen« ter da prepad med razvitimi in nerazvitimi to nevarnost povečuje. Vrednost bruto proizvoda držav v razvoju je lani mukoma dosegla 2,1 odstotka: niso se izpolnili obeti, da se bo povzpela na 3 odstotke. Leta 1986 je znašala 3,2 odstotka. Gospodarsko nazadovanje držav v razvoju zbujajo toliko večjo skrb, ker so tudi napovedi za razvite dežele slabe. Programski oddelek Združenih narodov, skupaj s

številnimi drugimi mednarodnimi institucijami, sodi, da se bo proizvodnja v razvitih deželah v prihodnjih dveh letih povečevala počasneje kot do sedaj in da ne bo presegla stopnje 3 odstotkov.

Na obzorju je potemtakem bolj temno kot svetlo. Lanski finančni pretresi so zgovorno znamenje, da bo letošnji gospodarski napredek otežkočen, to pa bo seveda še poostriilo odnos med upniki in dolžnicami, kar ne predstavlja več »posebnega« problema, marveč je to vprašanje še kako sestavni del svetovne ekonomije. Gre za stanja in pojave, ki so med sabo pogojeni. V poročilu Svetovne banke je sicer nekaj zanimivih napovedi; med drugim na primer trdi, da se bo v prihodnjih letih položaj v najbolj zaostalih deželah, to je položaj držav

južno od Sahare, nekoliko popravil, pri čemer poročilo očitno upošteva nekatere najave, da bodo bržčas nekatere manjše dolgove preprosto odpisali. Toda kaj, ko pa poročilo v isti sapi navaja, da se bo poslabšal položaj največjih dolžnic. Pesimizem velja tudi za dežele Latinske Amerike, kot so Brazilija, Argentina in Mehika (ki so največje dolžnice), dasiravno se mednarodni, posebno pa ameriški kapital, zlasti v zvezi z Mehiko in Brazilijo, trudi, da bi položaj nekoliko popravili. Toda ne gre. Mehika je sicer te dni dobila novo dolarsko injekcijo (za kakih 80 milijard dolarjev), vendar aspirin pri hujših boleznih ne more pomagati.

Svetovna ekonomija se mukoma premika, ker jo zaostajanje nerazvitih dežel zmeraj bolj neposredno obremenjuje. Teorije o gospodarskem napredku so si že domala enotne, da bo

razvoj toliko bolj otežkočen, kolikor bolj se bodo disproporci poglabljali. Zanimivi so tudi nekateri podatki Svetovne banke v zvezi s standardom po svetu: v zadnjih treh letih je dohodek na prebivalca v slabo razvitih državah s tako rekoč srednjim dohodkom padel za sedmino, medtem ko je v deželah južno od Sahare zdrsnil kar za četrtno.

Svetovna banka se v svojem poročilu seveda ne spušta v sociološka razglabljanja, ker se pač ukvarja v glavnem s financami in denarjem. Sociološko pa je vse večji prepad med Severom in Jugom pošteno opredelil Gospodarsko-socialni svet Združenih narodov. Njegovo lansko poročilo dobesedno navaja, »da so politični in družbeni nemiri v raznih krajih sveta, spričo vse večjih razlik med razvitimi in nerazvitimi, ne le jutrišnja, marveč že današnja realnost«.

Lani so dežele dolžnice uspele odplačati komaj okrog 8 milijard dolarjev. Večjega napora niso zmogle. In, glej, to po svojo pošteno priznava tudi Svetovna banka v svojem letnem poročilu, ko trdi, da odplačana vsota nazvezadnje ni tako majhna!

MIRO KOCJAN

Nafta iz SZ v Jugoslavijo čez Madžarsko

Podjetju za transport plina in nafte v Siofoku so sporočili, da je prvi letošnji kontingent sovjetske nafte za Jugoslavijo prečkal madžarsko ozemlje in prispel do naftovoda Adria. Dobava teče nemoteno in računajo, da je po tej poti prišlo v jugoslovanske rafinerije že 100.000 ton surove nafte. Jugoslovansko-madžarski sporazum predvideva za letos dobavo več kot milijona ton nafte. Gornja meja prenosa je pogojena z zmogljivostjo madžarskega naftovoda, ki povezuje Adrio s sovjetskim naftovodom »Bratstvo«. (—lak)

A. PERTOT

Vam ponuja fantastično blago za fantastično pustno obleko

PUST - PUST - PUST

TRST — Ul. Ginnastica 22 Tel. 761-029

PROMOCIJSKA PRODAJA

POPUSTI OD 20% DO 80% PRIČAKUJEMO VAS!

Linea — Ul. Carducci 4 — TRST

Stališče KZ do volitev za poklicne sezname

Predstavniško sorazmerje pogoj za enotne volilne liste kmetov

Le še trije tedni nas ločijo do 23. februarja, ko bo nepreklicno zapadel rok za vložitev prošnje za vpis v sezname volivcev oziroma za udeležbo na volitvah v pokrajinsko, medobčinske in občinske komisije, ki bodo vodile bodoče poklicne sezname kmetov oziroma kmetijskih podjetij v tržaški pokrajini. Istega dne bo zapadel tudi rok za predložitev kandidatnih list, s katerimi imajo tačas stanovske organizacije kmetov največ dela. Naj še enkrat opozorimo, da je vpis v volilne sezname pogoj za vpis v poklicni seznam kmetijskih podjetnikov, vpis v seznam pa je pogoj za možnost izkoriščanja deželnih in drugih prispevkov in podpor.

Pretekli teden je bilo v zvezi s tem prvo srečanje predstavnikov vseh treh stanovskih organizacij, ki zastopajo kmete v naši pokrajini, in sicer najbolj množične, Kmečke zveze, Zveze neposrednih obdelovalcev (Coldiretti) in Zveze veleposestnikov (Unione agricoltori). Bil je to prvi stik za preučitev možnosti sestave enotne liste za volitve, do dokončnega dogovora pa še ni prišlo, ker so bila stališča treh organizacij različna, še posebno glede vprašanja predstavniškega sorazmerja. Povsem naravno je, da bi moralo Kmečki zvezi, ki zastopa največji del kmetov na Tržaškem, pripasti tudi največje število predstavnikov na kan-

didatni listi. To pa seveda ni povsem po volji ostalima dvema organizacijama, ki bi številčno sorazmerje raje pustili ob strani. Vsekakor se bodo predstavniki treh organizacij danes znova srečali, Kmečka zveza pa bo šla na sestanek s stališči, ki jih je preteklo soboto sprejel njen Glavni odbor.

Po izčrpnem poročilu predsednika Guština o srečanju in o predlogih, ki so iz njega izšli, je med člani Glavne sveta stekla zelo obširna in živa razprava, katere glavna ugotovitev je bila, da je treba vsekakor težiti k čim večji enotnosti med kmeti samimi in med njihovimi stanovskimi organizacijami. To pa predvsem zaradi dejstva, da je kmetijstvo v tržaški pokrajini na robu družbenega in gospodarskega dogajanja, proti čemer se Kmečka zveza vztrajno bori. Dosledno s tem je Glavni odbor tudi sklenil, da si bo Kmečka zveza — kot nedvomno najbolj predstavniška organizacija tržaških kmetov — še naprej prizadevala za enotnost, kljub različnim pogledom, vendar ob strogem spoštovanju predstavniškega sorazmerja pri sestavi enotnih list. Zato bo tudi na današnjem drugem sestanku s predstavniki ostalih dveh organizacij zastopala potrebo po sporazumu za enotni nastop na volitvah, vendar ne za vsako ceno, kar pomeni, da ne bo odstopila od zahteve po predstavniškem sorazmerju.

Kot rečeno, morajo kmetje vložiti prošnje za vpis v volilne sezname nepreklicno do 23. februarja, o čemer je Kmečka zveza svoje člane že podrobno obvestila z okrožnico. V ta namen bo pripravila tudi posebne sestanke po vaseh, po občinah ali po skupinah, kjer bo kmete seznanila z vsemi podrobnostmi. Vsekakor naj ponovimo, da imajo pravico do vpisa v volilne sezname vsi tisti, ki so vpisani v SCAU (Servizio contributivi unificati per agricoltura), tisti, ki jim kmetijska dejavnost prinaša več kot polovico vseh dohodkov in tisti, ki za kmetijsko dejavnost porabijo vsaj polovico svojega delovnega časa. Kmečka zveza zato posebej toplo priporoča, naj se v volilne sezname vpišejo prav vsi, ki izpolnjujejo katerega od omenjenih pogojev, saj bodo le na tak način lahko deležni vseh prispevkov in podpor, namenjenih kmetijski dejavnosti.

Kmečka zveza posebej poziva vse člane in kmete, ki so vpisani v Seznam službe za poenotene kmetijske prispevke (SCAU), naj se nujno in čimprej zgledajo v uradih Kmečke zveze ali patronata Inac, v Ul. Cicerone 8. Naj ob tem ponovimo nove telefonske številke: Kmečka zveza - 362941 in 361389; patronat Inac - 362901 in 360324.

Razmisliti o drugačnosti ob dnevu slovenske kulture

Prešeren je mislil in delal v nasprotju z ustaljenimi normami. Je v letu 1988 to mogoče? Kaj meni o kulturi drugačnosti?

Naslov, ki smo ga v teh dneh prebirali na straneh Primorskega dnevnika, je tema literarnega natečaja, ki ga je Zveza slovenskih kulturnih društev razpisala ob pripravah na letošnje praznovanje Dneva slovenske kulture, ki bo v soboto, 6., in nedeljo, 7. februarja, v Kulturnem domu v Trstu. Tema natečaja, ki smo ga namenili tržaškim slovenskim višješolskim dijakom, morda najzgovorneje združi v sebi pomenski smisel letošnje prireditve. Skozi prerez tiste kulture ali tistih kultur, ki se razvijajo v obmejnem prostoru, želimo letos razmišljati in vabiti k razmišljanju o drugačnostih, ki označujejo kulturo, ki ni čist prenos matičnega kulturnega dogajanja, ni niti slovenski »prevod« večinske kulture, je posebna, srka svojo moč iz različnih tokov, skratka je drugačna. Seveda si ne moremo predstavljati pri nas nobenega razmišljanja o drugačnosti (jezikovni, kulturni...) mimo globlje obravnave, ki zadeva vprašanja sožitja in medsebojnega sodelovanja. Tudi tu je drugačnost usodna diskriminanta. Sožitje nam ne more pomeniti zlitja različnosti. Obratno, nam lahko samo pomeni utrjevanje in razvoj specifičnosti ob nenehnem primerjanju in soočanju. Ne gre torej za poenotenja in posploševanja, gre bolj za odpravo tistih pregrad, ki onemogočajo raznim »drugačnostim« medsebojnega stika in soočanja. Mislimo, da so ta vprašanja bistvena tudi za našo kulturo in za njen pravi nemoten razvoj.

Toda preidimo k sporedu prireditve, ki ga bomo v naslednjih dneh še podrobno orisali. V soboto, 6. februarja, bo ob 18. uri najprej na vrsti (v sodelovanju s TK Galerijo) odprte fotografske razstave Luciana Cleve, slikarja, fotografa in glasbenika, ki pripada italijanski etnični manjšini v Istri. Sledilo bo nagajevanje literarnega natečaja in nastop mešanega pevskega zbora Primorac-Tabor z Opčin in Trebč, ki ga vodi Matjaž Šček. Ob 19. uri bo na sporedu okrogla miza z naslovom »Novo kulturno sodelovanje kot predpogoj kulture sožitja«. K srečanju smo povabili člane štirih kulturnih stvarnosti, ki v našem mestu že vrsto let dosledno in stvarno udeležajo načela sožitja in sodelovanja med italijanskim in slovenskim delom mesta in sicer: Skupino 85, Slovenski klub, krožek istro-beneške kulture Istria in TK Galerijo. V večernih urah bo sledil še sprejem za kulturne delavce. V nedeljo, 7. februarja, pa se bo osrednje praznovanje pričelo ob 16. uri z literarnim srečanjem. Nato pa bo slavnostnemu govoru sledil še koncert skupine Istra Nova. Na koncu naj dodamo še sledeče. Tudi otroci imajo svojo kulturo, ki je drugačna, in za to drugačnost odrasli nimamo vedno pravega posluha. Laboratorij Kaj bi z našo ustvarjalnostjo, ki je namenjen osnovnošolskim otrokom in se bo odvijal istočasno z nedeljskim sporedom, želi opozoriti prav na to pomanjkljivost.

NIVES KOŠUTA

Trst v sončni obleki

Po zoprnem južnem vremenu je včeraj nad Trstom posijalo sonce in hladen veter je odpihal meglice. Naš fotograf D. Križmančič je posnel nenavadno fotografijo, ki uspe le v posebnih pogojih. Najprej so mestne hiše, nato je zaliv z ladjo, ki pluje po mirnem morju, v ozadju pa se dvigajo v nebo zasneženi vrhovi Karnijskih Alp. »Razgled« je prežet z lepoto naših krajev, ki jih je letošnja nenavadna zima ovijala v goste oblake in s toplim zrakom, ki je topil sneg tudi v visokih legah.

Sestava proračuna letos še bolj problematična

Tudi v Zgoniku je občinski svet vzel na znanje osnutek proračuna

Tudi zgoniški občinski svet je v petek vzel na znanje osnutek proračuna za finančno leto 1988 in triletnega investicijskega programa, ki ga je izdelal in predložil občinski odbor. Župan Miloš Budin je najprej naredil politično premiso in ugotovil, da je ob neustreznih zakonodaji sedanjih položaj občin dokaj pereč in je nujna korenita institucionalna preobnova, ki naj zagotovi krajevnim upravam večje pristojnosti in družbeno vlogo. Predvsem naj bi se povečale finančne možnosti občin, katerim je treba zagotoviti večjo obdavčevalno pristojnost, s čimer bi lahko uresničili tudi večjo fiskalno pravičnost.

Sestava proračuna, ki šteje na papirju 5 milijard 232 milijonov lir tekočih izdatkov in naložb, je bila letos še bolj problematična, ker je skoraj celoten državni prispevek za kritje primanjkljaja namenjen za stroške za osebje in za amortizacijo posojil. Vse ostale usluge in storitve pa je treba kriti z davčnimi in drugimi sicer skromnimi občinskimi dohodki. Kot primer naj navedemo, da bo občina dobila od države letos le 18 milijonov lir višje naznako kot v letu 1987, medtem ko le stroški za apliciranje nove delovne

pogodbe so narasli za 85 milijonov lir. To pomeni, da je razpoložljivost za tekoče poslovanje nominalno za 70 milijonov nižje in je kljub nujnemu krčenju nekaterih postavk občina le obdržala vse osnovne socialne storitve. Na osnovi političnega programa pa je vložila na deželo kar 15 prošenj za podporo, in sicer za delovanje otroških vrtcev, za opremo knjižnice v Saležu, za opremo telovadnice v Zgoniku, za ureditev rekreacijskega centra v Samatorci, za izredno vzdrževanje osnovne šole v Saležu, za popravila na šolski stavbi v Zgoniku, za popravila v vrtcih v Zgoniku in Gabrovcu, za opremo in nakup didaktičnih pripomočkov v otroških vrtcih, za uresničitev pobude za spodbujanje kulture miru in sodelovanja med narodi, za prispevek za vzdrževanje cestnega omrežja, za prispevek za razstavo načrtov za enoteko, za izdelavo študije o toponomastiki in izvoru ledinskih imen, za nakup nabiralnikov in novega tovornjaka za smetarsko službo ter za prirejanje glasbenih tečajev (klavir in flavta).

Med raznimi sklepi je občinski svet odobril tudi tistega, da so vsi usluž-

benci deležni doklade za spodbujanje produktivnosti in sicer sorazmerno z njihovo prisotnostjo na delovnem mestu. Sklenili so tudi nakup desetih nabiralnikov za steklo, spomladi pa bodo namestili tudi nabiralnike za zbiranje papirja. V uvodnem poročilu pa je župan Budin poročal o konstruktivnem srečanju s sindikalnimi predstavniki v zvezi z izvajanjem nove delovne pogodbe, vključno s členom 60, ki predvideva tako imenovano dvojezično doklado. Uprava in sindikalni zastopniki so tudi začeli proučevati možnost, da bi koncentrirali oba vrtca v eno stavbo in bi tako naredili korak naprek z didaktično-pedagoškega vidika, predvsem pa bi racionalizirali to socialno uslugo. Župan je še seznanil svetovalce, da je bil na vljudnostnem obisku novi poveljnik tržake vojaške komande gen. Caccamo, ki se je zadržal na informativnem prijateljskem razgovoru.

Na koncu je občinski svet poslal v obliki brzojavke predsedniku vlade Gorii ob njegovem obisku v Trstu poziv, naj se sooči tudi s problematiko slovenske narodnostne skupnosti.

B. S.

V nedeljo popoldne s prisrčnim programom

Praznik srbske pravoslavne skupnosti

Srbska pravoslavna cerkvena občina v Trstu je v nedeljo popoldne praznovala prisrčni praznik sv. Save. V prijateljskem ozračju so nastopili gojenci srbske šole Jovan Miletič, občuteno je zapel cerkveni pevski zbor, ki ga po večini sestavljajo slovenski pevci in pevke. Še posebno pa je vžgal pristni beograjski ansambel Delije z domačimi srbskimi pesmimi, z domoljubnimi in splošno znanimi skladbami. Še zlasti je publika navdušeno sprejela znano, že skoro ponarodelo, himno »Jugoslavija«.

Ob tej izredni priložnosti so bili prisotni tudi nekateri ugledni gostje. Predsienik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Klavdij Palčić je poudaril sožitje in tesne vezi Slovencev, ki smo v Trstu avtohtoni prebivalci, s srbsko pravoslavno občino. Vsi se trudimo za ustvarjanje sožitja in prijateljstva. Prisotne je pozdravil tržaški župan Staffieri, ki je omenil pomembno vlogo srbske skupnosti v Trstu. O vezeh med dvema cerkvenima občinstvom pa je spregovoril škof Bellomi. Končno je spregovoril rektor tržaške univerze Fusaroli, ki je med drugim poudaril tesno sodelovanje med tržaško in beograjsko univerzo.

Celoten, bogat in pester program je vzorno vodil paroh pravoslavne občine Ilija Ivčič, ki je posebno toplo pozdravil tudi gosta, predstavnika SFRJ Jugoslavije, konzula Antona Pogačnika in Marka Iliča.

Le še dober teden za poravnavo avtomobilске takse

V prihodnjih dneh zapade rok za poravnavo avtomobilskih taks. Letos bodo veljale nove tarife, zato bo prav, če vozniki prosijo za vse potrebne informacije v uradih ACI in na pošti, kjer bo mogoče tudi poravnati vse pristojbine.

Vozniki, katerim je vozniška taksa zapadla zadnjega decembra, jo morajo poravnati najkasneje do 10. februarja. Taksa se nanaša na osebna vozila z več kot 9 konjskih sil z bencinskim pogonom; osebna vozila preko 9 konjskih sil na dizelski ali plinski pogon ter za vozila s

prikolicami

Drugi rok zapade 29. februarja in zadeva voznike, ki imajo takso poravnano do 31. januarja 1988. Do tega datuma morajo takso poravnati tudi vozniki zasebnih avtobusov, tovornjakov s priklopnikom in vseh vrst tovornih in dostavnih vozil.

Zaradi povečanih tarif je dalje do 31. marca čas za poravnavo dodatka na takso tudi za tiste voznike, ki jim rok rednega plačila zapade aprila, maja, julija, avgusta ali septembra. Dodatek je treba plačati tudi za avtoradió.

Pismo uredništvu

Avtonomija nujno potrebna za obstoj in razvoj naše šole

Z osuplostjo sem brala članek v Primorskem dnevniku o protestu staršev dolinskih petošolcev v nedeljo, 24. januarja.

Prelistala sem knjigo delegiranih dekretov: v kazalu nisem našla nikjer »kazenske premestitve«, označena je samo »uradna premestitev« - čl. 70 odloka predsednika republike št. 417 od 31. 5. 74. Izvede jo šolski skrbnik v primeru »ukinitve razreda ali stolice« ali pa v primeru »nezdružljivosti v delovnem okolju«.

Ne zanima me razglabljanje podrobnosti. O tem so sklepali drugi forumi - ampak zgornje je dejstvo.

V postopku je bilo oporekati marsičemu: predvsem, da je odločitev padla sredi šolskega leta in s petim razredom, ki ima pred sabo zaključne izpite; ali pa kriteriju, s katerim je padla izbira na zadnjo učiteljico na lestvici

DOA (dodatni učitelji) - s tem je bila ta kaznovana! Ne, nismo v kaznilnici, ne v poboljševalnici, ampak v kasarni!

Z istem kriterijem je bila nekaj mesecev prej vzgojiteljica, ki je bila zadnja na lestvici DOA (imela je enako število točk kot drugi dve kolegici, ampak... bila je pač najmlajša!), prisiljena sprejeti poleg svojega polnega urnika v vrtcu na Krasu še dodatnih deset ur poučevanja na vzgojiteljski šoli, in še 20 km med enim sedežem in drugim in še dvakrat po 210 ur letno izvenrednega dela. Vse to v skladu z ministrskimi določili, ki veljajo za vso Italijo. Z vztrajnostjo in usklajenimi pritiski ter akcijami ravnateljstva, staršev, Sindikata slovenske šole in slovenskih predstavnikov v Rimu smo uspeli po štirih mesecih rešiti ta absurd z njegovim razveljavljanjem, upoštevajoč izjemne pogoje, v katerih deluje slovenska šola. V navedenih primerih je prišlo med šolskim letom do nepotrebnih zastojev in do ogromne porate časa in energije nas vseh, največ pa so vse to občutili učenci in dijaki. In to sta samo zadnja dva primera.

Še enkrat več je tako potrjeno, da naša šola potrebuje za svoj obstoj (da ne govorimo o razvoju!) posebnih norm in upravno ter seveda didaktično avtonomijo.

ŽIVKA MARC

Po petkovem drugem negativnem glasovanju o odstavitvi

Ostajajo še odprta vprašanja glede vodenja občinske uprave

Petkovo drugo negativno glasovanje o odstavitvi listarskega župana Staffierija je po eni strani sicer umirilo vzdušje med strankami večinske koalicije, po drugi strani pa je morebiti še zaostriло odnose med večino in opozicijo v tržaškem občinskem svetu in v mestu, hkrati pa pustilo še vedno odprtih nekaj vprašanj v zvezi z nadaljnjim vodenjem občinske uprave do prihodnjih upravnih volitev. Kot smo bili prisiljeni (zaradi pozne ure) zelo kratko poročati v sobotni izdaji, je za predlog sklepa o Staffierijevi odstavitvi glasovalo samo 20 svetovalcev KPI, Tržaškega gibanja, MSI, Mestne liste in Slovenske skupnosti, medtem ko so se stranke koalicije (ki so se bile šele dva dni prej sporazumele o obnovitvi zaveznitva) izrekle proti odstavitvi s 35 glasovi, ob samo dveh »prostih strelcih«, ki sta oddala beli glasovnici.

Čeprav je potekalo petkovo zasedanje občinske skupščine za zaprtimi vrati, smo mogli izvedeti, da je bila tudi vdruhič razprava o Staffierijevi odstavitvi precej vroča. Iz vrst večinskih strank so opravičevali nasproten glas s komaj obnovljenim sporazumom, ki prepušča županski stolček Staffieriju do naravnega izteka mandatne dobe, a mu hkrati postavlja ob stran »nadzornike«, ki naj bi mu onemogočali dosedanje samovoljno nastopanje. Opozicija pa je ravno nasprotno

očitala županu in odboru, da so skušali celo s protizakonitimi sredstvi preprečiti pobudo za odstavev in oporekala, da so nazadnje iznašli ravno tako nezakonit izhod iz zagate z ustanovitvijo »direktorija« (po en odborniku za vsako stranko koalicije), ki dejansko jemlje županu njegove pristojnosti.

Še zlasti ostra sta v svojih nastopih bila predstavnik Tržaškega gibanja Parovel, ki je dejal, da predstavlja pravzaprav imenovanje nadzornikov že samo po sebi dejansko odstavev župana, kar je ocenil kot zmago opozicije, in pokrajinski tajnik KPI Poli, ki je zlasti demokratizacijom in socializmom očital, da niso imeli dovolj poguma, da bi s svojo zahtevo po odstopu Staffierija vztrajali. »Ni res, da bi Staffierijeva odstavev pahnila mesto v kaos,« je poudaril Poli, »ker je v kaosu že. Edina koristna rešitev bi torej bila,« je naglasil komunistični svetovalec, »da bi sedanje upravitelje do bližnjih volitev zamenjal "tehnični odbor", ki naj bi v teh še nekaj mesecih izpeljal omejen program najnujnejših pobud.«

Izid glasovanja je bil torej še enkrat negativen, pustil pa je še odprto vprašanje, ali je zadeva zaključena ali še ne. Stranke opozicije namreč vztrajajo, da postopek, ki ga predvideva za odstavev zakonodaja, zahteva še tretje

tajno glasovanje (čeprav skoraj ni možnosti, da bi — spričo obnovljene-ga sporazuma v večinski koaliciji — dosegli potrebnih 31 glasov). Sam župan Staffieri pa nam je včeraj dejal, da se glede sklica morebitne tretje tajne seje še niso odločili, ker nekateri v vrstah večine tolmačijo zakon drugače, češ da se je večina občinskega sveta že nedvoumno in z absolutno večino izrekla proti odstavitvi, kar naj bi zaključilo postopek. Odprto ostaja tudi še vprašanje sestave »direktorija«, ki naj bi skupaj s Staffierijem dejansko opravljal županske posle, saj stranke še niso določile svojih zastopnikov vanj. Socialdemokrati nimajo izbire, saj je njihov edini odbornik De Gioia, možno je pa tudi, kot nam je dejal župan, da bodo PSI, KD in PRI v »direktoriju« izmenjevali razne odbornike.

† Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša ljubljena mama

Rosina Gregoretti vd. Znidarcic

Pogreb bo jutri, 3. februarja 1988, ob 11.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Žalujoci: hčerki, sinova, vnuki in drugo sorodstvo

Trst, 2. februarja 1988

† Dne 29. januarja nas je zapustil naš dragi

Stano Slavec

Po pogrebu naznanjajo žalostno vest žena Lidija, mama, Nivea in drugo sorodstvo.

Iskreno se zahvaljujemo g. župniku Vončini, cerkvenemu pevskeemu zboru, darovalcem cvetja in vsem, ki so počastili njegov spomin.

Boljunec, 2. februarja 1988

† Po dolgi bolezni nas je zapustila naša draga

Jušta Mauri por. Boneta

Pogreb bo danes, 2. februarja, ob 11. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice v boljunsko cerkev.

Žalostno vest sporočajo mož Sergio, hči Delia z možem Robertom, vnukinja Elena, sestre Meri in Cveta, svaka, nečaki in drugo sorodstvo.

Trst, Milje, Boljunec, 2. februarja 1988

† Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi oče, ded in tast

Angel Bercè

Pogreb bo danes, 2. t. m., ob 13. uri iz nabrežinske kapelice v zgonsko cerkev.

Žalujoci otroci z družinami in drugo sorodstvo

Koludrovca, Repen, Bazovica, 2. februarja 1988

Ob težki izgubi dragega Angela Berceta izreka SK Devin hčerki Silvi ter ostalemu sorodstvu globoko sožalje.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

Karmele Ferluge vd. Gec

se zahvaljujem vsem, ki so mojo mamo imeli radi in so ji v življenju stali ob strani. Posebna zahvala gre g. Giorgiu Sfreddu, ki ji je še v zadnjem trenutku skušal pomagati, in vsem tistim, ki so ji v teh zadnjih letih, ko je kljub svoji poštenosti morala prenašati nenehne krivice, nudili nesebično pomoč.

Zahvaljujem se javnim in drugim ustanovam, organizacijam in posameznikom, ki so mi javno izrazili sožalje. Prisrčna hvala vsem, ki so mojo mamo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in jo zasuli s cvetjem.

Maša zadušnica v njen spomin bo na željo sorodnikov danes, 2. februarja, ob 17. uri v farni cerkvi sv. Petra in Pavla.

Sin Luciano Ferluga

Trst, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubega

Ivana Andolška

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali.

Posebej se zahvaljujemo zdravniku dr. Štoklju za nudenje zdravniške nege, Silvanu za dolgoletno nego, župniku Žerjalu za poslovljni obred, vsem sorodnikom in vaščanom, ki so nam vsestransko pomagali, vsem, ki so našega Ivana v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, darovalcem cvetja ter vsem, ki so nam izrazili sožalje in ki so tudi drugače počastili njegov spomin.

SVOJCI

Ferlugi, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

Alojzije Vodopivec vd. Lovriha

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin in jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala darovalcem cvetja, pevcem cerkvenega zbora in moškemu pevskeemu zboru V. Vodnik.

SVOJCI

Dolina, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in none

Albine Micali vd. Montagna

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Vončini, cerkvenim pevkam, nosilcem krste, darovalcem cvetja in vsem, ki so počastili njen spomin.

SVOJCI

Boljunec, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Svojci

Karla Grmek

se iskreno zahvaljujejo vsem, ki so počastili njegov spomin.

Trst, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob izgubi dragega

Maria Hrovatina

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

SVOJCI

Trst, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega nepozabnega

Leonarda Di Feliceja

se občuteno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so ga pospremili na zadnji poti in so nam v tem težkem trenutku stali ob strani.

Annamaria, Giusy, Edoardo in drugi sorodniki

Križ, Rieti, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage

Nade Ferfolja roj. Ronzani

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njen spomin.

Posebna zahvala duhovnikom g. Rafaelu Slejku in g. Dušanu Jakominu, proseškemu cerkvenemu zboru in moškemu zboru Vasilij Mirk.

VSJ NJENI

Trst, Prosek, Križ, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega nepozabnega

Iginia

se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način bili prisotni in sočustvovali z nami v tem žalostnem in tragičnem trenutku.

Iskrena hvala sorodnikom, soletnikom in prijateljem, vaškim organizacijam, učencem in učnemu osebju osnovne šole A. Sirk, pevskeemu zboru Vesna, darovalcem cvetja, kolegom in upravi družbe Tripovich-Sorisa ter bivšim kolegom Centralspeda.

SVOJCI

Križ, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Ob izgubi naše predrage

Ane Pertot vd. Caharija

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njen spomin.

Posebej naj gre naša zahvala vaščanom, g. župniku Breclju in cerkvenemu pevskeemu zboru.

Žalujoci svojci

Nabrežina, 2. februarja 1988

1. 2. 1978 1. 2. 1988

Ob deseti obletnici smrti

se ga z ljubeznijo spominjata

mama in brat

Repnič, 2. februarja 1988

1. 2. 1987 1. 2. 1988

Ob prvi obletnici smrti nepozabnega

Mirka Škabarja

se ga z ljubeznijo spominjajo

VSJ SVOJCI

Praprot, Repen, 2. februarja 1988

Člani Mladinskega pevskega zbora Zvonček skupno s starši izrekajo iskreno sožalje Silvi Purič in svojcem ob izgubi dragega očeta.

Spadolini proti postopkom za pomilostitev teroristov

Otvoritev akademskega leta, ki je bila prejšnjo soboto na Tržaški univerzi, je izzvenela nadvse svečano. Prisoten je bil namreč predsednik senata Giovanni Spadolini, ki se je v svojem nagovoru dotaknil enega izmed ključnih problemov italijanske politike in tudi družbe. Z ganljivimi besedami se je spomnil na generala Licia Giorgierija, ki je lani padel kot žrtev terorizma. Giorgieri je bil po rodu Tržačan in je poleg svoje visoke funkcije poučeval prav v Trstu.

Ob spominu na Giorgierija je Spadolini jasno izrazil svoje stališče glede možne pomilostitve teroristov, o kateri je sedaj veliko govora in tudi polemik. V bistvu je Spadolini poudaril, da ni še gotovo, če je terorizem popolnoma poražen, pa tudi zgodovinskega spomina ne smemo izbrisati. Kot ne smemo pozabiti nacizma, tako ne smemo podpirati mišljenja, da je bilo krvavo obdobje terorizma le trenutek, ki ga je najbolje pozabiti.

Spadolini je v svojem govoru poudaril, da so bili ukrepi v korist skesanih teroristov največ, kar si lahko država dovoli. Če država ni sprejela posebnih zakonov v borbi proti teroristom, tako ne more danes sprejeti posebnih ukrepov v korist teroristov.

Na sliki: predsednik senata Spadolini govori ob otvoritvi akademskega leta na Tržaški univerzi.

črna kronika - črna kronika

Lorenzo Terzon klinično mrtev

Lorenzo Terzon, 37-letni stanovanjski upravnik iz Ul. Botro 36, ki se je v nedeljo zvečer z revolverjem po nesreči ustrelil v glavo, je klinično mrtev. Ker je njegov organizem zdrav, zdravniki ne izključujejo možnosti, da bi kak organ (najbolj verjetno ledvice) presadili. Že od vsega začetka je bilo zdravnikom oddelka za oživljanje katinarske bolnišnice jasno, da mu ni več pomoči. Krogla mu je namreč prebila glavo in hudo prizadela možgane. Terzon se je ranil v nedeljo nekaj po 20. uri. V kuhinji se je pogovarjal z ženo, ki je pripravljala večerjo, in se za šalo poigraval s svojim samokresom kalibra 7,65. V prepričanju, da ni nabit, si ga je pomeril v glavo in pritisnil na petelina. V trenutku se je šala sprevrgla v tragedijo. Revolver je izstrelil kroglo in Terzon se je zgrudil na tla, medtem ko je njegova 38-letna žena Nelida Pertot onemoglo prisostvovala tragediji.

Po trčenju z avtom v bar

Dvajsetletnemu Omarju Bacchiju z Lonjerske ceste 202, ki se je v nedeljo ponoči hudo ranil v prometni nesreči, gre na bolje. Čeprav so si zdravniki nevrokirurškega oddelka katinarske bolnišnice ob njegovem sprejetju pridržali prognozo, ker si je prebil lobanjo, bo fant okrevljal. Nesreča se je pripetila okrog 4. ure jutraj. Bacchi se je peljal z giuletto po Ul. Raffineria proti Trgu Garibaldi, na križišču pa je trčil v BMW, ki ga je upravljal 25-let-

ni Marino Ferfaglia iz Doberdoba in s katerim sta se peljala še 28-letna Boris Gergolet in Franco Kosic. Po trčenju je Bacchijevo vozilo nadaljevalo svojo divjo pot naravnost v bar Garibaldi, predrla navojnico in se zaustavilo šele pred točilno mizo. Doberdobci so se laže ranili.

Štirje agenti v bolnišnici

Štirje policisti, med njimi tudi inšpektor Luciano Scozzai, so se v soboto ranili v prometni nesreči pri Žavljah. Agenti so se okrog 11. ure peljali s službenima avtoma proti mestu, s seboj pa so imeli štiri Rome, 33-letno Humico Adzović in njene štiri otroke, ki so ilegalno prestopili mejo. Policisti so vozili z vključenimi sirenami, pred predorom za Skofije pa jim je kombi, kljub akustičnemu opozorilu, presekal pot. Scozzai, ki je vozil v prednjem avtomobilu, je pritisnil na zavore, zadnji avtomobil pa je trčil vanj. Scozzai in agenti Vignanello, Pozar in La Rosa ter Adzovičeva so si pretegnili vratno vretence. V bolnišnici so jim nudili prvo pomoč, Scozzaia pa so za en dan zadržali na začasnem opazovanju.

■ V nedeljo zvečer okrog 22. ure je avtobus proge 39, ki ga je upravljal 28-letni Valter Pipan iz Samatorce, povozil 61-letnega Marcella Ciucha iz Ul. Marconi 36, ki je izstopil iz avtobusa na postaji v Ul. Fabio Severo. Ko je avtobus odpeljal, je Ciuch izgubil ravnotežje in zdrknil pod zadnja kolesa, ki so mu povozila roko in nogo. Zaradi zdrobljenega preloma roke in noge bo Ciuch okrevljal v 120 dneh.

Lep koncert barkovljanskega zbora Milan Pertot v cerkvi sv. Jerneja

Številni Barkovljani, pa tudi mnogi ljubitelji lepega petja, so v nedeljo zvečer uživali ob koncertu, ki ga je mešani pevski zbor Milan Pertot imel v cerkvi sv. Jerneja v Barkovljah. Koncert, razdeljen na dva dela, je obsegal v glavnem nabožne pesmi, ki so jih pevci izvajali v več jezikih. Bile so to skladbe Gallusa, Rahmaninova, Tomca, Vrabca, Cossetta, Ziegenhals, Venturini in drugih, ki so v izredno akustičnem ambientu, ob veliki zbranosti občinstva in ob nežni in diskretni spremljavi Štefana Bembija na orgle, izzvenele v vsej svoji lepoti in glasbenem bogastvu.

Na željo občinstva so mladi pevci in pevke (nastopilo jih je okrog 30 - zbor pa šteje sicer okrog 40 članov), pod vodstvom svoje sposobne pevovodkinje, dodali še tri pesmi, kot zadnjo Zdravico, ki je požela še poseben aplavz.

Zanimivo predavanje v TPK Sirena

Jadran moramo nujno zaščititi

Tržaški pomorski klub Sirena je imel v soboto zvečer na svojem sedežu v Barkovljah predavanje z naslovom »Morsko življenje v Tržaškem zalivu in njegove perspektive«. Predavatelj je bil mag. Andrej Avčin, sodelavec biološke postaje v Piranu, dober poznavalec Jadranskega morja in življenja v njem, ki je svoje izredno zanimivo podajanje opremil z vrsto prekrasnih diapozitivov. Udeleženci so si tako ogledali, s pomočjo posnetkov znanega podvodnega strokovnjaka in fotografa Marjana Rihterja, »svet tišine«, v katerem prebivajo številne vrste polžev, meduz, školjk, hobotnic, rakov, ježkov, morskih zvezd in drugih. Podatke o življenju in navadah vseh komponent podmorske favne in flore je predavatelj navezal na glavni problem, ki zadeva vsa, posebno pa še naše morje, to je na problem njegovega onesnaženja, in na dolžnost nas vseh, da ga zaščitimo in tako tudi rešimo.

včeraj - danes

Danes, TOREK, 2. februarja
SVEČNICA

Sonce vzide ob 7.26 in zatone ob 17.11
- Dolžina dneva 9.45 - Luna vzide ob 16.42 in zatone ob 7.36.

Jutri, SREDA, 3. februarja
JANEZ

PLIMOVANJE DANES: ob 3.23 najnižja -9 cm, ob 8.48 najvišja 40 cm, ob 15.37 najnižja - 62 cm, ob 22.23 najvišja 39 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 7,2 stopinje, zračni tlak 1018,2 mb raste, brezvetrie, vlaga 48-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 10,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Giovanni Preschern, Davide Ciriello, Ben Zur, Elisabetta Colavito, Matteo Ruzzier, Federico Vivona, Gianni Pala, Mauro Magnani, Pietro Martinuzzi, Anna Fontanini, Paola Maculus, Enrico Polla, Lucien Alessio Pizziga, Federica Lipez, Martina Clochiatti.

UMRLI SO: 94-letna Dirce Scopinich vd. Vidoli, 42-letna Olga Vlainj, 91-letna Elena Marevich vd. Bacci, 72-letni Leopoldo Pellegrin, 76-letni Bartolomeo D'Eri, 62-letni Ermis Nobile, 82-letna Lia Cerdon, 90-letna Giuseppina Perentin, 81-letni Guido Nobile, 73-letni Stanislao Salvi, 84-letna Giuseppina Vatta, 70-letna Pasqua Valotto, 57-letni Virgilio Gladi, 83-letna Francesca Furlan, 84-letna Anna Miloch, 75-letni Giovanni Cher-

maz, 64-letni Luigi Del Vecchio, 83-letna Maria Ursich, 78-letna Michela Dilic, 65-letna Elisabetta Milos, ed dan star Roberto Furlan, 61-letni Michele Ruocco, 67-letni Carmelo Ferrara, 78-letna Bruna Longhin, 61-letni Giovanni Rainis, 81-letni Salvatore Segala, 88-letna Maria Regina Tocaj, 91-letna Carmen Lenarduzzi.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 1.
do sobote, 6. februarja 1988

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Ul. Giulia, 1, Ul. S. Giusto 1, Ul. Felluga 46, Ul. Mascagni 2, Ul. Flavia 89 (ZAVLJE).
BOLJUNEC (tel. 228124), SELJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Ul. Giulia 1, Ul. S. Giusto 1, Ul. Felluga 46, Ul. Mascagni 2, Ul. Mazzini 43, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 (ZAVLJE).
BOLJUNEC (tel. 228124), SELJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Ul. Mazzini 43, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 (ZAVLJE).
BOLJUNEC (tel. 228124), SELJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

SKD I. GRUDEN
in ŠD SOKOL - NABREŽINA

sklicujeta

Redni občni zbor

ki bo v petek, 5. februarja, ob 19. uri v prvem sklicanju in ob 20. uri v drugem sklicanju v društvenih prostorih.

Dnevni red: poročila, diskusija, volitve novih društvenih organov in razno.

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

Tajništvo Trst

Izvršni odbor sindikata vabi na

30. OBČNI ZBOR

jutri, 3. februarja 1988,

ob 8. uri v prvem, ob 8.30 v drugem sklicanju v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.

Dnevni red:

- 1) otvoritev občnega zbora in izvolitev predsedstva;
- 2) poročila odbornikov;
- 3) poročili nadzornega odbora in razsodišča;
- 4) diskusija o poročilih;
- 5) razrešnica odborom;
- 6) volitve novega odbora;
- 7) priporočila in sklepi.

gledališča

ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo na sporedu premieraDe Filippove FILUMENE MARTURANO. Režija Egisto Marcucci. Igrata Valeria Moriconi in Massimo De Francovich. V abonmaju: odrezek št. 7. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

VERDI

Operna sezona 1987/88.

V soboto, 6. februarja, bo na sporedu v gledališču Verdi šesta opera na repertoaru in sicer Straussova opera ARIANNA A NASSO. Dirigiral bo Spiros Argiris, režiral pa Giulio Chazalettes. Ponovitve bodo 9., 11., 14., 20., 23., 26. in 28. februarja ter 2. marca.

LA CONTRADA TEATRO CRISTALLO

Danes in jutri ob 10. uri bo na sporedu delo Jeana Tardieuja METRO. Predstavi, ki jih izvaja gledališki ansambel TEATRO iz TURINA, sta namenjeni izključno otrokom.

V četrtek ob 20.30 bo premiera dela R. Pazzaglia RITORNATI DAL PASSATO. V glavni vlogi nastopata Riccardo Pazzaglia in Geppi Gleijeses.

šolske vesti

Ravnateljstvo srednje šole F. Levstik s Proseka z oddeljenimi razredi v Križu vabi ob 100-letnici smrti Frana Levstika na PROSLAVO, ki bo v soboto, 6. februarja, ob 20. uri v Kulturnem domu na Proseku. Priložnostni govornik bo Miroslav Košuta, sodelovala bosta zbor domačega kulturnega društva.

Sindikatslovenske šole obvešča šolsko osebje, da poteče rok za predložitev prošnje za premostitev in prehod staleža za višjo srednjo šolo 5. februarja ter za osebje ATA 15. februarja. Obrazci za prošnje so na razpolago na sedežu SSS, Ul. Carducci 8/II, z naslednjim urnikom: torek, četrtek in petek od 16. do 17. ure ter sreda od 11. do 12. ure.

PELLICCERIA CERVO

TRST — Drevored XX. septembra 16
Telefon 767914

velika izbira:
krzen — jop — našitkov
izredna kakovost
zadnji modni kroji
po ugodnih cenah

PELLICCERIA ALBERTI

Ul. delle Torri 2

priporočeni trgovini za vaše nakupe

SLOVENSKI KLUB
V TRSTU
Ulica
sv. Frančiška 20
in KINOATELJE

vabita danes, 2. februarja, ob 20.30 v Gregorčičevo dvorano

Neposredno s 3. Film Video Monitorja

**SLOVENSKI VIDEO DRUGE
POLOVICE 80. LET
in
LAIBACH EFFEKT**

Sodelujejo: Davorin DEVE-TAK ter Nuša in Srečo DRAGAN.

v sodelovanju z deželnim
sedežem RAI v Trstu

Srečanja s solistom

v četrtek, 4. februarja, ob 18.15 v dvorani Avditorija v Ul. F. Severo 7

Corrado Rojac - harmonika

Vabljeni!

razstave

V TK Galeriji, Ul. sv. Frančiška 20, je odprta razstava akademskega kiparja Moma Vukovića.

V studiu Tommaseo, Ul. del Monte 2/1, razstavljajo slikarji: Marinella Biscaro, Maurizio Donzelli in Silvestro Lodi. Razstava bo odprta po običajnem urniku do 14. februarja.

V galeriji Cartesius bodo v soboto, 6. t. m., ob 18. uri odprli razstavo slikarke OSSO CZINNER. Razstava bo odprta do 18. t. m. po običajnem urniku.

koncerti

Società dei concerti - Tržaško koncertno društvo

V ponedeljek, 8. februarja, ob 20.30 bo v gledališču Rossetti na sporedu koncert skupine AMERICAN QUARTET.

kino

ARISTON - 16.30, 22.00 Personal services, VB, dram., r. T. Jones, i. J. Walters, A. McCowen.

NAZIONALE IV - 16.30, 22.00 Round Midnight, dram., ZDA 1986, 130', r. Bertrand Tavernier, i. Dexter Gordon, Francois Cluzet.

EXCELSIOR II - 17.15, 22.00 Senza via di scampo, r. Roger Donaldson; i. Kevin Kostner, Gene Hackman, Sean Young.

EXCELSIOR I - 17.45, 22.00 Hamburger Hill, vojni, ZDA 1987, r. John Irvin; i. Steven Weber in Tim Quill.

NAZIONALE II - 16.00, 22.00 Balli proibiti, kom., ZDA 1987, r. E. Ardolino; i. C. Connelly, Lisa Lee Lyon.

NAZIONALE I - 16.30, 22.00 Hellraiser, r. Clive Barker, □.

FENICE - 17.00, 22.15 Balle spaziali (Space Balls), kom., ZDA 1987, r. Mel Brooks; i. Mel Brooks, John Candy.

GRATTACIELO - 16.00, 22.15 Attrazione fatale, r. Adrian Lyne; i. Michael Douglas, Glenn Close, □.

MIGNON - 16.30, 22.15 Da grande, kom., It. 1987; i. Renato Pozzetto, Giulia Boschi, Alessandro Haber.

EDEN - 15.30, 22.00 Una moglie molto infedele, porn., □□.

NAZIONALE III - 16.00, 22.00 Nove settimane erotiche, porn., □□

VITTORIO VENETO - 16.30, 22.10 Fievel sbarca in America, ris., ZDA 1987; r. D. Bluth.

CAPITOL - 16.30, 22.00 Montecarlo Gran Casino, kom., It. 1987; r. C. Vanzina; i. M. Boldi, Ch. De Sica, E. Greggio.

LUMIERE FICE - 16.30, 22.00 Gente di Dublino (The Dead), dram., ZDA 1987, 100'; r. John Huston; i. Donald McCann, Anjelica Huston.

RADIO - 15.30, 21.30 La carne, porn., □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

čestitke

TAMARI VIDALI! Draga Tamara, v nedeljo si praznovala 15. rojstni dan. Iz srca ti voščim, da bi se ti uresničile vse najlepše želje. Tvoja prijateljica Lara. Včeraj je praznoval 3(?) let priljubljeni zdravnik MARKO JEVIKAR. Končno si se zavedal, da kaj teče! Ma anka za vse druge, naš? Ma saj je taku strašno lepu. Vse naj, naj, itd. ti voščimo prijatelji, znanci, pacienti, alpinisti, režiserji, šefi vseh sort in tendenc, pseudošefi, parašefi, megašefi, minišefi, kulturniki, poeti iz Slovenije (za informacije D.J.), in pač vsi, ki te imamo radi. OK?

Družino Čandek-Gec je razveselilo rojstvo male

DANE

Lucijanu in Loredani iskreno čestitata

Skupnost vrtnarjev in vinogradnikov ter Union - Podlonjer.

razna obvestila

Društvo mladih raziskovalcev vabi vse svoje člane in mentorje na sestanek, ki bo v sredo, 3. februarja, ob 18. uri na Odseku za zgodovino pri NSK - Ul. Petronio 4.

Sekcija VZPI-ANPI iz Boljunca obvešča, da priredi DRUŽABNI VEČER v soboto, 6. februarja 1988, v hotelu Maestoso v Lipici. Vabljeni so člani, borci, aktivisti, deportiranci, prijatelji in mladina. Zbavali vas bodo Veseli godci. Vpisovanje pri posameznih vaških sekcijah najkasneje do 2. februarja 1988.

SKD I. Gruden in ŠD Sokol-Nabrežina sklicujeta REDNI OBČNI ZBOR, ki bo v petek, 5. februarja, ob 19. uri v prvem sklicanju in ob 20. uri v drugem sklicanju v društvenih prostorih. Dnevni red: poročila, diskusija, volitve novih društvenih organov in razno.

razne prireditve

Srenja Boljunec priredi jutri, 3. t. m., ob 20. uri v mali dvorani gledališča Preseren v Boljuncu predavanje Viliha Mikaca o KLETARSTVU IN GNOJENJU TRTE.

KD Lipa vabi ob dnevu slovenske kulture na koncert Mladinske skupine P. Tomazič "SPOMIN NA BODOČNOST". Sodeluje MePZ Lipa. Koncert bo v petek, 5. t. m., ob 20.30 v Bazovskem domu.

Glasbena zadruga Ars Nova prireja od 10. do 16. februarja v šotoru v Briških kiah CARNAVAL '88. V sredo, 10., in v četrtek, 11. 2., ples z ansamblom Happy day; v petek, 12. 2., ples in zabava z narodnozabavnim ansamblom Marelja in humoristom S. Roblekom; v soboto, 13. 2., ples z ansamblom Faraoni, po polnoči prijetno presenečenje; v nedeljo, 14. 2., country praznik s skupino Plava trava zaborava; v ponedeljek, 15. 2., ples z ansamblom Kvintet mladih z Bleda; v torek, 16. 2., pustna noč z ansamblom Happy day in nagajanje najlepših in najoriginalnejših mask. Informacije in predprodaja abonmajev pri Ars Nova - Nabrežina 144 - tel. 200892 od 15. do 18. ure.

mali oglasi

LUCIA - vedeževalka iz kart - svetuje in pomaga. Tel. 731074 - popoldne.

OSMICO je odprl v Ricmanjih na št. 118 Berto Pregarc. Toči belo in črno vino.

DRVA ZA KURJAVO prodajamo po 15.000 lir stot. Tel. 040/421508 po 20. uri.

AKACIJEVE KOLE prodajamo. Tel. 040/421508 po 20. uri.

PULJE, madžarske ovčarje, stare šest tednov, prodam. Starši šampioni v lepoti. Informacije: Vrhovce, Ljubljana, Dolenjska cesta 124 - tel. 003861/211784.

PRODAM fiat 131, supermirafiori 1.300, letnik 1979, v zelo dobrem stanju, cena zanimiva. Tel. 232223 v popoldanskih urah.

PRODAM avto primula, v dobrem stanju, po ugodni ceni. Telefonirati v večernih urah na št. 280675 ali 221441.

PRODAM smuči elan RC 04, 195 cm, z vezmi salomon, s palicami, čevlje št. 43 za din 200.000; smuči elan SL competition, 195 cm, z vezmi marker, s palicami, čevlje št. 40 za din 100.000. Tel. Postojna št. 21612.

PRODAM četrto belih vrat - 0,80 m X 2,10 m. Tel. 229250.

PRODAM otroške smuči rossignol, dolžina 140 cm. Tel. 231864.

PRODAM mladiče nemškega ovčarja, rodomniške, odličnih staršev, cepljene. Informacije na tel. 0481/882317.

PRODAM traktor landini DT, 53 kojskih sil, skoraj nov, in traktor goseničar landini, 67 kojskih sil, letnik 1977. Tel. 0481/84741.

KAMNOSEŠKO DELAVNICO s stanovanjem poleg pokopališča Zale v Ljubljani oddam v najem. Tel. YU-061/321990 od 16. do 19. ure.

3-SOBNO POČITNIŠKO HIŠO-BRUNARICO pod Starim vrhom nad Škofjo Loko dajem v najem. Tušek - Cankarjeva 30 - Radovljica ali tel. 003864/74921.

DRIOLI

Trg sv. Antona
TRST

PROMOCIJSKA PRODAJA

LOTERIJA									
BARI	43	69	42	86	13				
CAGLIARI	36	3	12	61	62				
FIRENCE	11	4	48	68	1				
GENOVA	88	36	70	5	89				
MILAN	54	73	80	22	41				
NEAPELJ	74	12	64	23	41				
PALERMO	39	32	82	71	64				
RIM	73	64	32	18	72				
TURIN	39	67	71	80	59				
BENETKE	18	36	40	2	53				

ENALOTTO									
X X 1	2	X 2	X 2	X	1	1	2		
KVOTE:									
12	30.758.000.—								
11	1.114.000.—								
10	100.000.—								

S. A. C. A. T.

IMPORT - EXPORT

nadomestni deli za

FIAT - ZASTAVA - ALFA - LANCIA

in za tuje znamke avtomobilov

UL. SV. FRANČIŠKA 38 - TRST - TEL. 768667 - 772002

slike, ki niso le spomin

Poslednji Mohikanec

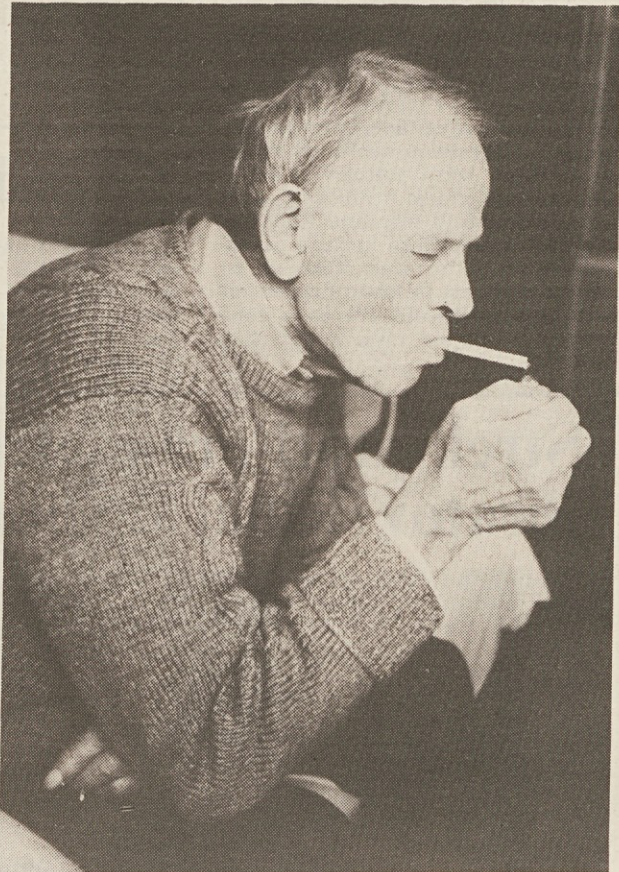
Tako rad sam sebe označi Just Godnič. In res je sedaj edini preživeli od vodilnih operativnih tigrovcev. Svojo ilegalno pot je začel leta 1928, ko je kot čevljar delal v Ul. Torrebiana v Trstu obenem pa je bil ožji Špangerjev sodelavec. Po prehodu v Jugoslavijo se je nekaj časa zaposlil kot čevljar, potem pa se je ves predal ilegalnemu delu in bil kot operativec najožji sodelavec Danila Zelena in Toneta Černača. Je sopodpisnik sporazuma med Tigrom in KPI iz leta 1936.

Tudi Just Godnič bo obudil nekaj spominov na Bertija Rejca v oddaji Tigrova duša, ki je na sporedu Radia Trst A vsak četrtek ob 18. uri. Skupaj z Bertijem se je Just slikal v Beogra-

du, ko je bil tam na obisku, potem se je dal še pri fotografu slikat nekoliko zamaskiran, da ga ne bi spoznali. Ob izbruhu vojne je Godnič pristopil k NOB in se skupaj s Černačem trudil, da bi sestavila iz pripadnikov Tigra partizansko četo, vendar jima to ni uspelo, ker je bilo več tigrovcev takrat že zaprtih, z drugimi so izgubili zvezo, Zelen pa je že maja 1941 padel na Mali gori.

Sedaj živi Just Godnič v Kranju, najraje sedi na postelji, energično in glasno pripoveduje - kot poslednji Mohikanec - svoje spomine in kadi. Tako ga je posnel fotograf Vlastja Simončič. Letos bo Just Godnič praznoval 80 let.

lida turk

Pripravlja:
Iztok Jelačin

nedelja ob 14.30

Vročih 10

Lestvica Radia Koper — Capodistria, Primorskega dnevnika in Primorskih novic

Najprej seveda lep februarski pozdrav in kar hitro z lestvico...

Štev. tednov na lestvici	Lestvica pretekli teden	
3	4	1. Europe - <i>Rock The Night</i>
8	1	1. Los Lobos — <i>La Bamba</i>
5	2	2. Gianna Nannini — <i>I maschi</i>
3	8	3. Brian Adams — <i>Run To You</i>
3	6	4. Terence Trent D'Arby — <i>Wonderfull World</i>
5	3	5. Sting — <i>We'll Be Together</i>
10	5	6. Bruce Springsteen — <i>Tunnel Of Love</i>
2	9	7. Rick Astley — <i>Never Gonna Gime You Up</i>
—	—	8. George Harrison — <i>Got My Mind Set On You</i>
4	4	9. U2 — <i>In God's Country</i>
7	7	10. George Michael — <i>Faith</i>

Še naprej so na samem vrhu Mehičani in njihova La Bamba, ki je resnično svetovni hit. Gianna Nannini je osvojila primorsko in zamejsko poslušalstvo, tokrat je že drugič zapored druga... Največji skok je v tem tednu uspel kanadskemu rockerju Brianu Adams, ki je konec decembra izdal manjši album, posvečen evropski turneji. Čvrsti Brian je zdaj tretji. Dobro gre tudi Terenceu Trent D'Arbyu, ki je s svojim hitom *Wonderfull World* zdaj že četrti. Sting in Bruce Sprignsteen sta nekoliko nižje, vzpenja pa se vse boljši Rick Astley. Edina novost tega tedna je motiv *Got My Mind Set On You* Georga Harrisona, to pa je tudi prvo gostovanje enega od legendarnih Beatlov na lestvici Vročih 10. Zaključujeta skupina U2 in George Michael...

V nedeljo nam je ostalo časa za dva predloga. Zavrteli smo vam motiva *Say You Will* skupine Foreigner in *Trun Back The Clock* skupine Hates Jazz.

O lestvici bi to bilo vse, sedaj pa še nagrajenci tega meseca. Darilne komplet Primorskih novic bodo dobili Sašo Turk iz Dobrne 13/b, Robi Jerman iz Hrvatinov 190 in Miran Stopar iz Sežane (J. Pahorja 4). Darilne komplet SB Koper bosta dobili Franka Blažević iz Kopra (Kampel 31) in Nada Kogej iz Spodnje Idrije 19. Čestitamo seveda, ostale glasovnice pa bomo shranili za veliko končno žrebanje v decembru. Lepo se imejte...

Glasovnica za Vročih 10

Ime in priimek:

Naslov:

Glasujem za:

Moj predlog:

Bralci Primorskega dnevnika ali Primorskih novic na Tržaškem in Goriškem naj pošljejo glasovnice na naslov: Primorski dnevnik, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst; bralci obeh časopisov v Sloveniji pa na naslov: Primorske novice, OF 12, 66000 Koper. Vsi naj pripišejo oznako »Vročih 10«.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	RTV Ljubljana	TV Koper
7.15 Inf. oddaja: Uno Mattina 9.35 Nanizanka: La duchessa di Duke Street 10.30 Dnevnik 10.40 Rubrika: Okrog nas 11.30 Nan.: La tata e il professore 12.00 Dnevnik - kratke vesti 12.05 Variete: Pronto... è la Rai? 13.30 Dnevnik 13.55 Dnevnik - tri minute 14.00 Pronto... è la Rai? (2. del) 14.15 Dokumentarec: Quarkov svet 15.00 Aktualno: Italijanska kronika 15.30 Dnevnik - kronika 16.00 Otroška oddaja: Big! 17.35 Rubrika: Spaziolibero 18.00 Variete: Ieri, Goggi, domani 20.00 Dnevnik 20.30 Aktualno: Il caso 21.45 Film: Brancalone alle crociate (kom., lt. 1969, r. Mario Monicelli, i. Vittorio Gassman, Adolfo Celi, 1. del) 22.30 Dnevnik 22.40 Film: Brancalone... (2. del) 23.50 Dnevnik - zadnje vesti 0.05 Aktualno: Proces mafiji	8.00 Prva izdaja in telovadba 9.00 Matineja: Italija se prebuja 10.00 Rubrika: V prijetnem počutju 11.05 Tečaj nemščine 11.30 Kviz: Paroliamo 11.55 Variete: Mezzogiorno è... 13.00 Dnevnik - ob trinajstih 13.40 Nadaljevanka: Quando si ama 14.30 Dnevnik in športne vesti 15.00 Glasbena oddaja: D.O.C. 16.00 Nan.: Lassie, nato kviz Farfadè 17.00 Dnevnik - kratke vesti 17.05 Rubrika: V prijetnem počutju 18.00 Filmske novosti 18.05 Nan.: Il brivido dell'imprevisto 18.30 Dnevnik - športne vesti 18.45 Nan.: Un giustiziere a New York 19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, šport 20.30 Film: Soldato blu (western, ZDA 1970, r. Raph Nelson, i. Candice Bergen, Peter Strauss) 22.20 Dnevnik - kratke vesti 22.30 Variete: Indietro tutta! 23.30 Dnevnik - zadnje vesti 24.00 Film: Io e Annie (kom., ZDA 1977, r. Woody Allen, i. Woody Allen, Diane Keaton))	12.00 Dokumentarna oddaja: Meridiana - Srečanje s človekom in okoljem 14.00 Deželne vesti 14.30 Mladinska oddaja: Jeans 2 15.30 Izobraževalna oddaja: S.O.S. 011/8819 - Pomoč pri domačih nalogah dijakov nižje srednje šole 16.00 Športna rubrika: Fuoricampo 17.30 Športni dnevnik: Derby 17.45 Dokumentarna oddaja: Geo 18.30 Nanizanka: Vita da strega 19.00 Vreme in dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Rubrika: 20 anni prima 20.00 Inf. odd.: Otroška glasovnost 20.30 Film: Un anno vissuto pericolosamente (dram., Avstralija 1982, r. Peter Weir, i. Mel Gibson, Sigourney Weaver, 1. del) 21.35 Dnevnik - vesti 21.40 Film: Un anno vissuto pericolosamente (2. del) 23.10 Glasbena oddaja: L'altro spettacolo (vodi Gianni Minà) 0.10 Dnevnik - zadnje vesti	9.00 Zimski počitniški spored: Biskvitki, 9.30 Kam, kje, kako med počitnicami, 9.40 Tujci našega planeta 10.05 Risanke 10.10 Mladinska oddaja: Ex libris - O vinu in vinarstvu 11.20 Inf. oddaja: Enajsta šola 12.10 Rubrika: Otroci rocka 12.35 Risan film: Cyrano de Bergerac 17.20 Videostрани 17.35 Mladinska oddaja: Pamet je boljša kot žamet - Jabolčnik (Jabolčnik je res osvežilna pijača, ki nastane s pomočjo kvasovk. Če pa jabolka predobro operemo, lahko soku dodamo ščepec kvasa...) 17.45 Mladinska oddaja: Ex libris 18.45 Risanke 19.01 Vreme in Obzornik 19.24 Zrno, dnevnik in vreme 20.05 Drama: Zatišje (I. S. Turgenjev, SZ, 1. del) 21.15 Kulturni tednik: Osmi dan 22.00 Dnevnik 22.15 Videogodba	14.00 TVD Novice 14.05 Film: Terrore di notte (pust., r. H. Reini, i. Eleonora Rossi Drago, Joachim Fuchsberger) 15.45 Risanke 16.05 Dokumentarec: Divja narava 16.35 Nanizanka: A New Day in Eden 17.35 Nadaljevanka: Mamma Vittoria 19.00 Odprta meja V današnji Odprti meji bodo med drugim naslednji prispevki: TRST — S prvega glavnega odbora SKGZ po volitvah TRST — Ob praznovanju 25-letnice Furlanije-Juljske krajine GORICA — Obračun letošnjega Film video monitorja 19.30 TVD Stičišče 19.45 Rubrika: Mesto danes 20.00 Nanizanka: Doctors 20.30 Košarka: Facar-Cuki Mestre 22.00 TVD Vsedanes 22.10 Film: Faustina (kom., It., r. Luigi Magni, i. Enzo Cerusico, Renzo Montagnani)
CANALE 5				
7.00 Rubrika: Dobro jutro, Italija 7.20 Risanke 9.00 Nanizanki: Arcibaldo, 9.30 General Hospital 10.30 Kviz: Cantando cantando, 11.15 Tuttinfamiglia, 12.00 Bis, 12.40 Il pranzo è servito 13.30 Nad: Dynasty 14.30 Kviz: Fantasia 15.00 Film: Le valli della solitudine (kom., ZDA 1949, r. Louis King, i. Dick Powell, Evelyn Keyes) 17.15 Nanizanka: Alice 17.45 Kviz: Doppio slalom 18.15 Nan.: Webster, 18.45 I cinque del quinto piano, 19.15 Robinson 19.45 Kviz: Tra moglie e marito 20.30 Nanizanka: Dallas 21.30 Nadaljevanka: Uccelli di rovo (5. del) 22.50 Aktualno: Speciale Dynasty 23.20 Variete: Maurizio Costanzo show - Night 0.30 Rubrika: Première 0.45 Nanizanki: Gli intocabili, 1.45 Bonanza	9.15 Film: Cinque ore in contanti (kom., lt.-VB 1961, r. Mario Zampi, i. Ernie Kovacs, George Sanders) 11.00 Nanizanke: Strega per amore, 11.30 Giorno per giorno, 12.00 La piccola grande Nell, 12.30 Vicini troppo vicini 13.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao, vmes risanke Dolce Katy, Occhi di gatto, Isidoro 14.30 Nadaljevanka: La val-le dei pini, 15.30 Così gira il mondo, 16.30 Aspettando il domani, 17.15 Febbre d'amore 18.15 Kviza: C'est le vie, 18.45 Gioco delle cop-pie 19.30 Nanizanka: Quincy 20.30 Film: I guerrieri (vojni, ZDA 1970, r. Brian G. Hutton, i. Clint Eastwood, Telly Savalas, Donald Sutherland) 23.20 Film: La nave fantas-ma (dram., VB 1980, r. Alvin Rakoff, i. George Kennedy, Richard Crenna) 1.05 Nanizanki: Switch, 1.55 Il Santo	9.25 Wonder Woman, 10.20 Kung Fu, 11.20 Agenzia Rockford, 12.20 Charlie's Angels, 13.20 Arnold 13.50 Variete: Smile 14.20 Glasbena oddaja: Dee-jay Television 15.00 Nanizanka: Chips 15.30 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes risan-ke Belle e Sebastien, Denni, Kiss me Licia 18.00 Nanizanki: Hazzard, 19.00 Starsky e Hutch 20.00 Risanke: Piccola bian-ca Sibert, 20.15 Maple Town 20.30 Nanizanka: I ragazzi della 3.C 21.30 Variete: Candid Ca-mera Show 22.30 Film: Staying Alive (glas., ZDA 1983, r. Syl-vester Stallone, i. John Travolta, Finola Hug-hes) 0.20 Nanizanke: M.A.S.H., 0.50 La strana coppia, 1.20 Alfred Hitchcock presenta, 1.50 Ai confi-ni della realta	16.30 Nanizanka: Orazio 17.00 Risanke 19.30 Nanizanka: New York New York 20.30 Film: L'inferno di cri stalli (pust., ZDA 1974, r. John Guillermin, i. Paul Newman, Steve McQueen) 23.45 Kviz: Colpo grosso 0.45 Športna oddaja: Italia 7 sport	
TELEFRIULI				
15.00 Dražba 15.30 Risanke 16.00 Glasbena oddaja: Mu-sic box 16.15 Dokumentarec: I mari dell'uomo 18.15 Nadaljevanka: Mada-me Bovary 19.00 Dnevnik 19.30 Rubrika: Dan za dnem 20.00 Rubrika o obrtništvu 20.30 Rubrika: Župan in nje-govi ljudje 22.00 Športna rubrika 22.30 Dnevnik 23.00 Rubrika: Dan za dnem 24.00 Nadaljevanka: A passo di fuga 0.30 Informativna oddaja: News dal mondo				
TELEPADOVA				
12.30 Nadaljevanki: Una vita da vivere, 15.00 Dancing Days				
TELEQUATTRO				
(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 14.00 Dogodki in odmevi 19.30 Dogodki in odmevi				
RADIO TRST A				
7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Oddaja iz Benečije: Ne-diški zvon (pon.); 8.45 Za vsakogar ne-kaj; 10.00 Pregled tiska; 10.10 S kon-certnega repertoarja; 11.30 Torkov zbornik: Cd prehrane do potrošništva (1. del); 12.15 Analiza enogastronom-ske ponudbe naše dežele; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Roman: Do-berdob (Prežihov Voranc, 1. del) 15.20 Zbornik (2. del); 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Pes-nitev: Scramentman Scaraldo; 18.30 Glasbene skice.				
LJUBLJANA				
5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Po-ročila; 8.05 Šola; 8.35 Igraj kolce; 9.05 Glasba; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Ne-navadni pogovori; 11.25 Danes smo iz-brali; 12.00 Na današnji dan; 12.10 Po-jemo in godemo; 12.30 Kmetijski na-sveti; 12.40 Po domače; 13.30 Melodije; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in od-mevi; 16.00 Vrtljak željah; 17.00 V stu-diu; 18.00 Sotočja; 18.45 Medigra; 19.35 Lahko noč otroci; 19.45 Privškov an-sambel; 20.00 Slovenska zemlja v pes-mi in besedi; 20.35 Komorna literatura; 21.05 Radijska igra; 22.30 Glasba; 23.05 Literarni nokturmo; 23.15 Melodije.				
RADIO KOPER (slovenski program)				
7.30, 13.30, 14.30, 17.30 Poročila; 6.00 Glasba; 6.05 Danes se spominjamo; 6.10 Vremenska napoved in promet; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 8.00 Prenos Radia Ljubljana; 13.00 Dan-es na valu Radia Koper; 14.05 Glas-bena oddaja; 14.40 Reportaže, intervju-i, zanimivosti; 15.30 Dogodki in odme-vi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Pri-morski dnevnik; 17.00 Za varnejši jutri; 17.40 Aktualna tema; 18.00 Sotočje; 19.00 Dnevnik; 19.30 Zaključek spore-dov in prenos Radia Ljubljana.				
RADIO KOPER (italijanski program)				
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnev-nik; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Prisrčno vaši; 8.40 Po vašem izboru; 9.15 Edig Galletti; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Na prvi strani; 10.05 Glasbeni sprehodi; 10.35 Vstop prost; 11.00 Srečanja; 11.15 O turizmu; 11.40 Popevka tedna; 12.00 Glasba po željah; 14.35 Glasba; 15.00 Šola, otroštvo in vzgoja; 15.45 Sintoni-zirani; 16.00 Popevka tedna; 17.00 Bub-bling; 17.33 Bazar; 18.00 Radijska sce-na; 18.33 Glasba; 19.00 Glasbene no-vosti; 20.00 Nočni program.				
RADIO OPČINE				
10.00 Glasba po željah s slovenskimi in hrvatskimi melodijami; 12.00 Glas-beni mozaik; 17.00 Okno na Benečijo; 19.30 SmeH in glasba; 20.30 Val mla-dih, nato Nočni glasbeni program.				
ITALIA 1				
8.30 Nanizanka: La grande vallata 8.30 Nanizanke: L'uomo da sei milioni di dollari,				

Stališče pokrajinskega vodstva PSI

Lokacija upepeljevalnika določena brez znanstvene analize vpliva na okolje

Deželni načrt o upepeljevalnikih, zlasti kar zadeva predvidene rešitve za Goriško, je treba ponovno preučiti in poiskati ustrežnejše rešitve, ob upoštevanju zaščite zdravja občanov in varstva okolja. Treba je dosledno upoštevati nove predpise, ki urejajo to področje. Tako stališče je izšlo na nedavni skupni seji pokrajinskega vodstva socialistične stranke, mestnega odbora stranke in predstavnikov sovdenske sekcije. Na omenjeni seji, ki jo je vodil pokrajinski tajnik Luigi Blasig, so razpravljali tudi o drugem, prav tako zelo aktualnem vprašanju, to je o nevarnosti pred nadaljnjim okleščanjem javne zdravstvene službe v pokrajini.

Glede deželnega načrta za upepeljevalnike in glede vnaprej določene lokacije, da se osrednja naprava na

Goriškem zgradi na območju industrijske cone, pri Sovodnjah, je bilo ugotovljeno, da je taka izbira prenapeljena in ne temelji na predhodni analizi o potencialnem vplivu na okolje. Taka predhodna analiza je nujna ne samo zaradi spoštovanja zakonskih predpisov in smernic Evropske gospodarske skupnosti (za nove potencialno nevarne objekte je to posebej predpisano), ampak zaradi upoštevanja dejstva, da je stanje okolja na območju med Štandrežem in Sovodnjami že zdaj močno ogroženo. Precejšen del onesnaževanja prispeva obstoječi upepeljevalnik za odpadke.

Poglobljena in obširna razprava je opozorila na velike pomanjkljivosti — kar zadeva nadzorstvo nad stanjem onesnaženosti okolja — v delovanju javne zdravstvene službe, ki si sicer prizadeva nadoknaditi zamude. Govor je bil nadalje o potrebi po drugačnem pristopu glede izbire lokacije in upravljanja odlagališč za odpadke in o potrebi po drugačni, bolj smotrni ureditvi službe pobiranja in odvažanja smeti. Treba je težiti k taki ureditvi, ki bo omogočala predhodno odbiro odpadkov in s tem možnost maksimalnega izkoriščanja odpadnih surovin.

Posebej je bilo rečeno v razpravi, v kateri so sodelovali poleg pokrajinskega tajnika še podtajnik Devetag,

člani vodstva Cej in Reščič, Del Ben, Robustelli in nekateri drugi, da vprašanja zaščite zdravja in varstva okolja ni mogoče več reševati s takim pristopom, kakor doslej.

ACI poziva na plačilo avtomobilske takse

Do 10. februarja je treba plačati avtomobilsko takso. To morajo narediti vsi, ki so lastniki vozil z več kot devetimi davčnimi konjskimi silami.

Pisarna goriškega avtokluba poziva avtomobiliste naj ne čakajo zadnjih dni, saj bo takrat brez dvoma tako v pisarni ACI kot na poštah preveč gneče. Prav tako so v pisarni ACI mnenja, da bi bilo bolje za tiste, ki imajo avto z manj kot devetimi konjskimi silami, in ki lahko takso plačajo do konca februarja, da pridejo v njihovo pisarno ali na pošto po 10. februarju. Kdor ima fiskalno avtomobilsko knjižico naj izpolni poseben obrazec. Tako se bo izognil napakam in kasnejšim dvojnjam. ACI nadalje obvešča, da je treba potrdilo o plačani taksi hraniti štiri leta.

ZVEZA
SLOVENSKE
KULTURNIH
DRUŠTEV

DAN SLOVENSKE KULTURE

Petek, 5. 2. ob 18.00 otvoritev razstave

Milka Bambiča

Sobota, 6. 2. ob 20.30 osrednja proslava

Srce mi drugo ustvari

Slavnostni govornik

Sergij Pelhan

Gospodarski praznik v Sovodnjah

Člani Slovenskega deželnega gospodarskega združenja na Goriškem so v soboto pripravili prijetno družabnost — gospodarski praznik. Prireditve je bila v Kulturnem domu v Sovodnjah, kjer so za pogostitev poskrbele članice KD Sovodnje. Člane združenja in goste, med temu tudi generalnega konzula SFRJ v Trstu Jakomina, je pozdravil predsednik Anton Nanut. Odziv na družabnost je bil dober, razpoloženje odlično.

Kamenje v Kulturni dom

Neznanci so v noči od nedelje na ponedeljek metali kamnje s ceste v atrij Kulturnega doma. Razbili so eno svetilko v atriju in eno steklo ob vhodu v telovadnico.

Na včerajšnji seji občinskega sveta V Doberdobo sprejeli doklado za dvojezičnost

»Nocojšnja je najbolj dolga, vneta in občutena razprava, ki sem jo kot župan poslušal, kar priča o tem, da je argument vsem nam zelo pri srcu in odločno se bomo trudili, da bomo dobili najboljšo pot.« S temi besedami je včeraj zvečer doberdobski župan dr. Mario Lavrenčič pričel odgovor številnim posegom občinskih svetovalcev, ki so nekaj minut zatem sprejeli sklep (vzdržal se je edino svetovalec večine Viljem Ferletič), da se tudi v Doberdobo občinskim uslužbencem prizna doklada za dvojezično poslovanje, ki je predvidena v delovni pogodbi za uslužbenca krajevnih uprav.

Med dolgo in v trenutkih ostro razpravo so prišla na dan med seboj sicer precej oddaljena stališča, ki pa so dobila rdečo nit v tem, da predstavlja dvojezična doklada korak naprej v smeri uveljavljanja pravic, ki nam jih jamči ustava. Kot znano sama večina v doberdobskem občinskem svetu ni bila glede tega vprašanja enotna. Nekateri odborniki so bili za sprejem postavke, ker je to instrument, ki bi lahko bil koristen ob predpostavki, da bi temu sledil sprejem drugih zakonskih ukrepov. Druga skupina pa je dvojezično doklado ocenila kot politično negativno, zanjo pa je glasovala, ker lahko koristi naši manjšini. Tudi predstavnika Slovenske skupnosti sta včeraj podprla predlog za doklado, vendar sta bila do občinske uprave izredno polemična, saj sta menila, da je uprava zavlačevala in ovirala diskusijo in s tem prispevala k ustvarjanju ovir med upravo in občinskimi uslužbenci.

Problem je zahteven in zato ni enostavno rešljiv, zaradi česar je bil sklep občinske uprave, da se je pred sprejetjem tako pomembnega sklepa preučijo vse možne konsekvence, povsem pravilen. Več o včerajšnji seji občinskega sveta v jutrišnji številki.

Streli proti uradu delavnice bratov Tabaj v Štandrežu

Nekaj stotisoč lir znaša škoda, ki so jo neznanci povzročili v noči med petkom in soboto na objektu obrtniške delavnice bratov Tabaj v Štandrežu. Proti objektu so namreč streljali. Dve krogli sta prebili in razbili debelo šipo. Posledice nočnega izpada so ugotovili lastniki v soboto zjutraj, ko so prišli na delo. S primerom se ukvarjajo na goriški kvesturi, kjer skušajo ugotoviti storilce. To bi namreč pomagalo razkriti, če gre za "navadno" vandalsko dejanje, ali pa za dejanje z drugačnimi nagibi.

Trčenje v Rupih

V prometni nesreči, zgodila se je v nedeljo nekaj pred 15. uro v Rupih, je bila huje ranjena 51-letna Jožica Martelanc iz Šempetra, Žnidarskega 13. Zdravila se bo 40 dni. V križišču občinske ceste z državno je prišlo do silovitega trčenja med avtomobilom A 112, ki ga je upravljal 78-letni Peter Tomsic iz Sovodnje in alfo 33, za volanom katere je bil 53-letni Danilo Simsič iz Šempetra.

MLADINSKI KROŽEK GORICA

vabi na tradicionalni

7. PUSTNI PLES

v Kulturnem domu v Gorici na pustni torek, 16. februarja, od 20.30 dalje.

Vstop samo z izkaznico ali vabilom.

čestitke

CVETKA praznuje danes rojstni dan. Iz srca ji voščijo mož Ivan in otroci Barbara, Benjamin in Andrej.

razne prireditve

V Katoliškem domu v Gorici, v mali dvorani, bo v četrtek, 4. t. m., ob 20.30 predavanje o Janezu Evangelistu Kreku. Govoril bo prof. Peter Stres.

kino

Gorica

CORSO 17.30-22.00 »Attrazione fatale«. Prepovedano mladini pod 14. letom. VERDI 20.30 Gledališka predstava za voake.

VITTORIA 17.30-22.00 »Cindy - bionda e viziosa«. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 17.30-22.00 »La calda pelle della bestia«. Prepovedano mladini pod 18. letom. COMUNALE Zaprt.

POGREBI

V Gorici ob 12.30 Giovanni Furlan iz splošne bolnišnice v cerkev v Podturn in na glavno pokopališče.

ZAHVALA

Ob smrti moje drage sestre

Hele Komel

se iz srca zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob strani in mi pomagali. Posebna zahvala naj gre msgr. Močniku, cerkvenim pevcem, članom društva upokojencev, dirigentu Ivanu Klanjšku in pevcem iz Doberdoba, Dola, Poljan, Vrha in Ronk. Vsem iskrena hvala.

Pavlina Komel

Gorica, 2. februarja 1988

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo za izraze sožalja ob izgubi našega

Štefana Grilla

Posebna zahvala naj gre g. župniku, članom lovske družine in g. Mariji. Hvala vsem, ki so pokojnika pospremili na zadnji poti.

SVOJCI

Vrh, 31. januarja 1988

razna obvestila

Društvo slovenskih upokojencev vabi na pustovanje, ki bo 14. februarja v hotelu Planika. Prijave samo še danes od 10. do 12. ure na sedežu društva in pri poverjenikih.

Mladinski odbor KD Sovodnje prireja tečaj aerobike. Prijave do 6. 2. 1988 pri Nadji Fajt (tel. 882345) in Veri Lukman (tel. 882242).

izleti

SPD GORICA priredi 7. 2. 1988 avtobusni smučarski izlet na Dobrač (Dobratsch) v Avstriji. Prijave v trgovini Bavcon, tel. 31662, najkasneje do 3. februarja. Udeleženci morajo imeti veljavno osebno izkaznico ali potni list.

KD Briški grič vabi v nedeljo, 7. februarja, na smučarski izlet na Krvavec. Prijave in informacije pri Robertu Juretiču tel. 884018 in Silvanu Komicu tel. 884078.

včeraj-danes

Iz goriškega matičnega urada od 24. do 30. januarja 1988.

RODILI SO SE: Erika Kriznic, Jenny Capotorto, Jessica De Masi, Eva Sfiligoi, Daniele Tibaldi, Valentina Ribezzo, Laura De Marco, Martina pintar, Gabriele Fermo, Valerio Nicolai, Giulia Vaccari.

UMRLI SO: 82-letna upokojenka Carolina Beltram, 83-letna gospodinja Josipina Hvala vd. Pesenti, 86-letni Štefan Grillo, 73-letni upokojenec Luigi Molinari, 74-letna upokojenka Maria Piani, 74-letna upokojenka Helena Komel, 74-letna upokojenka Luigia Birs, 74-letna upokojenka Josipina Princi, 92-letni upokojenec Pietro Carugnati, 79-letna upokojenka Lucia Gaiardo vd. Lenardon, 85-letna upokojenka Maria Trevisan.

POROČILI SO SE: električar Mauro Plazzi in gospodinja Paola Zoff, karabinjer Giuseppe Bet in frizerka Palmira Grudina, karabinjer Nunzio Gagliuzza in gospodinja Rosamaria Galiotto, podoficir karabinjerjev Ezio Costa in brezposelna Daniela Suligoi.

OKLICI: profesor Giorgio Grassi in trgovka Maria Pozzoli, kmet Giovanni De Senibus in uradnica Odinea Bisiak, uradnik Maurizio Luongo in brezposelna Barbara Tomassetti, trgovski potnik Massimo Granata in estetikista Paola Busto, univerzitetni raziskovalec Edoardo Mioti in Alessandra Pich.

Ob okrogli mizi, Laibachu, projektu ATV

Slakovi Hudodelci vsebinski vrhunec sklepnega dela 3. Film video monitorja

S predvajanjem zadnjih dveh filmov v letošnjem posebno bogatem sporedu se je v nedeljo popoldne v Kulturnem domu zaključil 3. Film video monitor. Zadnji dan sta bila na programu film Jožeta Galeta Ljubezen nam je vsem v pogubo, po literarnem navdihu in realizaciji povsem tradicionalna slovenska filmska stvaritev, in prvenec Borisa Jurjaševiča Ljubezni Blanke Kolak, film, ki se, kljub kaki pomanjkljivosti, odlikuje po vsebini (v glavni vlogi je ženska s svojimi prizadevanji in hotenji) in filmsko govoricu. Na zaključni slovesnosti je v imenu kolektiva Kinoateljstva spregovoril Davorin Devetag, ki se je zahvalil vsem za sodelovanje in pozornost od tega pomembnega pregleda slovenskega filma, televizije in videa.

Vsebinske vrhunce pa je letošnji Film video monitor predstavil prav gotovo v zadnjih dneh prejšnjega tedna. Ob sobotni okrogli mizi o različnih poteh proizvodnje slovenskega filmvidea, o kateri poročamo na kulturni strani, izstopa nekaj posebno zanimivih dogodkov: petkova predstavitev pilotskega programa Projekta ATV - alternativne lokalne televizije, ki jo mladi pripravljajo v Ljubljani, sobotni Laibach Effekt, video o slovenski glasbeni skupini in kulturnem gibanju, ki sta prodrila do uspeha po Evropi in v svetu, ter sobotni film Hudodelci v režiji Francija Slaka.

Prav Slakov film in razgovor, ki mu je sledil, silita v ospredje pozornosti. Film je Slak posnel po romanu Marjana Rožanca, vanj pa vnesel nekaj novosti, ki ga še izraziteje vežejo na naš primorski prostor. V središču drame je Slovenec iz Trsta, Peter Berdon, ki se zateče po vojni v Jugoslavijo, a pade v past kominforma in se znajde pred jugoslovansko ideološko inkvizicijo. Enaka usoda doleti njegove italijanske prijatelje, ki so se v zapletenih po-

vojnih letih prav tako iz Trsta zatekli v Ljubljano.

Ni tu naš namen, da bi iz zornega kota filmskega kritika ocenjevali film, čeprav moramo povedati, da ni naključje, da ga je stroga žirija Berlinskega festivala uvrstila v uradni tekmovalni program. »Že ta sprejem na - za Cannesom - najpomembnejši filmski festival,« nam je v soboto povedal direktor produkcije Viba film Milan Ljubič, »je velik uspeh.« Potiho pa marsikdo upa celo na kaj več.

Na predvajanje tega filma v Gorici želimo gledati kot na kulturni dogodek: dogodek, ki prevzame občinstvo, ga najprej priklene na sedež pred ekranom in nato sili skoraj sto ljudi, da se zadržijo krepko čez polnoč na živahni debati z režiserjem, koscenaristom (Novogoričan Jože Dolmark) in igralci.

Marsikatero radovednost in poseg je izzvala seveda vsebina, ki film, tako kot večino Slakovih prejšnjih del, veže na Primorsko. Gre za ponovno odkrivanje pozabljenega zgodovinskega drame. Kot je nekdo ugotovil, je zanimivo, da avtor pri obravnavi travme

kominforma ni izbral konfliktov med jugoslovansko in italijansko partijo, pač pa je izbral človeško usodo nekaterih med tisočimi akterji drame naše preteklosti. Prav vsaki od teh žrtev je Slak hotel posvetiti film. Zato je lahko zanimivo, da film beremo v luči nekega zgodovinskega konteksta, zlasti pri nas, kjer se še niso povsem zacelile rane tega obdobja. Italijanska igralca, ki sta nastopala v filmu, sta dejala, da jima je odprl novo gledanje na del tržaške in torej tudi njim lastne preteklosti. Gotovo bi bilo izredno zanimivo, pomembno in koristno, ko bi film vteli pred široko italijansko publiko.

Ob tej fascinaciji pa nedvomno Hudodelci presegajo čas in prostor in se dvigajo v univerzalne dimenzije, kjer ima glavni junak opravka z osnovnimi življenjskimi kategorijami: predvsem iskanjem svobode v odnosu do vsakega pogojevanja, pa naj bo to oblast, ideologija, religija. Če k temu dodamo, da se oblikovno film odlično ujema z vsebino, potem bo jasno, zakaj se je Slakov film povzpel na mesto osrednjega dogodka v komaj zaključnem in nasploh bogatem 3. Film video monitorju.

MARKO MARINČIČ

habitat
vestecasa s.r.l.

TRŽIČ

Drevored Verdi 40/42 (obvoznica)
Tel. 0481/40148

ZAVESE - PREPROGE
PREGRIJALNA - RJUHE - ODEJE
PERNICE - PREŠITE ODEJE
OPREMA ZA ZAVESE itd.

TRADICIONALNI
ZIMSKI SEJEM

STVARNA
PRILOŽNOST
PRIHRANKA
PRI PRENOVITVI
VAŠEGA
STANOVANJA

Zgodilo se je pred 45 leti

Ponoči pobrani mladeniči so morali v kraljevo vojsko

MARKO WALTRITSCH

V teh dneh mineva petinštirideset let, odkar je mnogo slovenskih fantov moralo v italijansko kraljevo vojsko, še preden je prišel čas za njihov reden vpoklic k vojakom. Dogodki na bojiščih v zadnjem obdobju leta 1942 in v začetku 1943 niso bili ugodni za Italijo in Nemčijo. Začetni uspehi na zahodni fronti, v Rusiji, v Grčiji in Jugoslaviji, so bili že stvar spomina. Na Balkanu, v državah ter

njak, ki je potem šel tudi v Cerovo, Vipolže in Kojsko. Več tako natrpanih tovornjakov, ki so jih stražili obojeni karabinjerji, je prišlo še ponoči v Podgoro. V karabinjerji vojašnici, ki je bila ob vhodu v tekstilno tovarno pri trgu, kjer je danes spomenik padlim partizanom, je Humar ostal en dan. Peš so Brici šli na gorisko postajo, od tam pa z vlakom v Pistoia. Tam so ljudem dali uniformo in

zanesenjaki, fašistični prostovoljci, so imeli komaj 17 let. Naše takratne mladeniče pa so takrat prisilili, da so šli v vojsko, in jih kar na lepem proglasili za prostovoljce.

Stanko Kuštrin iz Podgore je takrat imel 17 let. Ponj so karabinjerji prišli 5. februarja 1943 ob 3. ponoči. Peljali so ga v podgorsko karabinjerjsko vojašnico, kamor so še tisto noč s kamioni pripeljali veliko Pevmancev, Oslavcev, Podsabotinčev. S kamioni so jih zatem odpeljali v Gradišče ob Soči. Tja so tiste dni pripeljali veliko slovenskih fantov iz raznih krajev Primorske. V tem kraju so bili osem dni. Vojašnico so stražili bersaljerji in karabinjerji. Ko je bila vojašnica polna, so jih sklicali na velikem dvorišču. Proti njim so bile naperjene strojnice in puške, da ne bi komu prišlo na um, da se upre. Z avtoblindo je na dvorišče prišel general, ki jim je kar z vrha tega oklopnega vozila govoril, da morajo biti ponosni, da bodo kot prostovoljci služili v armadi kralju in duceju. Noč po tem govoru so mlade spravili na kamione, jih odpeljali na železniško postajo v Zagraj, od tam pa v zaprtih živinskih vagonih so šli v Fossano, v pokrajino Cuneo.

Tudi Mirka Maraža iz Steverjana je doletela podobna usoda. Tudi on je imel komaj sedemnajst let. Delal je v tovarni SAFOG. Karabinjerji so ponj prišli v tovarno 5. februarja 1943 ob 14. uri. Dali pa so mu dovoljenje, da odhiti domov, a le za kratek čas, kajti ob 15. uri je že moral biti na karabinjerjski postaji v Kojskem. Tam je prebil noč, naslednjega dne so ga odpeljali v Gradišče. Tudi on je šel v Piemont. Ker pa je tovarna SAFOG delala tudi za vojaške potrebe, ga je ravnateljstvo vpoklicalo, in 5. aprila se je vrnil domov ter spet šel na delo v tovarno.

Prav tako sedemnajst let je imel Drago Komjanc iz Steverjana. 5. februarja 1943 so prišli ponj karabinjerji. Eno noč je ostal v njihovi vojašnici v Kojskem, potem so tudi njega odpeljali v Gradišče. Tudi on je prišel v Fossano, po dveh tednih pa je bil poslan v vojaško edinico v dvanajst kilometrov oddaljeni Savigliano. Po nekaj mesecih je bil premeščen v Livorno, kjer pa je doživel letalsko bombardiranje. Nekaj njegovih kolegov je bilo ubitih, več jih je bilo ranjenih. Dva meseca je bil v vojaški bolnici, potem je smel domov, sicer v vojaško bolnico v Ulici Ristori v Gorici. Vrniti pa se je moral v Fossano 9. septembra. Na pot je šel, še preden je izvedel za podpis premirja. Spremljal ga je neki sergente. V vojašnico v Fossano sta prišla 9. septembra. Polkovnik, ki je bil eden od maloštevilnih, ki so bili še v vojašnici, pa ga je odslavljal. Prespal je pri sergenteju, ta mu je dal civilno obleko. Imel je srečo, kajti v Mestrah so Nemci prijeli vse bežeče vojake. Njegovi dokumenti pa so bili civilni, bil je še vedno uradno premlad za vojaško službo. Zato mu je uspelo priti z vlakom do Krmina, od tam jo je mahnil peš domov.

Mirka Klanjščka so doma na Oslavju karabinjerji iskali 5. februarja 1943 podnevi. Ni ga bilo doma. Starši

Sedmerica »prostovoljcev« slika v Saviglianu: stoje: Milče Klavčič iz Grojne, Ladi Fiegl z Oslavja, Stanko Kuštrin iz Podgore, Danilo Boškin iz Pevme (padel v partizanih); sede: Mirko Dornik, Milan Gravner in Mirko Klanjšček, vsi trije z Oslavja

pokrajinah, v katere je bila razkosana Jugoslavija, je že bila živahna partizanska dejavnost. Grčija se je upirala. V Severni Afriki je Italijanom in Nemcem trda predla. V Sovjetski zvezi se je ustavilo prodiranje nemške armade in njenih zaveznikov. Rusi so že izvajali protiofenzive. Nemškim podmornicam ni več uspelo uničevati ameriških konvojov, ki so prevažali vsakovrstno pomoč iz ZDA v Anglijo. V Sredozemlju je gospodovala angleška mornarica, saj je bila italijanska popolnoma izven vsake možnosti za odpor.

Kar pa je italijansko fašistično in kraljevo vladno najbolj jezilo, je bilo to, da se je na Primorskem in v Istri, torej v mejah države, vsak dan bolj širil odpor slovenskega ter hrvaškega prebivalstva. Vedno več je bilo ljudi, ki so odhajali v partizanske edinice. Slovensko ter hrvaško prebivalstvo je bilo vse na strani partizanske vojske. Pri nas na Primorskem se je utrjevala tudi civilna oblast Osvobodilne fronte. Fašistična policija je ob pomoči vojske spravljala v internacijo ter v zapore tisoče slovenskih ter hrvaških ljudi.

Najbolj pa je fašistične oblasti prizadelo dejstvo, da so že konec leta 1942 mnogi slovenski fantje ter moške odšli v partizane. Šli so tudi taki, ki so bili vpoklicani v vojsko, šli so taki, ki so prišli domov na kratek dopust med služenjem vojaškega roka. Po uradnem pojmovanju so bili to dezerterji. To je vojaško in tudi policijsko oblast zelo skrbelo. Zaradi tega so menili, da je najbolje, da ta vedno množičnejši odhod v partizane preprečijo tako, da čimveč ljudi vpokličejo k vojakom in jih spravijo proč od domače zemlje.

Vojaška oblast je zaradi tega odločila, da vpokliče v vojsko ne samo tiste, ki bi bili vanjo morali, ker so že imeli za to leta, marveč tudi fante mlajših letnikov, da bi jim tako preprečila odhod v partizane.

Ker se je vojaško poveljstvo zbal, da bi naši fantje zbežali takrat, ko bi dobili pozivnico, kot se je že bilo zgodilo z marsikom v prejšnjih mesecih, se je odločilo za trdo roko. Mobiliziralo je vse karabinjerje (takrat jih je bilo v naših krajih zelo veliko) in ti so kar ponoči potrkali na vrata, obkolili hiše ter odpeljali mladeniče v vojašnice.

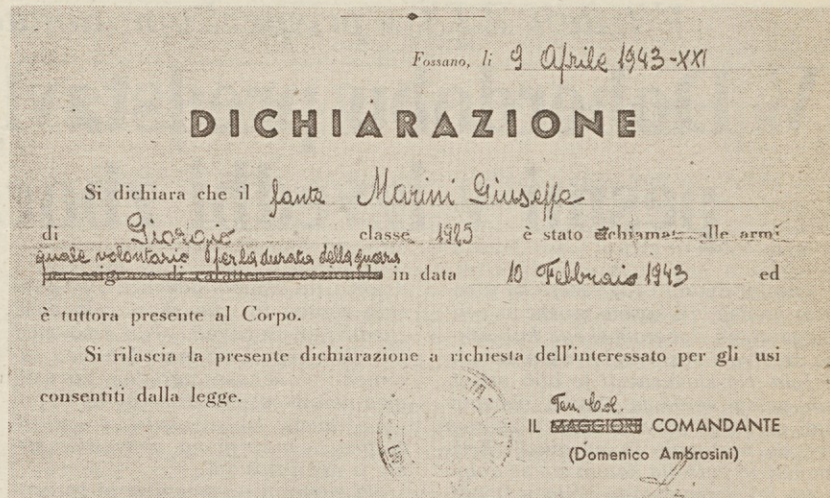
Imeli smo priložnost srečati se s skupino ljudi, ki so na tak način morali v vojsko. To so danes večinoma že upokojeni ljudje iz Podgore, Pevme, z Oslavja, iz Steverjana, torej iz tukajšnjega dela naših Brd. Pozorno smo poslušali njihove spomine ter sporazumno z njimi bili mnenja, da je prav, da se njihova zgodba zabeleži. Brez dvoma so podobne dogodivljaje imeli naši ljudje tudi v drugih krajih Primorske. Karabinjerji so ponekod imeli tudi pomoč vojaštva. Akcije pa niso povsod izpeljali istočasno, pa čeprav so to skušali narediti, da bi tudi tako preprečili beg slovenskih mladeničev v partizane.

Nekatere Brice so odpeljali že v oktobru. V skupini tistih, s katerimi smo se pogovarjali, je bil tudi Mirko Humar, letnik 1923, iz Steverjana. Karabinjerji so prišli ponj ob treh ponoči 25. oktobra 1942. Peš so ga odgnali do gostilne Koršič, kjer so bili zbrani tudi drugi taki bodoči vojaki. Tam so Steverjance naložili na tovor-

orožje, potem pa so šli na Sardinijo.

Odorina Stanto iz Podgore, prav tako letnik 1923, so karabinjerji pobrali doma ob četrty uri ponoči 28. oktobra 1942 in ga odpeljali v svojo vojašnico v Podgori. Tam so bili za stražo vojaki artiljerijskega polka z mitraljezi. Osem dni je bil Stanta v tem poslopju, potem pa so ti novopečeni »vojaki« šli peš na gorisko postajo, od tam z vlakom v Asti. Na vlaku so bili pod močno karabinjerjsko stražo. Tudi v Astiju so šli v vojašnico zastraženi. Tamkajšnji domačini so bili prepričani, da gre za balkanske tolovaje. Šest mesecev je bil Stanta v vojašnici v Astiju, tam so vojakom izročili tudi orožje. Od tam so šli v Grčijo, a vendar na vlaku, pred strahom, da bi zbežali, so jim odvzeli orožje in jim ga vrnilo šele na ladji. Stanta je bil v posebnem delavskem bataljonu na Kefaliniji. Ko so prišli Nemci, je moral delati na letališču, zatem so ga prepeljali na kopno na jug Albanije. Tam je zbežal, se pridružil grškimi partizanom ELAS, potem pa jugoslovanskim in se boril v Jugoslaviji.

V tistih dneh, ko so karabinjerji ponoči na njihovih domovih pobirali mladeniče, godne za vojsko, jih je mnogo zbežalo. Ker je partizanska dejavnost delala velike preglavice italijanski vojski povsod na Primorskem, sta se vojaško poveljstvo in policijska oblast odločila, da skušata onemogočiti jačanje partizanske vojske s tem, da odženeta v vojsko mlajše letnike. Sedemnajstletnikov niso nikjer klicali v vojsko. Le nekateri

Vojaška izjava, da je Joško Marinič bil »prostovoljec«

so karabinjerjem povedali, da je šel v Gorico. Skrivaj pa se je menil s sovaščanom Ladislavom Fieglom in Milanom Gravnerjem, ki sta bila prav tako kot on sedemnajstletna, kaj narediti. Želeli so k partizanom, vendar niso dobili nobene zveze. Tisto noč so prespali pri Karlu Drufovki »Vogriču«, naslednjega dne so se vrnili na svoje domove. Tam so počakali karabinjerje, ki so ponje prišli popoldne ter jih potem odpeljali v Gradišče. Od tod so tudi oni šli najprej v Fossano, potem v Savigliano.

Na domovih so karabinjerji iskali tudi Draga Maraža, Mirka Maraža, Srečka Pellica in Alojza Podveršiča, vse iz Steverjana. Staršem so ukazali, da morajo na njih poveljstvo v Kojsko. Če se mladeniči ne bodo javili, potem bodo karabinjerji pobrali njih starše. Tako so tudi ti morali »prostovoljno« k vojakom.

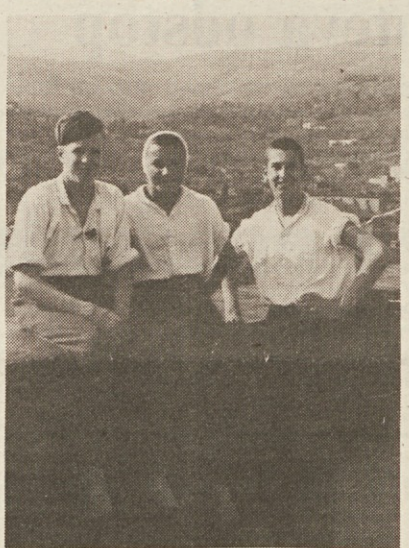
Med tistimi, s katerimi smo se pogovarili, je bil tudi Alojz Kocina iz Krmina. Tudi njega so karabinjerji pobrali doma v noči 5. februarja 1943. Šel je v Gradišče, Fossano, Carrasco, potem na Sardinijo. Domov se je vr-

nil pred 8. septembrom, zatem pa je šel v partizane.

Joško Marinič, doma z Oslavja, je zbral v daljšem spisu spomine na dogodke tistih dni. Bil je študent. Njegova zgodba se pričena nekaj dni pred večkrat omenjenim 5. februarjem 1943. 28. januarja ni šel v šolo v Gorico. Iz Stmavra je bilo slišati ropot motorjev. Pogledal je ter tam videl več vojaških kamionov. Karabinjerji so pobirali devetnajstletnike. Radovednost ga je gnala v Gorico, kjer je izvedel, da so pobrali samo mladeniče letnika 1924. Se tistega dne se je s skupino mladih domenil, da se bodo naslednjega dne dobili v ljudskem vrtu in se pogovorili, kaj narediti. Bili so to slovenski študentje iz Gorice, Pevme, Podgore ter z Oslavja. Ker so se zbal, da bodo tudi njih pobrali, so že pripravili obleko in kaj za na pot. Tudi ponje so karabinjerji prišli 5. februarja. Karabinjer Piva iz podgorske vojašnice je hodil od hiše do hiše s seznamom sedemnajstletnikov v rokah. Tudi nje so pobrali, nekatere podnevi, druge ponoči.

Fossano je bil kraj, kamor so spravili številne naše fante. Zatem so nekatere poslali v druge kraje, v Toskano, na Sardinijo, na Sicilijo. V glavnem jim niso dali orožja. Dali so jih v posebne delavske bataljone, v take, ki so se pri naših ljudeh udomačili kot »battaglioni speciali«. V samem Fossanu ni bilo v začetku življenje dobro. Ko so naši mladeniči šli zvečer v mesto, so jih domačini imeli za bandite. Prišlo je do pretepotov. Kasneje pa so domačini uvideli, da so slovenski fantje dobri ljudje, da imajo denar, da ga marsikdaj znajo tudi zapraviti v gostilni, da lepo pojejo, da je med njimi precej izobražencev. Pa so spremenili odnos do njih. V vojašnici pa ni bilo vedno tako. A to je že druga zgodba, o kateri bi bilo vredno pisati kdaj drugič, kajti številke na našem ekranu povedo, da je naša stran polna.

Važno je bilo ob 45. obletnici nasilnega odгона potegniti iz pozabe zgodbo tisočev slovenskih mladeničev, ki so morali v kraljevo in fašistično vojsko kot »prostovoljci«. Nihče od njih se ni v tako hudem trenutku odrekel svoji narodnosti. Tisti, ki so se vrnil domov, so se priključili slovenskemu narodnoosvobodilnemu gibanju, kdor je ostal na otokih, pa se je prav tako v zavezniškem ujetništvu pridružil partizanski vojski in vstopil v prekomorske brigade.

Milan Gravner, Drago Komjanc in Alojz Podveršič (padel v partizanih) v bolnišnici v Montecatini, potem so bili ranjeni med bombardiranjem Livorna

Trgovina z volno

La CASA della LANA

UL. GARIBALDI 10/C - GORICA

Tudi letos vam nudi

EDINSTVENE PRILOŽNOSTI
S POPUSTI DO 70%

na vsa predvaja najboljših znamk OD 26. JANUARJA DALJE

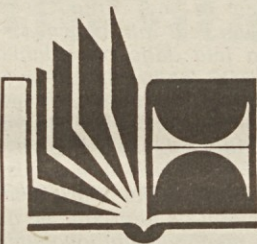
Obv. občini

Banca Agricola
Kmečka banka
Gorica

ŠESTMESEČNE OBRESTI
NA VLOGAH

KMEČKA BANKA v Gorici sporoča
cenjenim strankam, da bo odslej izplačevala
obresti na hranilnih knjižicah in tekočih
računih vsakih šest mesecev (30. junija in
31. decembra) in ne letno kot doslej.

Moški pevski zbor
»Jezero« Doberdoba

KRAŠKA
NAŠA
JE DEŽELA

Založništvo tržaškega tiska

moški pevski zbor jezero doberdoba

Nova kaseta MPZ »Jezero« iz Doberdoba, ki ga vodi dirigent Ivan Klanjšček, priča o bogati glasbeni ustvarjalnosti in poudarjalnosti Slovencev v Italiji.

Pod naslovom **Kraška naša je dežela** je zbranih štirinajst pesmi: od prelepih ljudskih v priredbah domačih skladateljev do znanih umetnih pesmi.

V izdaji ZTT's prispevkom domače posojilnice V Doberdobo predstavljena kaset pesmi v izvedbi zbora Jezero

V polni dvorani KD Jezero so v soboto predstavili kaseto moškega pevskega zbora doberdobskega kulturnega društva z naslovom Kraška naša je dežela. Na slovesnosti je bilo prisotnih poleg velikega števila občanov tudi precej pevcev, ki sicer z zborom več ne nastopajo in pevovodji Križmančič in Peršolja katera sta se dolgo vrsto let postrtovalno učila v Doberdobo.

Uvodoma je zbor Jezero pod vodstvom pevovodje Ivana Klanjščka zapel Kuderjevo Kraška naša je dežela. Sledil je pozdravni govor, predsednika pevskega zbora Vilka Frandoliča. Frandolič je dejal, da je kaseta sad dolgega in vztrajnega, večkrat pa tudi mučnega, urjenja in si je zaželel, da bi v tem naporu doberdobski kulturni delavci ne ostali sami in bi njihovo društvo kmalu oplodile mlade sile. Predsednik zbora je ob sobotni slovesnosti izročil posebno priznanje Jožetu Colji, solistu in nedvomno enemu najbolj zaslužnih pevcev.

Kaseto kraška naša je dežela je izšla v okviru izdal kaset in plošč Založništva tržaškega tiska, v njenem imenu pa je spregovoril Miran Košuta. Dejal je, da so pri ZTT vselej posebno pozorni za tovrstno dejavnost, saj nas Slovence zborovsko petje še posebno okarakterizira. To priča tudi

dejstvo, da imamo Slovenci 1.100 pevskih zborov in smo skozi celo našo zgodovino prepevali. »Peli smo med kmečkimi upori, ob gmadah med zorenjem slovenske narodne zavesti, med narodnoosvobodilno borbo in pojemo danes, ko so okviri, v katerih živimo in ustvarjamo, nedvomno širši«, je dejal Košuta.

Na slovesni predstavitvi je spregovoril tudi tajnik Zveze slovenskih kulturnih društev Rudi Pavšič. Pevskemu zboru Jezero je Pavšič zaželel, da bi izid kasete ne predstavljala cilj, ampak etapo v razvoju dejavnosti zbora, ki je lahko vsem nam za zgled vztrajnega in prodornega dela. Zaradi tega so pri ZSKD sklenili poveriti prav doberdobskemu zboru glavno vlogo (skupaj z novoustanovljeno goriško gledališko skupino Gorica) pri izvedbi osrednje Prešernove na Goriškem, ki bo v soboto v Kulturnem domu v Gorici.

V imenu občinske uprave je na sobotni slovesnosti spregovoril doberdobski župan dr. Mario Lavrenčič. Poudaril je izredno pomembno vlogo, ki jo ima zbor ne le v vaškem okviru in posluhu, ki jo ima za potrebe KD Jezero občinska uprava.

Svoj pozdrav sobotni predstavitvi kasete sta prinesla še predsednik doberdobske Kmečke in obrtne hranilnice Andrej Gergolet, v imenu KD Hrast

pa Stanko Ferfolja. Čestitke zboru je poslal tudi doberdobski župnik Ambroz Kodelja, ki se predstavitve ni mogel udeležiti.

STOJAN BRAJŠA in DRUŽINA

se iskreno zahvaljujejo za izredno pozornost in čestitke ob življenjskem jubileju.

Bernardo in Alda Crosellija je osrečila prvorojenka
MARTINA

Iskrene čestitke in najboljšje želje ob srečnem dogodku izrekajo
člani KD Kras
Dol-Poljane

SMReKK

vos invitat

AD TOGATAM FESTAM

Vestis romana necesse est

Kulturni dom, 13. 2. 1988.

Vstop samo z vabil!

Literarni večer v Ronkah Predstavili so Sredozemlje

V občinski sejni dvorani v Ronkah je bilo v petek zvečer srečanje z Markom Kravosom in Frankom Vecchietom, ob predstavitvi knjige Sredozemlje. Srečanje je pripravil Večnamenski kulturni center v Ronkah, na pobudo komisije za slovenska vprašanja, namenjeno pa je bilo, kakor so uvodoma pojasnili, pretežno italijanski publiki. Pogovor se je zato odvijal v italijanščini.

Udeležence literarnega večera, ki so kljub izredno slabemu vremenu prišli v Ronke iz raznih krajev na Laškem, je pozdravila predsednica komisije za slovenska vprašanja Aleksandra Devetak in nato odbornik za kulturne dejavnosti občine Ronke Luciano Soranzio ter znova potrdil, da si bodo upravitelji tudi v bodoče prizadevali za utrjevanje prijateljstva med narodi in podpirali vse pobude, usmerjene k medsebojnemu spoznavanju in zblizevanju.

O nastajanju knjige o njeni vsebini in sporočilu sta nato govorila Marko Kravos in Franko Vecchiet, poleg Matjaža Kmecla, glavna sooblikovalca knjige, ki jo je pravzaprav težko točno opredeliti po vrsti. Ob srečanju z avtorjema Sredozemlja so si udeleženci lahko ogledali tudi priložnostno razstavo grafik Franka Vecchiet. Večer je popestrila, z branjem poezij, Alda Sossi.

Nezaupnica odboru KZE opozicija zahteva odstop

Precej razburjenja je pri nas na Goriškem zaradi nadaljnjega krčenja kapacitet bolnišnic, kar je prišlo do izraza potem ko so na Deželi zavrnili predloge goriške KZE in tudi drugih podobnih ustanov v naši deželi. Znano je, da ne gre le za to, da bosta zaprti bolnišnici v Gradežu in Krmini, marveč da bi se moralo zmanjšati tudi število postelj v bolnišnicah v Gorici in Trzinu. Podobno naj bi se zgodilo tudi drugod v FJK. Na pordenonskem bi celo ukiniteli dve od štirih krajevnih zdravstvenih enot.

Svetovalci, ki so v skupščini goriške KZE v opoziciji, menijo, da so za tak položaj krivi upravni odbor in tudi stranke, ki ga podpirajo. Kot je znano so v tem odboru zastopniki KD, PSI in PSDI. Zaradi tega je 18 svetovalcev, ki v skupščini zastopajo KPI, PRI, zelene ter PLI, podpisalo skupno zahtevo po takojšnjem sklicanju skupščine. Na dnevni red bi morali dati eno samo točko: odstop predsednika in vseh članov upravnega odbora.

Kot kaže gre za vidno nezaupnico sedanjemu upravljanju Krajevne zdravstvene enote na Goriškem.

Velikonočni izleti in potovanja

Od 31. marca do 4. aprila

z ladjo in avtobusom po DALMACIJI: cena 345.000 lir;

od 31. marca do 9. aprila

SINGAPUR in MALEZIJA: cena 1.590.000 lir;

od 23. aprila do 1. maja

EGIPT: klasična tura: cena 928.000 lir; s križarjenjem po NILU: cena 1.225.000 lir;

2-, 3- in 4-dnevni izleti na KRK, LOŠINJ, BLEND in v CELJE - PTUJ.

Informacije in vpisovanja

pri Potovalnem uradu **GOTOUR** - Korzo Italia 205 - tel. 520585

Zdenko Vogrič je prikazal nad 300 diapozitivov

Lep kulturni večer v Podgori

Upravičenost primerne družbene sedeža za potrebe kulturnih delavcev v Podgori se je pokazala prejšnji večer, ko se je kakih sedemdeset vaščanov odzvalo vabilu Kulturnega društva Andrej Paglavac in do zadnjega kotička napolnilo predavalnico novega sedeža ob železniškem nadvozu.

Po septemberski slavnostni otvoritvi je bila to prva javna pobuda društva v novih prostorih, saj so doslej v njej imeli le pevske vaje ter seje društva in drugih vaških organizacij.

Za uvod v novo sezono so Podgorci medse povabili Zdenka Vogriča, ki jih

je s sliko in besedo popeljal v južne kraje Sovjetske zveze in v Moskvo. Prisotni so z veliko pozornostjo občudovali serijo kakih 300 barvnih diapozitivov ter razlago goriškega potopisca. Sklepni del večera pa je Zdenko Vogrič namenil septembrski otvoritvi sedeža ter odprtju treh razstav.

Zaradi velikega odziva krajanov, kot je ob koncu poudaril društveni predstavnik Stanko Kuštrin, bodo že v kratkem pripravili podobno pobudo v želji, da bi čimprej nadoknadili večletno pomanjkanje tovrstne dejavnosti. Za konec februarja bodo člani društva Paglavac pripravili Prešernovo proslavo, v naslednjih mesecih pa imajo v načrtu še nekaj zanimivih prireditvev.

Prizadevanja društvenih članov, da bi obogatili dejavnost, pa segajo tudi na telesnokulturno področje. Zunanost novega sedeža je namreč kot našla urejena za vadbo nekaterih športnih panog (odbojka, košarka) in za rekreacijo. V ta namen se bodo Podgorci pomenili tudi z našo osrednjo športno organizacijo in skupno poiskali vse možne oblike telesnokulturnega udejstvovanja.

Priznanja za zvestobo delu in gosp. napredek

Goriška trgovinska zbornica je tudi letos razpisala natečaj za podelitev priznanj za zvestobo delu ter za gospodarski napredek. Gre za priznanje, ki se podeljuje upokojencem in delavcem z dolgoletnimi delovnimi izkušnjami, kakor tudi industrijskim, trgovskim, kmetijskim in obrtniškimi podjetjem. Predloge je treba poslati do 29. februarja letos na Trgovinsko zbornico. Prav tam nudijo zainteresiranim tudi ustrezna pojasnila.

AMMINISTRAZIONE PROVINCIALE GORIZIA

POKRAJINSKA UPRAVA GORICA

OBVESTILO

Razpisujemo javni natečaj s šolskimi naslovi in izpiti za eno mesto administrativnega sodelavca (z znanjem slovenskega jezika), s stalno službo (6. funkcionalni razred DPR 347-83) v 1. departmaju (pospeševanje kulturnih, rekreacijskih in športnih dejavnosti).

Rok za predložitev prošenj: 12. ura 27. februarja 1988.

Zahtevamo diplomu višje srednje šole 2. stopnje, ki omogoča vpis na univerzo.

Podrobnejše informacije nudijo v personalnem uradu Pokrajine, Korzo Italia 55.

PREDSEDNIK

Pogovor s predsednikom Videmske hranilnice Bertossijem

Težave za združitev hranilnic v deželi

Pravila Evropske gospodarske skupnosti določajo, da mora do leta 1992 priti do poenotenja v vseh vrstah gospodarskega in tudi drugačnega poslovanja. Sem sodi tudi bančni sistem. Od tega leta dalje bodo lahko banke držav EGS lahko odpirale svoje filijale v katerikoli državi, ki pripada tej skupnosti. To bo seveda veljalo tudi za italijanske banke. Liberalizacija pa bo prinesla tudi to novost, da bo vsaka banka lahko odprla podružnico tam kjer ji bo to prišlo, ne da bi prej imela predhodnega dovoljenja emisijskega zavoda Banca d'Italia, kot se dogaja sedaj. To pomeni, da bo bančništvo izenačeno drugim gospodarskim ter trgovskim dejavnostim. Jasno je, da bodo banke odpirale podružnice tam kjer se jim bo to izplačalo, ne pa zaradi lepšega.

Kar italijanske banke želi pa je dejstvo, da bodo na italijanski trg lahko podrle banke drugih držav EGS. Brez dvoma bodo te prinesle s seboj svojo agresivnost, svojo poslovno, svoj sodoben način dela. V nekaterih državah, že zlasti v Nemčiji ter Franciji, so v zadnjih letih banke zelo posodobile svoje delovanje. V glavnem gre za zasebne banke, ki jim gre predvsem za profit.

V Italiji pa so državne banke tiste, ki imajo danes največje besede. Gre za banke, ki so bile, tako kot tovarne, poddržavljene med dvema vojnoma. Tudi to so podjetja z državno udeležbo. Banca nazionale del Lavoro, Banca commerciale italiana, Banco di Napoli, Banco di Roma. To so državne banke. K tem je treba dodati hranilnice (Casse di risparmio), ki so tudi jav-

nega značaja, saj upravitelje imenujejo krajevne uprave ter Banca d'Italia. Vse te banke si sicer konkurirajo, saj vsak želi imeti čimveč poslov. V Italiji pa imajo vse te banke javnega značaja tako moč, da so druge banke, zasebne, le s težavo prodrle na trg. V mislih imamo banke kapitalističnega značaja ter delniške oziroma združne kot so ljudske banke ter kmečko obrtne posojilnice.

V italijanskem bančnem svetu je v zadnjem času govora o združevanju. Te postajajo nujne, prav zaradi bližajočega se vdora drugih evropskih bank. Italijanski bančniki so namreč prepričani, da Nemci, Francozi ali Angleži ne bo prav nič brigol državni ustroj velikih italijanskih bank, in da bodo naredili vse, da prodrejo tudi na italijanski trg.

Že več časa je govora o nujnosti novega italijanskega bančnega zakona. V prejšnji zakonodajni dobi so zakonske osnutke predlagali demokrati, socialisti in komunisti, potem pa še vladnega takratni podtajnik Fracanzani. Bil je podtajnik pri takratnem ministru Gorii. V novem parlamentu je spet govora o tem, še zlasti ker je Gorio predsednik vlade. Po tem zakonu bi bile mogoče spojitve bank, oziroma njihovo večje sodelovanje. Govora je celo, da bi prišlo do združitve velikih državnih bank v enega samega mogotca.

Zasebne oziroma združne banke so že prišle do organskega sodelovanja. To velja še zlasti za ljudske banke, ki tesno sodelujejo v konzorcijih ter ohranjajo vsaka svojo poslovno avtonomijo. To velja za kmečko—obr-

tne posojilnice, ki prav tako sodelujejo potom lastnih federacij ter konzorcijev.

V zadnjem času je veliko govora tudi o morebitni spojitvi ali tesnem sodelovanju hranilnic (casse di risparmio). Tudi pri nas. Predsednik Videmske hranilnice odv. Sergio Bertossi je tudi predsednik federacije hranilnic Triveneta. Že nekajkrat so zastopniki teh kreditnih zavodov razpravljali o vprašanjih združitve. Marsikdo je menil, da bi moralo priti do treh takih kreditnih zavodov: v Venetu, v Furlaniji Julijski krajini, v Tridentinski Južni Tirolski. Vendar pa tu nastajajo težave. Tudi zaradi tega ker je Hranilnica v Bocnu drugače upravljana kot tiste v drugih krajih države. To je delniška banka, v kateri prevladuje domač nemški element. Kako bi se ta hranilnica združila, denimo tisto v Trentu, ki ima drugačen ustroj?

Predsedniki hranilnic Triveneta so prejšnji teden v Vidmu imeli še en tak sestanek. Prisotna sta bila tudi predsednik Goriške hranilnice Tripani in Tržaške hranilnice Terpin. Predsednik Videmske hranilnice odv. Bertossi nam je povedal, da bo v februarju v Benetkah še en sestanek. Na njem bodo sprejeli dokončni dokument, ki ga bodo poslali zakladnemu ministru. To bo njihov prispevek k razpravi o novem bančnem zakonu.

Odv. Bertossi pa nam je povedal, da obstojajo pomisleki o združitvi hranilnic, tudi treh hranilnic v naši deželi, t.j. Videmske—pordenonske, Goriške ter Tržaške. Namesto gole združitve naj bi prišlo do enotnega poslovanja. Vsaka hranilnica pa bi ohranila svoj

kapital, svoje imetje, svoj zaslužek. Ne bi šlo za konzorcijalno delovanje, kakršnega že imajo ljudske banke, marveč za nekaj bolj organskega, za enotno poslovanje.

Tak naj bi bil predlog, ki bi ga hranilnice Triveneta poslale zakladnemu ministru. Na podobnih pozicijah so baje tudi druge hranilnice v državi. Vendar pa bodo tudi tu velike težave, na katere nas je opomnil sam odv. Bertossi. Ustaljena lokalistična tradicija ima svojo veljavo. Videmska je svoje prvotno ime, ki je spominjalo samo na Videm, pred leti obogatila s pordenonsko oznako. V zadnjem času je odprla podružnico v Trstu, ki jo misli ovrednotiti, prav tako je odprla podružnico tudi v Portogruaru, v pokrajini Benetke. Tržaška hranilnica je odprla podružnice v Buttriju (videmska pokrajina) ter v Cordenonsu in Porcii (pokrajina Pordenon) ter ohranja nekaj podružnic na Goriškem (tržiško območje ter Gradež). Goriška hranilnica, najstarejša med tremi, ki edina v deželi upravlja Sklad za dolgoročna hipotekarna posojila (Credito Fondiario), je odprla podružnico v Reana del Rojale na Videmskem ter v Trstu, pa čeprav gre v tem primeru le za dopisni urad.

V našo deželo je že vdrila hranilnica iz Milana (CARIPLO), na to se pripravlja tudi tista iz Benetk.

Govora je torej o morebitni združitvi oziroma o organskem poslovanju. Dosedanja prizadevanja hranilnic pa so bila usmerjena v konkurenčnost. Težko bo priti do poenotenja poslovanja.

MARKO WALTRITSCH

Stališče ob začetku javne razprave o ustavnih spremembah

Odbor Društva slovenskih pisateljev o osnutku amandmajev k ustavi SFRJ

Upravni odbor Društva slovenskih pisateljev je na svoji seji 25. januarja 1988 na predlog svoje komisije za ustavne spremembe sprejel naslednjo izjavo:

Ob objavi Osnutka amandmajev k ustavi SFRJ v Delu (13. januarja 1988) in ob začetku javne razprave o njem želi Društvo obvestiti slovensko javnost o svojih stališčih v zvezi z Osnutkom in protestirati proti nedemokratskemu uvajanju javne razprave.

Društvo slovenskih pisateljev, ki se zaveda usodnosti časa, ko vsesplošna politična, gospodarska in moralna družbena kriza spodbuja in po mnenju nekaterih opravičuje prizadevanja tistih sil v Jugoslaviji, ki si želijo unitaristično in centralistično državo, četudi za ceno vsesplošne skupne bede, zaostalosti in nesvobode, se udeležuje razprave o ustavnih spremembah že ves čas po objavi predloga predsedstva SFRJ, naj se začne postopek za spremembo ustave SFRJ. Društvo je 16. marca 1987 priredilo javno tribuno v Cankarjevem domu v Ljubljani in kasneje objavilo referate in diskusije s te tribune v posebni brošuri; objavilo pa je tudi dvoja načelnih izjav (prvo julija, drugo septembra lani). Na javni tribuni in v izjavah je društvo analiziralo in ocenilo tedanji predlog predsedstva in delovni osnutek amandmajev ter ugotovilo, da predlagane spremembe ne zagotavljajo napovedane demokratizacije političnega in družbenega življenja nasprol in tudi ne dejanske uveljavitve ekonomskih zakonitosti v nujnem obsegu. Zato je Društvo Skupščini SRS predlagalo, »naj od zvezne skupščine zahteva umik predloženega osnutka amandmajev k ustavi SFRJ«.

Društvo ugotavlja, da se sedanji, decembra 1987 sprejeti Osnutek amandmajev v bistvu ne razlikuje od delovnega osnutka, saj so ostali nespremenjeni praktično vsi tisti predlogi amandmajev, ki jih je kot sporne ali nesprejemljive ocenila tudi t. i. konferenca delegacij, ki jo je 7. oktobra 1987 sklicalo Predsedstvo RK SZDL SRS na podlagi podobne ocene ustavne komisije Skupščine SRS. Tudi novi, alternativni predlogi za nekatere od njih v glavnem ne ponujajo izrazito boljših rešitev za tiste, ki bi jih lahko ocenili kot dobre, pa si glede na izkušnje ne drznemo upati, da bodo tudi sprejeti. Od štirih točk ali amandmajev, ki jih je zavrnila omenjena konferenca delegacij, je v Osnutku zares izpadla samo osma točka amandmaja št. IX., po kateri naj bi federacija z zveznim zakonom urejala tudi temelje sistema svobodne menjave dela. Ni pa slovenskim predstavnikom v zvezni ustavni komisiji uspelo uveljaviti zahteve svoje »baze«, naj se črtajo določila o veljavi zveznega zakona v primeru nasprotja med republiškimi in zveznim zakonom do odločbe Ustavnega sodišča, določilo o prilaščanju kompetenc federacije na področju sodstva, predlog o zagotovitvi izjemnega statusa JLA ne glede na gospodarske razmere v državi in celo na predlog, naj bi federacija po zveznih organih urejala temelje združevanja državljanov v družbene organizacije in društva. Tudi v zvezi s predlogom, da bi federacija urejala temelje izobraževanja in temeljne pogoje na področju izobraževanja, slovenskim predstavnikom ni uspelo doseči črtanja predloga, pač pa sta v Osnutek vnesele dve alternativni; glede na to, da gre za področje, ki je in mora ostati v absolutni pristojnosti republik, je sprejemljiva samo druga alternativa, torej črtanje predloga. Poleg tega zvezna ustavna komisija v glavnem ni upoštevala sugestij slovenske ustavne komisije za vsebinsko preformuliranje nekaterih predlogov. Ravno tako pa je osnutek ni vključen niti eden od predlogov, ki so nujni za odločnejšo demokratizacijo in uresničevanje načel pravne države v Jugoslaviji (pravica do stavke, pravica do ugovora vesti, neposredne volitve, neodvisnost sodstva in stalnost sodnikov); teh predlogov slovenska ustavna komisija sploh ni podprla, čeprav so bili v javni razpravi močno poudarjeni. Poleg tega nista niti slovenska ustavna komisija niti SZDL dali nobenega konkretnega predloga, kako naj bi iz ustave odpravili »težnje po državni partiji in partijski državi«.

Po vseh teh ugotovitvah moramo poudariti, da so izjave posameznih slovenskih političnih delavcev, zlasti tistih, ki so sodelovali v delu zvezne ustavne komisije, češ da je Osnutek amandmajev mogoče oceniti kot dobro osnovo za demokratizacijo in sprostitev ekonomskih zakonitosti, močno sporne. Nezaupanje vzbujajo tudi njihovi pozivi, naj udeleženci javne razprave ne posvečajo pozornosti težnjam po centralizmu in unitarizmu in naj raje razglabljajo o pozitivnih predlogih, ki omogočajo večjo samostojnost združenega dela na vsejugoslovanski ravni in širijo možnosti samo-

upravljanja. Te pozive razumemo kot izraz pripravljenosti na kompromise, obenem pa tudi kot opozorilo, da so se ti predstavniki Slovencev pripravili zavzeti predvsem za koristi »razrednega«, s čimer seveda sami zanikajo lastno parolo o nerazločljivosti nacionalnega in razrednega.

Poudariti je treba še to, da Osnutek amandmajev ne obeta nikakršnih bistvenih sprememb statusa državljana kot posameznika. Posameznik kot subjekt in nosilec vseh človeških in državljanskih pravic je obravnavan v bistvu še vedno samo kot funkcija sistema, za katerega naj živi in dela in mu tako omogoča obstoj. V tej točki tako osnutek kot veljavna ustavna ureditev izrazito odstopata od temeljnih načel ustave, v katerih je jasno rečeno, da sta družbeno-ekonomski in politični sistem »namenjena človeku in njegovi vlogi v družbi« in ne obratno.

Se zlasti zaskrbljujejo pa je, da Osnutek amandmajev vztraja pri fetišizaciji neposrednega fizičnega dela, kar se kaže v vztrajanju pri delitvi ljudi na delavce, delovne ljudi in druge občane in še zlasti v zahtevi, da mora biti najmanj polovica delegatov v zveznem zboru iz delegacij OZD s področja materialne proizvodnje. Če premislimo to zahtevo v kontekstu ostalih predlogov in siceršnjih dogodkov, moramo ugotoviti, da Osnutek amandmajev ne obeta prehoda in družbe dela v moderno družbo znanja.

Upoštevanje vse to Društvo javno zastavlja vprašanje slovenskim predstavnikom v zvezni ustavni komisiji in slovenskim delegatom v Zveznem zboru Skupščine SFRJ, ali so glasovali za ali proti takemu Osnutku amandmajev oziroma, kdo od njih je glasoval proti in kdo za, predvsem pa, zakaj niso zahtevali, da bi bili v osnutek vključeni tudi alternativni predlogi, zlasti tisti, ki uživajo podporo vse jugoslovanske demokratične javnosti.

Nadalje Društvo ugotavlja, da se je že tako kratek rok za javno razpravo (do 30. aprila) po zaslugi zapoznele objave Osnutka skrajšal za več kot pol meseca.

Kot povsem nesprejemljiva in nedemokratska pa ocenjujemo prizadevanja po usmerjanju javne razprave (Zvezna konferenca SZDL), še posebej pa dejstvo, da je CK ZKJ s svojimi stališči in z napotki komunistom za sodelovanje v javni razpravi celo članom ZKJ skušal odvzeti pravico do samostojnega mišljenja in tako skušal odločilno vplivati na javno razpravo. To razumemo kot zanikanje in kršitev vseh izvirnih načel demokracije in kot nesporni dokaz, da se CK ZKJ v imenu celotne ZKJ nikakor ni pripravljen odreči monopolu na resnico in oblast.

Društvo ocenjuje tudi ta Osnutek amandmajev kot nesprejemljiv, sodi, da bi SZDL SRS morala vztrajati pri zahtevi, naj slovenska Skupščina razpravlja in izreka soglasje o slehernem amandmaju posebej, tako da bodo v končni predlog amandmajev, o katerem bo glasovala Zvezna skupščina, prišli samo tisti amandmaji, ki bodo (vsak posebej) dobili soglasje slovenske skupščine.

Nadalje vztrajamo pri zahtevi, naj Skupščina SRS, preden dokončno izreče soglasje h končnemu besedilu amandmajev, razpiše referendum v SR Sloveniji, pred tem pa omogoči dovolj dolgo in dovolj odprto javno razpravo o tem končnem besedilu. Pri tem moramo opozoriti, da večkrat prihaja do zamegljevanja in zavajanja javnosti v zvezi z zahtevami po takšnem referendumu. Društvo se zavzema samo za referendum v SR Sloveniji, ki bo zavezoval Skupščino SRS, da izreče ali ne izreče soglasja k predlogu.

Društvo slovenskih pisateljev s to izjavo v celoti podpira zahteve po demokratski in neusmerjeni javni razpravi o Osnutku amandmajev, čeprav ta Osnutek ocenjuje kot nesprejemljiv. Hkrati pa se ponovno izreka za veliko bolj daljnosežne spremembe ustave SFRJ. Za takšne, ki bodo resnično zagotavljale suverenost narodov in državnost republik, bolj demokratično politično ureditev, vse človeške in državljanske pravice človeka kot posameznika, in ki bodo katerikoli politični organizaciji ali državni instituciji onemogočale monopol na oblast in poseganje v pravice posameznika in naroda.

Upravni odbor Društva slovenskih pisateljev
Milan Apih, Aleš Debeljak, Milan Dekleva, Andrej Hieng, Miroslav Košuta, Lojze Kovačič, Tone Pavček, France Pičner, Janez Švajncar, Dane Zajc, Rudi Šeligo, predsednik DSP.

glosa

jože pirjevec

Odpustek brez kesanja

V enem od člankov, ki sem jih v zadnjih tednih bral o fašizmu in antifašizmu v Italiji, in ki jih je sprožila zahteva rimskega zgodovinarja Renza De Feliceja, da je treba že enkrat nehati z apriorističnim obsojanjem Mussolinijevega režima, je bilo tudi vprašanje, zakaj je bila ta problematika sploh zastavljena. Verjetno nisem daleč od resnice, če tvegam hipotezo, da gre za odjek podobne debate, ki je pred nekaj meseci zajela Zahodno Nemčijo o pomenu, vlogi in mestu nacizma v sodobni nemški zgodovini. Težko se je pač upirati skušnjavi, da se postaviš z navidezno ikonoklastično potezo v središče javne pozornosti, in da načneš debato, ki bo vznemirila in vžgala duhove.

De Felice se takšni skušnjavi seveda ni upiral ter povzročil papirnati vihar, ki pa se je prav tako hitro polegel, kot je vzplamtel. Niti za trenutek ni imel tistega globokega, rekelnega katarzičnega pomena, ki ga je imela razprava o nacizmu v Nemčiji.

Zakaj? Zaradi tega, ker je antifašizem v Italiji pogosto le parola, ki je že zdavnaj izgubila svojo semantično moč, saj jo je praksa, ki je veljala in še velja od osvoboditve sem, stalno postavljala na laž. S tem nočem reči, da živimo v državi, ki bi bila totalitarna, reakcionarna in protidemokratska, kot je bila fašistična. Mussolinijev režim je vključil nasilje - ne samo fizično, temveč tudi pravno in administrativno - v svoj stroj kot eno od njegovih bistvenih komponent. Tega povojni Italiji ni mogoče očitati; treba je njenemu političnemu razredu celo priznati, da je znal (vsem svojim napakam in pomanjkljivostim navkljub) oblikovati družbo, ki je svobodna, pluralistična in odprta v svet. Prav nasprotno od tega, kar je bil fašizem.

Vendar je treba v isti sapi tudi priznati, da večina italijanskih političnih sil, še več, da večina italijanskega naroda, ni imela ne poguma ne volje, da bi obračunala s fašistično preteklostjo in iz nje izvlekla takšen ali drugačen nauk. Prav po rimsko je bila ta preteklost zasuta s peskom pozabe, njeni predstavniki pa vključeni kot polnopravni člani v družbeno življenje. V cerkvi velja pravilo, da dobiš odpustanje, če se pokesaš in se grehu tudi v bodoče odpoveš. Italijanske politične sile so se izkazale do fašističnih grešnikov še bolj širokogrudne: še kesati se jim ni bilo treba, pa je bil že odpustek tu.

Pri tem je treba ugotoviti, da so imele marsikatero potuho s strani zahodnih zaveznikov, ki so iz oportunitizma zatisnili v času hladne vojne pred takšno politiko obe očesi. Richard Beaumont, načelnik oddelka za vojne zločine pri Foreign Officeu, je leta 1946 ob zahtevi Jugoslavije, naj ji rimska vlada izroči ljudi kot sta bila generala Roatta in Robotti, opozoril na možnost nasprotovanja in nemirov; če bi do tega prišlo. »Pravičnost zahteva, da te ljudi izročimo, toda naša trenutna korist je, bojim se, temu nasprotna«. Od 700 italijanskih vojnih zločincev, kolikor jih je zahteval Beograd, tako ni bilo sojeno nikomur. Nihče ni tudi opazil leta 1946, da je kratka nove desničarske stranke Movimento Sociale Italiano sestavljena iz treh bistvenih črk Mussolinijevega imena, da je njen znak črna krsta iz katere plamti trobojni plamen. Simboli? Seveda, toda zgovorni in v sozvočju s politično prakso, ki je slonela na prepričanju, da je, kar se fašizma tiče, najbolje posnemati tri opice, od katerih ena ne govori, druga ne sliši, tretja pa ne vidi.

Slovenski glasbeniki bodo gostovali v Piemontu

Plodna glasbena izmenjava med Novo Gorico in Turinom

Od začetka leta do maja 1988 se bodo mladi, že uveljavljeni slovenski glasbeniki, predstavili italijanskemu občinstvu v Torinu, umetniki iz Piemonta pa bodo nastopili v Sloveniji, Zagrebu in Novem Sadu.

Kulturni dom Nova Gorica, ustanova, ki že sedmo leto uspešno razvija koncertno življenje in bogati z njim mesto ob italijanski meji, bo v letu 1988 svojo dejavnost popestrila z zanimivim ciklusom, v katerem se bodo izmenjali glasbeni solisti in ansambli iz Slovenije in Torina. Že dalj časa si novogoriški organizatorji prizadevajo, da bi v koncertne programe vključili tudi umetnike iz sosednje Italije. Iz znanih razlogov je danes taka bogatitev glasbenih programov vse težja, zato je bila toliko bolj dobrodošla možnost, ki jo je ponudil glasbeni kritik Secondo Vilatta iz Torina: v letu 1988 naj bi izmenjali nekaj programov tako, da bo vsaka organizacija krila potne stroške in honorarje svojim iz-

vajalcem, gostitelj pa stroške bivanja in stroške organizacije koncertov. Kulturna skupnost Slovenije, Skupnost koncertnih poslovalnic Slovenije, Glasbena mladina Slovenije in novogoriški Kulturni dom (glavni pobudnik omenjene izmenjave), so podprli pobudo Vilatte, aktivnega člana glasbene ustanove L'Iniziativa CAMT, ki sodeluje z najvidnejšimi organizatorji kulturnega življenja v Torinu. Zavedati se moramo, da je takšno sodelovanje danes pravzaprav edina možnost, ki našim mladim glasbenikom omogoča nastopanje v tujini. Obenem pa je to tudi priložnost, da italijansko občinstvo seznanimo z ustvarjalnostjo slovenskih in jugoslovanskih skladateljev, saj bodo mladi poustvarjalci na svojih koncertih predstavili vsaj po eno skladbo domačih avtorjev (Gallusa, Ramovša, Josipovića, Matičiča...). Nastopanje naših glasbenikov v pomembnem italijanskem središču kot je

Turin, seveda ni edina zanimivost te izmenjave. Z gostovanji umetnikov iz Turina in okolice bomo tudi naše koncertne odre obogatili, z njimi dobili širši vpogled v glasbeno snovanje italijanskih ustvarjalcev in poustvarjalcev. Zato se ne čudimo, da je zanimanje za omenjene koncerte preraslo prvotne dogovore med Novo Gorico in Turinom. Začetki stikov s turinskimi umetniki segajo namreč v leto 1985, leto glasbe in leto mladih, ko je novogoriški Kulturni dom organiziral ciklus koncertov "Mladi umetniki na koncertnem odru". Novogoriški publiki se je tedaj predstavil tudi mladi turinski pianist Giuseppe Massaglia. Sledilo je povabilo novogoriške pianistke Ingrid Siličeve v Turin. Sodelovanje med slovenskimi in italijanskimi glasbeniki se je tako poglabljalo ter končno obrodilo zamisel o izmenjavi več koncertov. Ker gre za obsežno kulturno akcijo, s katero se slovenskim izvajalcem in naši glasbeni kulturi morda odpira možnost sodelovanja tudi v bodoče, je novogoriški Kulturni dom povabil k sodelovanju še druge slovenske glasbene ustanove. Pri oblikovanju predlogov nastopajočih v Turinu pa je upošteval tudi željo Glasbene mladine Zagreba in Glasbene mladine Vojvodine in vključil po eno gostovanje njihovih predstavnikov. Ciklus izmenjav se je začel v soboto, 30. januarja, ko sta se turinske mu občinstvu predstavila primorski flautist Cveto Kobal in harfistka Mojca Zlobko iz Ljubljane. Sledili bodo nastopi ansambla Klemena Ramovša, pianista Bojana Goriška, kvinteta trobil iz Pirana, Lada Jakše in Martina Lumberja, orkestra "Gaudemus" iz Zagreba in tria flaut Density iz Novega Sada. Ciklus naših glasbenikov v Turinu bo sklenil nastop Komornega zbora Nove Gorice in Obalnega komornega orkestra iz Kopra. Nastopi slovenskih glasbenikov z gosti iz Zagreba in Novega Sada se bodo odvijali v različnih koncertnih prostorih, kjer so sicer koncerti raznih torinskih glasbenih in kulturnih organizacij.

Glasbeniki iz Piemonta se bodo maja letos pri nas predstavili s šestimi programi. V Novi Gorici in Zagrebu bo nastopil Komorni orkester Luigi Boccherinij (dirigent Antonello Gotta), v Kopru bomo prisluhnili muziciranju Tria Giarbella (klavir, flauta, violončelo), dvorec Zemono pri Vipavi bo gostil pianista Giovannija Brollo, v Ljubljani bo igral Jazz trio (Negro, Ciampini, Pescaglini), v Novi Gorici bomo prisluhnili pianistu Luigiju Giachinu, ciklus pa bosta zaključila s skupnim nastopom pianistka Ingrid Siličeva in torinski flautist Antonmarino Semolini s koncertoma v Novem Sadu in Ljubljani.

MARTA VERGINELLA

TATJANA GREGORIČ

Aktualno razmišljanje o pojmovanju in vrednotenju preteklosti

Je zgodovina še »magistra vitae«?

Sociolog Francesco Alberoni je v eni izmed svojih zadnjih ponedeljkovih rubrik v *Corriere della Sera* ugotavljal, kako vidno peša zanimanje za zgodovino med mladino. Če so še pred nekaj leti dejanja slavnih mož, vojaški podvigi in zgodovinska pripoved nasploh, bogatili domišljijo otroka in odraslega, prevzema danes to vlogo televizija. Medij, ki nas z največjo hitrico ponese v preteklost, sedanost in prihodnost, a tudi obenem odjeda ločnico med realnim in imaginarnim, med zdajšnjostjo in preteklostjo. Vsiljuje nam že obdelane predstave, odvzema preteklosti tisti čar, ki ga je do nedavnega imela.

Človek v modernem svetu s težavo kljubuje zmedi, ki nastaja ob preštevilnih dražljajih, s katerimi ga obsipavajo javna občila. Zlasti tisti, ki je slabo vsidran v družbi, v kateri živi, tisti, ki nima jasne zavesti o preteklosti, bo težko brez trdnih korenin kljuboval naglim spremembam. Kdor ne pozna poti, ki jo je družba prehodila pred njim, se bo prej odtujil kot tisti, ki je osvojil vednost o lastni in o kolektivni preteklosti. Sodobni svet je v imenu tehnološkega napredka uprt v prihodnost, pozablja pa na to, kar je že presegel. To kar ni več uporabno lahko postane že predmet arheologije. In vendar novost ne more in ne sme izničiti starega. Krivdo za pomanjkljivo zanimanje mladih za zgodovino lahko pripišemo družbi, ki bombardira posameznika s sporočili, ki pa že čez noč izgubljajo pomen.

Vendar tudi šola ima na tem področju zelo pomembno vlogo. Naloga tako obvezne kot višje šole je, da omogoči mlademu človeku osvojitve pomembnih zgodovinskih pojmov in da ga opremi z dostojnim poznavanjem preteklosti, z zavestjo o kulturi, kateri pripada. Kot dokazujejo raznovrstne raziskave pa je poznavanje ne le daljne, ampak tudi bližnje preteklosti pri višješolcih zelo vprašljivo.

Novinar Paolo Mieli, sodelavec turinskega dnevnika *La Stampa*, v predzadnji književni prilogi »Tuttolibri«, povzema mnenja uglednih italijanskih zgodovinarjev, ki so zaskrbljeni nad nezadostnim poznavanjem zgodovine pri tistih, ki vstopajo na prag univerze. Prepričani so, da ponuja

italijanska šola vedno šibkejšo zgodovinsko kulturo, brez katere, pa se tudi ostale humanistične vede lahko pomanjkljivo osvajajo. Marsikdo med intervjuvanci krivi za to šolnike, drugi slabo razdelitev zgodovinske snovi, spet tretji pa nepotrebni nocienizem ali pa zavračanje politične zgodovine v imenu novega zgodovinopisja.

Ob teh ugotovitvah se je vredno zamisliti, a tudi čimprej ukrepati. Družba, ki ne spodbuja mladih k poznavanju preteklosti, izbrisuje zgodovinski pogled tudi na tiste dogodke, ki so izoblikovali današnjo stvarnost. Vprašujemo se, kako bo lahko mlad človek, ki slabo pozna preteklost, vrednotil polemike, ki jih danes sprožijo nekateri zgodovinarji z nacističnimi taborišči. Kako se bo lahko opredeljeval do fašizma in do antifašizma, v trenutku ko zgodovinar De Felice naznanja, da je antifašizem staromodni pojav. Kako bo doživljal pojav antisemitizma, ki ga krepijo izbire izraelske vlade do Palestinec, a tudi nevednost in nepoznavanje preteklosti.

Vredno se je zato zaustaviti tudi ob tem, s kakšno zgodovinsko kulturo opremlja mlade slovenska šola v Italiji. Ali lahko tudi v tem primeru postavimo na zatožno klop poleg družbenega ustroja, neprimerne šolske programe in nekvalificirane šolnike? Kaže namreč, da je za del šolske mladine zgodovina odvečna in neuporabna veda, ostanek prežvele humanistične kulture. S poznavanjem preteklosti, pravijo, si seveda ne utiramo poti na delovnem tržišču. Poznavanje večplastne preteklosti naših krajev pa zanima lahko samo zgodovinarje.

Vsiljuje se nam vprašanje, kakšna prihodnost čaka skupnost, ki izgublja zavest o svoji preteklosti. Ta problematika morda pri nas trenutno ni v modi, tako da ostajajo miselne spodbude italijanskega kulturnega prostora še enkrat brez vsakršnih odzivov, s tihim opravičilom, da se nas sicer ta problematika itak ne tiče.

Na abonmajskem koncertu Glasbene matice v Trstu Čudežni otrok Stefan Milenković koncertiral v Kulturnem domu

Na abonmajskem koncertu Glasbene matice Trst je nastopil v Kulturnem domu v Trstu Beograjec Stefan Milenković - »Paganini našega časa«, kot ga je napovedal koncertni list. Čeprav je Milenković star šele 11 let, ima za seboj bogato koncertno dejavnost. Z velikim uspehom je koncertiral v Belgiji, Franciji, Italiji, Sovjetski zvezi, v ZDA in po vsej Jugoslaviji.

Na koncertu v Trstu je Milenković nastopil z najbolj znanimi, priljubljenimi in efektnimi deli iz svetovne violinske literature, ki jih izbirajo violinisti predvsem zaradi izvajalske tehnične in interpretativne zahtevnosti, da dokazujejo svojo umetniško zrelost in virtuozno tehnično pripravljenost. Izhajajoč iz teh motivov je bil tudi verjetno izbran koncertni program mladega Milenkovića. Poslušali smo Tartinijevo Sonato op. 1 št. 5 imenovano Trillo del diavolo, preprosto in iskreno Dvoržakovo Sonatino op. 100 v G-duru, znano Corellijevo Sonato op. 5 št. 12 v d-molu, imenovano La folia, prezahtevno Pred igro in variacije na temo »Dal tuo stellato soglio« iz Rossinijeve opere Mojzes Nicola Paganinija in Ravelov Tzigane, ki jo je tudi najbolje izvedel.

Na koncertu je Milenković potrdil svojo izjemno nadarjenost in genialni spomin. Ves zahtevni program je odigral na pamet. Glede na njegova leta je bilo njegovo igranje presenetljivo tehnično dovršeno. Za 11-letnika je z neverjetno lepim, intenzivnim in zgoščenim tonom izvedel lirične dele svojega programa, zato vzbudil občudovanje pri vseh navzočih.

Zaradi njegove mladosti pa ne mo-

Violinist Stefan Milenković, v ozadju pianistka Lidija Kajnac

remo od njega pričakovati poglobljene in zrele umetniške izpovednosti in osebnostnega zrelega videja glasbenega sporočila. Zato so bile njegove interpretacije bolj naučeno podane kot osebnostno doživljanje.

Bo Milenkovića slava z njegovim osebnostnim razvojem tudi rasla? O tem lahko samo ugibamo. Tudi o tem lahko samo ugibamo, ali bo izbrani koncertni program, ki zahteva osebnostno zrelega glasbenika in virtuozno igro, prispeval k njegovi umetniški

rasti? Ali ni bolj umno izbirati skladbe, ki jim je mladi umetnik vsebinsko in tehnično dorasel, take, ki bi ga postopoma vodile v svet glasbe in izvajalsko tehnično dovršenost? Mnenja sem, da nas vodi do velikih ciljev nekoliko počasnejša in premišljena pot kot preveliki koraki, ki prinesejo največkrat le trenutno slavo. Sicer pa je izbira pravilne poti naloga in dolžnost tistih, ki vodijo sedaj »čudežnega otroka« v zrelo umetniško osebnost.

MIRKO SLOSAR

V četrtek v okviru koncertne dejavnosti GM Harmonikar Corrado Rojac na Srečanju s solistom

Pred nami je že 4. Srečanje s solistom, ki se bo tokrat odvijalo v Avditoriju tržaške radijske postaje. Glasbena matica in slovenska deželna radijska postaja sta namreč združili svoje organizacijske napore, da bi javnosti predstavila enega najboljših »produktov« šole Glasbene matice v zadnjih letih: harmonikarja Corrado Rojaca.

Devetnajstletni Tržačan Corrado Rojac je pričel študij harmonike pri sedmih letih v razredu prof. Claudia Furlana, pri enajstih letih pa je začel še s študijem vilončela. Svoj prvi važnejši uspeh je Corrado zabeležil oktobra 1985, ko je na 35. Svetovnem harmonikarskem prvenstvu v Lizboni zasedel drugo mesto v kategoriji juniores. Februarja 1986 je na Glasbeni matici v Trstu diplomiral z odliko in pohvalo v razredu prof. Eliane Zajec, oktobra 1987 pa je zmagal nagrado Fancelli na natečaju v Folignu, ki je znan kot najzahtevnejši državni harmonikarski natečaj. Poleg postdiplomskega študija s prof. Zajčevom nadaljuje Corrado s študijem vilončela na državnem konservatoriju G. Tartini iz Trsta in študijem klavirja na Glasbeni matici. Poleg koncertiranja je snemal za številne televizijske postaje, med katerimi naj omenimo italijansko RAI in RTV Ljubljana.

Prestizni rimski pianist in dirigent Fausto di Cesare je tako ocenil enega zadnjih Corradovih nastopov: »... čudovite izvedbe... lep zvok, čistost fraze, transcendentalna tehnika so vrline tega mladega instrumentalista...«

Rojac bo na koncertu predstavil skladbe avtorjev, ki so pisane izrecno za moderno, klasično harmoniko: Espiegle V. Zalotarjeva, Introdukcijo in

Harmonikar Corrado Rojac

fugo F. Fugazze, Sonato št. 1 op. 13 A. Nagajeva, Koncertne teme L. Fancelli ter Paganiniano I. H. Brehmeja. Kot vidimo torej samo sodobno literaturo pisano za ta mladi, a zelo popularni instrument z edino izjemo prve točke, ko bo na sporedu Preludij in fuga na ime B.A.C.H., prepis za harmoniko dela za orgle F. Liszta.

Naj še dodamo, da bo koncert v četrtek, 4. februarja, ob 18.15 v Avditoriju tržaškega radia v Ul. Severo 7.

ALEKSANDER ROJC

Pri Mladinski knjigi izšlo novo delo Janeza Bitenca Telefon v mestu Tutukaj »pripoveduje« pravljice

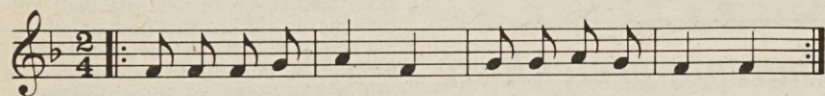
Janez Bitenc je velik prijatelj otrok. O tem smo se lahko na lastne oči prepričali pred slabima dvema letoma, ko je ob podeljevanju bralnih značk očaral kriške in proseške osnovnošolce z glasbeno pravljico o Tinku Polovinku. Za otroke je napisal kopico pravljic in pesmi — spomnimo se le na že ponarodelo Naša četica koraka — svojemu obsežnemu delu pa je pred kratkim dodal še eno zbirko pravljic in pesmic, ki je z naslovom Telefon v mestu Tutukaj izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Murenček.

V knjigi je zbranih dvanajst pravljic, ki jih med seboj »povezuje« telefonska žica. V mestu Tutukaj imajo namreč telefon s posebno številko: »Če si zavrtel tri enice, se je oglasila prijazna pripovedovalka, ki je otrokom pripovedovala pravljice in pela pesmi.« je obrazložil avtor v uvodu. Nič čudnega, če so se otroci kar trli pri telefonu. Tako so slišali pravljice o medvedku sladkosnedku, o zajčkih dudeldajčkih, o kozličku meketajčku, o Marički in potički in še o drugih »junakih«. Zgodba se zaplete, ko tele-

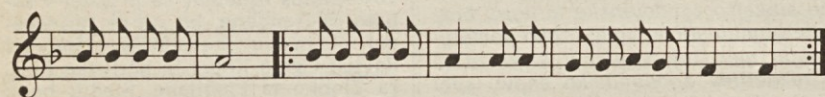
fonska teta zboli za gripo. Otroci pa tudi tistega dne niso ostali brez pravljice. Na pomoč so jim priskočile babice, ki so po telefonu začele pripovedovati vsaka novo zgodbo. Seveda je bilo prav, da je župan mesta Tutukaj nagradil ravnateljico pošte Tihomirja Goloba za tako izjemen izum, kot je telefon, ki pravi pravljice. Otroci so bili zelo hvaležni telefonski teti za pravljice. Tako hvaležni, da so se jih naučili na pamet in teti pripravili veliko presenečenje: koncert pesmi, ki jih je teta zapela ob pripovedovanju vsake pravljice.

Knjigo pravljic Telefon v mestu Tutukaj je z barvnimi slikami opremila Marjana Jemec Božič. V knjigi so tudi »partiture« trinajstih otroških pesmi, s katerimi je Bitenc glasbeno dopolnil svoje pravljice. Knjiga je skratka lep pripomoček za vzgojiteljice otroških vrtec in učiteljice osnovnih šol, za njihovo vsakodnevno delo z otroki, prav pa bo prišla tudi staršem, ki želijo z besedo in pesmijo popeljati svoje malčke v magični svet mesta Tutukaj.

Pesem o Marički in potički

1. SKOZI PR_VO O_KNO KU_KA E_NA PUT_KA.
2. SKOZI DRUGO O_KNO KU_KA E_NA RAČ_KA.
3. SKOZI TRETJE O_KNO KU_KA E_NA GO_SKA.

4. KOGA GLEDAJO? GLEDAJO MARIČKO, KI PEČE JIM PO_TIČKO.

Med 13 pesmimi je v knjigi Telefon v mestu Tutukaj tudi gornja pesmica

Srečanje s solistom v Krožku za kulturo in umetnost Izživljajoča se pozavna Kirila Ribarskega

Krožek za kulturo in umetnost je v sklopu Srečanja s solistom v sodelovanju z Glasbeno matico priredil koncert pozavnista Kirila Ribarskega. Pester koncertni program je potrdil njegovo briljantno tehniko in veliko pozornost tonu instrumenta, ki se je v preakustični dvorani dobro spajal s klavirjem spremljevalke Milice Šperović-Ribarski.

Če je intimno razpoloženje Händlove Sonate v a-molu motila običajna začetna napetost, se je mehak ton glasbila elegično razrasel v Repartitvi Koncertni etudi v es-molu, kjer je Ribarski predvsem uspel v podajanju značilnega nasprotja dvodelne karakterne zasnove skladbe. Sledila je idejno-mozaična Petričeva Kadenca za pozavno, del sodobnega glasbenega sveta, v kateri je publika sledila širokim zmognostim pozavne tudi kot večglasbenemu glasbilu, saj je Ribarski uporabljal tehniko harmonskih, osnovnemu tonu dodanih zvokov. Občudovanje je želo iskanje barve, bodisi z wha-wha (prolog kadenca), brez sordine (jedro glasbenega sporočila kadenca) in z običajno sordino (epilog). Elegantly podana Albenizova Malaguena in v hitros-

ti izživljajoča se Hora Staccato sta zaključila prvi del koncerta.

Dva Defayeva plesa sta vpeljala drugi del koncerta v nostalgичno sprevnost začetka stoletja, pravo doživljanje pa je predstavljala lastna pozavnistova skladba Meditacija. V pogovoru z njim smo izvedeli, da je kompozicija nastala iz virtuosistično-eksperimentalnih delov, ki združujejo fonične in tehnične zmognosti pozavne, ki jih je avtor povezal v razmišljanje, vse pa je obravnaval s trenutno omembo rodne makedonske folklore, ko je nenadoma pozavno zamenjal z makedonsko »cuk-flavto«. Orientalni makedonski melos se je tako vžil v najsoodobnejše barvne efekte pozavne: prava glasbena groteska.

Ribarski se je nato izživljal v trilčkih Chopinovega Nokturna v cis-molu in »spoštljivo« zaključil na visokem cisu, apoteozij virtuoziroma na pozavno pa smo sledili v Montijevem Čardasu, v katerem se je Ribarski izkazal za odličnega tehnika. Navdušeni publikli se je oddolžil z Rodrigovim Aranjuez.

CORRADO ROJAC

Aktualna tema na 3. Film video monitorju v Gorici Novi premiki v slovenskem filmu

Tretji Film video monitor v Gorici ni nudil samo možnosti strnjene ogleda celoletne slovenske filmske produkcije v Sloveniji in vsega najzanimivejšega, kar se pojavlja na področju videa in televizije, pač pa je omogočil tudi zanimiv vpogled na sodobne premike na tem področju v Sloveniji. Letos je bil med sedmimi filmi rekordne slovenske produkcije na programu tudi Usodni telefon, prvi »neodvisni« film v Sloveniji (in Jugoslaviji). Tv in video spored nam je prikazal prizadevanja centra slovenske mladinske alternativne kulture, ljubljanskega ŠKUC-Foruma, da bi z lastno televizijsko postajo ta še preveč obrobna kultura prodrla skozi medije do množičnega občinstva.

Ti fenomeni so bili povod, da se je razprava na letošnji okrogli mizi v okviru 3. FVM osredotočila na temo Različnih poti proizvodnje slovenskega filma in videa. Sodelovali so odgovorni za kulturo pri SZDL Borut Šuklje, direktor produkcije Viba film Milan Ljubič, predstavnik RTV Marjan Brezovar in predstavnica ŠKUC-Foruma Zemira Alajbegović, na drugi strani pa slovenski in italijanski časnikarji ter drugi ustvarjalci in delavci na področju filma in videa.

Po uvodnih besedah prof. Darka Bratine v vlogi koordinatorja je začel Ljubič, ki je letošnje uspehe na filmskem področju označil kot dokaz, da vložen trud ni bil zaman. Kar štiri slovenske filme bodo letos vrteli v Berlinu, med temi v uradnem tekmovalnem sporedu Slakove Hudodelce; po Klopčičevem filmu sprašuje žirija, ki pripravlja izbor za Cannes; več slovenskih del se bo potegovalo za predstavitev na festivalu ob evropskem letu filma in televizije. V Puli bodo julija predstavili 6 ali 7 filmov: večino teh, ki smo jih te dni lahko gledali v Gorici, pa še dva nova mladinska.

Brezovar se je osredotočil na vprašanje sodelovanja televizije pri filmski produkciji. Na osnovi izkušenj je govoril o značilnostih televizijskih-nadaljevanj, ki jih z izločitvijo nebitvenih segmentov predstavijo tudi v filmski verziji za kinodvorane. Napovedal je dva taka nova projekta: Štiglic bo snemal film/nadaljevanko o 14. diviziji, Gale pa bo z Visoško kroniko ostal kar pri Tavčarju. Televizija lahko da torej svoj doprinos k nastajanju filma: potrebna so seveda sredstva, primerni projekti za dvojno obdelavo in, ne nazadnje, premostitev nesmiselnega in zgolj formalnega ločevanja med filmom in televizijo.

Zemira Alajbegović, je spregovorila o delovanju ŠKUC-Foruma, ki sega od družbenih gibanj do gledališča in glasbe. Marsikaj nastaja tudi na področju videa in filma, vendar ostaja ta kultura v slovenskih medijih marginalna. Odtod predlog alternativne televizije - ATV, ki bi zagotavljala kontinuirano predstavljanje slovenske alter-produkcije.

Kako gleda uradna kultura na te nove stimulacije? Pozitivno, je odgovoril Šuklje, ki je dejal, da se je odnos do različnih umetniških praks spremenil: načelno se zagovarja popoln pluralizem, po drugi strani pa tudi alternativna umetnost ne zavrača več, kot v preteklosti, vsakega stika z institucijo. Pravzaprav nima več smisla govoriti o alternativnem filmskem snovanju, pač pa o novem avtorskem snovanju, kar ustvarja nove odnose med etabliranim in novim. Tudi drugačne oblike snovanja naj bi enakopravno sodelovale pri prejetanju družbenih sredstev.

Zanimiv je bil še poseg Saše Vuge z ljubljanske RTV, ki se je zavzel za sodelovanje med italijansko in slovensko televizijo v obliki koprodukcij ter nakazal v tej smeri tudi po njegovem

mnenju potreben razvoj Film video monitorja. V posegih italijanskih kritikov je bilo slišati pozitivne ocene o filmski letini, ki je v obratnem sorazmerju z gospodarskim stanjem v Sloveniji. Ta paradoks pravzaprav ni nov, saj poznamo zlato dobo Hollywooda po krizi leta 1929, pa italijanski neorealizem v gotovo ne rožnatem gospodarskem stanju. Kljub težavam s sredstvi za kulturo se torej sproščajo nove idejne in ustvarjalne energije, ki se že močno poznajo v delu produkcije, ki je bila te dni predstavljena v Gorici. Kako etablirana produkcija gleda na te nove pojave? Povsem normalno, se je glasil odgovor njenega predstavnika, ki pa ni dodal drugih komentarjev. Imamo vtis, da bodo novi pojavi z razbitjem dosedanjih monopolističnih pogojev prisilili tudi uradne institucije - Vibo in RTV - k večji agilnosti, konkurenčnosti, sočnanjem z družbo in kulturnimi tokovi. Kot kaže letošnja kakovostna rast je to lahko le v korist slovenskemu filmu in kulturi nasploh.

MARKO MARINČIČ

»Filumena Marturano« v Rossettiju

V okviru abonmajske sezone Teatra Stabile bo drevi v gledališču Rossetti gostovala znana italijanska igralka Valeria Moriconi. V režiji Egista Marcuccija bo nastopila v znani De Filip-povi komediji »Filumena Marturano«. To je sploh prva predstava tega dela v Italiji, katerega režije ni podpisal avtor sam. »Filumena Marturano« je brez dvoma eden izmed najbolj doganjan tekstov znanega neapeljskega komediografa, kritiki celo pravijo, da bi lahko naslovni lik primerjali z osebam Ibسنوivih, Strindbergovih in Pirandellovih dram.

poklicni tečaji

informatika
programiranje
operaterji na osebnih računalnikih
računalniško knjigovodstvo

knjigovodstvo
splošno knjigovodstvo, iva, plače
redno knjigovodstvo

strojepisje
video sistem pisanja
stenografija

Ul. Battisti 22 - TRST - Tel.: 761989

ŠOLSKI ZAVOD

enenkel

Zamujena priložnost

Aleksa Šušulić

Teorije prof. Kopejnika ni nihče prav razumel z izjemo njega samega. Vendar to ne zmanjšuje dejstva, da so bile vsaj njegove podmene, če tudi ne vsa dognanja, pravilne. In predvsem ne gre pozabiti, da je prvi temeljito na papirju obdelal časovno potovanje, dasi so nekateri njegovi izidi navdajali znanstvenike z dvomi: njegova trditev, da je potovanje možno le v preteklost, in ne v bodočnost, ali sumljivi izračun, da je za pot nazaj v prvi trenutek po nastanku vesolja potrebna vsa energija tega vesolja - kar je seveda pomenilo, da ne bomo mogli nikoli videti, kako se je vsemirje rodilo.

Celo življenje se je zamen bojeval, da bi njegov nauk prodril v smetano veljavnih naravoslovnih teorij, na stare dni pa se je obupan predal odločilnemu dokazu: goreče se je lotil snovanja prvega časovnega stroja.

In izdelal ga je. Bil je to čudež znanosti, nasledek celega življenja, zapisanega boginji Ateni; kar je prof. Kopejnik tudi drago plačal. Nikoli se ni oženil, otrok ni imel, njegovi prijatelji so bili redki in nepristni kot njegovi zobje. Bil je nepriljubljen, osamljen, odtrgan od sveta. A ni bil nesrečen. Ko se je ozrl nazaj, je imel kaj videti: življenje, polno odrekaj in gorja, a življenje, ki je, kar je dandanes redkost, končno rodilo sad. Veličasten, bleščeč časovni stroj.

Uradna modrost ni nič kaj dobrohotno gledala na njegove zamisli. Štela jih je za blodnje prismojenega starca, ki mu gre že na otročje, blodnje, ki so lahko prej nevarne kot ne. Takšna stališča so prof. Kopejni-

ka prisilila, da obstoja naprave ne izda nikomur in da prve poskuse opravi skrivoma. Kako bi ga mikalo k Newtonu, Karteziju ali Galileju na obisk! Niso ga privlačevale drobnjarske razprave zgodovinarjev ali razsojanje o zgodovinskih resnicah; vedel je, da je zgodovina stvar dogovora, pravljičar, za katero smo se zedinili, naj bo resnica. Ne, zanimale so ga osebnosti. Človek, razum, navdih, pota razmišljanja. O, kaj bi dal, da bi smel le minuto govoriti z Lukrecijem ali celo s Platonom! A bil je odločno prestar za tovrstno potovanje. Hočeš nočeš si bo moral omisliti prostovoljca. Vsaj za prvi, nekoliko negotov poskus. Pa to ni bilo lahko. Znanec si ni upal izdati svoje nakane, neznanci pa se bodisi niso zmenili zanj ali pa so ga odslovili z blagohotnim bankovcem, češ, tu imaš za šilce, prijateljček. Veste, njegova zunanost ni bila takšna, da bi ji mogli reči ugledna.

Prof. Kopejnika se je pričel lotevati obup. Kaj bo časovni stroj, ta svetovni čudež in Everest človeškega snovanja, rjav el v hiši? To je neopustljivo, je pravil. In se nazadnje odločil, da si kljub vsemu privoči tisto šilce. Ravno šilce preveč pa je bilo nemara krivo za to, kar se je imelo zgoditi.

Bila je sredi in kot vsako sredo je prišla k njemu Mici iz predmestja, da mu obriše prah in pomije posodo. Sila težko je bilo dobiti deklet, ki bi bilo voljno pospravljati domovanje sumljivemu staremu samcu brez prijateljev. Zato je moral biti zadovoljen z

Mici: površno in malomarno deklino srebrno obeljenih las in živo pobarvanih nohtov, ki je brez premora poplesavala po hiši s slušalkami v ušesih. To pot je glasba brenčala še glasneje, saj si je Mici kupila nov model, brez vsakršnih žič in dodatkov: v samih školjkah slušalk je bil vtisnjen strnjen računalniški spomin z vsemi pesmimi na eni in vsemi jezikovnimi tečaji na drugi strani. Celo tečaj stare grščine je bil vmes, a nekaj mu je pravilo, da si Mici ni priskrbel pripravice zaradi tega.

Bruno je napev in skakljala iz kota v kot, mrdtem ko jo je prof. Kopejnik - kot rečeno, malo pod paro - opazoval s podvojeno pozornostjo. Počasi je pristotrkljala tudi do časovnega stroja, a tokrat ni šla mimo, temveč je raztreseno stopila vanj, v ritmu mahedraje s krpo.

»Ne!« je hotel zavpiti prof. Kopejnik, pa mu je iz ust pribrbotalo le čudno žuborenje. »Prešneto, takoj... pridi, hk, ven, ti nemarnica!« je naposled pijano zagodel. Vprašljivo je, če bi ga Mici, tudi ko bi ne imela slušalk, sploh slišala. Vsekakor je še naprej migala z boki in opletala s cunjjo, dokler se ni ta zataknila za neko ročico in - paf! - časovni stroj je bil prazen. Hkrati so pregorele vse varovalke v hiši in prof. Kopejnik se je streznil, kot bi tlesnil s prsti. V hipu se je zavedel, da nekaj ni prav, a ni mogel vedeti, da je obenem pregorelo celotno električno omrežje stare celine od Irske do Kamčatke, ni mogel vedeti, da je Micin časovni skok pogoltnil toliko energije, da ga ne bo moč nikdar več ponoviti. Vedel je, da je to šele prvo časovno potovanje, ne pa tudi, da je zadnje.

Čakal je. Zdaj se mu je um popolnoma razbistril. Po njegovih izsledkih se telo, odposlano v čas, obnaša kot tujek. Bolj daleč v preteklost gre, bolj je tuje in prej ga preteklost izloči. V minulem stoletju bi obstalo cel teden, v srednjem veku največ dan ali dva.

Mici se je ustvarila že po dobri uri. Prof. Kopejniku je pobralo sapo in s cmokom v grlu je ugotovil, da je živa in zdrava.

»Kako... je bilo?« bil je jako razburjen. »Ja, ne vem, nekaj čudnega se je zgodilo, kajne?« je malce osupnjeno rekla Mici.

»Kaj se ti je zgodilo? Kaj si videla?« »Bila sem sredi nekega gozdička, prof. A je to ta tvoj stroj kaj kriv?«

»Ti bom potem povedal. Zdaj mi najprej povej, kaj si doživela!«

»Ja, na sosednjem griču sem zagledala človeka, ki ni čisto nič počel. Samo sedel je in v zrak gledal... Ja, ga bom pa vprašala, kje sem, si rečem. In grem k njemu in ti ga vprašam. Pa samo bulji vame, kajne, in pravi: Tisto so Atene, pa pokaže dol po hribu. In res je bila ena čudna vas tam. Govoril pa je v smešnem narečju, ampak moje slušalke so k sreči sproti prevajale.

»In? Potem? No, govori žel!«

»Vprašam ti ga, kajne, kdo da je. In reče mi, da mu je ime Tisočkrat, Stokrat ali nekaj takega.«

»Sokrat?«

»Ja, ja, točno, Sokrat! A ga poznaš?«

»Neverjetno!... Je bil res on? Ne! Sokrat s kožo in kostmi? Daj, daj, povej že enkrat! Kaj si ga vprašala?«

»A kaj sem ga vprašala?... Ja... nič. Ubožec, bil je grd ko smrtni greh. Razen tega pa se ja ne bom pečala s človekom, ki je oblečen v navadno rjuho, lepo te prosim!« je rekla in si popravila ovratnik.

Šifra: manum pretium

Ob humoristično-satiričnem nagradnem natečaju Jadranskega koledarja in Primorskega dnevnika je komisija predlagala za nagrado tri črtice (toliko je bilo pač nagrad), posebej pa je izrekla pohvalo avtorjem petih prispevkov, ki so bili na malodane enaki kakovostni ravni kot nagrajena besedila. Zgoraj objavljena črtica spada med te posebej izbrane tekste.

Horoskop

od torka 2. 2. do sobote 6. 2. 1988

Pripravlja SREČKO MOŽINA

OVEN (21.3.-19.4.) — VI IN DELO: Pred vami je prav gotovo izjemno ugoden in uspešen teden. Prijazne zvezde vam bodo v spodbudo in pomoč pri uresničevanju vaših želj in načrtov. Izkoristite pozitivne vplive zvezd in uspešno vam bo. V nedeljo in ponedeljek vam Luna ne bo naklonjena. VI IN DRUGI: V veseli družbi se boste res prav prijetno sprostiti. Ugodna dneva bosta torek in sredo.

DVOJČKA (21.5.-20.6.) — VI IN DELO: Računate lahko na precej prijeten in v glavnem uspešen teden. Spremljala vas bosta pretežno dobro razpoloženje in odlična fizična forma. Rojeni od 5. do 9. 6. naj bodo vedno zelo previdni, ker jim zna sovražno Mars pripraviti kakšno neprijetno presecenje. VI IN DRUGI: O stvarih, ki ste jih mislili razkriti, je bolje molčati. Ugodna dneva bosta torek in sredo.

LEV (22.7.-22.8.) — VI IN DELO: Pred vami je pretežno zanimiv in uspešen teden. Ponudilo se vam bo nekaj ugodnih priložnosti, ki jih je vredno dobro izkoristiti. Teden je posebno primeren tudi za nove iniciative in načrte. Jupiter bo zelo naklonjen rojenim 15. in 16. 8.; marsikatera želja se jim bo izpolnila. VI IN DRUGI: Nekdo vas bo presenetil in osrečil. Ugodna dneva bosta torek in sredo.

TEHTNICA (23.9.-22.10.) — VI IN DELO: Večina zvezd vam je kar sedita prijazna, tako da kakšnih večjih težav ne boste imeli. Marsikaj boste uspešno uredili, istočasno si boste tudi malo oddahnili. V ponedeljek in torek poskusite odložiti nekatere dolžnosti, ker vam zna neugodna Luna prekrižati načrte. VI IN DRUGI: Nekdo, ki vas občuduje, si želi vaše bližine. Ugodna dneva bosta sredo in četrtek.

STRELEC (22.11.-21.12.) — VI IN DELO: Glede na položaj zvezd je pred vami naporen, a kljub temu uspešen teden. Po vsej verjetnosti se boste morali srečati z nekaterimi nepričakovanimi ovirami, ki jih boste kljub vsemu le premostili in tako zaključili teden dokaj ugodno. Neugoden dan bo petek. VI IN DRUGI: Nekdo vam bo dokazal svojo naklonjenost. Ugodna dneva bosta torek in sredo.

VODNAR (20.1.-18.2.) — VI IN DELO: Vstopate v zanimiv in prijetno razgiban teden. Ugoden Mars in Merkur vam bosta priskočila na pomoč pri uresničitvi zahtevnih načrtov. Marsikaj se bo premaknilo v dobro. Torek in sredo pa znata biti, z oziroma na neugoden položaj Lune, precej muhasta. VI IN DRUGI: Preživeli boste prijetne trenutke v nenavadni družbi. Ugodna bosta petek in sobota.

BIK (20.4.-20.5.) — VI IN DELO: Za večino Bikov bo teden precej ugoden in zadovoljiv. Prav gotovo vam bo uspelo uresničiti nekaj svojih načrtov. Zvezde so vam prijazne in zato ne boste imeli težav. Rojenim od 16. do 19. 5. bo nagnjal nenaklonjen Merkur. Precejšnja je možnost kakih neprijetnih zapletov. VI IN DRUGI: Priljubljeni boste in povsod dobrodošli. Ugodna dneva bosta četrtek in petek.

RAK (21.6.-21.7.) — VI IN DELO: Računate lahko na prijeten in razgiban teden. Ugoden položaj Merkurja in Lune bo v začetku tedna zelo pozitivno vplival na vaše delo in počutje. Pričakujete lahko ugoden razplet načrtov in uresničitev želja. Marsikaj se bo premaknilo na bolje. VI IN DRUGI: Povabljeni boste, sprejmite povabilo in prav gotovo vam ne bo žal. Ugodna dneva bosta ponedeljek in petek.

DEVICA (23.8.-22.9.) — VI IN DELO: Precejšnja je možnost manjših zapletov in težav v prvih dneh tedna, ker sta Mars in Venera v odločno neugodnem položaju. Ostali del tedna bo precej ugoden in delovno uspešen. Prijetno boste presenečeni v četrtek, ko vas bo obiskala prijazna Luna. VI IN DRUGI: Ljubljena oseba vam bo pripravila veselo presenečenje. Ugodna dneva bosta četrtek in petek.

ŠKORPIJON (23.10.-21.11.) — VI IN DELO: Izkoristite zelo ugoden vpliv zvezd in stopite v odločilno akcijo. Uspelo vam bo uresničiti marsikaj, kar ste si že dolgo želeli; dobrili priložnosti ne bo manjkalo, zato lahko s prizadevanjem dosegate najboljše rezultate. Neugodna dneva bosta le torek in sredo. VI IN DRUGI: Imejte kanček več potrpljenja z ljubljeno osebo. Ugodna dneva bosta četrtek in petek.

KOZOROG (22.12.-19.1.) — VI IN DELO: Pričakujete lahko ugoden in uspešen teden. Ljubne Venera bo poskrbela za dobro počutje in srečne okoliščine. Računate lahko na dobre delovne rezultate in zanimive priložnosti. V petek vas bo razveselila dobra novica. Ponedeljek vam ne bo naklonjen. VI IN DRUGI: Ne obsojajte nikogar, ker tudi sami niste brez napak. Ugodna dneva bosta četrtek in petek.

RIBI (19.2.-20.3.) — VI IN DELO: Zvezde vam tokrat niso prav nič naklonjene, pa se boste morali zato na poti do zaželenih ciljev nekajkrat kar precej potruditi in namučiti. Možnost nepričakovanih ovir in težav je precejšnja, zato se - kolikor je mogoče - raje izognite zahtevnejšemu delu. VI IN DRUGI: V ljubezni vas čakajo novosti, ki vas bodo razveselile. Ugodna dneva bosta nedelja in ponedeljek.

Pisava odkriva našo notranjost

Ureja: SIMON BORUT POGAČNIK

Rada opozorjam stanovalce, ki so me zanimajo: Hvala se

Šifra: VEDNO ZNOVA

Trenutna situacija, v kateri si, je posledica tvojih preteklih odločitev. Se tega zavedaš ali ne? Ni mi jasno, zakaj si se spustila tako globoko v stike z vezanim človekom in pričakuješ njegovega in svojega otroka, ko pa tudi sama dobro veš, da mora imeti otrok za srečen razvoj oba starša. To si tudi sama okusila na svoji koži, kot pišeš. Tvoja življenjska politika je morda večkrat napačna in potem ne veš, kako bi rešila svoje probleme. Na tak način se ti seveda rešitev samo še bolj oddaljuje. Inteligentno bitje si in zato lahko pričakujemo, da boš to čim prej sama uvidela. Želim ti veliko prijetnih ur ob otroku, ki ga bo rodila, in te prosim, da se v prihodnje posvetuješ prej in ne šele, ko si

vse že zakuhala. Menim, da boš morala vzpostaviti stik z otrokovim očetom, pa ne glede na to, če čutiš do njega odpor!

da sem v družbi priljubljena, saj bolečino živim samo

Šifra: NORO LJUBIM NJEGA
Vse več je pisem mladih, kar me še posebej razveseljuje! Hvala za dobre želje. Pismo je prava mojstrovina. Na splošno so mi všeč pisma oz. kuverte, ki niso vsakdanje. Tvoja, ki si jo izdelala iz revije, je res izredna. Zdaj pa k problemom!

Ljubzen... Vem, da je hudo in da huje ne bi moglo biti, če se »edina« ljubzen tvojega dosedanjega življenja ni uresničila. Odšel je in ostala si sama z mislijo nanj. Kljub vsemu mislim, da se pri šestnajstih še vedno lahko ponovno zaljubiš in da morda doživiš še večjo in predvsem dolgoročnojšo ljubezen. Kar meniš sama o sebi, je precej točno. Si pa tudi navihana mucka, če je treba, in tudi malce predeš, ko opletaš okrog vroče kaše... Če ti kaj ne gre, se tudi močno ujeziš sama nase. Rada tudi brskaš po svoji preteklosti. Zdi se mi, da se boš po končani puberteti razvila v čustveno bitje, ki bo spet predvsem presojava po čustveni plati. Pa počakajva do takrat!

KUPON
za grafološko analizo ali pojasnila
Simona Boruta Pogačnika
sigla:
Primorski Dnevnik, 2. februarja 1988

KRIŽANKA

VODORAVNO:
1. znameniti madridski muzej, 5. v stari grščini pretekli čas, 10. turinski nogometni klub, 12. Grohar Ivan, 14. am. filmski igralec (Charlton), 15. Sora Simeoni, 16. filmska igralka Gardner, 18. kontakt, 19. vas pri Repnu, 20. ime naše operne pevke Jankovičeve, 22. Elia Kazan, 23. poletne... alkoholne pijače, 24. država v ZDA z glavnim mestom Boise, 26. modrica ljubeznega pesništva, 28. pristanišče v severnem Čilu, 30. it. filmski komik (Alberto), 32. it. vzgojna in rekreativna delavska organizacija, 33. nogometni klub, 35.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	10			11				
12	13		14					15
16		17		18			19	
20			21		22		23	
24				25		26	27	
	28				29		30	
32				33		34		35
36				37			38	39
40				41			42	43
				44				45
46							47	

nemški filozof (Immanuel), 36. premikanje v zraku, 37. slonov čekan, 39. prislov kraja, 40. Viljem Urban, 41. španska letalska služba, 43. daleč na koncu, 44. preganec, prevelik, 46. posoda za mleko, 47. moško ime.

NAVPIČNO:
1. ajdi, 2. Alan Jones, 3. subjektivni je mišljenje, hopenje, sojenje človeka, 4. rod iz družine trav, 5. stari vek, 6. kopno obdano z vodo, 7. teči v Londonu, 8. Italo Svevo, 9. odkril je bistvene elemente radiotehnike (Nikola), 11. it. knežja rodovina, 13. najboljši slovenski košarkar vseh časov, 15. naša občina, 17. najvišji vrh v Turčiji, 19. sol citronove kisline, 21. sin Peleja in Tetide, 23. grški nogometni klub, 25. Oliver Cromwell, 27. Risto Savin, 29. raziskava, zbiranje mnenj, 31. prebivalec Itake, 32. ime am. pevca Presleya, 34. skale, 37. kosilo, večerja, 38. vrste brenkal, 41. Pirej v sredi, 42. levi pritok Rena v Švici, 44. Poljska, 45. Novak Vlado.

(Lako)

REŠITEV

44. PL. 45. N.V.
46. Hre. 47. Hre. 48. Hre. 49. Hre. 50. Hre. 51. Hre. 52. Hre. 53. Hre. 54. Hre. 55. Hre. 56. Hre. 57. Hre. 58. Hre. 59. Hre. 60. Hre. 61. Hre. 62. Hre. 63. Hre. 64. Hre. 65. Hre. 66. Hre. 67. Hre. 68. Hre. 69. Hre. 70. Hre. 71. Hre. 72. Hre. 73. Hre. 74. Hre. 75. Hre. 76. Hre. 77. Hre. 78. Hre. 79. Hre. 80. Hre. 81. Hre. 82. Hre. 83. Hre. 84. Hre. 85. Hre. 86. Hre. 87. Hre. 88. Hre. 89. Hre. 90. Hre. 91. Hre. 92. Hre. 93. Hre. 94. Hre. 95. Hre. 96. Hre. 97. Hre. 98. Hre. 99. Hre. 100. Hre.

»Poredne« Matejine oči

Zadnji januarski konec tedna je bil na športnih pri- zoriščih poln razburljivih dogodkov. Za naš narodni po- nos sta seveda najbolj razveseljivi zmagi Mateje Svet v Kranjski gori, kjer je najboljša slovenska in jugoslovans- ka smučarka prelisičila celo »zlato lisico«. Nič čudne- ga, saj ima Svetova tako »poredne« oči, da ima človek vtis, kot da bi imela prikupna športnica vedno kaj za bregom. Upajmo, da skriva presenečenje tudi za Calga- ry, kjer se bodo čez nekaj dni začele zimske olimpijske igre. In že ker smo pri igrah, trdno upam, da me Petro- vič ne bo razočaral, saj sem pred časom napovedal nje- gov slalomske uspeh. Ta možnost je sedaj toliko večja, saj kaže, da je Tomba Baudo dve leti ne bo nastopal v nje- govih televizijskih programih. Pa tudi to ni tragično, saj bo kmalu dobil nadomestilo — neposredne TV prenose na koprskem oddajniku. Videli bomo, če bo kdaj posve- til nekaj minut Napoliju. Moštvo iz Kampanije namreč

Neki vsedržavni športni dnevnik je včeraj na prvi strani naslovil, da je bila zadnja januarska nedelja za Berlusconi tragična. Najbrž pri časopisu niso poučeni, kaj pomeni tragedija. Za Berlusconi najbrž ni tragično to, da je njegov Milan napravil točko v Firencih, ampak dejstvo, da Pippo Baudo dve leti ne bo nastopal v nje- govih televizijskih programih. Pa tudi to ni tragično, saj bo kmalu dobil nadomestilo — neposredne TV prenose na koprskem oddajniku. Videli bomo, če bo kdaj posve- til nekaj minut Napoliju. Moštvo iz Kampanije namreč

ne pozna zastojev. Deluje brezhibno kot naoljen stroj, v nedeljo je Ascoliju zadal prvi poraz na domačem igrišču in še povečal naskok na lestvici pred zasledovalci. Sedaj ostaja odprto le vprašanje, kdo bo v prihodnji sezoni tekmoval v raznih evropskih nogometnih poka- lih, saj je glede novega državnega prvaka najbrž že vse odločeno.

Kot po navadi bi morali zadnji odstavek te rubrike posvetiti pregledu stanja iz domačih logov. O tem bi moral pisati bolj na pamet, saj sem se pravkar vrnil z zasneženih gora in nisem najbolj poučen o dogajanju. Zato bi ta del danes opustili, vendar ne brez sklepne misli. Bliza se čas slovenskega nacionalnega kulturne- ga praznika, pravzaprav smo že sredi »prešernovskega« dogajanja. Vsa društva posvečajo veliko skrb duhovnim atletskim vajam, ki pa niso tako odmevne kot večšine, ki jih nedeljo za nedeljo udeležujejo športniki na igriščih. Po svetu se narodi in ljudje čedalje bolj vračajo h kulturi, samospraševanju o sebi, življenjski usodi in bo- dočnosti, potrjujejo svojo narodnost, itd. V tem okviru zasedata šport in kultura pri nas podobni mesti: naša moštva so, z redkimi izjemami, najpogostejše v drugi polovici lestvice in ista usoda doletava razmišljanja o naši kulturi, skrb zanjo. Kaj, ko bi se vsaj na kulturnem področju povzpeli za kako mesto navzgor, da bi prav kultura postala glavno gonilo našega življenja? (mč)

Napoli še povečal prednost Podvig Segafreda v Pistoii

Zadnje kolo v italijanski nogometni ligi je že dalo prve odgovore, kar za- deva državnega prvaka. Napoli je z zmago na tujem proti Ascoliju dosegel svojo 13 zmago in še povečal prednost pred zasledovalci. Trojica neapeljskih napadalcev, Careca, Giordano in Ma- radona, je dokazala, da bo odslej ne- varna za vse obrambe in da marsikate- ri vratar se ji bo težko izognil.

Najbližji zasledovalci Napolija so zabeležili le remije. V Firencih so Sacchijski varovanci bili celo v nevar- nosti, da potegnejo krajši konec. Kljub izključenemu Virdisu pa so Baresi in tovariši nadoknadili gol zaostanka in si zagotovili dragoceno točko. Samp- doria ni izkoristila prednosti domače- ga terena in igrala neodločeno proti Torinu. Isti izid je v Ceseni dosegla Roma, ki je pokazala dokaj slabo igr- o in prepustila domačinom pobudo igre.

Nedeljsko kolo pa je bilo dokaj ugodno za Juventus, ki je zadnjemu- vrščnemu Empoliju nasul 4 zadetke, od katerih je enega dosegel tudi Rush, si- cer iz 11-metrovke. Z golom Serene je Inter premagal Como, ki je tako, tudi zaradi zmage Avellina nad Verono, za- šel v nevarne vode dna lestvice.

Slika v prvi italijanski ligi postajo torej vse jasnejša in vse kaže, da bo Napoli, drugič zapored, osvojil naslov italijanskega prvaka. Težko si je na- mreč zamisliti, da bo kdo iz zasledo- valcev dohitel Maradono in tovariše.

Na Reki neodločeno

Na Reki sta se v prijateljski tekmi srečali državni reprezentanci (under 21) B lige Italije in Jugoslavije. Na blatnem igrišču sta se ekipi razšli ob izidu 1:1. Za Italijo je v 63 minuti bil uspešen Minotti, 7 minut kasneje pa je izenačenje dosegel Škerjanc. V vrstah »azzurrov« je igral tudi branilec Tries- tine Orlando.

Prva zmaga Bosinija

Goriški Segafredo je poskrbel za pravo presenečenje in sredi Pistoie zmagal proti Maltintiju. Za Bosinijsve varovance je nedeljski uspeh pomem- ben predvsem z moralnega vidika, saj so zadnji porazi na domačih tleh po- vsem potrlji igralce in vodstvo samo, ki je že napovedalo korenite spre- membe za novo sezono.

V goriških vrstah sta se tokrat, ob Bullari, izkazala predvsem oba Ameri- čana, Meents in Aleksinas, ki sta po- vsem nadigrala domačine, kljub odlič- ni igri Bryanta (dosegel je 53 košev).

Za Goričane pa bo sedaj odvisno, kako se bodo znali obnašati v nasled- njih kolih. Že v nedeljo bodo igrali proti Standi in tokrat ne bodo smeli zatajiti.

Stefanel ohranil 3. mesto

Tržaški Stefanel je v B-1 ligi priča- kovano slavil proti zadnjemu vrščeni Stamuri. Tanjevičevi varovanci so po tem uspehu obdržali 3. mesto na les- tvi, čeprav v družbi Mister Daya in Fantija.

Lokar in tovariši pa bodo naslednjo nedeljo igrali eno najpomembnejših srečanj prvenstva. V Areseju bodo na- mreč gostovali proti ekipi Teorema, ki je trenutno na 2 mestu razpredelnice.

Zurbriggen povečal prednost

Pirmin Zurbriggen je po zadnji ve- leslalomski preizkušnji odščitil Tom- bi točko na skupni lestvici. Švicar je namreč v Schladingu zasedel 8. me- sto, Tomba pa je bil 9. Povsem ugodno pa je presenetil Tomaž Cizman, ki je zasedel 10. mesto.

Zadnja veleslalomska preizkušnja pa je pomenila avstrijsko slavo, saj so prva štiri mesta zasedli štirje Avstrijci (Nierlich, Strolz, Mayer in Mader) in s

tem potrdili, da so postali pravi »spe- cialisti« v obeh tehničnih disciplinah.

Caninsova desetič na smučeh

V Trentu se je zbralo nad 6.500 smu- čarjev-tekačev na »marcialongi«, kjer so se zbrali skoraj vsi najboljši tekmo- valci raznih držav Evrope. V moški konkurenci je presenetljivo zmagal Albert Walder, ki je v finishu prehitel Maurilia De Zolta. Pri ženskah pa je tokrat desetič zapored slavila smučar- ka-kolesarska Maria Canins, ki tudi na tej prireditvi ni imela prave konku- rence.

Namiznoteniški vrh na Jesenicah

Na Jesenicah se je končalo 42. ju- goslovansko državno prvenstvo članov v namiznem tenisu, katerega se je udeležilo nad 90 tekmovalk in tekmo- valcev iz vseh republik in avtonomnih pokrajin. Med člani je državni naslov osvojil Zagrebčan Zoran Primorac, ki je v finalnem dvoboju premagal slo-

venskega prvaka Jožeta Urha. Med članicami je za presenečenje poskrbe- la Vojvodinčanka Poljakova, ki je naj- prej izločila lansko prvakinja in repre- zentantko Gordano Perkučin, v finalu pa še Jasno Fazlič.

V igri moških dvojic sta prvaka po- stala Lupulescu in Primorac, med žen- skami pa sta slavili Perkučinova in Gopičeva.

Goriški hokejisti bližji obstanku

V hokejskem prvenstvu A lige je goriška ekipa Menta più dosegla po- membno zmago (2:1)proti ekipi Berni iz Reggiane. S tem uspehom so Berce- tovi varovanci opravili pomemben ko- rak naprej v boju proti izpadu. Odslej pa bodo morali Goričani pokazati več- jo odločnost in to še posebej proti ekipam, ki so vpleten v bujo za obstan- nek. V prvenstvu A 2 lige pa so Tržačani, na domačem terenu, z 2:5 klonili Bre- ganzeju. Po tem neuspehu je Triestina na predzadnjem mestu razpredelnice s 6. točkami.

Enkratni uspeh Mateje Svet

Z dvojno zmago v slalomu in veleslalomu na jubilejnim tekmovanju za Zlato lisico je Mateja Svet dosegla doslej največji uspeh v svoji karieri. Po sobotni zmagi na veleslalomski progi, je Svetova v nedeljo dosegla svojo prvo zmago v slalomu in potrdila, da se lahko enakovredno kosa z najboljšimi smučarkami sveta. Naj ob tem povemo, da je Mateja Svet z zmago v veleslalomu dosegla tudi stoto zmago za Elanove smuči.

V Kranjski gori je večtisočglava množica že v soboto burno navijala za jugoslovansko smučarko, ki je z dvema sijajnima vožnjama zadala dru- gouvvrščeni Švicarki Schneiderjevi skoraj 2 sekundi zaostanka.

Po sobotni zmagi si je bilo težko pričakovati, da bo Mateja Svet tudi v slalomu ponovila isti uspeh, saj v tej disciplini ni nikoli stopila na najvišjo stopničko. Odločilna vožnja v prvi preizkušnji (imela je skoraj pol sekunde od Nilssonove) pa je naši smučarki zagotovila tolikšno prednost, da jo druge tekmovalke niso mogle več dohiteti.

Po tem uspehu Mateja Svet je vzušnje v jugoslovanskem smučarskem taboru na višku in to tudi v perspektivi olimpijskih iger, ki se bodo čez slaba dva tedna pričele v Calgaryju. Mateja Svet odhaja v Kanado v dobrem izhodiščnem položaju in ni izključeno, da bo znala ponoviti uspeh iz zadnjega svetovnega prvenstva, ko si je zagotovila tri medalje.

nedeljski izidi

smučanje

Ženski veleslalom

VRSTNI RED

1. Svet (Jug.) 2'15"75; 2. Schneider (Švi.) 2'17"41; 3. Wachter (Aus.) in Fer- nandez (Špa.) 2'17"92; 5. Quittet (Fra.) 2'19"14; 6. Meier (ZRN) 2'19"19; 7. Mai- er (Aus.) 2'19"74; 8. Nilsson (Šve.) 2'19"76; 9. Kinshofer (ZRN) 2'20"17; 10. Guingard (Fra.) 2'20"26; 17. Šarec (Jug.); 25. Zajc (Jug.).

Ženski slalom

VRSTNI RED

1. Svet (Jug.) 1'25"45; 2. Schneider (Švi.) in Steiner (Aus.) 1'26"05; 4. Wach- ter (Aus.) 1'26"24; 5. Fernandez Ochoa (Špa.) 1'26"70; 6. Kinshofer (Aus.) 1'27"00; 7. Maierhofer (Aus.) 1'27"04; 8. Guignard (Fra.) 1'27"29; 9. Schmidhau- ser (Švi.) 1'27"62; 10. Maier (Aus.) 1'27"87; 14. Dežman (Jug.); 16. Pušnik (Jug.); 18. Zajc (Jug.); 23. Lesjak (Jug.).

LESTVICA ZA SP

1. Fignini in Schneider 185, 3. Oertli 173, 4. Fernandez Ochoa 154, 5. Wach- ter 147, 6. Walliser 143, 7. Svet 130, 8. Kinshofer 98, 9. Wolf 94, 10. Quittet 88.

Moški veleslalom

VRSTNI RED

1. Nierlich (Av.) 2'45"54; 2. Strolz (Av.) 2'45"63; 3. Mayer (Av.) 2'46"03; 4. Mader (Av.) 2'46"91; 5. Pieren (Švi.) 2'46"94; 6. Wasmaier (ZRN) 2'47"11; 7. Enn (Av.) 2'47"38; 8. Zurbriggen (Švi.) 2'47"61; 9. Tomba (It.) 2'47"95; 10. Ciz- man (Jug.) 2'48"31; 13. Pramotton (It.) 2'48"71; 15. Erlacher (It.) 2'48"91.

LESTVICA ZA SP

1. Zurbriggen (Švi.) 219, 2. Tomba (It.) 213, 3. Strolz (Av.) 113, 4. Mader (Av.) 111, 5. Wasmeier (ZRN) 107, 6. Mayer (Av.) 76.

nogomet

Italijanska A liga

IZIDI 17. KOLA

Ascoli - Napoli 1:3, Avellino - Vero- na 1:0, Cesena - Roma 0:0, Fiorentina - Milan 1:1, Inter - Como 1:0, Juventus - Empoli 4:0, Pisa - Pescara 2:0, Sampdo- ria - Torino 1:1.

LESTVICA

Napoli 29, Milan 25, Roma 23, Sampdoria 22, Inter 20, Juventus 18, Torino, Verona in Cesena 16, Fiorenti- na in Pescara 16, Ascoli in Pisa 13, Como 11, Avellino 10, Empoli 7.

PRIHODNJE KOLO

Como - Fiorentina, Empoli - Inter, Milan - Cesena, Napoli - Pisa, Pescara - Juventus, Roma - Avellino, Torino - Ascoli, Verona - Sampdoria.

Meddeželna liga

CASTELLO - PRO GORIZIA 0:0

CASTELLO: Serafino, Cristiani, Fabbri, Nardini, Musolesi, Vitali, Ma- renco, Rosato, Ballanti (Ferri), Mem- mo, Selvatici (Taglioli).

PRO GORIZIA: Fabro, Candutti, Del Piero (Facchin), Cotterle, Marassi, Grazzolo, Gon, Giacomini, Romano, Maule (Lotti), Trevisan.

SODNIK: Montesano iz Neaplja.

IZIDI 19. KOLA

Baraccalugo - Contarina 2:0, Castel- lo - Pro Gorizia 0:0, Cesenatico - San Donà 1:3, Gemeac - Russi 0:1, Pasiane- se - San Marino 0:0, Rovigo - Sant'Ar- cangiolese 1:1, Clodia - Miranese 2:0, Vittorio Veneto - Opitergina 1:1.

LESTVICA

San Marino 29, Pro Gorizia in Rovi- go 26, Baraccalugo in San Donà 23, Miranese 22, Pasianese 21, Opitergina in Russi 18, Vittorio Veneto 17, Castel- lo, Clodia in Gemeac 16, Sant'Arcan- giolese 13, Contarina 12, Cesenatico 8.

PRIHODNJE KOLO

Contarina - Clodia, Miranese - Ro- vigo, Opitergina - Cesenatico, Pasia- nese - Gemeac, Russi - Baraccalugo, San Donà - Pro Gorizia, San Marino - Vittorio Veneto, Sant'Arcangiolese - Castello.

košarka

Italijanska A-1 liga

IZIDI 20. KOLA

Bancoroma - Arexons 76:85, Tracer - Allibert 117:84, Scavolini - Roberts 89:82, Benetton - Hitachi 76:65, Divare- se - San Benedetto 81:80, Snaidero - Brescia 120:105, Enichem - Wuber 91:86, Dietor - Irge 88 - 75.

LESTVICA

Divarese 32, Snaidero 30, Tracer 28, Scavolini in Dietor 26, Arexons 24, Enichem in Allibert 20, Bancoroma in Benetton 18, San Benedetto, Roberts in Wuber 16, Hitachi 14, Irge 10, Bres- cia 6.

PRIHODNJE KOLO

Roberts - Snaidero, Benetton - Diva- rese, Wuber - Arexons, Allibert - Die- tor, Irge - Scavolini, San Benedetto - Enichem, Hitachi - Bancoroma, Bres- cia - Tracer.

Italijanska A-2 liga

MALTINTI - SEGAFREDO 87:96

(45:43)

MALTINTI: Biaggi 5, Della Rosa, Daviddi 10, Douglas 11, Bryant 53, Pa- leari 6, Biffi, Giunti 2, Mazzoni, Baldi.

SEGAFREDO: Marušič 9, Meents 24, Aleksinas 26, Vitez 11, Esposito 12, Bullara 14, Devetti, Bobicchio, Corpac- ci, Zaban.

SODNIKA: Casamassima in Paro- nelli iz Milana. PM: Maltinti 24:37, Se- gafredo 9:17. PON: Della Rosa in Ma- rušič.

IZIDI 20. KOLA

Fantoni - Yoga 86:89, Spondilatte - Riunite 86:96, Sharp - Biklin 109:93, Jollycolombani - Alno 86:108, Standa - Annabella 69:75, Cuki - Facar 80:83, Sangiorgiese - Denticomma 84:82, Maltinti - Segafredo 87:96.

LESTVICA

Riunite in Yoga 34, Alno, Sharp in Jollycolombani 26, Fantoni 22, Standa 20, Annabella in Facar 18, Sangiorgese in Maltinti 16, Denticomma in Spon- dilatte 14, Cuki, Biklin in Segafredo 12.

PRIHODNJE KOLO

Riunite - Fantoni, Biklin - Annabel- la, Yoga - Cuki, Segafredo - Standa, Denticomma - Jollycolombani, Alno - Facar, Sangiorgese - Sharp, Spondilat- te - Maltinti.

Italijanska B-1 liga

STEFANEL - STAMURA 85:58

STEFANEL: Sartori 9, Fischietto 4, Bonino 20, Ardessi 4, Riva 8, Lokar 14, Cantarello 11, Martini 6, Zarotti 5, Tasso 4.

STAMURA: Micucci 13, Binelli 14, Degl'Innocenti 5, Filippetti, Cantani, Corsi, Coen 7, Pettinari 9, Lorenzi 10, Longhi.

SODNIKA: Celeste iz Milana in At- tard iz Siracuse. PM: Stefanel 23:35, Stamura 10:16. PON: Pettinari in Ar- dessi.

IZIDI 18. KOLA

Mr. Day - Ranger 82:78, Valentino - Banca Popolare odl., Docksteps - Vir- tus 88:68, Citrosil - Castor 99:75, Caru- so - Fermi 72:60, Vini Sardegna - Fanti 80:79, Stefanel - Stamura 85:58, Merca- tutto - Teorema 95:72.

LESTVICA

Citrosil 34, Teorema 24, Stefanel in Fanti 22, Mr. Day in Docksteps 20, Mercatutto in Castor 18, Ranger, Ban- ca Popolare in Valentino 16, Caruso in Virtus 14, Vini Sardegna 12, Fermi in Stamura 10.

PRIHODNJE KOLO

Ranger - Citrosil, Teorema - Stefa- nel, Banca Popolare - Mr. Day, Fanti - Valentino, Fermi - Virtus, Stamura - Docksteps, Castor - Mercatutto, Caru- so - Vini Sardegna.

odbojka

Italijanska A liga (moški)

IZIDI 16. KOLA

Opel - Burro 3:0, Giamo - Ciesse Pa- dova 1:3, Eurostyle - Pozzillo 3:1, Go- neaga - Kutiba 1:3, Maxicono - Biste- fani 3:0, Panini - Camst 3:0.

LESTVICA

Panini 30, Maxicono in Camst 26, Pozzilio 20, Bistefani 18, Ciesse in Ku- tiba 16, Eurostyle in Burro 12, Opel 10, Giamo 6, Gonzaga 0.

Italijanska A liga (ženske)

IZIDI 16. KOLA

Scotto - Vini Doc 3:0, Gallico - Co- nad 0:3, Visconti - Braglia 1:3, Mapier - Civ Modena 0:3, Yoghi - Telcom 3:2 Carurale - Teodora 2:3.

LESTVICA

Teodora 30, Braglia 26, Civ in Yoghi 22, Vini Doc 20, Telcom 16, Conad 14, Visconti in Scott 12, Mapier 10, Caru- rale 6, Gallico 2.

totip

1. — 1. Quarasi	1
2. Permission	X
2. — 1. Anteo	2
2. Acomez	2
3. — 1. Fullgal	2
2. Ema Guggiola	1
4. — 1. Let me fly	X
2. Quiet Prince	1
5. — 1. Tangedontapy	X
2. Amedeo	2
6. — 1. Santina	2
2. Folly Lucky	1

KVOTE

12 (42 dobitnikov)	13.988.000
11 (1.059 dobitnikov)	540.000
10 (11.222 dobitnikov)	50.500

totocalcio

Ascoli - Napoli	2
Avellino - Verona	1
Cesena - Roma	X
Fiorentina - Milan	X
Inter - Como	1
Juventus - Empoli	1
Pisa - Pescara	1
Sampdoria - Torino	X
Fano - Spal	X
Lanciano - Martina	1
Riccione - Gubbio	X
Trapani - Giarre	2
Turris - Atl. Catania	1

KVOTE

13 (7.389 dobitnikov)	1.665.000
12 (131.858 dobitnikov)	92.700

Košarka: v soboto v B-2 ligi na gostovanju v Mestrah proti ekipi Spinee

Jadran - usodna netočnost pri metu

FULL SPINEA - JADRAN 82:71 (42:35)

FULL SPINEA: Vio 5 (2:2), Zanon 18 (3:4), Lovadina 8 (2:3), Giangrandi, Sottana 12, Benfatto, Tommasini (0:1), Rigo 16 (4:7), Bartolozzi 17 (2:3).

JADRAN: Starc 8 (6:6), Čuk 8 (4:4), Banello 12 (2:4), Corsi 2, Sosič 4 (2:2), Štoka, Rauber 12, Ban 15 (3:4), Daneu 10 (4:5), Zobec.

SODNIKA: Contro iz Forlija in Taurino iz Vignole (Modena). ON: Full 23; Jadran 24. PON: Ban (37), Sosič (39); TEHNIČNI NAPAKI: Daneu (32) in Starc (35). PM: Full 13:21; Jadran 21:25. 3 TOČKE: Vio 1, Zanon 3, Ban 2. GLEDALCEV: 100.

Jadranovi košarkarji zadnjih nekaj mesecev nimajo več takega sozvočja s košem, kot so ga imeli v vseh teh letih igranja v ligi, ki ločuje več ali manj čisto amaterstvo od prave profesionalnosti.

Glede na mesti, ki ju Full in Jadran zasedata na lestvici, bi že sleherni »laik« lahko trdil, da ima slovenska izbrana vrsta vsaj dvakrat boljše izgleda za zmago kot pa domačini, ki se opo-

JADRAN V ŠTEVILKAH

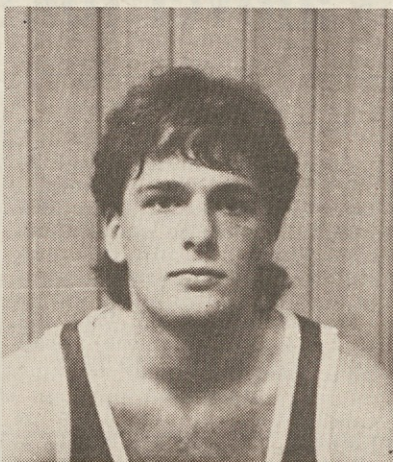
METI ZA 2 TOČKI: Starc 1:4; Čuk 2:11; Banello 5:10; Corsi 1:1; Sosič 1:5; Rauber 6:12; Ban 3:3; Daneu 3:12. 3 **TOČKE:** Starc 0:6; Rauber 0:1; Ban 2:7. **SKOKI:** Starc 2 v obrambi, 0 v napadu; Čuk 2 v obrambi, 3 v napadu; Banello 0 v obrambi, 2 v napadu; Sosič 2 v obrambi, 1 v napadu; Rauber 3 v obrambi, 5 v napadu; Ban 2 v obrambi, 0 v napadu; Daneu 2 v obrambi, 4 v napadu. **IZGUBLJENE, PRIDOBLENE ŽOGE:** Starc 5, 1; Čuk 1, 6; Banello 2, 1; Sosič 1, 4; Rauber 1, 4; Ban 2, 5; Daneu 1, 1. **ASISTENCE:** Daneu 1.

tekajo v »močvirnatih področjih« drugoligaške lestvice.

V sobotni napovedi smo že uvodoma zapisali, da Spinea noče biti odpisana in ekipa trenerja Cuoma, ki je med prvenstvom zamenjal Zamarina na krmilu Spinee, je prikazala dopadljivo, dinamično, uspešno, predvsem pa hitro igro in s tem nekoliko demantirala uzakonjene pregovore, v stilu: stara ekipa - lagodna igra - malo košev.

Morda tiči vzrok v povečani motivaciji, ki jo vsak športni kolektiv v težavah izraža v spopadu s postavo iz zgornjega doma, morda pa je le stvar ponosa, dejstvo pa je, da so gostitelji odigrali zrelo in uspešno tekmo in povsem zaslužno slavili proti nasprotniku, ki je odpovedal v temeljnem elementu igre med košema: v metu.

Jadranovi košarkarji so se izkazali predvsem po neizmerni, naravnost pretirani radodarnosti, ki se najbolje odraža v številkah. V metu za 2 točki so bili »modri« 38 odstotni (22:58), komaj 14 odstotni v metu za 3 (2:14) in tako so skupaj dosegli poraznih 33 odstotkov realizacije (24:72). Po teh poda-

Jadranovec Marko Corsi

tkih ni potrebno preveč razglabljati o vzrokih za poraz, tudi ker v tem trenutku ne pomnimo, da bi jadranovci še kdaj zabeležili tako katastrofalno razmerje med uspehom in neuspehom pri metu.

Drugače pa, morda pa bo trditve v takem kontekstu izzvenela tudi nekoliko heretično, so Brumnovi fantje zadovoljili v vseh ostalih elementih. Ulovili so 28 odbitih žog, prestregli so 22 nasprotnikovih podaj in sami zapravili samo trinajst žog. V normalnih okoliščinah bi bilo vse to več kot dovolj za prepričljivo zmago, če pa žoga noče skozi obroč, potem je vse zaman...

Še kratka kronika sobotne tekme: po 5. min. so naši že krepko zaostajali

(14:4), toda že v 10. min. so prvič prešli v vodstvo (14:16), ki so ga ohranili vse do 15. min. p.p. K takemu razpletu sta pripomogla prehod iz osebne v consko obrambo 2 - 3 in pa vstop Banella, ki je v 7. min. zamenjal nerazporejenega Čuka. Banello je že v prvem delu tekme dosegel 10 točk in v vlogi posta povzročal precejšnje težave domačinom, ki so si pa spet opomogli in nadoknadili zamujeno po zaslugi Sottane in Riga. V drugem polčasu se slika na igrišču ni spremenila: vsa prizadevanja »modrih« so se kot pena ob skalo razblinila, čim so žogo vrgli proti košu. Gostitelji pa so nadjevali s hitrim tempom, privlačnimi protinapadi in solidnim odstotkom realizacije. V ospredje sta stopila izkušeni Zanon in Bartolozzi ob uspešnem sodelovanju vseh ostalih. Spinea je zelo dobro nastavila obrambo na Jadranove zunanje igralce, ki praktično niso dobili pravih priložnosti za met, izpod koša pa so itak grešili več kot preveč. Brez uspeha so tako ostale tudi številne spremembe obrambe, ki jih je odredil Brumen: najprej osebna, nato conska 2 — 3 in conska 1 — 3 — 1, pa 2 — 1 — 2 in spet 1 — 3 — 1 itd. Zaradi ekstremno nizke storilnosti v napadu se tudi učinki agresivne obrambe niso uveljavili.

Z drugim tednom začenejadranovi košarkarji peklenski cikel tekem, saj se bodo po vrsti spopadli s Stefanelom, Pesarom, Ravenna in Ferraro. Vse kaže, da sploh ne bo časa za uživanje v pustnih salah...

(Cancia)

Košarka: v nedeljo v mestnem derbiju D lige proti Interju 1904

Brodolom Borovih košarkarjev

BOR RADENSKA - INTER 1904 83:99 (37:52)

BOR RADENSKA: Žerjal 9 (1:1), Korošec 5 (2:2), Terčon 11 (3:4), Kojanec 5 (3:4), Klobas 6, Semen 4, Peretti 7 (3:4), Pregarc 14 (2:4), Pieri 10 (4:4), Kneipp 12.

INTER 1904: Furlan 3 (1:5), Sossi 4, Lombardi 6 (1:4), Parigi 5 (1:3), Moschioni 10 (2:2), Sciolis 3 (1:3), Esopi 2 (2:2), Radovani 54 (9:12), Gant 2, Canziani 10 (2:4).

SODNIKA: Squarzon in De Toni iz Vicenze. OPOMBE: SON: Bor 33; Inter 22; PON: Žerjal (36), Parigi (38). Prosti meti: Bor 21:26; Inter 19:35. 3 TOČKE: Žerjal 1, Korošec 1, Pregarc 2, Radovani 3, Lombardi 1. GLEDALCEV: 100.

Po petih minutah igre je bil delni izid na semaforju 0:15 v korist gostujočega moštva. V večjem delu prvega polčasa so se košarkarji Interja zdeli za najmanj dva razreda boljši od do-

mačinov, ki jim ni uspelo uresničiti niti ene akcije. Čeprav je bil to mestni derbi, je bil pristop tekmecev k igri popolnoma drugačen: Tržačani, ki zasedajo solidno mesto na lestvici, so se posla lotili z vso potrebno sproščenostjo, medtem ko je vse akcije Borove postave zmrčala senca zaskrbljenosti, ki izhaja iz bojzani pred izpadom. Po obdobjih so si varovanci trenerja Pozzecca privoščili prav duhovite akcije, sad temeljite kolektivne uigranosti. Nad vsemi ostalimi igralci na igrišču pa je zablestel Radovani, ki je tokrat zaigral v vesoljskem formatu. Mladi krilni igralec Interja je že v prvem delu tekme zbral 34 košev in je bil za ves čas trajanja tekme bolj podoben strojnici kot pa navadnemu smrtniku, saj je v celoti zapravil kakih šest žog, vse ostalo pa poslal v cilj.

Vatovčevi fantje pa se niso znašli in delno se je ponovilo to, kar se je zgo-

dilo že prejšnji teden proti Ginnastici. Gostje so mirno in sistematično vsakič našli ustrezno protiorožje za obrambne variante borovcev, slednji pa so napadali spet stihijsko in boječe, tako da je bil razplet srečanja jasen že mnogo pred koncem.

V nedeljo je odigral zadnjo tekmo David Pregarc, ki bo že ta teden oblekel vojaško uniformo, tako da se bo v ekipo vrnil šele čez mesec dni. Odhod Pregarca, ki je, hočeš - nočeš, najučinkovitejši košarkar v Borovi postavi, predstavlja dodatni handicap v trenutku, ki je verjetno odločilnega pomena za bodočnost »zelenih« v četrtoligaški konkurenci.

V prihodnjem kolu bodo borovci gostovali pri zadnjeuvrščeni Alibami in na dlani je, da bo ta tekma skoraj, če že ne povsem, odločilnega pomena. (Cancia)

Košarka: promocijska liga

Domovec Nanut dosegel 60 točk!

DOM GOMETAL - ARTE 118:95 (68:32)

DOM GOMETAL: Košuta 2, M. Dornik 2, Kocjančič 1(3) 3, Orzan 2(5) 2, Nanut 12(13) 60, Rinelli 0(1) 2, Podberšič 5(9) 21, U. Dornik 0(1) 2, Puaiatti 24. PON: Košuta (31), U. Dornik (37). 3 TOČKE: Nanut in Puaiatti 4.

Domovci so v soboto »zmleli« nasprotnika. Odlična ekipa Arteja je tokrat morala priznati očitno premoč Semoličevih varovancev. Do pete minute sta si bili ekipi enakovredni, v nadaljevanju pa so »belo-rdeči« z izredno igro v obrambi in hitrimi protinapadi popolnoma strli blagi odpor gostov (delni izid 29:4 v korist naših!). V drugem polčasu so domovci še povečali prednost (v 33. min. 111:68), naker so zaigrali bolj sproščeno. Tokrat gre pohvala celotni ekipi, vsekakor pa je treba poudariti izreden nastop Nanuta, ki je v 33 minutah igre dosegel rekordnih 60 točk. S to dragoceno zmago so domovci dohiteli na lestvici prav Arte in Edero, ki je klonila v Gračevo. (mč)

naša košarkarska moštva v mladinskih ligah - naša košarkarska moštva v mladinskih ligah

MLADINCI

KONTOVEL ELECTRONIC SHOP - BASKET TRST 94:65 (40:23)

KONTOVEL ELECTRONIC SHOP: Cingerla 9 (1:5), Kocman 10 (2:5), Rupel 4, Golemac 2, Sterni 22 (4:4), Dolhar 10 (2:5), Škrk 19 (3:5), Gruden 4, Gregori 7 (3:3), Stanissa 7 (1:2). 3 TOČKE: Kocman 2.

Tudi četrto kolo deželnega mladinskega prvenstva so naši odpravili brez težav. Premagali so namreč skromno ekipo Basket Trst, ki je trenutno na zadnjem mestu lestvice. Zmaga naših ni bila nikoli v dvomu, kajti naši so z delnim izidom 13:0 že v deseti minuti povedli 25:8. To prednost so beli stalno večali, tako da je lahko poslal trener Šepce na igrišče vse razporežljive igralce. Zaradi prikazane igre je pohvale vredna vsa ekipa, v kateri sta najbolj blestela Sterni in Škrk. (M. R.)

SCOGLIETTO - KONTOVEL

ELECTRONIC SHOP 88:89 (44:44)

KONTOVEL ELECTRONIC SHOP: Cingerla, Kocman 22 (6:7), Golemac, Pahor 6 (2:6), Sterni 30 (8:11), Dolhar 2, Škrk 8, Gruden 10 (2:5), Gregori, Stanissa 11 (1:2).

V nedeljo so Šepcevi varovanci poskrbeli za pravi podvig. V gosteh so namreč premagali ekipo Scoglietta, glavnega favorita letošnjega prvenstva. Kot sam rezultat priča, je bila tekma vsekozi izenačena. Le v deseti minuti pa je našim uspelo povedi za 10 točk (58:48). Ta prednost pa se je minuto za minuto manjšala, tako da se v 39. min. domačini povedli s 86:83. V razburjenem finalu pa so naši ohranili mirnejše živce in zaslužno zmagali. (M. R.)

DRŽAVNI KADETI

BOR ADRIAIMPEX - FANTONI 102:92 (66:52)

BOR ADRIAIMPEX: Arena 20 (2:4), Oberdan 10 (1:2), Cupin 1 (1:2), Krasna,

Škerk 32 (5:6), Race, G. Bajc, I. Bajc 6 (0:2), Azman 18 (4:4), Smotlak 15 (1:2).

3 TOČKE: Oberdan 3, Škerk 1.

V prvem povratnem kolu je borovcem uspel podvig. Na domačih tleh so premagali prouvrščeno in še nepremagano ekipo Fantonia iz Vidma. Tekma je bila izredno lepa, hitra in v končnici zelo napeta, tako da je navdušila številno publiko. Že od vsega začetka srečanja je bilo razvidno, da si »plavi« želijo zmago. S hitrimi akcijami v napadu in z dobrim skokom pod košema so takoj povedli ter zmedli bolj renomirane nasprotnike. Izredna natančnost pri metu pa je pripomogla, da so naši zbrali rekordnih 66 točk že ob koncu prvega polčasa. V nadaljevanju je Fantoni stisnil zobe in v 31. min. izenačil. Takrat so borovci reagirali in zadali nasprotniku končni udarec. Vsi igralci so dali svoj doprinos in si zaslužijo pohvalo. (Luka Furlan)

NARAŠČAJNIKI

STEFANEL - KONTOVEL KRONOS 105:98 (52:48)

KONTOVEL KRONOS: Gregori 28, Gulič 14, Rebula 45, Pečar 3, Kralj 8.

Pred tekmo prav gotovo ni nihče pričakoval, da bo ekipa Stefanela imela težko nalogo s Kontovelom, saj so si nekateri igralci Stefanela privoščili tudi zabijanje med ogrevanjem, vendar so precej nižji Kontovelovci nudili močan odpor zelo dobremu domačinu. Po začetnem vodstvu domačinov so Kontovelovci v 5. min. prvič povedli in bili do 19. min. v vodstvu. S tremi zaporednimi koši pa so si domačini do konca prvega polčasa zagotovili minimalno prednost. V drugem polčasu je bil Stefanel vseskozi v prednosti, minuto in pol pred koncem srečanja pa se je uselo Kontovelu približati na 4 točke. Rezultat je bil 102:98, vendar pa jih je na koncu srečanja zapustila tudi

športna sreča. V pravi košarkarski predstavi so se izkazali vsi igralci, zlasti pa Rebula, Gregori in Gulič. (Igor Meden)

BOR - SGT TECNOLUCE 102:94 (55:42)

BOR: Schiulaz, Debeljuh 40 (6:7), Starec, Barini 4 (2:2), Pavlica 26 (2:2), Rudež 13 (1:1), D. Umer, Spacal, Uršič 12, Simonič 7 (1:2).

PM: 12:14. PON: Simonič (39); 3 TOČKE: Debeljuh 2, Pavlica 2.

S tesno zmago proti dobri ekipi SGT so borovci dohiteli ekipo Kontovela na drugem mestu začasne lestvice. Že v soboto pa jih čaka nemogoča naloga, saj bodo brez Paulice gostovali pri nepremaganem Stefanelu. Glede tekme s SGT je treba priznati, da borovci niso igrali najbolje. V prvem polčasu so si nekateri nabrali več osebni napak, tako da je obramba večkrat šepala. V napadu pa so se »plavi« bolje odrezali. Borovci so v 5. min. zaostajali z 11:7, z dvema zaporednima trojkama pa so »plavi« povedli in ob izteku polčasa tudi nabrali večjo prednost, ki so jo obdržali vse do 37. min., ko so se trdoživci gostje približali na dve točki (90:88). V zadnjih minutah pa so naši le obdržali mirno kri in s koši Uršiča in Rudeža zaslužno zmagali. Prvič je treba naše pohvaliti tudi za natančnost pri izvajanju prostih metov. (V. Jogan)

DEČKI

DOM - CORRIDONI 51:138 (26:58)

DOM: Lisci 5 (1:3), Silič 30 (3:6), Bednarik 4 (0:4), Skok 2, Bordon 2 (0:2), Šiligoj 6, Primožič 2, Pavšič, Pintar, Covi.

TRI TOČKE: Silič 1, PON: Pavšič, PM: Dom 4:15.

Domovci so zaslužno izgubili proti Corridoniju. S tehničnega vidika so gostje prekašali domačine po borbe-

nosti, napadalnosti in zbranosti. Drugi razlog za pekoč poraz gre iskati v povprečni igri in v izredno slabem kritju v obrambi. Srečanje je bilo dokaj enolično: premoč gostov je bila razvidna že v prvih minutah srečanja, ko so takoj povedli in si nabrali veliko prednost. (J. Bednarik).

PROPAGANDA

Končal se je prvi del prvenstva Propaganda. Turnir je bil razdeljen v štiri skupine, vsaka po štiri ekipe. Prvi dve iz vsake skupine pa se uvrstijo v finalni del. Bor, edina slovenska ekipa, ki igra v tem prvenstvu, se je uvrstila na drugo mesto v svoji skupini.

BOR INDULES - RICREATORI A 49:68 (22:26)

BOR INDULES: Bandi 2, Ferluga, Rustja 2, Galopin 16, Grbec 7, Samec 16, Giacomini 4, Calzi, Zupin 2, Porporati.

Končni rezultat je gotovo prehud za mlade Borove košarkarje, saj so se v prvem polčasu uspešno upirali močnejšemu nasprotniku. V tem delu sta dobro zaigrala Galopin v obrambi in Samec v napadu. Do odločilnega razpleta je prišlo, ko je manjkalo štiri minute do konca srečanja pri rezultatu 45:46. Takrat so si nasprotniki z delnim izidom 22:4 priigrali odločilno prednost. Če sodimo po letošnjih rezultatih (1. mesto na turnirju Ferroviaria in drugo mesto na turnirju mesta Trst), imajo Borovi košarkarji lepe možnosti, da se visoko uvrstijo tudi v finalnem delu prvenstva. Od tega pa bo dosti odvisna prisotnost na treningih, ki je bila doslej maloštevilna. (A. Kovačič)

Ostali izidi prvega dela: Bor Indules - Stella Azzurra 79:21 (35:10), Bor Indules - Libertas 76:38 (32:27).

Lestvica: 1. Ricreatori, 2. Bor Indules, 3. Libertas, 4. Stella Azzurra.

košarkarska prvenstva

MOŠKA B-2 LIGA

IZIDI 18. KOLA

Spinea - JADRAN	82:71
Berton - Ferrara	86:92
San Donà - Novellara	74:62
Castelfranco - Pesaro	65:64
Faenza - Ravenna	75:73
Imola - Murano	85:81
Montebelluna - Petrarca	80:88
Virtus PD - Stefanel	70:68

LESTVICA

Ferrara	18	14	4	1615:1532	28
San Donà	18	12	6	1536:1481	24
Jadran	18	12	6	1459:1436	24
Virtus PD	18	11	7	1507:1436	22
Petrarca	18	11	7	1452:1406	22
Stefanel	18	11	7	1361:1328	22
Montebelluna	18	10	8	1586:1536	20
Ravenna	18	10	8	1501:1453	20
Pesaro	18	9	9	1498:1428	18
Imola	18	9	9	1447:1539	18
Castelfranco	18	8	10	1305:1318	16
Berton	18	7	11	1514:1513	14
Spinea	18	6	12	1392:1407	12
Faenza	18	6	12	1397:1526	12
Novellara	18	5	13	1404:1460	10
Murano	18	3	15	1470:1645	6

PRIHODNJE KOLO (6. IN 7. 2.)

Jadran - Stefanel; Novellara - Castelfranco; Ferrara - Faenza; Murano - Spinea; Ravenna - Imola; Berton - Montebelluna; Petrarca - San Donà; Pesaro - Virtus PD.

JADRANOVI STRELCI

Ban 370; Čuk 286; Starc 251; Rauber 249; Daneu 167; Banello 51; Sosič 45; Štoka 24; Persi 6; Corsi 5; Paulina 4.

MOŠKA D LIGA

IZIDI 16. KOLA

Bor Radenska - Inter 1904	83:99
Roncade - Cividale	88:103
Ardita - Crich	88:91
Miane - Tecnoluce	75:93
Arcade - Pordenon	99:74
Carità - Soteco	71:75
Ponte di Piave - POM Tržič	69:76

LESTVICA

Crich	16	14	2	1404:1284	28
Cividale	16	10	6	1343:1299	20
Pordenon	16	10	6	1327:1307	20
Ponte di Piave	16	10	6	1337:1322	20
Inter 1904	16	10	6	1258:1245	20
Roncade	16	9	7	1290:1286	18
Soteco	16	9	7	1291:1242	18
POM Tržič	16	8	8	1207:1227	16
Tecnoluce	16	7	9	1314:1286	14
Carità	16	7	9	1266:1285	14
Miane	16	6	10	1387:1457	12
Bor Radenska	16	5	11	1312:1401	10
Ardita	16	4	12	1347:1387	8
Arcade	16	4	12	1392:1447	8

PRIHODNJE KOLO (6. IN 7. 2.)

Arcade - Bor Radenska; Tecnoluce - Crich; POM Tržič - Ardita; Carità - Ponte di Piave; Cividale - Soteco; Pordenon - Miane; Inter 1904 - Roncade.

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

NA GORIŠKEM

IZIDI 10. KOLA

Fortitudo - Alba Gioia	66:63
Grado - Edera	96:93
Staranzano - Basket Go	104:98
Sensors - B. Ronchi	78:69
Corridoni - Goriziana	109:83
Dom Gometal - Arte	118:95

LESTVICA

Corridoni	10	9	1	847:714	18
Grado	10	7	3	894:778	14
DOM GOMETAL	10	7	3	917:828	14
Edera	10	7	3	857:778	14
Arte	10	7	3	809:757	14
Sensors	10	5	5	716:729	10
Staranzano	10	5	5	799:865	10
Fortitudo	10	4	6	696:726	8
Goriziana	10	4	6	845:885	8
Alba Gioia	10	3	7	709:730	6
Basket Go	9	1	8	662:802	2
B. Ronchi	9	0	9	681:813	0

V deželni odbojarskih ligah

Borova serija se nadaljuje

Tokrat presenetili slogaši

V predzadnjem kolu prvega dela deželnih odbojarskih prvenstev je bil izkupiček naših šesterk spet dokaj skromen, a redke dosežene zmage imajo tokrat res dvojno vrednost. Borovci so premagali in na tretjem mestu moške C-2 lige dohiti Montalba, slogaši so v D ligi dosegli res prestižen uspeh proti odličnemu Povolettu, igralke Sokola Indules pa so zmlele Mosso in se še naprej borijo za napredovanje v žensko C-2 ligo. Ostalih sedem slovenskih ekip je doživelo poraz, najbolj pričakovan pa je bil neuspeh Olympia, ki je sicer imela za sabo serijo šestih zaporednih uspehov, a je klonila na igrišču še edinega nepremaganega deželnega ligaša, Anchor Fixa iz Ville Vicentine.

Največ pričakovanja je vladalo za nastop Bora Cunja Avtoprevoz. Letos nepričakovano zelo uspešna vrsta trenerja Iesuja tudi tokrat ni razočarala. Zmaga proti tretjeuvrščenim Montalbi je bila kljub izgubljenemu drugemu nizu kristalno čista (15:11, 6:15, 15:10, 15:10). Hkrati je bil to še peti zaporedni uspeh borovcev.

Po nepričakovanem porazu Sacileja v San Giovanni al Natone se je boj za napredovanje še bolj razvnel. V teku so seveda tudi igralci goriške Olympie. Poraz s 3:1 (15:8, 15:11, 4:15, 15:5) z Anchor Fix ni nobena tragedija. Velja kvečjemu nasprotno, saj so tudi tokrat Špacapan in tovariši igrali zelo zanesljivo. V soboto bo v Gorici slovenski derbi. Mirno lahko zapišemo, da bo eden najbolj razburljivih zadnjih let. Zaradi dolžne prvenstva sicer nikakor ne more biti odločen, vendar lahko predstavlja za zmagovalca izreden psihološki impulz. Ni tveganja namreč trditve, da sta prav Bor Cunja Avtoprevoz in Olympia zdaj najboljši šestarki za vodilnim. Ne smemo pozabiti, da v C-1 ligo neposredno napredujeta dve ekipi, a tretja bo igrala kvalifikacije.

V ženski C-2 ligi žal beležimo padec openske trdnjave. Po petih zaporednih zmagah doma so odbojkarice Sloge Koimpex s 3:1 (9:15, 5:15, 15:13, 7:15) izgubile z Itarjem iz Fontanafredda, ki je pred tekmo delil tretje mesto z Villacherjem in Kennedyjem. Slogašice niso igrale slabo, a gostje so se izkazale kot solidna ekipa, ki upravičeno meri visoko. Upati je, da pri naših igralkah zdaj ne bi upadla motivacija.

Na nevarnem gostovanju v Cordenonsu je združena ekipa Agorest izgubila šele po petih nizih igre

(15:3, 15:4, 7:15, 14:16, 15:7). Začetek je obetal katastrofo, nato je šlo našim bolje. Po dobrem tretjem nizu so zmogle podvig tudi v četrtem, a so nato znova popustile. Agorest torej še vedno zelo niha v igri.

Kot smo uvodoma že poudarili so za velik podvig poskrbeli fantje Sloge v D ligi. Kljub temu da so nastopili v okrnjeni postavi (brez Iva Hrovatina), jim je s 3:2 (8:15, 11:15, 15:9, 15:13, 15:12) prvič letos uspelo premagati ekipo, ki je bila na lestvici bolje uvrščena. Če upoštevamo, da so varovanci trenerja Miliča nadoknadili zaostanek 2:0 v nizih, je uspeh še toliko bolj spodbuden. Povoletto je s tem porazom izgubil skoraj vse možnosti, da se poteguje za napredovanje, slogašem pa bo prvenstvo najbrž prineslo še več takih prijetnih presenečenj.

Povsem drugače je v tej konkurenci za oba goriška ligaša. Poraz Sočanov z vodilnim Remanzaccom (7:15, 10:15, 9:15) ne vzbuja posebne skrbi, saj je bil pričakovan, vse slabši pa je položaj maldih igralcev Našega prapora IMSA, ki so povsem gladko s 3:0 (15:7, 15:8, 17:15) izgubili neposreden dvoboj za obstanek v ligi z Lucinicom, povrhu pa so igrali dokaj slabo. K sreči je prvenstvo še dolgo, mladi igralci pa ob dobrem delu lahko le še napredujejo, zato ne gre obupovati.

Sokola Indules bo odslej doma le težko premagati. To je na svoji lastni koži preveril tudi šibki Mossa, ki je v treh nizih zbral le 13 točk (15:4, 15:1, 15:8). V Nabrežini igra naša ekipa v popolni postavi, ob podajačici Pertotovi razpolaga namreč še z veteranko Vido Legiša.

Igralkam Kontovela Electronic Shop ni uspel podvig, da bi premagale drugouvrščeno Prato. Napele so vse sile, a zgubile s 3:0 (13:15, 9:15, 12:15). Kot je razvidno iz izidov posameznih nizov so popustile le v končnicah. Kljub spodbudnim znakom je torej prvenstvo Kontovell še naprej pod pričakovanji.

Skrb pa vzbuja poraz Brega na domačih tleh z Rivignanom. Končni izid je bil 2:3 (5:15, 15:12, 12:15, 17:15, 5:15). Brežanke so nadoknadile dvojni zaostanek 1:0 in 2:1, zato pa jim je zmanjkalo moči v zadnjem nizu. Gostje so se izkazale kot solidna ekipa, vendar sta bili točki gostiteljicam precej potrebni. K sreči so izgubili tudi vsi slabši tekmeči v ligi, zato ohranjajo Brežanke točki prednosti pred neposrednimi nasledovalci v boju za obstanek.

Odbojka: v državnih B in C ligi

Raduje se Farco Meblo

Valovci tokrat razočarali

Ženska B liga

IZIDI 12. KOLA

Farco Meblo - Solvay Ferrara 3:1 (12:15, 15:3, 15:8, 17:15), Nervesa - Torriore Ravenna 3:1 (13:15, 16:5, 15:10, 15:13), Mogliano Veneto - Gaierhof Trento 3:1 (15:17, 15:11, 15:4, 16:14), CUS Padova - Adamoli Mantova 3:0 (15:7, 15:7, 15:6), Volpe Cornuda - Sangiorgina 2:3 (13:15, 15:13, 4:15, 15:12, 7:15), Capellari Verona - Conegliano Veneto 3:0 (15:10, 15:8, 15:13).

LESTVICA

Capellari VR	12	12	0	36:9	24
Nervesa	12	11	1	34:13	22
CUS Padova	12	9	3	32:17	18
Sangiorgina	12	7	5	24:18	14
Adamoli MN	12	7	5	23:23	14
Conegliano	12	6	6	24:22	12
Mogliano	12	6	6	23:23	12
Gaierhof TN	12	4	8	20:26	8
FARCO MEBLO	12	4	8	18:27	8
Torriore RA	12	3	9	16:30	6
Cornuda RO	12	2	9	13:32	4
Solvay FE	12	1	11	11:34	2

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Randi Sangiorgina - Farco Meblo, Torriore Ravenna - Mogliano Veneto, Gaierhof Trento - Nervesa, Adamoli Mantova - Volpe Cornuda Rovigo, Solvay Ferrara - Capellari Verona, Conegliano Veneto - CUS Padova.

Moška C-1 liga

IZIDI 12. KOLA

Volpato - Val Štandrež 3:0 (15:10, 15:5, 15:9), Rangers - Mogliano Veneto 3:2 (15:2, 7:15, 15:5, 6:15, 15:10), Motta di Livenza - ASFJR Čedad 3:2 (14:16, 15:8, 15:12, 10:15, 15:7), Maniago - Inter 1904 Trst 3:0 (15:8, 15:8, 16:14), CUS Trst - Cessalto 3:1 (9:15, 15:11, 15:13, 15:7), Ferroalluminio Trst - Povoletto 0:3 (7:15, 5:15, 8:15)

LESTVICA

Rangers	12	11	1	35:9	22
Volpato	12	10	2	33:9	20
Maniago	12	10	2	32:15	20
Motta di Liv.	12	9	3	28:13	18
Povoletto	12	7	5	24:18	14
VAL	12	6	6	20:26	12
CUS Trst	12	5	7	20:23	10
Cessalto	12	4	8	20:26	8
Mogliano	12	4	8	20:27	8
Ferroall. TS	12	4	8	13:28	8
ASFJR Čedad	12	2	9	13:31	4
Inter 1904 TS	12	0	12	3:36	0

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Val Štandrež - Maniago, Inter 1904 Trst - Rangers Latte Carnia, Cessalto - Motta di Livenza, Mogliano Veneto - Volpato, ASFJR Čedad - Ferroalluminio Trst, Povoletto - CUS Trst.

Odbojkarice naše združene ekipe Farca Mebla so tudi v povratnem srečanju premagale Solvay iz Ferrare. Zastopnice iz Ferrare so kot že doma tudi v Trstu izbojevale prvi niz. V nadaljevanju pa je prišla do izraza bolj učinkovita igra Farca Mebla. Če so domačinke pričele precej nezanesljivo, s številnimi napakami v napadu in praktično brez bloka, so se v drugem in tretjem nizu povsem razigrale in nasprotnice, ki so sicer na zadnjem mestu na lestvici, so bile kljub izredno zagriženim obrambi, obsojene na predajo. Kljub temu, da so v dveh nizih izbojevale le skromnih 11 točk pa odbojkarice iz Ferrare še zdaleč niso popustile. V zadnjem nizu so zaigrale dokaj odločno in vodile do prvih dveh tretjin niza. Za vsako žogo so se borile s podvojeno močjo in bile že na pragu presenečenja. V izredno izenačeni končnici pa se je Farcu Meblu posrečilo izbojevati odločilni točki, da je predragocen izkupiček ostal doma. Za prikazano igro moramo naše igralke pohvaliti le v drugem in tretjem nizu.

Prvo povratno oziroma 12. kolo se je končalo brez presenečenj. Premoč gostitelj je bila to pot več kot očitna. Samo Sangiorgina (prihodnji nasprotnik Farca Mebla) je zmagala v gosteh, a ne brez težav, saj se je srečanje s Cornudo sredi Roviga končalo šele po petih setih igre. Na lestvici ni prišlo do nobenih sprememb. Slej ko prej vodi neporaženi Capellari iz Verone pred Nervoso. CUS iz Padove je bržkone že izločen iz bitke za prvi dve stopnički. Naše odbojkarice so dohitele Gaierhof iz Trenta, a zaradi slabšega količnika v nizih so še naprej na 9. mestu.

Že pred odhodom v Castelfranco Veneto je bilo jasno, da bo Valu v neposrednem obračunu v Volpatom trda predla. Gostitelji so na odličnem 2. mestu na lestvici ter so že prvi obračun v Štandrežu odločili v lastno korist s 3:0. Tudi tokrat je prišlo do izraza, da igrajo valovci v gosteh mnogo slabše. Varovancem trenerja Broziča je zmanjkalo zaupanje v lastne moči, da na igrišču še zdaleč niso pokazali običajne zagriženosti in koncentracije, da bi sicer objektivno boljšemu nasprotniku nudili večji odpor. Poznalo se je tudi, da je Allesch natopil poškodovan in njegov doprinos je bil občutno slabši kot sicer.

Po 12. kolu je na vrhu lestvice še naprej ista četverica, med katero je razlika samih 4 točk. Na peto mesto se je sedaj prebil Povoletto, ki je sredi Trsta brez večjih težav odpravil Ferroalluminio. Tako je sedaj Val na 6. mestu in tržaški CUS, ki je v soboto premagal Cessalto postaja vse bolj nevaren. Ostale šestereke na začetju razpredelnice niso sposobne poskrbeti za kakšne posebne podvige.

deželna prvenstva

Moška C-2 liga

IZIDI 12. KOLA

Bor Cunja Avtoprevoz - Montalba Pordenone 3:1, Anchor Fix Vivil - Olympia Gorica 3:1, CG San Sergio Trst - BO Frost Fiume Veneto 0:3, Pav Natsonia - Libertas Sacile 3:0, Libertas Turjak - DLFAC Trst 3:2, Itar Cucine Fontanafredda - Futura Torriana 1:3, Fincantieri Tržič - Rozzoll Trst 3:2.

LESTVICA

Anchor Vivil	12	12	0	36:11	24
Lib. Sacile	12	9	3	29:20	18
Montalba	12	8	4	31:15	16
Bor Cunja Av.	12	8	4	31:19	16
Fincantieri	12	8	4	29:25	16
Rozzoll TS	12	7	5	29:23	14
Olympia GO	12	7	5	25:24	14
Futura Torr.	12	6	6	27:21	12
Pav Natsonia	12	6	6	26:24	12
Lib. Turjak	12	5	7	20:27	10
Fontanafredda	12	3	9	16:31	6
DLFAC Trst	12	3	9	16:31	6
Fiume Veneto	12	2	10	13:32	4
San Sergio	12	0	12	8:36	0

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Olympia Gorica - Bor Cunja Avtoprevoz, Futura Torriana - Rozzoll, Montalba - Itar Cucine Fontanafredda, DLFAC Trst - Anchor Fix Vivil, Libertas Sacile - Libertas Turjak, Fiume Veneto - Pav Natsonia, CG San Sergio - Fincantieri.

Ženska C-2 liga

IZIDI 12. KOLA

Sloga Koimpex - Itar Cucine Fontanafredda 1:3, Cordenons - Agorest Gorica 3:2, Pav Natsonia - Itar Fiume Veneto 1:3, Libertas Gorica - Libertas Martignacco 0:3, Gieffe Pieris - Ginnastica Spilimberghese 3:2, Celinia Maniago - Fincantieri Tržič 0:3, Villacher Bier - Kennedy 0:3.

LESTVICA

Fiume Veneto	12	10	2	33:14	20
Fincantieri	12	10	2	31:17	20
Fontanafredda	12	9	3	33:15	18
Kennedy	12	9	3	31:15	18
Villacher	12	8	4	28:16	16
Celinia	12	7	5	25:26	14
Cordenons	12	6	6	24:26	12
Martignacco	12	5	7	23:24	10
Sloga Koim.	12	5	7	23:25	10
Agorest	12	5	7	19:27	10
Gieffe Pieris	12	4	8	18:32	8
Pav Natsonia	12	3	9	21:28	6
Libertas GO	12	2	10	13:33	4
Ginn. Spilim.	12	1	11	11:35	2

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Agorest Gorica - Gieffe Pieris, Sloga Koimpex - Villacher Bier Tržič, Fincantieri - Kennedy, Ginnastica Spilimberghese - Celinia, Libertas Martignacco - Cordenons, Itas Fiume Veneto - Libertas Gorica, Itar Cucine Fontanafredda - Pav Natsonia.

Moška D liga

IZIDI 12. KOLA

Sloga - Faedis Povoletto 3:2, Soča Sobema - Pav Remanzacco 0:3, Arredo Lucinico - Naš prapor IMSA 3:2, Pallavolo Trst - Rojalese 3:1, Libertas Martignacco - San Giorgio Porcia 3:0, Pallavolo Ronchi - Volley Ball Videm 0:3, Prata di Pordenone - Nuova Pallavolo Trst 3:2.

LESTVICA

Pav Remanzacco	12	11	1	33:8	22
Rojalese	12	10	2	32:15	20
Prata PN	12	10	2	30:14	20
Volley Videm	12	9	3	29:15	18
Martignacco	12	8	4	29:15	16
Povoletto	12	8	4	29:19	16
Pall. Trst	12	7	5	27:18	14
Sloga	12	7	5	21:23	14
Nuova Pall. TS	12	4	8	24:24	8
Acli Ronchi	12	4	8	17:26	8
Lucinico	12	3	9	18:30	6
Soča Sobema	12	2	10	9:31	4
Naš prapor	12	1	11	7:33	2
Porcia	12	0	12	2:36	0

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Sloga - Prata di Pordenone, Naš prapor IMSA - Acli Ronchi, Rojalese - Soča Sobema, Volley Ball Videm - Nuova Pallavolo Trst, San Giorgio Porcia - Arredo Uno Lucinico, Pav Remanzacco, Libertas Martignacco, Povoletto - Pallavolo Trst.

Ženska D liga

IZIDI 12. KOLA

Sokol Indules - Pallavolo Mossa 3:0, Breg Agrar - Rivignano 2:3, Kontovel Electronic Shop - Prata di Pordenone 0:3, Nuova Pallavolo Trst - CSI Tarcento 1:3, Lavoratore Fiera Martignacco - Juniors Casarsa 1:3, CUS Videm - Promovolley 3:0 (Majaneze ni igral).

LESTVICA

J. Casarsa	11	10	1	30:8	20
Prata PN	11	9	2	30:13	18
CUS Videm	11	8	3	28:14	16
CSI Tarcento	11	8	3	26:15	16
Sokol Indules	11	8	3	27:16	16
Rivignano	11	7	4	23:22	14
Kontovel ES	11	5	6	21:20	10
Martignacco	11	4	7	19:25	8
Breg Agrar	11	4	7	19:26	8
Promovolley	11	3	8	14:25	6
Majaneze	11	2	9	14:29	4
Nuova Pall. TS	11	2	9	15:31	4
Pall. Mossa	12	2	10	12:34	4

PRIHODNJE KOLO (6. 2.)

Juniors Casarsa - Breg Agrar, Rivignano - Kontovel Electronic Shop, CSI Tarcento - Sokol Indules, Prata di Pordenone - Promovolley, Majaneze - Lavoratore Fiera Martignacco, Nuova Pallavolo Trst - CUS Videm (počiva Pallavolo Mossa).

naše šesterke v pokrajinskih prvenstvih - naše šesterke v pokrajinskih prvenstvih

1. ŽENSKA DIVIZIJA

SLOGA KOIMPEX - OMA 3:1 (15:6, 17:15, 4:15, 15:11)

SLOGA KOIMPEX: Cerne, Drnovšek, Fabrizi, Foschini, Kocman, Kokoravac, Lupinc, Marucelli, Pro, Rebula.

Sloga Koimpex je v svojem prvem prvenstvenem nastopu morala na igrišče v krepko okrnjeni postavi. Kljub temu so igralke nastopile z veliko voljo do zmage in tako po napeti in večkrat izenačeni tekmi tudi zaslužen slavlile zmago. Tržaška ekipa je bila boljša od naše le v 3. nizu, vendar so po njem slogašice spet zaigrale kot znajo in tako začele prvenstvo s spodbudno in zaslužen zmago. (INKA)

LE VOLPI - BOR FRIULEXPORT 0:3 (3:15, 2:15, 2:15)

BOR FRIULEXPORT: Vitez, Vidali, Sancin, Grbec, Brazzani, Foraus, Milanič, Visentin, Superina, Bandi in Fučka.

Nastop proti lanskemu izpadlemu četrtoligašu je pred začetkom tekme vzbujal skrb, a na igrišču so borovke z nasprotnikom opravile kot mačka z

mišjo. Gostitelj je slabo sprejemal servis in napad, zato je bil lahek plen Borovega napada, ki je deloval skoraj brezhibno, kar je rezultat zelo zbrane igre v polju. Na igrišče so stopile skoraj vse razpoložljive igralke.

Bor nastopa v tem prvenstvu s svojo postavo odn 18, občutno pomoč pa daje tudi »mlada veteranka«, 19-letna Forausova, ki je s svojo izkušnostjo v oporo precej mlajšim soigralkam.

OSTALA IZIDA 1. KOLA: CUS - NPT 3:0, DLF - Virtus 3:2. Killjoy ni igral.

1. MOŠKA DIVIZIJA

VOLLEY CLUB - BOR 3:0 (15:6, 15:2, 15:7)

BOR: Jercog, Blasi, Starc, Strain, Lippolis, Kocman, Hmeljak, Sivic.

Borovci so začeli prvenstvo s porazom. Plavi, ki so nastopili v okrnjeni postavi, so igrali precej živčno in so proti izkušenim domačinom zagrešili preveč napak. Poraz je torej povsem zaslužen. (Tul)

OSTALI IZIDI 1. KOLA: La Marmotta - DLF 2:3, Prevenire - Prima scuola 3:0, ASSDI - Inter 2:3, Rozzoll - CUS 3:2.

UNDER 16 ŽENSKKE

SKUPINA A

SLOGA KOIMPEX - BREG 3:0 (15:10, 15:0, 15:8)

SLOGA KOIMPEX: Ciocchi, Fabrizi, Foschini, Kocman, Lupinc, Marucelli, Rebula, Škerk.

BREG: Tatjana in Nataša Cenziani, Erika in Tatjana Žerjal, Gaburro, Giorgi, Pertot, Sancin.

Namizni tenis: v petem kolu italijanske ženske A lige

Izgubljena priložnost Krasa Globtrade

Comit MI - Kras Globtrade 4:3
Cristina Semenza - Branka Batinić 9:21, 13:21; Barbara Semenza - Damjana Sedmak 21:10, 21:15, Donattella Abrami - Sonja Milič 2:21, 10:21. Barbara Semenza, Cristina Semenza - Sonja Milič, Branka Batinić 24:22, 21:18; Cristina Semenza - Damjana Sedmak 21:10, 21:13; Donattella Abrami - Branka Batinić 4:21, 9:21, Barbara Semenza - Sonja Milič 17:21, 25:23, 21:15.

Proti vsem pričakovanjem se je 5. kolo namiznoteniške ženske A lige za Kras Globtrade končalo s porazom. V Milanu ga je s 4:3 premagal Comit, novinec v A ligi.

Trener Krasa Globtrade Matjaž Šerčer je po tekmi izjavil: »S Comitom, ki je mlada ekipa, smo pričakovali zmago, a smo navkljub temu zgubili. Vzrok za poraz ni igra sama na sebi: je psihološka priprava, pomanjkanje zaupanja v lastne sposobnosti in predvsem preveliko spoštovanje do nasprotnika. Isti problem zasledimo med našimi člani v nižjih ligah.«

Poglejmo, kako se je odvijala igra po posameznih srečanjih. S prvo igralko Comita Cristino Semenzo se je najprej srečala Branka Batinić in z zmago osvojila prvo točko za Kras Globtrade. Sledilo je srečanje med tretjekategorico Barbaro Semenzo in Damjano

Sedmak. Proti šibkejši nasprotnici je Sedmakova zaigrala daleč pod svojimi sposobnostmi in tako izgubila srečanje. Z materjo dvojčic Donattello Abrami Sonja Milič ni imela velikih težav, saj jo je v prvem setu pustila na dveh točkah, v drugem na deset.

Do preobrata je prišlo pri igri dvojic, kjer sta igrali skupaj dvojčici, za nas pa Branka Batinić in Sonja Milič. Prvi set sta Milančanki dobili na razliko (24:22), druga pa z zmago, ker Miličevi ni in ni šlo. Cristina Semenza je zatem premagala Sedmakovo, Batiničeva pa Abramijevo.

V zadnji tekmi Barbara Semenza - Sonja Milič, je Miličeva dovolila, da ji je nasprotnica нареkovala igro. Prvi

set je zmagala naša kapetanka, v drugem, ki se je končal z 25:23, sta si v napeti igri psiholoških točk izmenjavali servise in točke, dokler ni Miličeva zagrešila dve zaporedni napaki. V tretjem setu je prevzela pobudo domačka in Comit Milan je tako slavil svojo drugo zmago.

Izidi 5. kola: Sarda Alimenti Quattro Mori - TT Coccaglio 4:2; TT Maratea - TT Barcelona Pozzo di Giotto 1:4, TT Recoaro - Surgelati Arena Verona 3:4, Comit Milan - Kras Globtrade 4:3.

Lestvica: Surgelati Arena Verona, Sarda Alimenti Quattro Mori 10, TT Coccaglio 8, Kras Globtrade, Comit Milan 4, TT Barcelona Pozzo di Giotto, TT Recoaro Bocen 2, TT Maratea 0. (J. J.)

Nogomet: v 1. amaterski ligi Primorje vse bolj tone

SAN CANZIAN - PRIMORJE 2:0
(1:0)
STRELECA: v 29. min. Modula, v 85. min. Margarit.

PRIMORJE: Calligaris, Špacapan, Milani, Pipan, Prašnikar, Antoni, Husu, Umek, Olivo (v 70' Kozlovič), Zurini, Pase.

SODNIK: Quaino iz Vidma. Prosečani so že tretjič zaporedoma doživeli poraz, ki pa je v celoti zaslužen. Lahko le rečemo, da sta gostom manjkala dva branilca, Roiaz zaradi poškodbe in Favretto, ki je izključen. Zato je imela proseška obramba velike težave s sicer močnimi napadalci domačinov. Rdeče-rumeni že nekaj tekem igrajo v nepopolni postavi. Odsočnosti pa se na igrišču preveč čutijo in predvsem v zadnjih treh tekmah je njihova igra preveč predvidljiva in ne uspe ustvariti priložnosti za napadalec.

V nedeljo je bila igra na sredini igrišča prepočasna in napadalca Zurini in Pase sta naredila kar sta mogla. Domačini so v prvem polčasu igrali odločno bolje in so takoj imeli nekaj priložnosti. V 10. minuti je imela furlan-

ska ekipa najboljšo priložnost, a strel veznega igralca Agnolettija, ki je bil prost v kazenskem prostoru, je ubranil vratar Calligaris. Domačini so nato nadaljevali napadalno: lepa akcija med napadalcema Modulo in Luiso — strel slednjega čez prečko. Nato je spet Calligaris lepo posegel na strel branilca, ki se je odkril na levem krilu in dobil žogo v kazenskem prostoru.

Seveda je po celi seriji priložnosti prišel tudi prvi zadetek. Po prostem strelu 15 metrov izven kazenskega prostora je igralec Novacco podal do Module, ki se je nemoteno znašel sam pred vratarjem in realiziral. Dve minuti pred koncem polčasa so gostje ustvarili res lepo akcijo med Zurinjem, Olivom in Pasejem, nad katerim pa je branilec v kazenskem prostoru zakrivil prekršek. Vsi so ga videli, le sodnik, ki pa je bil vseeno blizu kazenskega prostora, pa ga ni videl.

V drugem polčasu so gostje igrali nekoliko bolje. Po prvi, vendar zelo nevarni akciji domačinov, so se rdeče-rumeni pomaknili čez polovico igrišča. Najprej je imel dobro žogo Antoni, ki je preigral branilca, a streljal viso-

ko. Nato je Kozlovič z osebno akcijo preigral nekaj nasprotnikov in se predstavil sam pred vratarjem. Njegov strel pa je bil prešibek. Vrtar domačinov je nato spet posegel na nevaren udarec z glavo Kozloviča na podajo

Zurinja. Drugi zadetek je prišel prav ko so bili napadi gostov najbolj učinkoviti. Vezni igralec Mainardin je prodrl z žogo po levem krilu in dal predložek. Pred vrati je bil najbolj spreten Margarit, ki je realiziral. (Š. M.)

rezultati

1. AMATERSKA LIGA

Skupina B	
IZIDI 18. KOLA	
Fortitudo - Palmanova	2:0
Gradese - Sangiorgina	1:1
Latisana - Pieris	1:0
Percoto - Lignano	1:2
Ponziana - Pro Fiumicello	3:1
Ronchi - S. Giovanni	1:0
San Canzian - PRIMORJE	2:0
Sevegliano - Costalunga	2:0

PRIHODNJE KOLO (7. 2.)

Costalunga - Percoto, Lignano - San Canzian, Palmanova - Gradese, Pieris - Ronchi, Ponziana - Latisana, Pro Fiumicello - PRIMORJE, S. Giovanni - Fortitudo, Sangiorgina - Sevegliano

LESTVICA

Sevegliano	18	8	9	1	19:7 25
S. Giovanni	18	8	6	4	25:12 22
Costalunga	18	8	5	5	27:17 21
Palmanova	18	7	6	5	16:11 20
Sangiorgina	18	6	8	4	16:16 20
San Canzian	18	5	9	4	21:15 19
Ponziana	18	5	9	4	23:23 19
Ronchi	18	5	8	5	14:15 18
Gradese	18	6	5	7	21:19 17
Lignano	18	7	3	8	21:25 17
Percoto	18	7	3	8	20:27 17
Fortitudo	18	4	8	6	13:18 16
Latisana	18	5	6	7	17:25 16
PRIMORJE	18	6	3	9	12:20 15
Pro Fium.	18	3	7	8	19:26 13
Pieris	18	4	5	9	14:22 13

V 2. AL le Kras slavil, nerodna poraza Vesne in Zarje

KRAS - OPICINA 1:0
STRELEC: v 13. min. Martini. KRAS: Mezzavilla, Segulin, Pisani, Fanigliuolo, Škabar, Gnezda, (v 10. min. Granata), Sambuchi, Martini, Mosetti, Lepore, (v 75. min. Testoni), Gašpersič.

SODNIK: Cociancig iz Krmina. Po dolgem času so Krasovi nogometaši ponovno razveselili lastne navijače in se tako dokopali do novega para točk, ki jim bo po zadnjih spodrslih izredno koristil.

Potem ko je moral Krasov vratar že v prvih minutah resno poseči, enkrat pa ga je rešil branilec Segulin, ki je odbil žogo na sami črti, so rdeče-beli v 13. minuti dosegli zmagoviti zadetek in tako na najboljši način kronali lepo izpeljano napadalno akcijo. Protagonist te pa je bil Martini, ki se je po podaji Pisanija na levi strani igrišča otresel treh branilcev in nato iz nepopolnega položaja z natančnim strelom premagal nekrivega Babiča.

Stvari so se v drugem polčasu za krasovce še bolj komplicirale, saj je sicer solidni sodnik v 10. minuti prenačignjo izključil Pisanija, ki se je zgrazal nad soigralcem. Od tedaj dalje pa so se domačini pomaknili korak nazaj in skušali na vse kripilje odbijati

stalne napade Opencev. Pravi junak zadnjega dela srečanja pa je bil vratar Mezzavilla, ki je bil v 87. min. že premagan, pa mu je na gol črti pomagal še branilec Fanigliuolo. Priložnosti pa so v protinapadih imeli tudi domačini in to predvsem s svežim Testonijem, ki je za opensko obrambo predstavljal pravi trn v peti. (Z. S.)

STOCK - VESNA 2:1 (1:0)

STRELEC: v 70. min. R. Candotti VESNA: Savarin, Švab, Ridolfo, Picchieri, Rados, F. Candotti, Bruno (75. min. S. Sedmak), Kozlovič, Kostnapfel, Naldi, R. Candotti.

Zares čudno je, kako Vesna izgubila dragocene točke proti zadnjevrščenim ekipam. V nedeljo so imeli Križani resno možnost, da osvojijo obe točki v gosteh, tokrat pa jim je nerazumljivo prekrizala račune prav zadnja na lestvici. Ni mogoče reči, da so plavi igrali slabo. Gotovo pa niso bili dovolj motivirani in odločni. Najprej so nasprotni branilci zaustavili hitri protinapad s prekrškom, ki je bil bolj v kazenskem prostoru kot ne in s katerim bi se kriški napadalec sam znašel pred vratarjem. Toda sodnik je dosodil kazenski strel z roba. Največja pri-

ložnost se je ponudila Vesni v 13. minuti, ko je v hitrem protinapadu preboda nasprotno obrambo, Naldi se je nato znašel sam pred vratarjem in žogo nerazumljivo poslal naravnost vanj. Vseeno so domačini povsem naključno prešli v vodstvo s čudnim golom. Križani si dogodka niso gnali k srcu, saj so skozi cel prvi polčas imeli igro stalno pod nadzorstvom, zato so bili prepričani v svoje zmoglosti.

V drugem polčasu se je igra nekoliko umirila na sredini, R. Candottiju pa je po osebni akciji s čudovitim strelom z nemogočega položaja uspešno izenačiti. Vesna se je nato samozavestno podala v napad. Manjkala pa ji je učinkovitost iz prvega polčasa, tako, da svoje želje ni utegnili konkretizirati. Potem ko je vse kazalo, da bo tekma ostala pri neodločenem izidu je prišel za Križane »smrtonosni« udarec: zadetek v zadnji minuti srečanja. (A. Kostnapfel)

SAN SERGIO - ZARJA 4:0 (1:0)

ZARJA: Kočevar, Gotti (v 46. min. Mosetti), Grgič, Franco, Borelli, Fonda, Antoni, Bon, Franza (v 70. min. Marjan Kalc), Auber, Robert Kalc. Zarja je v nedeljo visoko izgubila. Razlika v golih pa ne prikazuje real-

nega poteka tekme. Zarjani so tudi tokrat zaigrali zelo agresivno in zbrano. Tržačanom pa je uspelo streti odpor Bazovcev le z dvema sicer upravičenima 11-metrovkama in dvema naključnima streloma proti vratom Kočevarja. Ponovno se bo zdelo neverjetno, če povemo, da so zarjani gospodarili na igrišču večji del tekme in da so vsaj štirikrat morali poseči branilci San Sergia na sami gol črti, da bi rešili lastno mrežo, ali pa da se je žoga ustavila v blatu le kakega pol metra od črte, potem ko je bila tržaška obramba že premagana.

Tekma se je začela ob premoči San Sergia, ki je silovito pritisnil, toda obramba Zarje je dobro vzdržala do 19. minute, ko je sodnik dosodil prvo upravičeno 11-metrovko, ki jo je Varljen tudi izkoristil. V drugem polčasu je Zarja odločno pritisnila in imela nekaj izrednih priložnosti, toda vrata Tržačanov so bila kot začarana. Tekma se je odločila v 73. minuti, ko je odlični sodnik dosodil še drugo očitno 11-metrovko v korist domačinov, ki so v nadaljevanju z dvema naključnima streloma nezasluzeno povišali rezultat. (BIG)

Nogomet: v 3. amaterski ligi le Breg osvojil obe točki

SKUPINA I

SOVODNJE - ARRIGOSPORT 1:2
STRELEC: Pahor. SOVODNJE: Uršič, R. Petejan (Gomišček), Hmeljak, Biciato, Visintin, Čevdek, Tomažič, Grillo, Pahor, M. Tomšič (Zotti).

Tokratni poraz, ki so ga Sovodenjci zabeležili pred domačim občinstvom, si niso zaslužili. Marsonovi varovanci so namreč zaigrali odločno in večji del srečanja vodili igro. Tudi tokrat pa se jim sreča ni nasmehnila, saj so gostje v edini napadalni akciji prvega polčasa prešli v vodstvo. V drugem delu tekme so domačini zaigrali povsem napadalno, gostje pa so jih kaznovali v protinapadu in dosegli drugi zadetek. Po голу Pahorja pa so domačini dali vse iz sebe, da bi dosegli remi. Zmanjkalo pa jim je časa.

MARIANO - JUVENTINA 2:1 (1:1)

STRELEC: Paziente (11-metrovka). JUVENTINA: Molinari, Chizzolini, Travagin, Trevisan, Sermino, Kaus, Paziente, Cussich, Tabaj, Del Negro, Cingerli.

Po 14 kolih uspešnih rezultatov so Štandrežci klonili v Marianu proti neposrednemu tekmeču za napredovanje. Grionovi varovanci so si tokrat poraz zaslužili, saj so odigrali verjetno eno najslabših tekem prvenstva. K

SKUPINA L

BREG - ROMANA 3:1 (1:0)
STRELEC: v 35. min. Ferfoglia, v 60. min. Tamaro, v 87. min. Kelemenich.

BREG: Hrvatini, Pavletič, Keršič (v 61. min. Miloš Tul), Germani, Paoli, Disotto, Albertini (v 58. min. Tamaro), Olenik, Prašelj, Kelemenich, Ferfoglia, Corbatti, Igor Tul.

Proti skromni Romani so Brežani stopili na igrišče trdno prepričani, da obdržijo točki doma in tako se je tudi zgodilo. Tekma ni bila kdove kako privlačna in zanimiva. Tehnično se je predstava odvijala na zadovoljivi ravni, vendar je bilo jasno, da so domači fantje z večjo vnemo iskali pot do gola, kot pa dokaj nemotivirani nasprotniki, ki pa so si kljub temu ustvarili dve nevarni priložnosti. Vrtar Hrvatini pa je odlično posegel. V nadaljevanju so se domačini nekoliko zdrzeli in odločeno, oziroma bolj organizirano pritisnili in le povedli z razpoloženim Ferfoglio.

DRUGI POLČAS SE JE ZAČEL Z VELIKIM PRESENEČENJEM, SAJ SO SI GOSTJE PRISLUŽILI 11-METROVKO IN URAVNOVESILI REZULTAT. NADALJEVANJE NI OBETALO NIČ DOBREGA ZA DOMAČINE, KI SO SPET PADLI V ANONIMNOST IZ PRVEGA POLČASA. KLJUČ TEKME JE IZ SVOJEGA KLOBUKA POVLEKEL MLADI TAMARO, KI JE Z MOČNIM STRELOM PREMAGAL NASPROTNIKOVEGA VRATARJA. (MILOŠ TUL)

GAJA - FINCANTIERI 0:0

GAJA: Altin, Šuc, Stranščak, Valter Kalc, Maks Grgič, Alfieri, Aversa, Vengust, Terčon (v 46. min. Franco Grgič), Callegaris, Aleksander Kalc (v 60. min. Verše).

Blatno igrišče na Padričah je resda nekoliko oviralo potek igre, saj so morali vsi igralci najprej računati na osebno ravnotežje. Zato je bila tekma sama moška, a ne pregroba in tudi na trenutke precej dopadljiva, saj sta si stali nasproti dve čvrsti ekipi, ki merita na drugo mesto v tem precej zapletenem prvenstvu. Gostje so se zaprli v obrambo in s tem očitno pokazali, da jim neodločen izid zadošča. Občasno so skušali ogrožati Altinova vrata, vendar jim Gajina obramba, v kateri je tokrat nesporno izstopal Valter Kalc, ni dopustila do strela. Nasprotno pa so imeli Gajini napadalci nekaj izjemnih priložnosti, ki pa jih niso znali izkoristiti. (Kalc)

SKUPINA M

PRIMOREC - CAMPANELLE 0:1

PRIMOREC: Truglio, Ferluga, Fulvio Čuk (v 46' Igor Milkovič), Florene, Valter Milkovič, Mauro Carli, Edvin Kralj, Černe (v 72' Bacchia), Coppola, Canziani, Andrej Carli, Massimo Leone.

Po treh zaporednih zmagah je Primorec doživel na domačem igrišču prvi poraz. Trebenci so igrali brez napada, kajti sta manjkala izključena Fachin in Husu. Tako je trener Lunian postavil na igrišče ekipo polno veznih igralcev. V napadu pa je igral le mladi Černe. Trebenci so imeli tudi nekatere priložnosti, predvsem v 27. minuti, ko je branilec ekipe Campanelle prejel v kazenskem prostoru žogo z rokami. Sodnik pa je dal Trebencem le prosti strel. V drugem polčasu je Primorec začel igrati boljše in v prvih minutah prišel tudi zelo nevarno do nasprotnih vrat. Vendar po desetih minutah, po dolgi podaji napadalca ekipe Campanelle, je Ferluga prejel žogo z rokami, tako da je sodnik žvižgal nasprotnikom 11-metrovko, s katero so Campanelle prešle v vodstvo. Trebenci so začeli silovito napadati in večkrat zelo nevarno ogrožali nasprotna vrata, predvsem v 76. minuti, ko je Canziani zadel prečko. (Andrej)

rezultati

2. AMATERSKA LIGA

Skupina F

IZIDI 18. KOLA

Campi Elisi - Edile Adr.	0:4
KRAS - Opicina	1:0
Opicina S. - Muggesana	0:2
S. Luigi VB - Giarizzole	1:3
San Nazario - Buttrio	1:3
San Sergio - ZARJA	4:0
Stock - VESNA	2:1
Zaule Rab. - CGS	0:1

LESTVICA

San Sergio	18	10	7	1	32: 5 27
Edile Adr.	18	10	4	4	25: 9 24
CGS	18	9	5	4	31:22 23
Muggesana	18	8	7	3	17:12 23
VESNA	18	7	8	3	17:12 22
Buttrio	18	9	3	6	20:14 21
Opicina	18	6	9	3	14:11 21
Zaule Rab.	18	6	5	7	19:20 17
Campi Elisi	18	5	7	6	12:19 17
Giarizzole	18	5	6	7	12:18 16
KRAS	18	4	7	7	17:17 15
S. Luigi VB	18	2	11	5	17:19 15
ZARJA	18	4	7	7	19:26 15
Opicina S.	18	3	7	8	15:26 13
San Nazario	18	1	8	9	12:30 10
Stock	18	2	5	11	10:29 9

PRIHODNJE KOLO (7. 2.)

Buttrio - Giarizzole, CGS - San Sergio, Edile Adr. - S. Luigi VB, Muggesana - Stock, Opicina - Opicina S., San Nazario - Zaule Rab., VESNA - Campi Elisi, ZARJA - KRAS.

3. AMATERSKA LIGA

Skupina I

IZIDI 16. KOLA

Audax - Isonzo	1:1
Brazzanese - Manzano	0:1
Mariano - JUVENTINA	2:1
Pro Farra - Azzurra	0:0
Sagrado - Medea	1:1
San Lorenzo - Moraro	1:0
SOVODNJE - Arrigosport	1:2

LESTVICA

Pro Farra	16	7	9	0	18: 6 23
Mariano	16	9	4	3	29:13 22
JUVENTINA	16	7	7	2	23:12 21
Moraro	16	8	4	4	29:12 20
San Lorenzo	16	6	6	4	21:15 18
Medea	15	7	4	4	17:13 18
Isonzo	16	5	7	4	21:16 17
Arrigosport	16	4	8	4	15:14 16
Audax	16	4	8	4	27:28 16
Sagrado	16	4	7	5	13:16 15
Manzano	16	3	6	7	20:30 12
Azzurra	16	4	3	9	19:29 11
SOVODNJE	16	0	7	9	12:34 7
Brazzanese	15	2	2	11	9:35 6

PRIHODNJE KOLO (7. 2.)

Arrigosport - Brazzanese; Azzurra - Audax; Isonzo - JUVENTINA; Manzano - Moraro; Medea - Mariano; San Lorenzo - Sagrado; SOVODNJE - Pro Farra.

Skupina L

IZIDI 15. KOLA

BREG - Romana	3:1
Euforia - Chiabola	1:2
Fossalon - MLADOST	ne.
GAJA - Fincantieri	0:0
Sit Imm. - Hermada	1:2
S. Vito - S. Marco	1:1

LESTVICA

S.Marco	15	9	6	0	25: 6 24
BREG	15	7	4	4	17: 9 18
Fincantieri	15	6	6	3	11: 8 18
GAJA	14	5	7	2	21:12 17
MLADOST	14	7	3	4	21:14 17
Fossalon	14	4	8	2	17:11 16
Hermada	15	6	4	5	18:19 16
Sit Imm.	15	4	6	5	23:21 14
S. Vito	15	5	4	6	20:24 14
Chiabola	14	4	6	6	13:18 12
Romana	15	3	2	10	11:24 8
Euforia	15	0	2	13	10:41 2

PRIHODNJE KOLO (7. 2.)

Chiabola - BREG, Fincantieri - Sit Imm., Hermada - Euforia, Romana - Fossalon, S. Marco - MLADOST, S. Vito - GAJA

Skupina M

IZIDI 15. KOLA

CUS - Exner	1:1
Domio - Architrave	2:3
Fincantieri - Don Bosco	1:1
La Lanterna - Roianese	0:6
PRIMOREC - Campanelle	0:1
S. Anna - Montebello	1:1
Union - Olimpia	ne.

LESTVICA

Architrave	15	12	3	0	53:20 27
Roianese	15	12	1	2	46: 9 25
Campanelle	14	9	3	2	38:14 21
CUS	15	7	6	2	35:24 20
Olimpia	14	9	1	4	31:18 19
PRIMOREC	15	7	4	4	18:15 18
Domio	15	6	3	6	23:22 15
Incantieri	15	4	5	6	20:26 13
Don Bosco	15	3	6	6	24:32 12
S. Anna	15	3	4	8	27:35 10
Montebello	15	3	4	8	9:23 10
ixner	15	2	4	9	23:30 8
Union	14	2	2	10	13:41 6
La Lanterna	14	0	2	12	13:64 2

Po petkovi aretaciji terorističnega voditelja Fossa

Sodniki in preiskovalci napovedujejo nove zločinske atentate rdečih brigad

RIM — Preiskovalci in sodniki pričakujejo v kratkem nove atentate rdečih brigad. Po aretaciji terorista Antonina Fossa, ki je baje načrtoval atentat na demokristjanskega tajnika De Mito, si med preiskovalci utira pot domneva, da so rdeče brigade, posebno v Rimu, postavile na noge novo logistično strukturo prevratniške organizacije, ki naj bi imela v načrtu zelo pomembne akcije. Rdeče brigade, potrjujejo izvedenci, ponavadi ne načrtujejo osamljenih terorističnih akcij, ampak imajo v mislih širokopo-
težno kampanjo proti državi, njenim ustanovam ter njenim pomembnim predstavnikom. To je tudi mnenje kasacijskega sodnika Luigijsa Carlja, ki je bil dolgo let preiskovalni sodnik v Genovi, kjer je vodil nekatere najpomembnejše preiskave proti tamkajšnjim teroristom, posebno proti brigadistom. Carli je prepričan, da bodo brigadisti prej ali slej »nastopili«
v Rimu, kjer lahko, sodeč po policijskih vesteh, računajo na od osem do deset dobro izurjenih teroristov. Eden od njihovih voditeljev naj bi bil prav pred kratkim aretirani Antonino Fosso.

Rimski sodniki so medtem izbrali pot strogega molka ter nečejo na noben način komentirati časopisnih vesti o poskusu atentata na sekretarja Krščanske demokracije. Iz uradnih krogov se je doslej ogle-

sila le rimska kvestura, ki je morala hočeš nočeš v petek zvečer s kratko izjavo potrditi to, kar je De Mita že povedal v poslanski zbornici. To se pravi, da so mu teroristi že precej časa sledili, kar pomeni, da so ga hoteli ugrabiti ali ubiti. Antonino Fosso noče na noben način sodelovati s sodniki in policisti, ki ga zaslišujejo ter se je takoj po aretaciji, po običajnem klišeju, proglasil za političnega zapornika.

Aretacija domnevnega voditelja rdečih brigad Antonina Fossa je seveda še bolj zaostila polemike med tistimi, ki se potegujejo za pomilostitev zaprtih teroristov in tistimi, ki temu odločno nasprotujejo. Aretacijo so takoj izkoristili republikanci, ki polemično podčrtujejo, da je vsa javna razprava o problemu amnestije in odpuščanja v teh razmerah popolnoma nesmiselna in torej odveč. Italijanska republika, piše glasilo PRI Voce repubblicana, ni še dokončno premagala terorističnega prevratništva, ki je prav v zadnjem času dokazalo, da je še živo ter da lahko še vedno računa na določene politične in organizacijske podpore. Ob tem se moramo vsi trezno in resno zamisliti, pravijo republikanci, posebno pa tisti, ki so v prejšnjih tednih tako vneto in goreče zagovarjali nujnost amnestije določenega števila zaprtih teroristov.

Na nevarnost reorganizacije rdečih brigad sta pred kratkim opozorila tudi ministrski predsednik Gorja in notranji minister Fanfani v poročilu, ki sta ga poslala parlamentarni komisiji za nadzorstvo nad tajnimi službami. Fanfani in Gorja sta poslancem in senatorjem natančno obrazložila zadnje ideološke in logistične premike znotraj levega terorizma ter opozorila posebno na razkroj rdečih brigad. Kaže, da je v tem okviru trenutno najbolj organizirana skupina »Gruppo combattente comunista«, katere pripadnik je tudi aretirani Fosso, ki ima svojo strukturo posebno v Rimu.

Ministrski predsednik in notranji minister sta v poročilu tudi povedala, da je trenutno na prostosti še najmanj tristo teroristov, pripadnikov levičarskih in desničarskih terorističnih skupin. Dobršen del teh živi v tujini, posebno v Franciji ter v nekaterih srednje- in severnoameriških državah, kjer vsi niso pod stalnim nadzorstvom krajevnih varnostnih teles. Fanfani in Gorja podčrtujeta tudi, da vlada ni nikoli podcenjevala nevarnosti novih terorističnih izpadov ter da bo tudi v bodoče resno jemala v poštev vesti in informacije pristojnih varnostnih organov.

Karabinjerji opravili 158 aretacij

RIM, BOLOGNA — Milanski karabinjerji so v prejšnjih dneh imeli polne roke dela, poostrene dvodnevne preiskave pa so obrodile zaželene sadove. Karabinjerji so namreč aretirali kar 114 oseb, od teh jih je 82 imelo pri sebi neprijavljeno orožje, 32 pa jih je bilo že starih znancev policije. Zaradi manjših prekrškov so prijavi še 294 oseb, ki pa so ostale na prostosti. Karabinjerji so zaplenili tudi kilogram raznih mamil, kup orožja ter več kot 300 milijonov lir sumljivega izvora. Tudi vozniki niso ušli tej akciji, saj so karabinjerji napisali kar 2 tisoč glob, zadržali pa so tudi 61 voznikov dovoljenj.

Podoben položaj je bil tudi v Emiliji Romagni, kjer je 650 karabinjerjev s posebnimi oddelki, nešteti vozili, psi, helikopterji ter izvidniškimi čolni aretiralo 34 oseb, 116 pa so jih prijavi sodstvu. Zaplenili so 30 gramov heroina, večjo količino hašiša, številna ukradena vozila ter 650 milijonov lir sumljivega izvora.

Območje pri Černobilu so sanirali Domačini bi se lahko vrnili domov

MOSKVA — Aprila 1986. leta je v jedrski centrali pri Černobilu prišlo do okvare, ki je povzročila enega izmed najhujših primerov jedrskega onesnaževanja, kar jih pomnimo, oziroma o katerih smo bili obveščeni.

Sovjetska zveza je morala - saj onesnaženi oblaki ne poznajo meja - seznaniti širšo javnost s posledicami zastrupitve, takoj po nesreči pa je pričela dosledno širiti tudi vesti o saniranju zastrupljenega območja. O uspehih saniranja je včeraj govoril tudi namestnik predsednika moskovske Zdravstvene akademije, ki je izjavil, da bo Černobil kmalu ponovno vseljivo območje.

Po jedrski nesreči se je moralo namreč odseliti kar 115 tisoč prebivalcev. Strokovnjaki trdijo, da je saniranje polovice 18 kvadratnih kilometrov onesnažene zemlje že opravljeno, kar pomeni, da se bodo lahko prebivalci v kratkem vrnili domov. Vrnitev pa bo verjetno odvisna od domačinov samih, saj ni rečeno, da so vsi preboleli strah pred nevidnim atomom, ki jim je, nezaželeni gost, potrkal na vrata. Ali so ioni, ki so jim skvarili prideleke, okužili pitno vodo in zastupili živino, zares izginili?

Zasedanje proti splavu

NEAPELJ — Teden za življenje je ime neapeljskemu zasedanju o splavu, ki ga je priredilo 18 vej katoliških gibanj, ki se borijo proti splavu in zagovarjajo pravico do življenja od oplojene celice dalje. Uvodna poročila na zasedanju proti splavu so bila osredotočena na število »žrtev«
te skrajne kontracepcijske metode. Odkar je stopil v veljavo zakon o splavu, naj bi zabeležili v sami Italiji več mrtvih kot v obeh svetovnih vojnah. Ti shrliji podatki so seveda sami sebi v namen, saj bi se morali najbrž spraševati o tem, koliko žrtev manj je med materami, ki niso več prepuščene zgolj milosti in nemilosti zdravnikov-»zlatih žlic«
in babic s pletilno iglo.

To so najbrž podatki, ki ne vzbujajo velikega zanimanja med delegati neapeljskega zasedanja. Ti so celo pripravljene zahtevati, naj parlament odvzame finančno podporo nemanjenskim ženskam, ki splavijo in jo preusmeri na ženske, ki bodo rodile.

Skupaj v korist atletike

Liza Minnelli in Frank Sinatra (glej filozofsko načelo »tempus fugit«) sta skupaj nastopila v San Diegu (ZDA), kjer sta zbiralala denar za razvoj atletike (AP)

»Avtomatizirane« ladje bodo spremenile pomorske prevoze

GENOVA — Dober načrt in pravilna gradnja sta osnovna pogoja, ki lahko pomorski plovbi zagotovita uspešnost in varnost. To prastaro ugotovitve so ponovno navedli na genovskem simpoziju o italijanskem konceptu »učinkovite«
ladje. Spregovorili so tudi o tako imenovani »avtomatizirani«
ladji, ki bi jo lahko v teoriji upravljali le dve osebi, če bi bila seveda pristanišča bolj smotno urejena. S takimi ladjami pa bi morali popolnoma spremeniti dosedanje koncepte varnosti, saj je avtomatizacija že sedaj posredno kriva za manjšo pazljivost na morju, ker daje lažen občutek večje varnosti.

V južni Jugoslaviji prava zima

BEOGRAD — Sodeč po vesteh, ki prihajajo z južnih jugoslovanskih republik, je zima končno pokazala svoje prave zobe. Sneži v višjih legah Črne gore, zahodne Makedonije, v okolici Nevesinja in Titove Mitrovice. Na območju Kopaoznika je v smeri Brusa zaradi 3-metrskih zametov neprehodna cesta Srebrenac-Jaram.

Zimska oprema je obvezna tudi v Gorskem Kotorju in v Liki, prav tako na slovenskih alpskih mejnih prehodih z Avstrijo. Orkanski veter, ki je dosegel hitrost do 120 kilometrov na uro, je povzročil ogromno materialno škodo v Tetovu in bližnji okolici, kjer je rušil drevesa, odkrival stre-

he, lomil električno napeljavo in uničeval rastlinjake. Zaradi močnega in hladnega severnega vetra so v Makedoniji kmetje zaskrbljeni, saj je zaradi neobičajno tople zime drevje že pričelo brsteti, da bi lahko »prava«
zima povzročila ogromno škodo.

Meteorologi napovedujejo za prihodnje dni nadaljevanje nestanovitnega vremena z občasnim dežjem. V petek pa bo prišlo do novega občutnega poslabšanja, temperatura se bo zaradi južnih vetrov zvišala nad mesečnim povprečjem, neurje bo izrazilo v soboto, ko pričakujejo ponoven padec temperature.

Nova afera v Beli hiši

WASHINGTON — Novi škandal buri duhove v ameriški Beli hiši. Sodnik James McKay namreč trdi, da je ameriški pravosodni minister Edwin Meese vpleten v neko mednarodno afero. McKay, ki poizveduje o nečistih poslih pri gradnji nekega naftovoda iz Iraka v Jordanijo, je dejal, da je že zbral veliko dokazov, ki zgovorno pričajo o vpletenosti ameriškega ministra v ta posel, ki velja kar milijardo dolarjev.

Minister Meese vsekakor ni angelček, saj je bil že vpleten v afero Wedtech. To umetno podjetje je takrat podpisalo s Pentagonom pogodbo v vrednosti 100 milijonov dolarjev. Predsednik Reagan je sporočil, da bo pazljivo sledil novi aferi, dodal pa je, da sploh ne zahteva Meesove ostavke. Na ta način bi ministra izročili na milost in nemilost ameriškemu sodstvu.

Minister Meese se še ni oglasil, nova afera pa je gotovo hud urdec vsemu ameriškemu sodstvu.

1948 - 1988
ŠTIRIDESET LET
ITALIJANSKE USTAVE

PREDSEDSTVO MINISTRskega SVETA

40 LET USTAVE, 40 LET RAZVOJA

Celovit tekst
italijanske ustave
dobiš brezplačno
v prodajalnah časopisov

25 let dežele F-JK

Slovinci nezadovoljni z doseženimi rezultati

Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina praznuje v teh dneh petindvajseto obletnico svojega obstoja. Praznovanje pa je seveda le povod za obračun o opravljenem delu, o uspehih in neuspehih in pogledu v bodočnost.

Pred četrto stoletja smo v Primorskem dnevniku zapisali, da je razdelitev Italije na dežele, uveljavljanja deželne ureditve in z njo razbijanje starega napoleonskega sistema centralizirane uprave in prefektu globoko demokratično dejanje. Krajevna oblast se približa ljudem, je demokratično izvoljena in demokratično odgovorna. Od takrat Italija ni več centralistična država, narejen je bil velik korak naprej.

To velja tudi za našo deželo in odnose v njej. Decentralizacija in večja demokratičnost sta pomenili tudi večjo učinkovitost, namreč krajevnim prilikam prilagojeno reševanje odprtih problemov. Kot nekaj preizkusni test lahko navedemo tragični potres 1976. leta in uspešno obnovo, ki si je ne moremo zamisliti brez neposrednega sodelovanja izvoljenih predstavnikov: občin, pokrajin in Dežele kot osrednje organizatorke in usklajevalke.

Zelo pomembna je bila zunanja politična vloga dežele kot ustvarjalke tesnih dobrososedskih odnosov na obmejnem področju. Dežela je vzpostavila tesne stike s sosednjima republikama SR Slovenijo in SR Hrvaško, bila pobudnik in organizator delovne skupnosti Alpe-Adria z nedvomno pozitivnimi širšimi učinki. Res je nekaj izjemnega in vsestransko koristnega, ko se predstavniki deželnih, regionalnih in drugih državnih uprav razgovarjajo o tesnejšem prometnem, kulturnem, športnem in sorodnem sodelovanju, ko skupaj obravnavajo občutljiva vprašanja manjšinske zaščite in podobno. In to še zlasti zato, ker so v skupnost Alpe-Adria včlanjene dežele, članice pakta NATO, pripadnice nevtralnih držav, članice Varšavskega pakta in za neuvrščene.

Slovenska narodnostna skupnost na različne načine sodeluje v tem splošnem demokratičnem procesu, bila je, in je še vedno, protagonist pozitivnih družbenih tokov, ki so prišli do izraza na področju dežele in s pomočjo deželne uprave.

Slovinci pa ne moremo biti zadovoljni z rezultati. Mršav tretji člen deželne statuta, ki pa vseeno govori o zaščiti etničnih in kulturnih značilnosti jezikovnih skupin in ne le jamči enakosti pravic in ravnanja, ni bil deležen širokogrudne politične volje in polne uresničitve.

Pred petindvajsetimi leti je Slovenska kulturno-gospodarska zveza zapisala: »Ustvarjanje širših, pristnejših in globljih demokratičnih odnosov, ki jih pomeni deželna ureditev v javnem življenju, pa prispeva tudi k ugodnejšim pogojem za reševanje vrste vprašanj našega narodnostnega razvoja in obstoja.«

In takrat je SKGZ tudi na osnovi četrtega člena, ki izrecno omenja mednarodne obveznosti Dežele in torej londonsko spomenico o soglasju in priloženi posebnim statuti s točno specifičiranimi pravicami Slovencev, navedla naslednje zahteve slovenske narodnostne skupnosti:

1. Pripadniki slovenske narodnostne skupnosti smejo uporabljati svoj materin jezik v osebnih in uradnih odnosih s političnimi, upravnimi in sodnimi oblastmi s pravico, da dobijo v svojem jeziku tudi odgovor, dokumente in potrdila.

2. V organikih deželnih, pokrajinskih in občinskih uradov se določi primerno število funkcionarjev, ki popolnoma obvladajo slovenski jezik.

3. Slovenski narodnostni skupnosti se na vsak način zajamči primerno predstavnitvo v deželnem svetu in v komisijah ter organih, ki obravnavajo gospodarska in kulturna vprašanja, katera zadevajo Slovence.

4. Na področju, kjer prebivajo Slovenci, se uvedejo poleg italijanskih krajevnih napisov tudi slovenski.

5. Vzgojnim, kulturnim, socialnim in športnim organizacijam in ustanovam narodnostne manjšine se zajamči enakopravno ravnanje tudi, kar zadeva uporabo prosvetnih zgradb in drugih naprav ter radia in kar zadeva pomoč iz javnih skladov.

6. V ničemer se ne smejo spreminjati obseg pokrajin in občin z namenom, da se prejudicira narodnostna sestava omenjenih enot.

Po petindvajsetih letih lahko vse te zahteve ponovimo in podpišemo, takšne, kot so bile takrat. Uresničeno je namreč bilo bore malo. To je res izredno slabo spričevalo za vse demokratične sile, zlasti krajevnih italijanskih družbe.

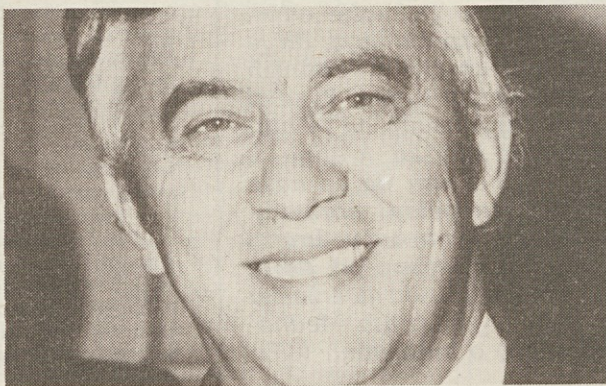
Prihaja pa celo do obratnih, resnično zaskrbljujočih pojavov, katerim moramo prav v teh dneh posvečati izredno pozornost.

Tudi Dežela sedaj zahteva, da slovenske ustanove predlagajo svoje vloge v italijanskini in s tem izrecno krši že omenjeni četrty člen statuta, že uveljavljeno prakso, predvsem pa črko in duh ustavnega načela o enakosti pravic in o zaščiti manjšin.

Slovensko stalno gledališče je v izredni krizi, ker še zdaleč ni uveljavljeno načelo enakopravnega ravnanja, kar zadeva pomoč iz javnih skladov in kar je bila naša upravičena zahteva že pred četrto stoletja.

BOGO SAMSA

Biasutti: Sadovi pravilne politike

Pred 25 leti je italijanski Parlament z ustavnim zakonom ustanovil Avtonomno deželo Furlanijo - Julijsko krajino. Dežela se je rodila šele tedaj, čeprav jo je Ustava italijanske republike predvidela že več let prej. Vendar Trst, glavno mesto Dežele, je bilo le malo prej spet izročena italijanski upravi.

Komaj so bili ustanovljeni deželni organi, se je razumelo, da bo »obrobnost«, ki je vselej označevala italijansko severovzhodno območje, morala postati ena od prednosti za tu živeče ljudi. In v tem smislu so bili navezani prvi stiki s SR Slovenijo in Koroško. Sodelovanje je bilo nato razširjeno na Stajersko in Hrvaško, končno pa je doseglo tisto mednarodno raven sodelovanja, ki sedaj vključuje 14 dežel iz Italije, Avstrije, Jugoslavije, ZRN in Madžarske.

Sedaj, ko se dežela pripravlja na tretjo fazo svojega življenja in po izrednosti potresa stremi za spreminjanjem in modernizacijo, se lahko dojame bistvo doslej vodene politike.

Tudi če je zaščita slovenske manjšine v izključni pristojnosti državne vlade, je Dežela delala in še dela na politični ravni, da bi bilo vprašanje končno primerno rešeno.

Pojav emigracije je bil delno zaustavljen in zdenci se, tudi zaradi posebnih ugodnosti, vračajo domov. Proizvodnja kljubuje udarcem, ki jih vsiljujejo korenite tehnološke preobrazbe. Kmetijstvo kakovostno raste. Turistična ponudba se je vključila v evropski trg. Postavili smo sodobno mrežo povezav.

Ob 25-letnici ustanovitve Dežele bomo zato praznovali delo naših ljudi, ki so s svojo sposobnostjo, voljo in inteligenco prispevali k temu, da je Furlanija - Julijska krajina postala sodobna dežela, ki stremi k inovativnim ciljem.

Solimbergo: Naprej po poti sožitja

Minilo je četrto stoletja od ustanovitve Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine. V teh 25 letih je deželni svet, organ in izraz demokracije, znal vse bolj učinkovito tolmačiti politično delo in upravne izbire.

To obdobje so označevali včasih pozitivni in zelo pomembni, včasih pa tudi tragični dogodki.

Naša dežela, ki je preživela najprej dramatično obdobje vojne in nato potresa, je znala reagirati in začeti vse znova. Vse to je zasluga vztrajnosti naših ljudi, ki se nikoli niso čutili zapuščene. Nasprotno solidarnostna pomoč jim je bila v spodbudo, da so nadaljevali po poti razvoja in sodelovanja med vsemi ljudmi.

Zato teh 25 let ne smemo tolmačiti kot cilj pač pa kot temeljno etapo poti, ki jo bomo morali, kljub njeni naporosti, prehoditi vsi skupaj.

In ko pravim vsi skupaj, mislim na vse teritorialne in narodnostne komponente v deželi. Slovenski manjšini, ki je polnopravno vključena v to razmišljanje, je deželna skupščina posvetila veliko pozornosti: za rešitev njenih problemov, seveda ob spoštovanju pristojnosti, ki pripada vsedrжавni vladi, je bilo sprejetih veliko ukrepov.

Najbolj obetavne perspektive prihodnosti Furlanije - Julijske krajine so povezane s prijateljstvom med narodi in z vse večjim mednarodnim sodelovanjem. Vloga povezovalca med Vzhodom in Zahodom, Severom in Jugom označuje v največji meri Deželo, daje vsebino njeni »posebnosti«. In to posebnost hočemo braniti in krepite v prepričanju, da smo ubrali pravo pot za uresničevanje idealov miru in prijateljstva med narodi.

Čestitke predsednika Francesca Cossiga

Predsednik republike Francesco Cossiga je v prejšnjih dneh poslal predsedniku deželnega odbora Adrianu Biasuttiju daljšo brzojavko, s katero je predsedniku deželne vlade čestital ob 25-letnici Furlanije-Juljske krajine.

V svojem sporočilu predsednik republike ugotavlja, da je teh 25 let obstoja F-JK potrdilo pravilnost začetne izbire o ustanovitvi dežel. Ta izbira pa je bila odraz svobode in demokracije ter globoko inovativnega duha italijanske Ustave.

Veliko zaslug za dosežene rezultate, pravi Cossiga, imajo upravitelji dežele, ob njih pa prebivalci vsi, ki so z marljivostjo, podjetnostjo in požrtvovalnostjo presegli bolečo zapuščino vojne ter nato zmagali tudi v hudi preizkušnji potresa.

Zahvaljujoč se zakoreninjeni tradiciji omike in kulture, je Furlanija-Juljska krajina zgledno in zelo zrelo tolmačila svojo posebno avtonomijo, temu naporu pa bo ves italijanski narod znal prispevati s potrebno solidarnostjo, saj

se zaveda, da so vrednote, ki jih zasledujejo prebivalci Furlanije-Juljske krajine, prispevek k uravnoteženemu in splošnemu razvoju države.

To priznanje pa naj bo za Deželo F-JK temelj za spoprijemanje z izzivi prihodnosti. Tem izzivom bo Dežela kos, če bo znala v še večji meri uveljaviti soje naravno poslanstvo povezovalca in spodbujevalca odnosov med različnimi kulturnimi, gospodarskimi in političnimi območji, ki pa imajo vsa skupni imenovalec evropske omike.

Od nastajanja Furlanije-Juljske krajine do današnjih dni

Spominski zapis na ustanovitev - ob njeni 25-letnici - pete in zadnje avtonomne dežele v Italiji s posebnim statutom Furlanije - Julijske krajine bi bil na povabilo uredništva lahko zelo kratak. V členu 3 posebnega statuta in v nobenem drugem od vseh 70 (gl. slovenski prevod v Jadranskem koledarju iz leta 1963) Slovinci, zaradi katerih je bila s členom 116 republike ustave in njej dodane desete prehodne določbe naša avtonomna dežela sploh ustanovljena, nismo bili in še vedno nismo s to besedno oznako niti omenjeni kot narodnostna skupnost, ki »se ji priznava enakost pravic in ravnanja...« »z zaščito etničnih in kulturnih značilnosti«, ker je - kljub pričakovani spričo statuta za deželi Južna Tirolska in Dolina Aoste - po tem ustavnem zakonu dovolj, da »pripadamo katerikoli jezikovni skupini«. Gre torej za svojevrstno žaljivo ignoriranje, ki smo ga takrat in ga še sedaj tako bridko občutimo. V tem četrto stoletju pa se je večkrat ponovilo iz Rima sporočilo, da ta naš avtonomni deželni svet te naše, prav zaradi nas avtonomne dežele, za reševanje naših narodnih vprašanj sploh ni pristojen. To pa je žaljivo ost ignoriranja še zaostri- lo, kljub nasprotnemu dokazovanju mnogih uglednih juristov. Kljub temu dodatnemu omalovaževanju pa se nam zdi ob tej priliki - zlasti ob upoštevanju mladih in najmlajših bralcev - obuditi še kakšen dodatni spomin iz dobe pred in ob in po ustanovitvi dežele ter za zaključek zapisati nekaj stavkov glede primerjave tedanjega z današnjim stanjem.

Kot je zapisal prof. Diego De Castro, nekdanji politični svetovalec italijanske vlade pri tedanji ZVU (Zavezniški vojaški upravi) v svoji knjigi LA REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA iz leta 1955 (Ed. Cappelli, Bologna) je 4. avgusta leta 1945 »predstavnitvo julijskih delegatov predlagalo rimski vladi »iskanje trajne podlage skladnega sožitja s Slovani v deželi«. V prvih dneh septembra istega leta pa so predstavniki »vseh političnih strank dežele objavili memorandum vladi, naj se obveže, da bo poskrbela za deželni statut, v katerem bo Slovanom zajamčena pravica narodnosti«. Kot je razvidno iz dokumentarne knjige DOCUMENTI DELLA PACE ITALIANA: TRATTATO DI PACE CON L' ITALIA (Ed. Polittica Estera, Rim 1947) so leta 1946 med pariško mirovno konferenco te »julijske« predloge uspoštevali v avgustu in septembru v svojih govorih: De Gasperi (10. avgusta), Bonomi (2. septembra) in Saragat (28. avgusta). De Gasperi pa je že leto prej na londonski konferenci zunanjih ministrov, 8. septembra 1945, v svojem posegu izjavil med drugim: »Jugoslovani se upravičeno pritožujejo zaradi zatiranja svojih manjšin v Julijski Benečiji in zahtevajo maščevanje zaradi požiga Balkana in Narodnega doma v Trstu. Prav imajo...« Dne 1. februarja 1947 se je posl. Pecorari na seji komisije 75 ustavodajne zbornice govoril o namenu vlade, da »jasno in čisto dokaže Jugoslaviji, da je v vsakem primeru in v vsakih okoliščinah pripravljena braniti manjšine, ki živijo in teh

kraji in tistih, ki nam bodo pripadle«. Po obravnavi te »ustavne geneze« naše avtonomne dežele obravnava omenjeni De Castro še pobude v nje- no korist in razloge za njeno ustanovitev vse do leta 1955. Nato sledi najzanimivejši del njegove publikacije: »Predlog statuta Dežele Julijke Benečije in pokrajin Videm, Gorica in cone Svo- bodnega tržaškega ozemlja zaupamo upravi italijanske republike«. Prav ta osnutek je še danes morda izmed vseh dotedanjih protisloven- skih še najbolj zanimiv s 143 členi in njihovimi podrobnimi obrazložitvami v posebnem obšir- nem poglavju. Za naše uredništvo je bilo prav gotovo najbolj važno 14. poglavje s določili o šolstvu v členih 125 do 131, v katerih pa ne ome- nja neposredno slovenščine, ampak samo člen 4. priloge II. londonskega memoranduma iz leta 1954, pač uporabljaja izraz »neitalijanski materin- ski jezik«, izrecno pa omenja le »beneško ali la- dinsko narečje«. Zato pa objavlja med štirimi pri- logami knjige besedilo londonskega memoran- duma v obrazložitvi omenjenih šestih členov in najprej poudarja, da je člen 125 enak členu 15 statuta za boccensko pokrajino. Glede člena 126 pa objavlja številčni in krajevni pregled sloven- skih šol iz londonskega memoranduma. Nato pa pripominja, da je »Zavezniška vojaška uprava po zadnji vojni najprej pomagala slovenski infiltra- ciji in šole vedno podpirala, ki pa niso mogle izenačiti 85 odst. italijanskega z 15. odst. sloven- skega prebivalstva«. Tako se je zgodilo, da niti ta predlog statuta, ki je med nami takrat vzbudil

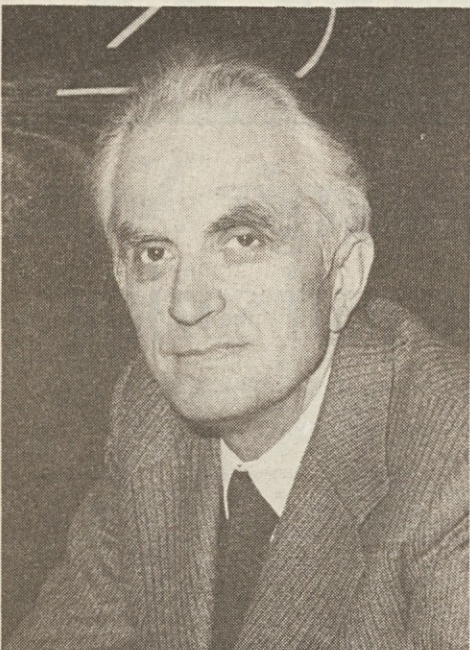
največ pozornosti izmed vseh, kot že omenjeno nenaklonjenih, ne vsebuje niti ene neposredne oznake naše narodnosti. (Ko v teh dneh beremo De Castrovo negativno kritiko »zgodovinke« knjige o Trstu izpod peresa tržaškega fašističnega veljaka iz Toskane, se zdi tako žaljivo početje istrskega univerzitetnega početja skoraj never- jetno).

Tako žaljivo ignoriranje je seveda ob podpisu posebnega statuta povzročilo ogorčenje. Veljalo bi seveda - čeprav bi bilo zamudno - prelistati takratne številke našega dnevnika, ob katerih sta vsaj dva ali trije trajne veljave. Med temi pa je gotovo tehten, a premalo znan članek pokojnega Alberta Rejca v Jadranskem koledarju za leto 1963, zanimiv pa je tudi članek dr. Vide Čok iz beograjskega Inštituta za primerjalno pravo in seveda predvsem obe znani temeljiti knjigi univ. prof. dr. Ernesta Petriča, zlasti seveda njegov Mednarodni položaj Slovencev v Italiji. Od omenjenih italijanskih juristov pa vsa dela univ. prof. Alessandra Capotortija, posebno pa njegov prispevek na mednarodni julijski manjšinski konferenci v Trstu leta 1974, ki žal naša pokra- jinska uprava še ni poskrbela za slovensko izdajo v zborniku vsega gradiva kot je bilo sklenjeno pred skoraj 14 leti. Vsi zadevni protesti, vse do leta 1972 pa so v objavljeni v ustreznih Jadrans-

STANISLAV RENKO

Nadaljevanje na III. strani

Deželni statut in Slovenci

Zato, da pridejo do izraza posebnosti in se v duhu le-teh rešujejo problemi posameznih območij države, je ustava italijanske republike razdelila državno ozemlje v dežele. Parlament in vlada sta daleč in sta zato premnogokrat gluha, slepa, neobčutljiva za posebnosti in različnosti posameznih območij. Dežele bi zato morale razširiti krog tistih, ki odločajo o mnogih vprašanjih in to hitreje in bolj učinkovito.

Kot je znano, določa ustava ustanovitev 15 dežel z navadnim statutom in 5 avtonomnih dežel s posebnim statutom. Le-te so dobile tak status zaradi posebnih značilnosti zgodovinskega, gospodarskega, socialnega značaja in prisotnosti narodnih manjšin. Ko so - z veliko zamudno sicer - začeli razpravljati v parlamentu o statutu (bodoče) dežele Furlanije-Juljske krajine, sta nas, Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini, zanimali deželi Dolina Aoste in Tridentinska-Južna Tirolska, ki sta obstajali že več kot 10 let in sta njuna statuta vsebovala člene, ki so podrobno določali pravice francoske, oziroma nemške manjšine, kot je priznanje in raba manjšinskega jezika, določbe o šolstvu, kulturi in gospodarstvu in drugo. Skupaj s Slovincem naklonjenimi političnimi strankami so bila takrat (1962. leta) izdelana stališča in zahteve, kakšne določbe mora vsebovati statut naše dežele. Te so bile našete v 7 točkah, ki so vsebovale obseg priznanja in rabe slovenskega jezika, zagotovitev ustreznega števila funkcionarjev, ki znajo slovenski jezik, zagotovitev izvolitve ustreznega števila deželnih svetovalcev slovenske narodnosti, enakost ravnanja glede gnotne podpore slovenskim vzgojnim, kulturnim, socialnim in športnim organizacijam in ustanovam ter odprava fašističnih zakonov.

Žal so bili napor z zaman. Zmagale so tiste sile, ki so že v času, ko je tekla razprava v ustavodajni skupščini (1946 in 1947), nasprotovali, da se deželi Furlaniji-Juljski krajini prizna posebnost in so že takrat obljubljali, da bo statut naše dežele podoben navadnim statutom. In res, člen 3 odobrenega statuta se glasi: »V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom ne glede na jezikovno skupino h kateri pripadajo, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti.« Koliko je bilo v tej formulaciji preračunljivosti nekaterih, ki so s tem, da slovenska manjšina ni omenjena, mislili tudi na furlansko skupnost, je vprašanje. Gotovo pa je, da je ozkost in splošnost tega določila brez navedbe pravic, ki bi jih Slovenci morali uživati, znak, da ni bilo politične volje, da bi slovensko vprašanje rešili, in hud ter zaskrbljujoč primer diskriminacije.

Omenjevalnemu členu primerne so bile tudi posledice in s tem bilanca 25 let veljave deželnega statuta. Najprej so osrednje oblasti, predvsem ustavno sodišče, preprečevale,

da bi dežela sprejemala sklepe in zakone v korist slovenske manjšine, češ da je to predmet, o katerem odloča parlament. Zaradi tega in zaradi premajhne odločnosti deželne vlade in sveta, je bilo v prvih letih storjeno zelo malo za slovensko manjšino. Šele večja odprtost osrednje vlade in nekoliko spremenjeno stališče ustavnega sodišča sta priprala vrata, tako da je bilo mogoče v deželnih zakonih zapisati »slovenska skupnost« in ne več »skupnost s posebnimi interesi«. Do večje odprtosti je prišlo tudi sprčo tega, da je problematika manjšin v zadnjih dvajsetih letih bolj prisotna. Resnici na ljubo je treba priznati, da je tudi dežela Furlanija-Juljska krajina k temu prispevala, s tem da je naše vprašanje bilo mnogokrat obravnavano v deželnem svetu in v drugih deželnih organih, posebno pa, da je materialno omogočila, da je tržaška pokrajina 1974. organizirala Mednarodno konferenco o manjšinah v Trstu.

V primerjavi z rastjo zavesti, da je treba narodnim manjšinam in jezikovnim skupinam nuditi učinkovito zaščito, je bilo konkretnih rezultatov premalo. Kar je bilo storjenega, je bilo preveč obrobne značaja in po obsegu omejeno prav o stvareh, za katere je Dežela pooblaščen. Gre predvsem za gnotno podporo raznim dejavnostim. Slovenske kulturne, podporne, telesnokulturne organizacije in ustanove so v velikih težavah, dežela pa ne mara odpirati preveč mošnje v očitnem pričakovanju, da bo to storila država. Ker pa ustreznega državnega zakona ni, nosi negativne posledice le slovenska manjšina.

Druga večja pomanjkljivost je v gospodarstvu in gospodarskem programiranju. Premalo je Dežela storila, da bi ustvarila, ali omogočila, da se ustvarijo delovna mesta v nerazviti predelih, zaradi česar je emigracija delovne sile še danes velik problem, prav tako je dolžnica kmetovalcem kraških in goratih območij.

Huda zamera gre zadnjemu dogodu, v katerega je vpletena Dežela. Nismo pričakovali, da se bo ustava, kakršna je Dežela, ki ji je - čeprav v pomanjkljivi obliki - dodeljena dolžnost, da ukrepa v korist slovenske skupnosti, spozabila in pismeno sporočila, naj slovenske, v tem primeru kulturne organizacije, odslej naprej ne napišejo več vloge za finančno podporo v slovensčini, marveč v italijanščini. Dežela Furlanija-Juljska krajina je z osvojitvijo mnenja Računskega dvora potrdila, da se strinja z odklonitvijo, da ne bodo njeni uradi sprejemali prošelj in korespondence v slovenskem jeziku. V času, ko zahtevamo pravico uporabljanja slovenskega jezika v vseh javnih uradih in na sodišču, je tako stališče še bolj zaskrbljujoče in nedopustno.

Če izvzamemo naš, slovenski problem, je treba priznati, da je tudi po veljavnem statutu Dežela uspeła opraviiti mnogo dobrega in koristnega in, kar je še posebej važno, hitreje je reagirala in dala pobude za pomembne akcije in načrte.

V zadnjem času se mnogo razpravlja, ali je potrebno spremeniti deželni statut, govori se o možni cepitvi Dežele, zelo verjetno bo v parlamentarni razpravi, ki je pravkar sprožena, in ki se nanaša na spremembo ustave, govor tudi o deželnih statutih. Večkrat in z raznih strani je bilo že poudarjeno, da nam ustreza sedanji ozemeljski obseg Dežele, da pa je treba okrepiti njeno avtonomijo in avtonomijo pokrajin in občin, tako da pridejo še bolj do izraza posamezne značilnosti in da se odločanje še bolj demokratizira. Deželni zakon, ki je bil pred dnevi sprejet, pomeni v tem pogledu resen korak naprej.

BORIS RACE

Mnenja izvoljenih slovenskih predstavnikov v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine

DRAGO ŠTOKA

Četrto stoletje ni tako nevažna stvar, da bi jo slovenska narodnostna skupnost v Italiji obšla brez objektivnega komentarja.

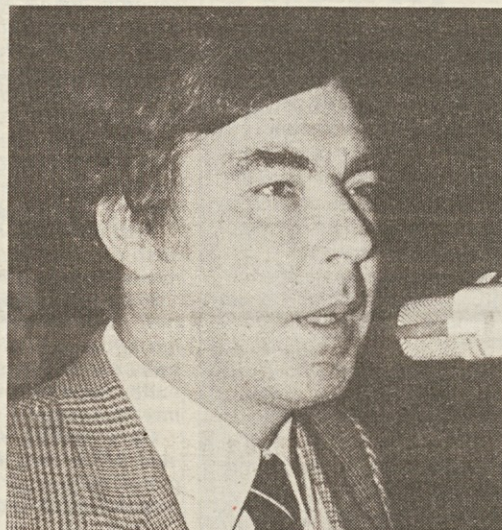
SSK je razumela zgodovinski pomen samostojnega slovenskega političnega nastopanja v državi, v kateri živi danes slovenska narodna skupnost na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji, Režiji in Kanalski dolini.

Opirajoč se na notranje statute in pravila, ki veljajo v okviru norm in zakonov Italije, v kateri živijo Slovenci, je bila SSK teh 25 let zastopanja v deželni zbornici vedno glasnik pravic in teženj našega slovenskega naroda v zamejstvu. Pri svojem delu ni nikoli zanemarjala konstruktivnih odnosov z matično državo in Slovenijo ter z glavnimi kulturnimi, družbenimi, verskimi, socialnimi, športnimi in drugimi organizacijami v našem zamejstvu.

SSK se je v deželni zbornici vedno zavedala, da igra veliko vlogo ne samo v zvezi s slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji, ampak je širila svoja obzorja na vse strani med Italijo in Jugoslavijo, med Avstrijo in drugimi državami Evrope, kjer živijo različne narodne skupnosti.

Z zadoščenjem lahko ugotovim, da smo v tem dokajšnjem naporu uspeli, kljub temu da nismo imeli vedno ob sebi zvestih prijateljev v okviru italijanskih strank. Prepričani smo med drugim absurdne razlastitve in tako ohranili, v mejah možnosti, da je naš človek ohranil večji del svoje zemlje.

Stranki, ki ima enega samega zastopnika med 62 izvoljenimi, ni lahko vedno zagovarjati stališča, tako socialna kot ekonomska, slovenske narodne skupnosti, ki živi v deželi Furlaniji-Juljski krajini, vendar nam je to večkrat uspelo, o čemer pričajo zakoni, ki so bili v diskusiji v deželni zbornici in ki so bili v mejah možnosti v korist slovenskega človeka.

Že ob dvajseti obletnici delovanja Dežele Furlanije-Juljske krajine so bili vsi politični in znanstveno-juridični dejavniki mnenja, da je treba deželni statut prenoviti ali ga vsaj dopolniti z določenimi proceduralnimi postopki. Kako to storiti, je postranskega pomena, značilno je bilo predvsem splošno soglasje mnenj.

Naj tu navedemo samo eno, za nas važno pomanjkljivost: leta 1963, ko je Parlament razpravljal o ustanovitvi dežele F-JK, je KPI predlagala kakih deset členov statuta, ki naj bi priznali in zaščitili slovensko manjšino. Predlog ni bil sprejet, kot ni bil sprejet poseben zakon za globalno zaščito Slovencev. Sedaj je skrajni čas, da se ta ustavna obveznost uresniči.

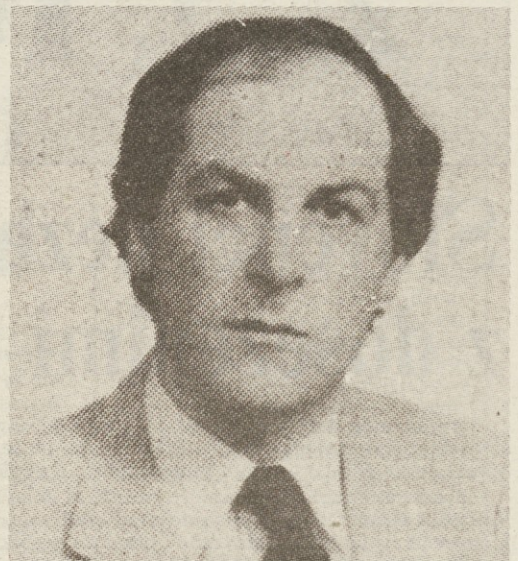
IVAN BRATINA

Posebni statut za avtonomno deželo Furlanijo-Juljsko krajino je začel veljati 31. januarja 1963 z ustavnim zakonom, ki nosi številko 1. Odločitev, naj ima naša dežela poseben statut, pa so že sprejeli s samo ustavo in sicer z njenim 116. členom: »... Furlanija-Juljska krajina... bo imela posebne oblike in pogoje za avtonomijo na osnovi posebnih statutarov, ki jih bodo določali ustavni zakoni.« Letos praznujemo torej 25-letnico statuta in skupaj s 40-letnico italijanske republiške ustave tudi obletnico prve zasnove deželne avtonomije.

O pomenih posebne deželne avtonomije in o vzrokih in razlogih, ki so pripeljali do izbire take administrativne oblike, ne bomo na tem mestu razpravljali. Nihče pa ne more izpodbiti dejstva, da je danes eden od preostalih razlogov za ohranitev in potrditev posebnosti deželne uprave prisotnost in zaščita slovenske narodnostne skupnosti kot tudi v teh letih nastalo furlansko vprašanje.

Slovinci smo od novega upravnega organa veliko pričakovali, mislili smo, da bodo v tem okviru vsi naši problemi postopno in zadovoljivo rešeni. Ni zato naključje, da so goriški in beneški Slovenci že leta 1948 ob proglasitvi nove demokratične ustave zahtevali takojšnjo uresničitev dežele s posebnim statutom. Stvari so se v teh 25 letih pa pokazale povsem drugače. Dežela, ki se je sicer problema večkrat lotila, je zaradi pomanjkanja politične volje in nacionalističnega predsodka, kot zaradi omejevalnega pristopa osrednje vlade samo obrobno posegla v korist Slovencev. Tudi zaradi takega ravnanja se je v naši narodnostni skupnosti pojavila zahteva po odločnem in dokončnem posegu države oziroma parlamenta, ki naj bi z globalnim zaščitnim zakonom, podrobno določil tudi kompetence in obveznosti dežele.

Skrbna analiza deželnih prispevkov in posegov za slovensko manjšino pa bi bila vsekakor koristna, kolikor nam bi pomagala razumeti, kako se danes postavlja v naši deželni stvarnosti to vprašanje in kakšni so krajevni vplivi na dejstvo rešitev v Rimu. Brez skrbi lahko trdimo, da

Ob 25-letnici dežele Furlanije-Juljske krajine bi izrekel to misel:

Ni vedno nujno imeti v deželni zbornici veliko število izvoljenih (mislim tu na KD in KPI), ker sem prepričan, da je v odločilnih trenutkih tudi en sam glas, ki gre v pravilno in pravično smer v korist slovenskega naroda od Milja do Trbiža, lahko učinkovitejši od glasov vsedrznih strank, ki se lahko občasno zanimajo za naše probleme.

Zaključil pa bi takole:

Ce bi v teh 25 letih delovanja deželne zbornice SSK ne bila prisotna, bi bili kot slovenska skupnost v Italiji gotovo precej osiromašeni. V upanju, da se bo ta glas javljal tudi v bodoče, se zahvaljujem slovenskim sredstvom javnega obveščanja, ki so spremljali naše delovanje v lepih in manj lepih trenutkih in boju za pravice našega slovenskega naroda v zamejstvu.

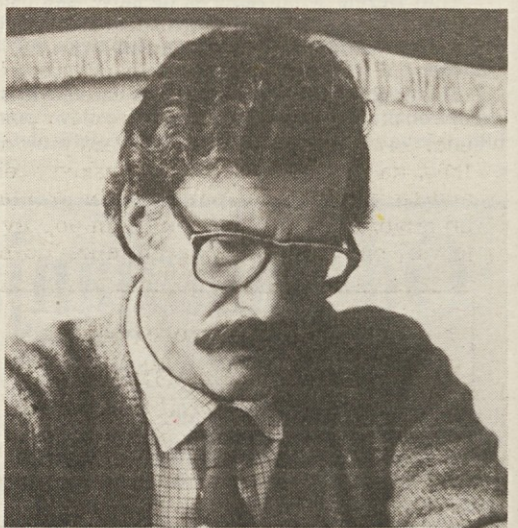
BORIS ISKRA

niči in da se tudi za Deželo predvidijo v tehzvezi določene pristojnosti.

Vendar razdalje med strankami, oportunisti in takticizmi vseh vrst so preprečili, da bi ta peta mandatna doba Deželnega sveta bila tista, ki bi postavila vsaj temelje tej prenovitvi. Posebna komisija za spremembo statuta je bila ustanovljena samo pred nekaj meseci in ni verjeti, da bo intenzivno delala. Naj tu zabeležimo, da Dežela kot ustanova dela zelo boječe in sramežljivo korake v smeri prenovitve in približevanja institucij civilni družbi.

So pa še drugi pogledi bolj politično-upravnega značaja, ki kažejo na neko konservativnost deželnega ustroja. Medtem ko je bil pred leti državni centralizem - ki ga je sicer danes spet občutiti - moramo v vsem tem času zabeležiti nič manj trdovraten deželni centralizem v odnosu do krajevnih uprav. Samo ob izteku te mandatne dobe, prav te dni, je Deželni svet na predlog odbora odobril zakon o decentralizaciji pristojnosti krajevnim ustanovam (občinam, pokrajinam, gorskim skupnostim), ki pa dejansko pomeni le delegiranje izvršilnih funkcij tem ustanovam. Priča smo torej neki racionalizaciji v deželnem upravnem ustroju, ne pa ustvarjanju novih pogojev za učinkovito in hitro delovanje krajevnih uprav. Prav tako se nikakor ne spreminja režim kontrol, ki sistematično in birokratsko zavirajo ukrepanje krajevnih uprav.

Naj zaključimo torej, da je ob 25. obletnici Dežela komaj zarisala cilje in nujnosti svojega bodočega delovanja, morala pa bo nadoknaditi marsikaj zamujenega v petem mandatnem obdobju.

je v 25 letih vendar dozorelo prepričanje, da je slovensko vprašanje deželno vprašanje in da ni mogoče, vsaj načelno ne, ločevati Slovencev po pokrajinah. Po drugi strani pravkar začeta razprava o popolni uresničitvi deželnega posebnega statuta in o njegovi morebitni izpopolnitvi nudi možnost za drugačno in učinkovitejšo izkoriščanje na videz samo deklarativnega 3. člena »V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, naj pripadajo kateri koli jezikovni skupini, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti«. Naše prepričanje je, da je treba 3. člen upoštevati skupaj z naslednjimi členi 4, 5 in 6, ki določajo stopnjo in razsežnost kompetenc dežele na raznih področjih. To pomeni, da je treba »zaščito etničnih in kulturnih značilnosti« slovenskih državljanov zagotoviti pri vseh deželnih posegih, kar seveda ni malo, če pomislimo, da so deželne pristojnosti v kulturi in v prostorskem in gospodarskem načrtovanju primarne, v šolskem pa v skladu z državnimi zakoni, ki v Trstu in Gorici določene stopnje urejajo slovenske šole popolnoma enakopravno z italijanskimi.

Po mnenju bivšega predsednika Deželnega sveta Collija Deželi so potrebne spremembe ohraniti pa je treba enotnost

Petindvajsetletnicam Posebnega statuta Furlanije-Juljske krajine sili k razmišljanju. Izhodišč je več, med najpomembnejšimi pa je tudi vprašanje, zakaj 25 let po ustanovitve nekateri še vedno oporekajo obstoju Dežele.

Taka razprava - seveda če ne upoštevamo poskusov zlorabe - se na prvi pogled lahko zdi nepotrebna, opozarja pa na vrsto neresenih problemov in utemeljenih razlogov nezadovoljstva. Vendar oporekanje deželni enotnosti - se pravi oporekanje Avtonomni deželi s posebnim statutom Furlaniji Juljski krajini - ni samo anahronistično, pač pa izkrivljuje način načrtovanja problemov, ki zahtevajo čisto drugačen pristop. Z odpravo enotnosti dežele bi nazadovale za nekaj desetletij in bi dali le vodo na mlin tistim, ki bi hoteli obnoviti državni centralizem.

Vzroki za ustanovitev dežele s posebno avtonomijo so povezani - na kratko rečeno - s prisotnostjo slovenske narodnostne skupnosti v teh krajih, s potrebo po gospodarskem načrtovanju, ki naj odpravi stara in nova neravnovesja, z mednarodno vlogo Trsta in vse Furlanije-Juljske krajine.

Splošna ugotovitev je, da gospodarsko načrtovanje zahteva vsaj deželno razsežnost. V specifičnem primeru Furlanije-Juljske krajine pa posebni statut zagotavlja znatno večje zakonodajne in druge pristojnosti, od tistih, ki so priznane deželam z navadnim statutom.

Mario Colli

Deželna razsežnost pa je najbolj primerna za rešitev problemov slovenske narodnostne skupnosti, ki živi v tržaški, goriški in videmski pokrajini in ki si več desetletij enotno prizadeva, da bi bile demokratične pravice priznane vsej skupnosti in vsem Slovincem, ki živijo v tej deželi.

Glede mednarodne vloge naših krajev pa je razvidno, da deželna razsežnost dopušča (ali bi lahko dopuščala) razvoj mednarodnega sodelovanja na vseh področjih.

Seveda je Dežela, kot jo poznamo danes, le v majhni meri ustrezna nakazanim potrebam. Večkrat sta se deželna birokracija in centralizem pridružila sorodnim dr-

žavnim težnjam; enotnost se je spremenila v poskus poplitenja, v pomanjkanje krajevnih avtonomije, v zanikanje ali nepoznavanje krajevnih narodnostne, kulturne in gospodarske specifičnosti; nad sposobnostjo načrtovanja in zakonskega usmerjanja (ki ju ima le Dežela, ker krajevnih ustanov nimajo zakonodajne pristojnosti) je prevladala politika neposrednega upravljanja, ki bi morala biti že dalj časa v pristojnosti občin ter ostalih krajevnih ustanov, da bi bili državljani v večji meri soudeleženi pri upravljanju.

Treba bo še veliko dela in naporov, da bomo lahko imeli tako deželo, kot jo ljudje potrebujejo in upravičeno zahtevajo. Vendar bi bila huda napaka, če bi z umazano vodo odvrgli tudi otroka. Povedano jasneje, bi zgrešili, če bi zavrgli pridobitev kot je posebna avtonomija (kajti to bi bila posledica razbitja deželne enotnosti). Z razdelitvijo dežele, ki ima samo milijon in dvesto tisoč prebivalcev, z njeno nadomestitvijo z dvema (ali tremi) manjšima enotama, ki bi jih le fiktivno imenovali deželi, vendar ne bi imeli posebne avtonomije, ne bi rešili nobenega stvarnega problema. Nasprotno, problemi bi se zaostriili in bi jih težje reševali. Deželo je treba spremeniti (tudi s spremembo statuta, ki ima 25 let), ker ne zadošča potrebam državljanov. Vendar spreminjanje ne sme biti sinonim razkosavanja.

MARIO COLLI

Mnenje zagovornikov Dežele Furlanija

Razdelitev Furlanije-Juljske krajine morda ne bi oškodovala Slovencev

Zakaj se 25 let po odobritvi statuta o avtonomiji še vedno razpravlja o enotnosti Dežele? To vprašanje si je treba zastaviti, saj se problem (ki bi ga leta 1964 lahko imeli za kontingentni pojav) spet pojavlja in mu sredstva množičnega obveščanja, javno mnenje pa tudi stranke namenjajo vse več pozornosti.

Osnovna napaka (združiti Furlanijo in sedanjo tržaško pokrajino zaradi povsem naključnih dogodkov) je bila storjena leta 1946 za časa Ustavodajne skupščine.

Italija, ki tedaj še ni podpisala mirovne pogodbe, je upala, da bo lahko spet dobila tisto ozemlje, ki ga je med vojno izgubila in je zato previdevala številnejšo prisotnost narodnih manjšin. Da bi dosegla ta cilj, je država izbrala dve poti: priznati tej deželi statutarno posebnost (v tistem času so jo Furlani odločno zavračali) in združiti to, kar je ostajalo od Juljske krajine (čeprav zgodovinsko ta dežela ni obstajala, ker jo je izumil Ascoli takoj po vojni iz leta 1866, da bi dal zastavo italijanskemu ekspanzionizmu). Ta izhodiščna napaka - ki bi jo leta 1963, ko je bil govor o Statutu, na nek način popravili in pozneje vsaj omilili z jasno decentralizacijo deželnih pri-

stojnosti - se je vse bolj zaostriila kljub uresničenju nekaterih pobud (na primer videmske univerze), ki bi morale postati stična točka ali bi morale vsaj omiliti napetosti.

Problem se danes ne moremo več izogniti, ali vsaj to je vtis, ki ga ima človek ob prebiranju Messagera Veneta.

Podpisani dobro ve, da mora upoštevati zaskrbljenost slovenske narodnostne skupnosti (treba je čimprej doseči pravičen zaščitni zakon, saj ima F-JK posebno avtonomijo zaradi prisotnosti te manjšine), ki je doslej odločno nasprotovala delitvi dežele.

Ob tem pa velja pripomniti, da termin narod prevladuje nad konceptom teritorija in teritorialne bližine. Zato narod obstaja tudi, če ni teritorialne kontinuitete. Navedel bi lahko vrsto zelo pomembnih primerov. Zato je jasno, da na ozemlju italijanske republike lahko obstaja en sam uradno priznan in primerno zaščitni slovenski narod, tudi če Dežela ne bo več enotna (če bi jo na primer razdelili na Pokrajino Trst in Deželo Furlanijo).

Nihče ne more izključiti - in to je cilj tistih, ki se kot jaz zavzemajo za Deželo Furlanijo - da bi prav v taki Deželi problemi slovenske manjšine hitro in primerno rešeni. Na srečo v Furlaniji - tudi zaradi zgodovine, ki nas je naučila, da moramo živeti v miru z različnimi narodi - ni tistih nasprotnih si front, ki so nedvomno prisotne v Trstu.

GINO DI CAPORICCO

Kako mesto ob Soči gleda na Deželo Predstavništvo Gorice prevečkrat okrnjeno

Goriška je, po številu prebivalstva in po ozemeljski razsežnosti, najmanjša pokrajina v Furlaniji Juljski Krajini. Komaj 140.000 prebivalcev z gospodarstvom, ki danes ni najbolj zdravo. Pri nas imamo pravo mešanico prebivalstva. Tu živimo Slovenci, tu žive Furlani, Bizjaki ali tisti, ki se na najbolj enostaven način nazivajo Italijane ter jim ni mar, da bi se istovetili z drugimi. Svojo posebnost ohranjajo prebivalci Gradeža, vendar ta je predvsem zato, ker živijo na nekdanjem otoku in se že zaradi tega čutijo sami zase.

Kakšen je odnos prebivalstva Goriške do tistega v drugih pokrajinah naše dežele? Slovenci nimamo predsodkov. Dobro se zavedamo, da je prav v tesnem sodelovanju in enotnosti s Slovenci na Tržaškem in tistimi v Videmski pokrajini, uspeh naše borbe za enakopravnost in priznanje naših pravic.

Furlani, ki žive na desnem bregu Soče v trikotniku Krmin-Ločnik-Gradišče ter delno tudi v Gorici se seveda bolj nagibljejo k Vidmu. Ni da bi bilo velike ljubezni do glavnega mesta Furlanije. Ti ljudje občudujejo gospodarski preporod Furlanije, samozavest in podjetnost teh ljudi.

Drugačna so seveda gledanja prebivalcev Bizjakarije, to je trziškega okoliša, ki sega od Tržiča do Gradeža in Zagraja. Ti ljudje se sploh ne čutijo Furlane, kar seveda jezi tiste za grizence, ki trdijo, da Furlanija sega od Livenze do Timave. Ton Tržiču in okolici že vse to stoletje dajejo velike tovarne, ladjedelnica v prvi vrsti. Tržič je od leta 1923 do 1947 bil v sklopu Tržaške pokrajine in takrat se je ustvarila navezanost na Trst. Vendar je ta v štiridesetih povojnih letih že precej pozabljena. V zadnjem času se posebej zato, ker državne tovarne z ladjedelnico nimajo več tistega pomena, ki so ga imele nekoč.

Naša dežela s posebnim statutom obstoja že petindvajset let. Marsikdo se sprašuje kako je bil v tem četrto stoletju, kaj bi se dalo spremeniti in izboljšati. V Trstu in v Vidmu so se v zadnjem času porodile nekatere težnje o razdelitvi dežele na dva dela: Furlanija in Trst. Te so prišle do izraza še zlasti po zaslugi najbolj zagriženih lokalistov v Trstu in Vidmu. Precej je bilo o tem govorjenega na nedavni razpravi o decentralizaciji nekaterih deželnih pristojnosti.

Tako Trst kot Videm si želita Gorico zase. Trst trdi, da je Goriška »giuliana«. Furlani se opirajo na oglejski patriarhat, torej na zgodovinsko Furlanijo, in menijo da bi morala Goriška, vsa Goriška soditi v furlansko polovico dežele.

Prebivalci Goriške pa menijo, da nista pravilni niti prva niti druga teza. Pravzaprav so proti vsaki razdelitvi dežele v dva samostojna dela. Najbrž je že res, da nekateri podžigajo tržaški ter furlanski avtonomizem, vendar pa bi uspeh enega ali drugega nujno privedel ne le do razdelitve marveč do razbitja dežele.

Gorica pa si želi nekaj drugega. Polno zastopstvo v deželni svet. Le v eni mandatni dobi je imela sedem pripadajočih ji svetovalcev. Največkrat jih je imela (tako je tudi sedaj) le pet. Volilni zakon je tak, da lahko drugi kaj odščipecajo šibkejšemu. Zaradi tega je Goriški v deželni svetu zmanjkalo moči. Zahteva Goričanov je, da bi bilo goriško zastopstvo polno.

Prav tako bi bilo treba, da bi z Deželne uprave prihajale bolj konkretne vzpodbude za ponovno ovrednotenje goriškega gospodarstva, se zlasti industrijskega, ki pa ne sme sloneti samo na denarnih injekcijah podjetjem, ki jim ni videti izhoda iz krize. Podpreti je treba taka podjetja, ki bodo delovala s sodobno tehnologijo, taka ki so uprta v bodočnost.

MARKO WALTRITSCH

Prilogo uredila

ALEKSANDER SIRK
in VOJMIRO TAVČAR

• Od nastajanja F-JK

Nadaljevanje s I. strani

skih koledarjih pod stalnim naslovom DOKUMENTI NAPOROV SLOVENCEV ZA NARODNOSTNE PRAVICE V ITALIJI.

Seveda je nemogoče vsaj na kratko opisati, kaj vse se je posebnega zgodilo med urejanjem podpisanega našega dnevnika in v njegovem uredništvu, v katerem je sodeloval vse do leta 1974 in čez. Kdor pa bo hotel kolikor toliko temeljito pisati zgodovino (tudi posebno univerzitetno tezo) tega četrtsotletja ne bo mogel mimo: gradiva vseh dvanajstih kongresov SKGZ po letu 1963, posega vseh slovenskih dosedanjih deželnih svetovalcev, članov v reviji RAZPRAVE IN GRADIVO ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja, mnogih zadevnih publika-

cij SLORI, zlasti pa ne mimo Spetičevih »RIMSKIH MLINOV«. Seveda je odveč poudarjati edinstveno važnost Jerijevega »TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA PO DRUGI SVETOVNI VOJNI«, ki je izšlo sicer dve leti pred ustanovitvijo dežele, katerega drugo izdajo nestrno pričakujemo, dopolnjeno z njegovimi razpravami iz teh 25 let. Ni brez pomena omeniti, da takoj po ustanovitvi dežele (prva številka je izšla sicer že v decembru 1962) in IL BOLLETTINO D'INFORMAZIONE DEGLI SLOVENI IN ITALIA z italijanskimi prevodi vseh najpomembnejših besedil tudi v zvezi z avtonomno deželo in za katerega je dolga leta skrbelo uredništvo našega dnevnika. Z italijanske strani pa je verjetno najvažnejša znanstvena publikacija univ. prof. in večletnega predsednika ustavnega sodiš-

ča: Livio Paladin: COMMENTO DELLO STATUTO DELLA REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA (Ed. Del Bianco, Videm 1964). Že v uvodnem delu je za nas ugoden komentar tistega žaljivo pomanjkljivega člena št. 3. Podpisani se spominja, da je prvi deželni predsednik naše dežele en izvod te razprave daroval tudi uredništvu našega dnevnika, ki je Paladinovo postavke ustrezno izkoriščalo, saj se ni izogibal zapisati »minoranza slovena«.

Ne da bi ponavljali začetne stavke tega bežnega, površnega nepopolnega »spominskega« zapisa brez kakršnihkoli zgodovinskih pretenzij, naj dodatno primerjamo tedanje stanje z današnjim, ko ta obletnica slučajno sovpada z dvema pomembnima dogodkoma: s koprsko razpravo o položaju italijanske manjšine v Istri 19. t.m., ki smo jo takoj označili za »neškodljivo«, nato pa za »značilno koristno«. Drugi dogodek je Mikuličev uradni - lahko rečemo »zgodovinski« - obisk v Rimu,

katerega presoja je z največjim poudarkom izražena v naši petkovi številki na prvi strani. Toda: Glede prvega dogodka in njegove presoje ne bi bilo prav, če se ne bi obregnili ob ponovno izrečenih besedah »etnoid italijanske manjšine v Jugoslaviji« v zvezi s položajem na Cresu in Lošnju, in ob izjavah glavnega organizatorja razprave po tržaškem slovenskem radiu v obeh jutranjih oddajah v sredo, 20. t.m., da je namreč raven zaščite slovenske skupnosti v Italiji enak z ravno zaščito italijanske skupnosti v Jugoslaviji. Preveč je namreč na dlani, da omenjeno žaljivo ignoriranje naše skupnosti v ustavnem deželni zakon zahteva, da tako izjavo v Koprro označimo s pravim imenom, ki se mu pravi blago rečeno: netočnost ali »spodrsrlaj« v izogib kakšne grde besede. Glede »etnoida« pa samo tole vprašanje: Ali raznarodovalno naseljevanje optantov iz Istre v slovenski občini Nabrežina in v slovenski tržaški okolici ni »etnoid«? (po znanstvenih podatkih o

»eksdusu« iz leta po podpisu mirovne pogodbe, je na obeh otokih vložilo prošnje za opcijo od 80 do 90 odst. prebivalstva)

Po Mikuličevem pogovoru s predsednikom Gorio v Rimu, smo že v četrtek zvečer slišali in nato tudi v petek tudi prebrali lapidarno kratek stavek drugega glede obeh manjšin. Hoteli bi namreč verjeti, da vsebina tistega stavka nikakor ne izključuje možnosti odstranitve ali vsaj ublažitve teh neugodnih in trpkih spominov ob tej 25-letnici. Tudi zato, ker nas zgodovina teh 40 in ne samo 25 let uči, da so dobri odnosi med jadranskima sosedama kolikor toliko skoraj vedno ugodno vplivali na položaj naše skupnosti v vseh 14 obmejnih občinah tržaške in goriške pokrajine. Se bo ta ugodni vpliv uveljavil tudi v 21 narodnostno mešanih občinah videmske pokrajine?

STANISLAV RENKO

Bežen pregled delovanja deželne uprave v 25 letih

Na začetku le tri sobe in nekaj funkcionarjev Sedaj 3.415 uslužbencev in uradi po vsej deželi

V prvih štirih letih Dežele Furlanije-Juljske krajine (še le z ustavnim zakonom št. 1 iz leta 1972 je bila mandatna doba povišana na pet let) ne beležimo posebnih dogodkov. Deželne oblasti so posvetile glavno pozornost ustanavljanju institucij, pri čemer so se morale spoprijeti s problemi prenosa pristojnosti z državne na deželno raven, nameščenja upravnega osebja in iskanja poslopij ter vsega potrebnega za normalne deželne dejavnosti.

Rezultati prvih deželnih volitev, ki so bile 10. maja 1964, so vzbudili precejšnjo zaskrbljenost med deželnimi političnimi voditelji, ker niso bili najbolj ugodni za vse stranke takratne levosredinske rimske vlade. Slavila pa je desnica, ki je najostreje nasprotovala ustanovitvi Dežele; liberalci so občutno povečali svojo moč (kot leto prej na vsedržavni ravni), pridobili so tudi misovci, ki so v samem Trstu zbrali 12,6 odstotka glasov. Moč, ki jo je desnica pokazala na volitvah leta 1964, je gotovo odraz Deželi nasprotnih sil, ki so bile prisotne v določenih krogih krajevnega prebivalstva.

Prva deželna seja 26. maja 1964

Novoizvoljeni deželni svetovalci so se prvič — pod predsedstvom Teodora de Rinaldinija — sestali 26. maja 1964 v dvorani tržaškega občinskega sveta. Prvo nalogo so izpolnili s tem, da so izvolili tristrankarsko koalicijo KD-PSDI-PRI, ki ji je predsedoval demokristijan Alfredo Berzanti. V prvi mandatni dobi je prišlo do treh sprememb v okviru deželnega odbora, ne da bi to okrnilo bistveno kontinuiteto koalicije. Leta 1964 je odbor sestavljalo osem učinkovitih odbornikov in dva suplenta: sedem jih je bilo iz vrst KD, trije pa so bili socialdemokrati. Februarja leta 1966 so v odbor stopili tudi socialisti, katere sta zastopala dva odbornika. Dva meseca pozneje je bilo številno deželnih odbornikov — z deželnim zakonom — povišano na devet učinkovitih in tri suplente; odborniški mesti sta tako pridobili enega demokristijana in enega republikanca, ki so prvič stopili v deželni izvršni organ. Nova deželna uprava se je morala lotiti reševanja številnih problemov, predvsem iskanja osebja in poslopij za razne urade, preden je sploh začela reševati probleme političnega in zakonskega značaja.

Najvažnejši problem tedanjih deželnih upraviteljev je bilo iskanje primernih prostorov in osebja. Na začetku je Dežela imela na razpolago tri sobe in tri mize, kot poročajo funkcionarji, ki so takrat začeli postavljati na noge deželni upravni aparat. Dve sta služili kot pisalni mizi, na tretjo pa so kopicili razne dopise in vso ostalo dokumentacijo. Seje deželnega sveta so bile v dopoldanskih urah, ker je bila sejna dvorana popoldne na razpolago tržaškemu občinskemu svetu. Novoustanovljena deželna uprava si je pač morala pomagati, kot je mogla in znala, ker ji je Država naložila nalogo (s posebnim statutom, ki ga je parlament odobril 31. decembra 1963), da mora sama rešiti vse te probleme.

Podobno je bilo tudi z osebjem; deželni svet je začel delovati brez potrebnih funkcionarjev, ki si jih je pridobil šele pozneje; prišli so iz uradov drugih vladnih ustanov. Pridobivanje novih kadrov je bilo za deželne upravitelje zelo zahtevno: deželni aparat se je pravkar postavljal na noge in malokdo od višje kvalificiranih uradnikov drugih krajevnih ustanov si je upal v »avanturo«, kot je še marsikdo pojmoval novoustanovljeno Deželo. Kljub vsem težavam pa je deželna ustanova počasi »rastla«. Že tedaj so se začeli odpirati problemi o pristojnostih deželne uprave v odnosu do osrednje rimske oblasti. Novoustanovljena Dežela je že takoj na začetku okusila breme rimske centralistične birokracije, ki ni hotela izpustiti vaje iz svojih rok in je v marsičem »zavirala« novo ustanovo, že itak obremenjeno s številnimi odprtimi problemi.

Začetni konflikti z rimsko vlado

V prvi mandatni dobi se je torej deželna uprava oprezno sukala med številnimi čermi, istočasno pa je v F-JK počasi rastla politična zavest o pomenu in koristnosti nove ustanove. Med rimsko in deželno oblastjo je sicer prihajalo do konfliktov glede prenosa raznih pristojnosti: Dežela jih je reševala po normalnih »kanalih«, posluševala pa se je tudi paritetne komisije, ki jo za reševanje teh problemov predvideva poseben statut. Odprla je svoj deželni urad v Rimu, kar ji je omogo-

Prvi predsednik deželnega sveta F-JK Teodoro de Rinaldini na umestitveni seji dne 26. maja 1964

čilo tesnejše stike z rimsko oblastjo in zato tudi hitrejšo reševanje spornih vprašanj. Že leta 1968 je deželna uprava imela na razpolago še kar popolno institucionalno strukturo. Deželo pa je sedaj čakala še zahtevnejša naloga: na dlani so bili socialni, gospodarski in politični neodložljivi problemi, katerih se je bilo treba lotiti. Pred njihovim reševanjem — od ustanovitve Dežele so medtem minila štiri leta — pa so bile pradi vrati že nove volitve za obnovitev deželne zbornice.

Potekale so v precejšnji politični napetosti v krajevnem političnem življenju. PSI in PSDI sta se oktobra leta 1966 združili in se enotno predstavili na volitvah v štirih od petih okrožij dežele (zaradi tehničnega incidenta se v videmskem okrožju niso predstavili). Upoštevajoč dejstvo, da sta se stranki predstavili na volitvah z 19,9 odstotka glasov (toliko sta jih stranki pred volitvami skupno imele), je bil volilni izid za združeno socialistično stranko naravnost porazen: dosegla je le 10 od stotkov glasov, pravi politični poraz torej. Ta združitev je prinesla določene koristi drugim strankam leve: stranka PSIUP je pridobila 2 odstotka glasov, komunisti pa 1,5 odstotka. Med »zmagovalce« teh volitev je treba prišteti tudi Furlansko gibanje, ki je v videmski pokrajini zaradi prej omenjenega incidenta predložitve liste zbrala veliko socialističnih glasov. Uveljavilo se je torej lokalistično gibanje, ki je svojo moč potrdilo tudi na naslednjih volitvah. Volitve iz leta 1968 so pokazale, kako se v naši deželi z lahkoto rojevajo taka gibanja (pojav Liste za Trst, sicer deset let pozneje, je dokaj zgovoren), ki jih je treba vsekar upoštevati, kar vse skupaj opravičuje izbiro, da ima Dežela poseben statut (kot Tridentinska-Gornje Poadižje in Dolina Aoste), seveda ob dejstvu — kar je glavni razlog — da v F-JK živi slovenska narodnostna skupnost.

Furlansko gibanje je poželo velik uspeh na urbanih področjih: s 17,8 odstotka glasov je v Vidmu postala druga stranka. Nastala je kot protest do deželnih oblasti, ki po mnenju pobudnikov niso znale prisluhniti zahtevam Furlanije. V drugih predelih dežele je skupna lista PSI-PSDI dosegla še kar dobre rezultate, ki so se v bistvu približevali odstotku glasov, ki sta jih stranki imele pred volitvami. Krščanska demokracija je za 1,8 odstotka povišala svoje predstavništvo.

Kljub razbitju — leta 1969 — znotraj socialistične »družine« se je tudi v drugi mandatni dobi deželnega sveta ohranila štiristrankarska koalicija s predsednikom Berzantijem na čelu, ki je na tem mestu ostal do leta 1973. Dežela je v tem obdobju prešla nove upravne pristojnosti: izglasovala je vr-

sto pomembnih zakonov, predvsem na področjih kmetijstva, razvoja infrastrukture in socialnih služb. Na politični ravni je prihajalo do že običajnih konfliktov v odnosih med socialističnimi strankama, s čimer je morala delati račune tudi Berzantijeva vlada, ki pa kljub vsemu ni imela prav velikih težav.

Tretje deželne volitve so bile leta 1973. Na njih je Krščanska demokracija prvič zdrknila pod 40 odstotkov glasov; največje izgube je utrpela na podeželju, predvsem videmskem. Furlansko gibanje je na tem območju ohranilo svojo moč, medtem ko sta PSI in PSDI v videmski pokrajini v glavnem pridobili glasove, ki sta jih imeli pred letom 1968. To bi lahko pomenilo, da je Furlansko gibanje izgubilo socialistične glasove v urbanih središčih in jih pridobilo na podeželju, kjer je KD dotlej imela glavno besedo in seveda moč.

Po volitvah je bil za novega predsednika Dežele izvoljen demokristijan Antonio Comelli, sicer član deželne vlade že od leta 1966; zaradi volilnih uspehov levece so socialisti — decembra 1975 — prešli v opozicijo.

Dva potresa: naravni in politični

Rečeno je bilo, da je Deželo v tretji mandatni dobi pretresel dvojni potres: prvi naravnega, drugi pa političnega značaja. Dne 6. maja 1976 je potres močno prizadel Furlanijo; prizadel je približno dve tretjini deželnega ozemlja: velik del videmske in del goriške in pordenonske pokrajine. Najbolj prizadete so bile vasi kot Humin, Pušja ves, Trasaghis, Artega in Osoppo. Te so le nekatere od 59 občin, ki jih je vlada uradno vključila v center potresnega območja. K tem je treba prišteti še drugih 87 občin, ki so bile lokalizirane izven tega centra. Prvi podatki so govorili o 100.000 osebah brez strehe; za odpravo posledic tega hudega potresa pa naj bi po prvih ocenah treba investirati 4.300 milijard lir. Potres — poleg skoraj 1.000 mrtvih — je hudo prizadel celoten gospodarski sistem dežele. Dva dni po potresu se je deželni svet sestal na izredni seji in enotno izrazil solidarnost žrtvam potresa. Vse stranke, ki so bile v njem zastopane, so se strnile okrog deželnega odbora. Sprožil se je proces, ki je privedel do tega, da je obnova potresnega področja naglo stekla; po enem tednu je ministrski svet odobril odlok (pozneje spremenjen v zakon št. 336/1976), ki je nakazal 850 milijard lir za prvo pomoč. Prebivalstvo in z njim politične sile so v tem obdobju izpričali trdno voljo, da se v Furlaniji ne

sme ponoviti, kar se je zgodilo v podobnih okoliščinah v sicilskem Beliceju. Meseca septembra so sledili še drugi potresni sunki. Kljub temu je deželna uprava nadaljevala s svojim delom, pri čemer je imela pred očmi predvsem to: na noge je treba postaviti novo in močno gospodarsko strukturo, ki bi spremenila predpotresno podobo Furlanije. Ta prva faza obnove — preporoda Furlanije se je začela, ko je parlament odobril zakon št. 546/1977, ki je za te namene nakazal 3.500 milijard lir. Ne gre pozabiti, da je takrat državo vodila Andreottijeva vlada »nacionalne solidarnosti«. Važen aspekt tega zakona je bil poskus, da se deželni upravi poverijo najširše pristojnosti glede uporabe finančnih sredstev, ki jih je predvidel omenjeni zakon. Deželna uprava je postavila na noge nove strukture, da bi birokratska kolesja hitreje in učinkoviteje ukrepala v teh težkih trenutkih. Predsednik Comelli je ustanovil posebni sekretariat s sedežem v Vidmu, ki je koordiniral celoten proces obnove in deželnemu svetu sprotoma predlagal razne pobude, ki bi jih kazalo uresničiti za čim hitrejšo odpravo posledic. V okviru deželnega sveta je bila ustanovljena posebna svetovalska komisija, ki je sledila tem vprašanjem, v samem odboru pa je bilo za te namene ustanovljeno novo odbornišvo.

Vsi ti rezultati so bili doseženi s skupnim naporom vseh političnih strank, saj ni mogoče misliti, da bi jih Dežela dosegla brez tako široke solidarnosti med političnimi silami. Nalask smo se nekoliko dlje zaustavili ob tem vprašanju, saj so rezultati pokazali, da je skupen napor vseh političnih strank obrodil velike uspehe. Dvanajst let po potresu je obnova prizadetega območja skoraj zaključena; ostajajo še nekateri nerešeni — in težko rešljivi — problemi, ki pa nikakor ne zmanjšujejo celotnega opravljenega dela.

Veliki uspehi v izjemnem stanju

V izjemnem stanju se je Dežela torej dobro izkazala, pri čemer ne gre zamolčati, da ta ustanova do leta 1980 ni bila sposobna izrabiti finančnih sredstev, ki jih je sprotoma prejela iz državnih blagajn. Šele v obdobju 1980-1981 je Deželi uspelo upravljati tistih 4-5 milijard lir, ki so vsak mesec polnile deželno blagajno. Ne gre pozabiti na dejstvo, da sta povišanje stroškov za obnovitvena dela in naraščajoča inflacija v bistvu »požrla« skoraj polovico že nakazanih državnih finančnih nakazil (4.000 milijard lir), Forlanijeva vlada pa je pod pritiskom

Dežele, krajevnih ustanov in vseh strank zagotovila, da prizadetega prebivalstva ne bo pustila na cedilu. To obljubo je izpolnila z zakonom št. 822/1982, ki je za obnovo potresnega območja nakazal nadaljnjih 2.915 milijard lir.

Ta velik finančni napor je ponovno postavil na noge furlansko gospodarstvo, ki je z novimi strukturami in drugačnimi prijemi začelo spreminjati družbeno tkivo in popolnoma obrnilo že ustaljene navade furlanskega prebivalstva. V tem procesu se je ponovno opazila roka deželnega odbora, ki je skušal centralizirati vse pristojnosti; posebna svetovalska komisija je imela le obrobno vlogo, v nasprotju s tem, kar je bilo prvotno predvideno. Kljub vsemu so se obnovitvena dela nadaljevala z dokajšnjo hitrostjo in, kot reče, obrodila pozitivne rezultate.

Omenili smo že, da je Dežela v tej tretji mandatni dobi doživela še en potres, tokrat političnega značaja. Leta 1977 je italijanski parlament ratificiral Osimski sporazum, ki je v najbolj nazadnjaških, konservativnih in desničarskih krogih tržaške stvarnosti povročil pravo »vstajo«. Protiosimsko vzdušje je rodilo Listo za Trst, ki se je na volitvah leta 1987 močno uveljavila. S 27,4 odstotka glasov je na tržaških občinskih volitvah postala prva stranka in si zagotovila osemnajst predstavnikov v občinskem svetu. Na deželnih volitvah pa je privabila 6,5 odstotka volivcev in si v deželni zbornici zagotovila štiri predstavnike. Glasove je pridobila predvsem iz vrst KD, PSI, PLI in MSI. Tudi Furlansko gibanje je ne teh volitvah napredovalo (+1,5 odstotka), kakor sicer levica v celoti. Komunisti so povišali svoj odstotek glasov skoraj za en odstotek, nekoliko več pa tudi Proletarska demokracija in PDUP, ki sta si zagotovili po enega svetovalca v deželni skupščini. KD je izgubila v Trstu, pridobila pa je v preostalih delih dežele.

Začetek razprave o spremembah statuta

V četrti mandatni dobi je bil kot na vsedržavni ravni tudi v F-JK sklenjen institucionalni sporazum. Sestavljen je bil odbor iz samih demokristjanskih odbornikov, predsedstvo deželnega sveta pa je v duhu istega sporazuma prevzel komunist Mario Colli kot predstavnik druge najmočnejše stranke v deželi. Prav v tej mandatni dobi je prišla v največji meri do izraza široka enotnost: v takem stanju pa so prišle na dan meje in omejitve deželnega statuta. Zato se je že takrat začela razprava o nekaterih spremembah (uzakonjene so bile decembra lani z odlokom št. 469). Predsednik Comelli je že leta 1980 začel govoriti o potrebi po preureditvi deželnega aparata z nekaterimi točnimi smernicami.

Na volitvah leta 1983 je Krščanska demokracija pričakovala, da bo utrdila svojo moč, predvsem zaradi uspehov v procesu obnavljanja od potresa prizadete Furlanije. Volilni izid pa je bil za KD negativen, medtem ko so komunisti v bistvu ohranili svoje položaje. Zmagovalci na volitvah so bili socialisti, republikanci in misovci. Oblikovala se je — kot na vsedržavni ravni — petstrankarska levosredinska koalicija, ki jo je še vedno vodil predsednik Comelli. Dne 24. oktobra naslednjega leta je prišlo do zamenjave deželnega predsednika: izvoljen je bil demokristijan Adriano Biasutti, ki je s spretnostjo obšel vse ovire in preverjanja, ki so se mu postavljala na tem odgovornem mestu.

Bo KD ohranila vodstvo dežele?

Sedaj pa smo v tej kroniki že v današnjih dneh. Junija bo prebivalstvo Furlanije-Juljske krajine ponovno poklicano na volitve: njihov izid bo nakazal, kakšna uprava bo v šesti mandatni dobi vodila Deželo. Predvsem pa bodo volitve pokazale, ali bo Furlanijo-Juljsko krajino še naprej vodil demokristijan (po Berzantiju, Comelliju in Biasuttiju) ali pa bo prišlo do tako imenovane »alternance«, to je do zamenjave, ki jo zahtevajo socialisti.

Iz tega bežnega kronističnega pregleda je razvidno, kako se je deželna upravnna struktura razvila v teh 25 letih. Od začetnih treh sob in nekaj funkcionarjev sedaj razpolaga z uradi v vseh večjih središčih dežele, deželna uprava pa trenutno zaposluje kar 3.415 uslužbencev. O problemih, ki so vezani na prisotnost slovenske narodnostne skupnosti nismo spregovorili, o njih je govor v drugih prispevkih te priloge.

ALEKSANDER SIREK